॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯੇ

ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗਪਾਲ਼ਿ

੧. ਮਹਾਵਗ੍ਗੋ

ਮਾਤਿਕਾ

੧. ਸੋਤਾਵਧਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣੰ।

੨. ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਸੰਵਰੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸੀਲਮਯੇ ਞਾਣੰ।

੩. ਸੰਵਰਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਦਹਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਮਯੇ ਞਾਣੰ।

੪. ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣੰ।

੫. ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮ੍ਮਸਨੇ ਞਾਣੰ।

੬. ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇ ਞਾਣੰ।

੭. ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੇ ਞਾਣੰ।

੮. ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਦੀਨਵੇ ਞਾਣੰ।

੯. ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣੰ।

੧੦. ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਗੋਤ੍ਰਭੁਞਾਣੰ।

੧੧. ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣੰ।

੧੨. ਪਯੋਗਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਪਞ੍ਞਾ ਫਲੇ ਞਾਣੰ ।

੧੩. ਛਿਨ੍ਨਵਟੁਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇ [ਛਿਨ੍ਨਮਨੁਪਸ੍ਸਨੇ (ਸ੍ਯਾ॰), ਛਿਨ੍ਨਵਟੁਮਨੁਪਸ੍ਸਨੇ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)] ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣੰ।

੧੪. ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੇ [ਸਮੁਪਾਗਤੇ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਧਮ੍ਮੇ ਪਸ੍ਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇ ਞਾਣੰ।

੧੫. ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾਨਤ੍ਤੇ ਞਾਣੰ।

੧੬. ਬਹਿਦ੍ਧਾਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਗੋਚਰਨਾਨਤ੍ਤੇ ਞਾਣੰ।

੧੭. ਚਰਿਯਾਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚਰਿਯਾਨਾਨਤ੍ਤੇ ਞਾਣੰ।

੧੮. ਚਤੁਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਭੂਮਿਨਾਨਤ੍ਤੇ ਞਾਣੰ।

੧੯. ਨਵਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਨਾਨਤ੍ਤੇ ਞਾਣੰ।

੨੦. ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਾ ਞਾਤਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ।

੨੧. ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਾ ਤੀਰਣਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ।

੨੨. ਪਹਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ।

੨੩. ਭਾਵਨਾਪਞ੍ਞਾ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ।

੨੪. ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਞ੍ਞਾ ਫਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇ [ਫੁਸਨਟ੍ਠੇ (ਕ॰)] ਞਾਣੰ।

੨੫. ਅਤ੍ਥਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ।

੨੬. ਧਮ੍ਮਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ।

੨੭. ਨਿਰੁਤ੍ତਿਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ।

੨੮. ਪਟਿਭਾਨਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ [ਪਟਿਭਾਣਨਾਨਤ੍ਤੇ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ।

੨੯. ਵਿਹਾਰਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਹਾਰਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ।

੩੦. ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ।

੩੧. ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ।

੩੨. ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਆਸਵਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਞਾਣੰ।

੩੩. ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੰ ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਵਿਹਾਰਾਧਿਗਮੋ ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਅਰਣਵਿਹਾਰੇ ਞਾਣੰ।

੩੪. ਦ੍ਵੀਹਿ ਬਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਤਯੋ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਞਾਣਚਰਿਯਾਹਿ ਨਵਹਿ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾਹਿ ਵਸਿਭਾਵਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣੰ।

੩੫. ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਪਰਿਯਾਦਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਞਾਣੰ।

੩੬. ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇ ਨਿਰੋਧੇ ਚ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮਸੀਸਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ।

੩੭. ਪੁਥੁਨਾਨਤ੍ਤਤੇਜਪਰਿਯਾਦਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਲ੍ਲੇਖਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ।

੩੮. ਅਸਲ੍ਲੀਨਤ੍ਤਪਹਿਤਤ੍ਤਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਞਾਣੰ।

੩੯. ਨਾਨਾਧਮ੍ਮਪ੍ਪਕਾਸਨਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨੇ ਞਾਣੰ।

੪੦. ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਏਕਸਙ੍ਗਹਤਾਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਪਟਿਵੇਧੇ ਪਞ੍ਞਾ ਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਞਾਣੰ।

੪੧. ਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਖਨ੍ਤਿਞਾਣੰ।

੪੨. ਫੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਯੋਗਾਹਣੇ [ਪਰਿਯੋਗਾਹਨੇ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਞਾਣੰ।

੪੩. ਸਮੋਦਹਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਦੇਸਵਿਹਾਰੇ ਞਾਣੰ।

੪੪. ਅਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣੰ।

੪੫. ਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣੰ।

੪੬. ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣੰ।

੪੭. ਸੁਞ੍ਞਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣੰ।

੪੮. ਵੋਸਗ੍ਗੇ [ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੇ (ਬਹੂਸੁ)] ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣੰ।

੪੯. ਤਥਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਚਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣੰ।

੫੦. ਕਾਯਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਏਕਵਵਤ੍ਥਾਨਤਾ ਸੁਖਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਲਹੁਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧੇ ਞਾਣੰ।

੫੧. ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰਵਸੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਿਯੋਗਾਹਣੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸੋਤਧਾਤੁਵਿਸੁਦ੍ਧਿਞਾਣੰ।

੫੨. ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨੰ ਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਪ੍ਫਾਰਤ੍ਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਪਸਾਦਵਸੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਪਰਿਯੋਗਾਹਣੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣੰ।

੫੩. ਪਚ੍ਚਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਕਮ੍ਮਵਿਪ੍ਫਾਰਵਸੇਨ ਪਰਿਯੋਗਾਹਣੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣੰ।

੫੪. ਓਭਾਸਵਸੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣੰ।

੫੫. ਚਤੁਸਟ੍ਠਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਵਸੀਭਾਵਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯੇ ਞਾਣੰ।

੫੬. ਪਰਿਞ੍ਞਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣੰ।

੫੭. ਪਹਾਨਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮੁਦਯੇ ਞਾਣੰ।

੫੮. ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੋਧੇ ਞਾਣਂ।

੫੯. ਭਾਵਨਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣਂ।

੬੦. ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣਂ।

੬੧. ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਞਾਣਂ।

੬੨. ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਞਾਣਂ।

੬੩. ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਞਾਣਂ।

੬੪. ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ।

੬੫. ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ।

੬੬. ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ।

੬੭. ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ।

੬੮. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤੇ ਞਾਣਂ।

੬੯. ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਸਯਾਨੁਸਯੇ ਞਾਣਂ।

੭੦. ਯਮਕਪਾਟਿਹੀਰੇ ਞਾਣਂ।

੭੧. ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣਂ।

੭੨. ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਂ।

੭੩. ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ ।

ਇਮਾਨਿ ਤੇਸਤ੍ਤਤਿ ਞਾਣਾਨਿ। ਇਮੇਸਂ ਤੇਸਤ੍ਤਤਿਯਾ ਞਾਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਸਟ੍ਠਿ ਞਾਣਾਨਿ ਸਾਵਕਸਾਧਾਰਣਾਨਿ; ਛ ਞਾਣਾਨਿ ਅਸਾਧਾਰਣਾਨਿ ਸਾਵਕੇਹਿ।

ਮਾਤਿਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧. ਞਾਣਕਥਾ

੧. ਸੁਤਮਯਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧. ਕਥਂ ਸੋਤਾਵਧਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ?

‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ।

‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ।

‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ।

‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ।

‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ।

‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ’’ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ।

‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਠਿਤਿਭਾਗਿਯਾ’’ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ।

‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ’’ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ।

‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਾ’’ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ।

‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ।

‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ’’ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ।

‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ।

‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ।

‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਂ [ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਰਿਯਸਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ।

‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ [ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ (ਸ੍ਯਾ॰) ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਅਰਿਯਸਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ।

‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ।

੨. ਕਥਂ ‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ?

ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ – ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ। ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ – ਦ੍ਵੇ ਧਾਤੁਯੋ। ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ – ਤਿਸ੍ਸੋ ਧਾਤੁਯੋ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ – ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ। ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ – ਪਞ੍ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਾਨਿ। ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ – ਛ ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਾਨਿ। ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ – ਸਤ੍ਤ ਨਿਦ੍ਦਸਵਤ੍ਥੂਨਿ। ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ – ਅਟ੍ਠ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨਿ। ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ – ਨਵ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾ। ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ – ਦਸ ਨਿਜ੍ਜਰਵਤ੍ਥੂਨਿ।

੩. ‘‘ਸਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ? ਚਕ੍ਖੁ [ਚਕ੍ਖੁਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਰੂਪਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਯਮ੍ਪਿਦਂ [ਯਮਿਦਂ (ਕ॰) ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੫੨ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੋ] ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਦਯਿਤਂ ਸੁਖਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਵਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਸੋਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਸਦ੍ਦਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਗਨ੍ਧਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ... ਜਿਵ੍ਹਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਰਸਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ... ਕਾਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ... ਮਨੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ, ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਯਮ੍ਪਿਦਂ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਦਯਿਤਂ ਸੁਖਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਵਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ।’’

ਰੂਪਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਵੇਦਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਸਞ੍ਞਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਸੋਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਘਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਜਿਵ੍ਹਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਕਾਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਮਨੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ। ਰੂਪਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਸਦ੍ਦਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਗਨ੍ਧਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਰਸਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ; ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ; ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਞਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਞਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ; ਰਸਸਞ੍ਞਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਞ੍ਞਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਰੂਪਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਰਸਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਰਸਤਣ੍ਹਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਰੂਪਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਦ੍ਦਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਗਨ੍ਧਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰਸਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਧਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ। ਰੂਪਵਿਚਾਰੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਦ੍ਦਵਿਚਾਰੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ; ਗਨ੍ਧਵਿਚਾਰੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰਸਵਿਚਾਰੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਵਿਚਾਰੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਧਮ੍ਮਵਿਚਾਰੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

੪. ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਆਪੋਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਆਕਾਸਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਆਪੋਕਸਿਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਤੇਜੋਕਸਿਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਵਾਯੋਕਸਿਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਨੀਲਕਸਿਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਪੀਤਕਸਿਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਲੋਹਿਤਕਸਿਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਓਦਾਤਕਸਿਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਆਕਾਸਕਸਿਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਸਿਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ।

ਕੇਸਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਲੋਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਨਖਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਦਨ੍ਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਤਚੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਮਂਸਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਨ੍ਹਾਰੂ [ਨਹਾਰੂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਟ੍ਠੀ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ [ਅਟ੍ਠਿਮਞ੍ਜਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]; ਵਕ੍ਕਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਹਦਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਯਕਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਕਿਲੋਮਕਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਪਿਹਕਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਪਪ੍ਫਾਸਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਅਨ੍ਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਨ੍ਤਗੁਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਉਦਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਕਰੀਸਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਪਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਸੇਮ੍ਹਂ

ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਪੁਬ੍ਬੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਲੋਹਿਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਸੇਦੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਮੇਦੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਅਸ੍ਸੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ੵਸਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਖੇਲ਼ੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਲਸਿਕਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਮੁਤ੍ਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ।

ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਸੋਤਾਯਤਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ । ਘਾਨਾਯਤਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਜਿੵ੍ਹਾਯਤਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਰਸਾਯਤਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਕਾਯਾਯਤਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਮਨਾਯਤਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ।

ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਰੂਪਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਚਕ੍ਖੁੵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਸੋਤਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਸਦ੍ਦਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਸੋਤੵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਘਾਨਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਗਨ੍ਧਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਘਾਨੵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਜਿੵ੍ਹਾਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ; ਰਸਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਜਿੵ੍ਹਾੵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਕਾਯਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਕਾਯੵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਮਨੋਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਮਨੋੵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਜਿੵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਜੀੵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ੵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ [ੵਿਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਅਞ੍ਞਾਤਾੵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ।

੫. ਕਾਮਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਰੂਪਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਰੂਪਧਾਤੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਕਾਮਭੵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰੂਪਭੵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ; ਅਰੂਪਭੵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ। ਸਞ੍ਞਾਭੵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਅਸਞ੍ਞਾਭੵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਨੇੵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭੵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ। ਏਕੵੋਕਾਰਭੵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਤੁੵੋਕਾਰਭੵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪਞ੍ਚੵੋਕਾਰਭੵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

੬. ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ [ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰) ਏੵਮੀਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ] ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋੵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਕਰੁਣਾਚੇਤੋੵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਮੁਦਿਤਾਚੇਤੋੵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਉਪੇਕ੍ਖਾਚੇਤੋੵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ੵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਨੇੵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

ਅੵਿਜ੍ਜਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ੵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਨਾਮਰੂਪਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਫਸ੍ਸੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ੵੇਦਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਤਣ੍ਹਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਉਪਾਦਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਭੵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਾਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ।

੭. ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਰੂਪਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਰੂਪਸਮੁਦਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰੂਪਨਿਰੋਧੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰੂਪਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ੵੇਦਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ…ਪੇ॰… ਸਞ੍ਞਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ…ਪੇ॰… ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ…ਪੇ॰… ੵਿਞ੍ਞਾਣਂ

ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਚਕ੍ਖੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਜਰਾਮਰਣਸਮੁਦਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਭਾਵਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ। ਰੂਪਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰੂਪਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰੂਪਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰੂਪਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਭਾਵਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ। ਵੇਦਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ... ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਰਾਮਰਣਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਭਾਵਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਭਾਵਨਾਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ। ਰੂਪਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰੂਪਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰੂਪਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰੂਪਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਭਾਵਨਾਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ। ਵੇਦਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ... ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਰਾਮਰਣਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਭਾਵਨਾਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

੮. ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਨਿਰੋਧੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਛਨ੍ਦਰਾਗਨਿਰੋਧੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਰੂਪਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਰੂਪਸਮੁਦਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰੂਪਨਿਰੋਧੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰੂਪਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਨਿਰੋਧੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰੂਪਸ੍ਸ ਛਨ੍ਦਰਾਗਨਿਰੋਧੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰੂਪਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰੂਪਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਵੇਦਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ... ਚਕ੍ਖੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਜਰਾਮਰਣਸਮੁਦਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਨਿਰੋਧੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਛਨ੍ਦਰਾਗਨਿਰੋਧੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ।

ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ; ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਰੂਪਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਰੂਪਸਮੁਦਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰੂਪਨਿਰੋਧੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰੂਪਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰੂਪਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਰੂਪਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਵੇਦਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ... ਚਕ੍ਖੁ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਜਰਾਮਰਣਸਮੁਦਯੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ।

੯. ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਰੂਪੇ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਰੂਪੇ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਰੂਪੇ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਰੂਪੇ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਰੂਪੇ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਰੂਪੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਵੇਦਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ... ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਜਰਾਮਰਣੇ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਜਰਾਮਰਣੇ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਜਰਾਮਰਣੇ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ; ਜਰਾਮਰਣੇ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਜਰਾਮਰਣੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

੧੦. ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਆਯੂਹਨਾ [ਆਯੁਹਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ] ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਗਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਜਾਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਜਰਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਬ੍ਯਾਧਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ , ਮਰਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਸੋਕੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪਰਿਦੇਵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਉਪਾਯਾਸੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਅਨਾਯੂਹਨਾ [ਅਨਾਯੁਹਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ] ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਗਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਨੁਪਪਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਜਾਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਜਰਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਬ੍ਯਾਧਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਅਮਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਅਸੋਕੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਅਪਰਿਦੇਵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਅਨੁਪਾਯਾਸੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਆਯੂਹਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਨਾਯੂਹਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਗਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਗਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਨੁਪਪਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ । ਜਾਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਜਾਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਜਰਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਜਰਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ। ਬ੍ਯਾਧਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਅਬ੍ਯਾਧਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ। ਮਰਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਅਮਤਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਸੋਕੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਅਸੋਕੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ। ਪਰਿਦੇਵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਅਪਰਿਦੇਵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ। ਉਪਾਯਾਸੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਅਨੁਪਾਯਾਸੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਪਵਤ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਆਯੂਹਨਾ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਗਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਜਾਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਜਰਾ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਬ੍ਯਾਧਿ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਸੋਕੋ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਪਰਿਦੇਵੋ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਉਪਾਯਾਸੋ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ।

ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਅਨਾਯੂਹਨਾ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਅਗਤਿ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਅਨੁਪਪਤ੍ਤਿ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਅਜਾਤਿ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਅਜਰਾ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਅਬ੍ਯਾਧਿ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਅਮਤਂ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਅਸੋਕੋ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਅਪਰਿਦੇਵੋ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਅਨੁਪਾਯਾਸੋ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਪਵਤ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਆਯੂਹਨਾ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਨਾਯੂਹਨਾ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਸੁਖਨ੍ਤਿ

ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਗਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਗਤਿ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਨੁਪਪਤ੍ਤਿ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਜਾਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਜਾਤਿ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਜਰਾ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਜਰਾ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਬਜਾਧਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਬਜਾਧਿ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਮਤਂ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਸੋਕੋ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਸੋਕੋ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਪਰਿਦੇਵੋ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਪਰਿਦੇਵੋ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਉਪਾਯਾਸੋ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਨੁਪਾਯਾਸੋ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਭਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਪਵਤ੍ਤਂ ਭਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਭਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਆਯੂਹਨਾ ਭਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਭਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਗਤਿ ਭਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਭਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਭਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਜਾਤਿ ਭਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਜਰਾ ਭਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਬਜਾਧਿ ਭਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਮਰਣਂ ਭਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਸੋਕੋ ਭਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਪਰਿਦੇਵੋ ਭਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਉਪਾਯਾਸੋ ਭਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ।

ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਨਾਯੂਹਨਾ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਗਤਿ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਨੁਪਪਤ੍ਤਿ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਜਾਤਿ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ । ਅਜਰਾ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਬਜਾਧਿ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਮਤਂ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਸੋਕੋ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਪਰਿਦੇਵੋ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਨੁਪਾਯਾਸੋ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਭਯਂ, ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਪਵਤ੍ਤਂ ਭਯਂ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਭਯਂ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਆਯੂਹਨਾ ਭਯਂ, ਅਨਾਯੂਹਨਾ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਭਯਂ, ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਗਤਿ ਭਯਂ, ਅਗਤਿ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਭਯਂ, ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਭਯਂ, ਅਨੁਪਪਤ੍ਤਿ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਜਾਤਿ ਭਯਂ, ਅਜਾਤਿ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਜਰਾ ਭਯਂ, ਅਜਰਾ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਬਜਾਧਿ ਭਯਂ, ਅਬਜਾਧਿ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਮਰਣਂ ਭਯਂ, ਅਮਤਂ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਸੋਕੋ ਭਯਂ, ਅਸੋਕੋ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਪਰਿਦੇਵੋ ਭਯਂ, ਅਪਰਿਦੇਵੋ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਉਪਾਯਾਸੋ ਭਯਂ, ਅਨੁਪਾਯਾਸੋ ਖੇਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ । ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਆਯੂਹਨਾ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਗਤਿ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਜਾਤਿ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਜਰਾ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਬਜਾਧਿ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਮਰਣਂ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਸੋਕੋ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਪਰਿਦੇਵੋ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਉਪਾਯਾਸੋ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ।

ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਨਾਯੂਹਨਾ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਗਤਿ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਨੁਪਪਤ੍ਤਿ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਜਾਤਿ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਜਰਾ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਬਜਾਧਿ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਮਤਂ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਸੋਕੋ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਪਰਿਦੇਵੋ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਅਨੁਪਾਯਾਸੋ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਸਾਮਿਸਂ, ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਾਮਿਸਂ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸਾਮਿਸਂ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਆਯੂਹਨਾ ਸਾਮਿਸਂ, ਅਨਾਯੂਹਨਾ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਸਾਮਿਸਂ, ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ । ਗਤਿ ਸਾਮਿਸਂ, ਅਗਤਿ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਸਾਮਿਸਂ, ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਸਾਮਿਸਂ, ਅਨੁਪਪਤ੍ਤਿ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਜਾਤਿ ਸਾਮਿਸਂ, ਅਜਾਤਿ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਜਰਾ ਸਾਮਿਸਂ, ਅਜਰਾ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਬਜਾਧਿ ਸਾਮਿਸਂ, ਅਬਜਾਧਿ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ। ਮਰਣਂ

ਸਾਮਿਸੰ, ਅਮਤੰ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਸੋਕੋ ਸਾਮਿਸੰ, ਅਸੋਕੋ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਪਰਿਦੇਵੋ ਸਾਮਿਸੰ, ਅਪਰਿਦੇਵੋ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਉਪਾਯਾਸੋ ਸਾਮਿਸੰ, ਅਨੁਪਾਯਾਸੋ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਪਵੱਤੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਆਯੂਹਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਗਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਜਾਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਜਰਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਬਜਾਧਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਮਰਣੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਸੋਕੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਪਰਿਦੇਵੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਉਪਾਯਾਸੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ।

ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਅਪ੍ਪਵੱਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਅਨਾਯੂਹਨਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਅਗਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਅਨੁਪਪਤ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਅਜਾਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਅਜਰੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਅਬਜਾਧਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ । ਅਸੋਕੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਅਪਰਿਦੇਵੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਅਨੁਪਾਯਾਸੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਪਵੱਤੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਪ੍ਪਵੱਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਆਯੂਹਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਨਾਯੂਹਨਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਗਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਗਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਨੁਪਪਤ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਜਾਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਜਾਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਜਰਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਜਰਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਬਜਾਧਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਬਜਾਧਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਮਰਣੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਸੋਕੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਸੋਕੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਪਰਿਦੇਵੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਪਰਿਦੇਵੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ। ਉਪਾਯਾਸੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਨੁਪਾਯਾਸੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੰ।

ਪਠਮਭਾਣਵਾਰੋ।

੧੧. ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਪਰਿਵਾਰਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਪਰਿਪੂਰਟ੍ਠੋ [ਪਰਿਪੂਰਣਟ੍ਠੋ (ਕ॰), ਪਰਿਪੂਰਿਟ੍ਠੋ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)] ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਏਕਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ ; ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਅਵਿਸਾਰਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਅਨਾਵਿਲਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਅਨਿਵ੍ਜਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਿਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਆਰਮ੍ਮਣਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਗੋਚਰਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਵੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਵਿਵਟ੍ਟਨਟ੍ਠੋ [ਨਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੋ (ਕ॰)] ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਸਨ੍ਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਪਣੀਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਵਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਅਨਾਸਵਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਤਰਣਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਸੁਵ੍ਵਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਏਕਰਸਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ ; ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਯੁਗਨਦ੍ਧਟ੍ਠੋ [ਯੁਗਨਨ੍ਧਨਟ੍ਠੋ (ਕ॰)] ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਨਿਯਜਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਹੇਤੁਟ੍ਠੋ [ਹੇਤਟ੍ਠੋ (ਸਜਾ॰)] ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਆਧਿਪਤੇਯਜਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ।

੧੨. ਸਮਥਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ;** ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨੰ ਏਕਰਸਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਯੁਗਨਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਮਾਦਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਗੋਚਰਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਲੀਨਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਉਦ੍ਧਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਭਿਵ੍ਵੇਯਜੋ; ਉਭੋਵਿਸੁਦ੍ਧਾਨੰ

ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਨਿਰੋਧੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ।

ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

ਸਦ੍ਧਾਬਲਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਰਿਯਬਲਸ੍ਸ ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਤਿਬਲਸ੍ਸ ਪਮਾਦੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਮਾਧਿਬਲਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪਞ੍ਞਾਬਲਸ੍ਸ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਵਿਚਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਫਰਣਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪਸਮਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ; ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਯਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

੧੩. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਬਲਾਨਂ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਹੇਤੁਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨਂ ਪਦਹਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨਂ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਤਥਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪਯੋਗਾਨਂ [ਮਗ੍ਗਾਨਂ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ) ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਫਲਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵਿਚਾਰਸ੍ਸ ਉਪਵਿਚਾਰਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪੀਤਿਯਾ ਫਰਣਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸੁਖਸ੍ਸ ਅਭਿਸਨ੍ਦਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ। ਆਵਜ੍ਜਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵਿਜਾਨਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਞ੍ਜਾਨਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕੋਦਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ । ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਞਾਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਤੀਰਣਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਭਾਵਨਾਯ ਏਕਰਸਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਫਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਖਨ੍ਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਧਾਤੂਨਂ ਧਾਤੁਟ੍ਠੋ [ਧਾਤਟ੍ਠੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਆਯਤਨਾਨਂ ਆਯਤਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਙ੍ਖਤਾਨਂ ਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਅਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

੧੪. ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਰਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਵਟ੍ਟਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਟ੍ਠੋ [ਵਤ੍ਥਟ੍ਠੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭੂਮਟ੍ਠੋ [ਭੁਮ੍ਮਟ੍ਠੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰) (ਏਕਤ੍ਤੁ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ) (ਕ॰) ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗੋਚਰਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਰਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

੧੫. ਏਕਤ੍ਤੇ ਆਵਜ੍ਜਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਵਿਜਾਨਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਸਞ੍ਜਾਨਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਏਕਦਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਸੀਦਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ''ਏਤਂ ਸਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਯਾਨੀਕਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਥੁਕਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਰਿਚਿਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਰਿਪੂਰਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਸਮੋਧਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਭਾਵਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਸੁਸਮੁਗ੍ਗਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਬੁਜ੍ਝਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਬੋਧਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਅਨੁਬੋਧਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਟਿਬੋਧਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਬੋਧਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਅਨੁਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਟਿਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਜੋਤਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਉਜ੍ਜੋਤਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਅਨੁਜੋਤਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਟਿਜੋਤਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਏਕਤ੍ਤੇ ਸਞ੍ਜੋਤਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

੧੬. ਪਤਾਪਨਟ੍ਠੋ [ਪਕਾਸਨਟ੍ਠੋ (ਕ॰)] ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵਿਰੋਚਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਨ੍ਤਾਪਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਅਮਲਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵਿਮਲਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਨਿਮ੍ਮਲਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਮਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਮਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵਿਵੇਕਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵਿਵੇਕਚਰਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵਿਰਾਗਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵਿਰਾਗਚਰਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਨਿਰੋਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਨਿਰੋਧਚਰਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੋਸਗ੍ਗਟ੍ਠੋ [ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਟ੍ਠੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੋਸਗ੍ਗਚਰਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਚਰਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

ਛਨ੍ਦਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਮੂਲਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਾਦਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਧਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

ਵੀਰਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਮੂਲਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਪਾਦਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਪਧਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੂਲਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਦਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਧਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

ਵੀਮਂਸਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਮਂਸਾਯ ਮੂਲਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਮਂਸਾਯ ਪਾਦਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਮਂਸਾਯ ਪਧਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਮਂਸਾਯ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਮਂਸਾਯ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਮਂਸਾਯ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਮਂਸਾਯ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਮਂਸਾਯ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੀਮਂਸਾਯ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

੧੭. ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਪਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ। ਸਮੁਦਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਆਯੂਹਨਟ੍ਠੋ [ਆਯੁਹਨਟ੍ਠੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞੋਗਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਨਿਰੋਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ; ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਵਿਵੇਕਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਅਮਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ। ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਹੇਤੁਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

ਤਥਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਚ੍ਚਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਅਭਿਜਾਨਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪਰਿਜਾਨਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਧਮ੍ਮਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਧਾਤੁਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਞਾਤਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਫਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

੧੮. ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਞਾਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ [ਪਾਮੁਜ੍ਜਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ।

ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਖਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਵਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਵਿਵਟ੍ਟਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

੧੯. ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ; ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ।

ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਬਲਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਪਮਾਦੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਬਲਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਬਲਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪਵਿਚਯਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਫਰਣਟ੍ਠੇਨ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ; ਉਪਸਮਟ੍ਠੇਨ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੋਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ।

ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬਲਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਹੇਤੁਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਪਦਹਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ।

ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ; ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਟ੍ਠੇਨ ਖਯੇ ਞਾਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਞਾਣਂ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ।

੨੦. ਛਨ੍ਦੋ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਫਸ੍ਸੋ ਸਮੋਧਾਨਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਵੇਦਨਾ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਸਮਾਧਿ ਪਮੁਖਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਸਤਿ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਪਞ੍ਞਾ ਤਤੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸਾਰਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ।

ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਞਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ।

ਦੁਤਿਯਭਾਣਵਾਰੋ।

੨੧. ਕਥਂ ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ?

ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ – ਫਸ੍ਸੋ ਸਾਸਵੋ ਉਪਾਦਾਨਿਯੋ। ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ – ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ। ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ – ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ – ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ। ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ – ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ – ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ। ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ – ਸਤ੍ਤ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ। ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ – ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ। ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ – ਨਵ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ। ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ – ਦਸਾਯਤਨਾਨਿ।

''ਸਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਂ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ? ਚਕ੍ਖੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਰੂਪਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਯਮ੍ਪਿਦਂ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਦਯਿਤਂ ਸੁਖਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਵਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਸੋਤਂ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਸਦ੍ਦਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨਂ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ, ਗਨ੍ਧਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ... ਜਿਵ੍ਹਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ; ਰਸਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ... ਕਾਯੋ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ... ਪੇ॰... ਮਨੋ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ; ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ; ਯਮ੍ਪਿਦਂ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਦਯਿਤਂ ਸੁਖਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਵਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ।'' ਰੂਪਂ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ...ਪੇ॰... ਵੇਦਨਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ... ਸਞ੍ਞਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ...

ਚਕ੍ਖੁ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ... ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਯੇਸਂ ਯੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤੀਰਿਤਾ ਚ।

੨੨. ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਪਟਿਲਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਟਿਲਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਞਾਣਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ।

ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ।

ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਖਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਖਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਵਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ । ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ।

ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਵਿਵਟ੍ਟਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਵਟ੍ਟਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ।

ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਪਟਿਲਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਪਟਿਲਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਪਟਿਲਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਪਟਿਲਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਤੀਰਿਤੋ ਚ।

ਯੇਸਂ ਯੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਾਯਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤੀਰਿਤਾ ਚ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ।

੨੩. ਕਥਂ ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ?

ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ – ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ। ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ – ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਭਵਤਣ੍ਹਾ ਚ। ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ – ਤਿਸ੍ਸੋ ਤਣ੍ਹਾ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ – ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਓਘਾ। ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ – ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣਾਨਿ। ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ – ਛ ਤਣ੍ਹਾਕਾਯਾ। ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ – ਸਤ੍ਤਾਨੁਸਯਾ। ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ – ਅਟ੍ਠ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਾ। ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ – ਨਵ ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਾ। ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ – ਦਸ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਾ।

੨੪. ਦ੍ਵੇ ਪਹਾਨਾਨਿ – ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪ੍ਪਹਾਨਂ। ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਞ੍ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਖਯਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵਯਤੋ; ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪ੍ਪਹਾਨਞ੍ਚ ਫਲਕ੍ਖਣੇ। ਤੀਣਿ ਪਹਾਨਾਨਿ – ਕਾਮਾਨਮੇਤਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਯਦਿਦਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ; ਰੂਪਾਨਮੇਤਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਯਦਿਦਂ ਆਰੁਪ੍ਪਂ; ਯਂ ਖੋ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭੂਤਂ ਸਙ੍ਖਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਨਿਰੋਧੋ ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਕਾਮਾ ਪਹੀਨਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਚ। ਆਰੁਪ੍ਪਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਰੂਪਾ ਪਹੀਨਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਚ। ਨਿਰੋਧਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਹੀਨਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਚ। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਪਹਾਨਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਪਜਹਤਿ; ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਪਹਾਨਪਟਿਵੇਧਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਪਜਹਤਿ; ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਟਿਵੇਧਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਪਜਹਤਿ; ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ ਭਾਵਨਾਪਟਿਵੇਧਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਪਜਹਤਿ। ਪਞ੍ਚ ਪਹਾਨਾਨਿ – ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਪ੍ਪਹਾਨਂ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਭਾਵਯਤੋ; ਤਦਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਂ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵਯਤੋ; ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਞ੍ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਖਯਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵਯਤੋ; ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪ੍ਪਹਾਨਞ੍ਚ ਫਲਕ੍ਖਣੇ; ਨਿਸ੍ਸਰਣਪ੍ਪਹਾਨਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ।

''ਸਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ। ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਂ ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ? ਚਕ੍ਖੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ; ਰੂਪਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ; ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ; ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ; ਯਮ੍ਪਿਦਂ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਦਯਿਤਂ ਸੁਖਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਵਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ। ਸੋਤਂ ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ; ਸਦ੍ਦਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨਂ ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ; ਗਨ੍ਧਾ

ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ... ਜਿਵ੍ਹਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ; ਰਸਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ... ਕਾਯੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ; ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ... ਮਨੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ; ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਪਹਾਤਬ੍ਬੰ;... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ; ਯਮ੍ਪਿਦੰ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਦਯਿਤੰ ਸੁਖੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਵਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬੰ।'' ਰੂਪੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਜਹਤਿ, ਵੇਦਨੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਜਹਤਿ, ਸਞ੍ਞੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਜਹਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਜਹਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਜਹਤਿ। ਚਕ੍ਖੁੰ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੰ...ਪੇ॰... ਅਮਤੋਗਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਜਹਤਿ। ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੰ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨੰ, ਤੰ ਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ।

ਤਤਿਯਭਾਣਵਾਰੋ।

੨੫. ਕਥੰ ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨੰ, ਤੰਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣੰ?

ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ – ਕਾਯਗਤਾਸਤਿ ਸਾਤਸਹਗਤਾ। ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ – ਸਮਥੋ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ। ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ – ਤਯੋ ਸਮਾਧੀ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ – ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ – ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋ ਸਮਾਧਿ [ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀ (ਸਜਾ॰)]। ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ – ਛ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ – ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ – ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ – ਨਵ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਧਾਨਿਯਙ੍ਗਾਨਿ। ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ – ਦਸ ਕਸਿਣਾਯਤਨਾਨਿ।

੨੬. ਦ੍ਵੇ ਭਾਵਨਾ – ਲੋਕਿਯਾ ਚ ਭਾਵਨਾ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਚ ਭਾਵਨਾ। ਤਿਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ – ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਾਵਨਾ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਾਵਨਾ, ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਾਵਨਾ। ਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਾਵਨਾ ਅਤ੍ਥਿ ਹੀਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਜ੍ਝਿਮਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਣੀਤਾ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਾਵਨਾ ਅਤ੍ਥਿ ਹੀਨਾ , ਅਤ੍ਥਿ ਮਜ੍ਝਿਮਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਣੀਤਾ। ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਾਵਨਾ ਪਣੀਤਾ।

੨੭. ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ – ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ ਪਹਾਨਪ੍ਪਟਿਵੇਧੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੰ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਟਿਵੇਧੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ ਭਾਵਨਾਪਟਿਵੇਧੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ। ਇਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ।

ਅਪਰਾਪਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ – ਏਸਨਾਭਾਵਨਾ, ਪਟਿਲਾਭਾਭਾਵਨਾ, ਏਕਰਸਾਭਾਵਨਾ, ਆਸੇਵਨਾਭਾਵਨਾ। ਕਤਮਾ ਏਸਨਾਭਾਵਨਾ? ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਸਮਾਧਿੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨੰ ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਯੰ ਏਸਨਾਭਾਵਨਾ। ਕਤਮਾ ਪਟਿਲਾਭਾਭਾਵਨਾ? ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਸਮਾਧਿੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਾਨੰ ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਯੰ ਪਟਿਲਾਭਾਭਾਵਨਾ। ਕਤਮਾ ਏਕਰਸਾਭਾਵਨਾ? ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਭਾਵਯਤੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਭਾਵਯਤੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ । ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਭਾਵਯਤੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਭਾਵਯਤੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਭਾਵਯਤੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ।

ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਾਬਲੰ ਭਾਵਯਤੋ ਸਦ੍ਧਾਬਲਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਬਲਾਨਿ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਬਲਾਨੰ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਬਲੰ ਭਾਵਯਤੋ ਵੀਰਿਯਬਲਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਬਲਾਨਿ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ –

ਬਲਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਪਮਾਦੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਬਲਂ ਭਾਵਯਤੋ ਸਤਿਬਲਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਬਲਾਨਿ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਬਲਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਬਲਂ ਭਾਵਯਤੋ ਸਮਾਧਿਬਲਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਬਲਾਨਿ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਬਲਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਭਾਵਯਤੋ ਪਞ੍ਞਾਬਲਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਬਲਾਨਿ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਬਲਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ।

ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵਯਤੋ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਛ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਪਵਿਚਯਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵਯਤੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਛ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵਯਤੋ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਛ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਫਰਣਟ੍ਠੇਨ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵਯਤੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਛ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਉਪਸਮਟ੍ਠੇਨ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵਯਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਛ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵਯਤੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਛ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਭਾਵਯਤੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਛ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ।

ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਭਾਵਯਤੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਂ ਭਾਵਯਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਂ ਭਾਵਯਤੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਂ ਭਾਵਯਤੋ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਵੋਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਂ ਭਾਵਯਤੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ । ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਂ ਭਾਵਯਤੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਂ ਭਾਵਯਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵਯਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਅਯਂ ਏਕਰਸਾਭਾਵਨਾ।

ਕਤਮਾ ਆਸੇਵਨਾਭਾਵਨਾ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਆਸੇਵਤਿ, ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਮ੍ਪਿ [ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਮ੍ਪਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਆਸੇਵਤਿ, ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਮ੍ਪਿ ਆਸੇਵਤਿ, ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਆਸੇਵਤਿ, ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਆਸੇਵਤਿ, ਪੁਰਿਮੇਪਿ ਯਾਮੇ ਆਸੇਵਤਿ, ਮਜ੍ਝਿਮੇਪਿ ਯਾਮੇ ਆਸੇਵਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਪਿ ਯਾਮੇ ਆਸੇਵਤਿ, ਰਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਆਸੇਵਤਿ, ਦਿਵਾਪਿ ਆਸੇਵਤਿ, ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਾਪਿ [ਰਤ੍ਤਿਦਿਵਾਪਿ (ਕ॰)] ਆਸੇਵਤਿ, ਕਾਲ਼ੇਪਿ ਆਸੇਵਤਿ, ਜੁਣ੍ਹੇਪਿ ਆਸੇਵਤਿ, ਵਸ੍ਸੇਪਿ ਆਸੇਵਤਿ, ਹੇਮਨ੍ਤੇਪਿ ਆਸੇਵਤਿ, ਗਿਮ੍ਹੇਪਿ ਆਸੇਵਤਿ, ਪੁਰਿਮੇਪਿ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ ਆਸੇਵਤਿ, ਮਜ੍ਝਿਮੇਪਿ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ ਆਸੇਵਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਪਿ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ ਆਸੇਵਤਿ – ਅਯਂ ਆਸੇਵਨਾਭਾਵਨਾ। ਇਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ।

੨੮. ਅਪਰਾਪਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਤਦੁਪਗਵੀਰਿਯਵਾਹਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਕਥਂ ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ? ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਜਹਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਜਹਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ [ਥੀਨਮਿਦ੍ਧਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)] ਪਜਹਤੋ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਜਹਤੋ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਪਜਹਤੋ ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ

– ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਜਹਤੋ ਞਾਣਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ । ਅਰਤਿਂ ਪਜਹਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਨੀਵਰਣੇ ਪਜਹਤੋ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇ ਪਜਹਤੋ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਪੀਤਿਂ ਪਜਹਤੋ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇ ਪਜਹਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ।

ਰੂਪਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਂ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ । ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ।

ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤੋ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਸੁਖਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤੋ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤੋ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਨਨ੍ਦਿਂ ਪਜਹਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਰਾਗਂ ਪਜਹਤੋ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਸਮੁਦਯਂ ਪਜਹਤੋ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ । ਆਦਾਨਂ ਪਜਹਤੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਘਨਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤੋ ਖਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਆਯੂਹਨਂ ਪਜਹਤੋ ਵਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਧੁਵਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਜਹਤੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਪਣਿਧਿਂ ਪਜਹਤੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਂ ਪਜਹਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਸਾਰਾਦਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸਂ ਪਜਹਤੋ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਿਨਿਵੇਸਂ ਪਜਹਤੋ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਆਲਯਾਭਿਨਿਵੇਸਂ ਪਜਹਤੋ ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਂ ਪਜਹਤੋ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਸਞ੍ਞੋਗਾਭਿਨਿਵੇਸਂ ਪਜਹਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ।

ਦਿਟ੍ਠੇਕਟ੍ਠੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਓਲ਼ਾਰਿਕੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤੋ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਅਨੁਸਹਗਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤੋ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਏਵਂ ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ।

ਕਥਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ? ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਜਹਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਜਹਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ... ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਏਵਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ।

ਕਥਂ ਤਦੁਪਗਵੀਰਿਯਵਾਹਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ? ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਜਹਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੀਰਿਯਂ ਵਾਹੇਤੀਤਿ – ਤਦੁਪਗਵੀਰਿਯਵਾਹਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਜਹਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਸੇਨ ਵੀਰਿਯਂ ਵਾਹੇਤੀਤਿ – ਤਦੁਪਗਵੀਰਿਯਵਾਹਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਵੀਰਿਯਂ ਵਾਹੇਤੀਤਿ – ਤਦੁਪਗਵੀਰਿਯਵਾਹਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਏਵਂ ਤਦੁਪਗਵੀਰਿਯਵਾਹਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ।

ਕਥਂ ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ? ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਆਸੇਵਤੀਤਿ – ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਆਸੇਵਤੀਤਿ – ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਆਸੇਵਤੀਤਿ – ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਏਵਂ ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ।

ਇਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਵੇਦਨਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਸਞ੍ਞਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ...ਪੇ॰... ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ। ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥਭਾਣਵਾਰੋ।

੨੮. ਕਥਂ ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ?

ਏਕੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੋ – ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਦ੍ਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ – ਵਿਜ੍ਜਾ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਚ। ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ – ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ – ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ। ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ – ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਛ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ – ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ। ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ – ਸਤ੍ਤ ਖੀਣਾਸਵਬਲਾਨਿ। ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ – ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ। ਨਵ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ – ਨਵ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਨਿਰੋਧਾ। ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ – ਦਸ ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ।

''ਸਬ੍ਬਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ? ਚਕ੍ਖੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ; ਰੂਪਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ; ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ; ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੋ ; ਯਮ੍ਪਿਦਂ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ

ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਦਯਿਤੰ ਸੁਖੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਵਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਸੋਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੰ; ਸਦ੍ਦਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੰ; ਗਨ੍ਧਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ... ਜਿਵ੍ਹਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ; ਰਸਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ... ਕਾਯੋ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੋ; ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ... ਮਨੋ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੋ; ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ; ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੰ; ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੋ ; ਯਮ੍ਪਿਦੰ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਦਯਿਤੰ ਸੁਖੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਵਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੰ''। ਰੂਪੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਵੇਦਨੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਸਞ੍ਞੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ। ਚਕ੍ਖੁੰ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੰ...ਪੇ॰... ਅਮਤੋਗਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ। ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ [ਫੁਸਿਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੰ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨੰ, ਤੰਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣੰ''ਨ੍ਤਿ।

੩੦. ਕਥੰ ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਠਿਤਿਭਾਗਿਯਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਾ''ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨੰ, ਤੰਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣੰ?

ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭਿੰ ਕਾਮਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ – ਹਾਨਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾ ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਠਿਤਿਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਅਵਿਤਕ੍ਕਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ – ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਰਾਗੂਪਸੰਹਿਤਾ – ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ।

ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭਿੰ ਵਿਤਕ੍ਕਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ – ਹਾਨਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾ ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਠਿਤਿਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁਖਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ – ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਰਾਗੂਪਸੰਹਿਤਾ – ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ।

ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭਿੰ ਪੀਤਿਸੁਖਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ – ਹਾਨਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾ ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਠਿਤਿਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ – ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਰਾਗੂਪਸੰਹਿਤਾ – ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ।

ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭਿੰ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ – ਹਾਨਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾ ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਠਿਤਿਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ – ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਰਾਗੂਪਸੰਹਿਤਾ – ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ।

ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸ੍ਸ ਲਾਭਿੰ ਰੂਪਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ – ਹਾਨਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾ ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਠਿਤਿਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ – ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਰਾਗੂਪਸੰਹਿਤਾ – ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸ੍ਸ ਲਾਭਿੰ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ – ਹਾਨਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾ ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਠਿਤਿਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ – ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਰਾਗੂਪਸੰਹਿਤਾ – ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ।

ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸ੍ਸ ਲਾਭਿਂ ੵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ – ਹਾਨਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾ ਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਠਿਤਿਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਨੇੵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ – ੵਿਸੇਸਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਸਹਗਤਾ ਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰਾ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ੵਿਰਾਗੂਪਸਂਹਿਤਾ – ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ੵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹਾਨਭਾਗਿਯਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਠਿਤਿਭਾਗਿਯਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ੵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਾਤਿ ਸੋਤਾੵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ’’।

੩੧. ਕਥਂ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਸੋਤਾੵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ? ‘‘ਰੂਪਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਖਯਟ੍ਠੇਨ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਭਯਟ੍ਠੇਨ, ਅਨਤ੍ਤਾ ਅਸਾਰਕਟ੍ਠੇਨਾ’’ਤਿ ਸੋਤਾੵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ। ‘‘ੵੇਦਨਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ੵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਖਯਟ੍ਠੇਨ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਭਯਟ੍ਠੇਨ, ਅਨਤ੍ਤਾ ਅਸਾਰਕਟ੍ਠੇਨਾ’’ਤਿ ਸੋਤਾੵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ੵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਸੋਤਾੵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ।

੩੨. ਕਥਂ ‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ, ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ, ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ, ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਾੵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ?

੩੩. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ? ਜਾਤਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਜਰਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਸੋਕਪਰਿਦੇੵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਅਪ੍ਪਿਯੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਦੁਕ੍ਖੋ, ਪਿਯੇਹਿ ੵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦੁਕ੍ਖੋ, ਯਮ੍ਪਿਚ੍ਛਂ ਨ ਲਭਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ; ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ [ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਪਿ (ਕ॰) ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤੇ ਸਚ੍ਚੵਿਭਙ੍ਗੇ ਚ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ] ਦੁਕ੍ਖਾ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਜਾਤਿ? ਯਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਮ੍ਹਿ ਤਮ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਜਾਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਿ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਾਤੁਭਾੵੋ ਆਯਤਨਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭੋ – ਅਯਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਜਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਜਰਾ ਯਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਮ੍ਹਿ ਤਮ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਜਰਾ ਜੀਰਣਤਾ ਖਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ ਪਾਲਿਚ੍ਚਂ ੵਲਿਤ੍ਤਚਤਾ ਆਯੁਨੋ ਸਂਹਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਰਿਪਾਕੋ – ਅਯਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਜਰਾ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਮਰਣਂ? ਯਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਮ੍ਹਾ ਤਮ੍ਹਾ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਾ ਚੁਤਿ ਚੵਨਤਾ ਭੇਦੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ ਮਚ੍ਚੁ ਮਰਣਂ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾ [ਕਾਲਂਕਿਰਿਯਾ (ਕ॰)] ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਭੇਦੋ ਕਲ਼ੇੵਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ ਜੀੵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸੁਪਚ੍ਛੇਦੋ – ਇਦਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਰਣਂ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਸੋਕੋ? ਞਾਤਿਬਜਸਨੇਨ [ਯੋ ਞਾਤਿਬਜਸਨੇਨ (ਸਜਾ॰) ਪਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚੵਿਭਙ੍ਗੇ] ੵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਭੋਗਬਜਸਨੇਨ ੵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਰੋਗਬਜਸਨੇਨ ੵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਸੀਲਬਜਸਨੇਨ ੵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਦਿਟ੍ਠਿਬਜਸਨੇਨ ੵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਬਜਸਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ, ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸੋਕੋ ਸੋਚਨਾ ਸੋਚਿਤਤ੍ਤਂ ਅਨ੍ਤੋਸੋਕੋ ਅਨ੍ਤੋਪਰਿਸੋਕੋ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਜ੍ਝਾਯਨਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਸੋਕਸਲ੍ਲਂ – ਅਯਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੋਕੋ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਪਰਿਦੇੵੋ? ਞਾਤਿਬਜਸਨੇਨ ੵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਭੋਗਬਜਸਨੇਨ ੵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਰੋਗਬਜਸਨੇਨ ੵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਸੀਲਬਜਸਨੇਨ ੵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਦਿਟ੍ਠਿਬਜਸਨੇਨ ੵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਬਜਸਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ, ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਆਦੇੵੋ ਪਰਿਦੇੵੋ ਆਦੇੵਨਾ, ਪਰਿਦੇੵਨਾ ਆਦੇੵਿਤਤ੍ਤਂ ਪਰਿਦੇੵਿਤਤ੍ਤਂ ੵਾਚਾ ਪਲਾਪੋ ੵਿਪ੍ਪਲਾਪੋ ਲਾਲਪ੍ਪੋ ਲਾਲਪ੍ਪਨਾ ਲਾਲਪ੍ਪਿਤਤ੍ਤਂ – ਅਯਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਰਿਦੇੵੋ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੰ ਦੁਕ੍ਖੰ? ਯੰ ਕਾਯਿਕੰ ਅਸਾਤੰ ਕਾਯਿਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜੰ ਅਸਾਤੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵੇਦਯਿਤੰ, ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਅਸਾਤਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ – ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖੰ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੰ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ? ਯੰ ਚੇਤਸਿਕੰ ਅਸਾਤੰ ਚੇਤਸਿਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਚੇਤੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜੰ ਅਸਾਤੰ ਵੇਦਯਿਤੰ, ਚੇਤੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਅਸਾਤਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ – ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਉਪਾਯਾਸੋ? ਞਾਤਿਬਜਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਭੋਗਬਜਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਰੋਗਬਜਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਸੀਲਬਜਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਦਿਟ੍ਠਿਬਜਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਬਜਸਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ, ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਆਯਾਸੋ ਉਪਾਯਾਸੋ ਆਯਾਸਨਾ ਉਪਾਯਾਸਨਾ ਆਯਾਸਿਤਤ੍ਤੰ ਉਪਾਯਾਸਿਤਤ੍ਤੰ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਪਾਯਾਸੋ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਅਪ੍ਪਿਯੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਦੁਕ੍ਖੋ? ਇਧ ਯਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠਾ ਅਕਨ੍ਤਾ ਅਮਨਾਪਾ ਰੂਪਾ ਸਦ੍ਦਾ ਗਨ੍ਧਾ ਰਸਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਯੇ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਨਤ੍ਥਕਾਮਾ ਅਹਿਤਕਾਮਾ ਅਫਾਸੁਕਾਮਾ ਅਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮਾ, ਯਾ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਙ੍ਗਤਿ ਸਮਾਗਮੋ ਸਮੋਧਾਨੰ ਮਿਸ੍ਸੀਭਾਵੋ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਪ੍ਪਿਯੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਦੁਕ੍ਖੋ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਪਿਯੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦੁਕ੍ਖੋ? ਇਧ ਯਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਰੂਪਾ ਸਦ੍ਦਾ ਗਨ੍ਧਾ ਰਸਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਯੇ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਹਿਤਕਾਮਾ ਫਾਸੁਕਾਮਾ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮਾ ਮਾਤਾ ਵਾ ਪਿਤਾ ਵਾ ਭਾਤਾ ਵਾ ਭਗਿਨੀ ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਮਚ੍ਚਾ ਵਾ ਞਾਤੀ ਵਾ ਸਾਲੋਹਿਤਾ ਵਾ, ਯਾ ਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਸਙ੍ਗਤਿ ਅਸਮਾਗਮੋ ਅਸਮੋਧਾਨੰ ਅਮਿਸ੍ਸੀਭਾਵੋ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਿਯੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦੁਕ੍ਖੋ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੰ ਯਮ੍ਪਿਚ੍ਛੰ ਨ ਲਭਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ? ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਏਵੰ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ''ਅਹੋ ਵਤ ਮਯੰ ਨ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਾਮ, ਨ ਚ ਵਤ ਨੋ ਜਾਤਿ ਆਗਚ੍ਛੇਯਜਾ''ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਇਚ੍ਛਾਯ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੰ – ਇਦਮ੍ਪਿ ਯਮ੍ਪਿਚ੍ਛੰ ਨ ਲਭਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ। ਜਰਾਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ...ਪੇ॰... ਬਜਾਧਿਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ... ਮਰਣਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ... ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਏਵੰ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ''ਅਹੋ ਵਤ ਮਯੰ ਨ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਧਮ੍ਮਾ ਅਸ੍ਸਾਮ, ਨ ਚ ਵਤ ਨੋ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ ਆਗਚ੍ਛੇਯਜੁ''ਨ੍ਤਿ। ਨ ਖੋ ਪਨੇਤੰ ਇਚ੍ਛਾਯ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੰ – ਇਦਮ੍ਪਿ ਯਮ੍ਪਿਚ੍ਛੰ ਨ ਲਭਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੇ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦੁਕ੍ਖਾ? ਸੇਯਜਥਿਦੰ [ਸੇਯਜਥੀਦੰ (ਸਜਾ॰ ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)] – ਰੂਪੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, [ਰੂਪੂਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ (ਸਜਾ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ], ਵੇਦਨੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਞ੍ਞੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸਙ੍ਖਾਰੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੋ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦੁਕ੍ਖਾ। ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੰ।

੩੪. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੰ? ਯਾਯੰ ਤਣ੍ਹਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ [ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ (ਸਜਾ॰)] ਨਨ੍ਦੀਰਾਗਸਹਗਤਾ ਤਤ੍ਰਤਤ੍ਰਾਭਿਨਨ੍ਦਿਨੀ, ਸੇਯਜਥਿਦੰ – ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਭਵਤਣ੍ਹਾ ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾ , ਸਾ ਖੋ ਪਨੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਕਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਕਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤਿ? ਯੰ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪੰ ਸਾਤਰੂਪੰ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤਿ। ਕਿਞ੍ਚ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪੰ ਸਾਤਰੂਪੰ? ਚਕ੍ਖੁ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪੰ ਸਾਤਰੂਪੰ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤਿ। ਸੋਤੰ ਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਘਾਨੰ ਲੋਕੇ... ਜਿਵ੍ਹਾ ਲੋਕੇ... ਕਾਯੋ ਲੋਕੇ... ਮਨੋ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪੰ ਸਾਤਰੂਪੰ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤਿ। ਰੂਪਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪੰ ਸਾਤਰੂਪੰ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤਿ। ਸਦ੍ਦਾ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪੰ ਸਾਤਰੂਪੰ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਾ ਲੋਕੇ... ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਲੋਕੇ... ਪੇ॰... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਲੋਕੇ... ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੇ... ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਲੋਕੇ...ਪੇ॰...

ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਲੋਕੇ... ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੇ... ਰੂਪਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਚੇਤਨਾ ਲੋਕੇ... ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ ਲੋਕੇ... ਰੂਪਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕੋ ਲੋਕੇ... ਰੂਪਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਵਿਸਮਾਨਾ ਨਿਵਿਸਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ।

੩੫. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ? ਯੋ ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧੋ ਚਾਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਮੁਤ੍ਤਿ ਅਨਾਲਯੋ, ਸਾ ਖੋ ਪਨੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਕਤ੍ਥ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਕਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ? ਯਂ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਕਿਞ੍ਚ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ? ਚਕ੍ਖੁਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਵਿਚਾਰੋ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥੇਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਪਹੀਯਤਿ, ਏਤ੍ਥ ਨਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ।

੩੬. ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ? ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ? ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਞਾਣਂ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ? ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਅਵਿਹਿਂਸਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ? ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਵੇਰਮਣੀ [ਵੇਰਮਣਿ (ਕ॰)], ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀ, ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਵੇਰਮਣੀ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ? ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਵੇਰਮਣੀ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਵੇਰਮਣੀ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ? ਇਧ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵਂ ਪਹਾਯ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੇਨ ਜੀਵਿਕਂ [ਜੀਵਿਤਂ (ਕ॰)] ਕਪ੍ਪੇਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ...ਪੇ॰... ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਠਿਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਸਾਯ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਛਨ੍ਦਂ ਜਨੇਤਿ ਵਾਯਮਤਿ ਵੀਰਿਯਂ ਆਰਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਾ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਵੇਦਨਾਸੁ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤੇ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ **ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ** ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ‘‘ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ’’ਤਿ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ, ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ, ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ, ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਸੋਤਾਵਧਾਨਂ, ਤਂਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ। ਏਵਂ ਸੋਤਾਵਧਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸੁਤਮਯੇ ਞਾਣਂ।

ਸੁਤਮਯਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਸੀਲਮਯਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੩੭. ਕਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਸਂਵਰੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸੀਲਮਯੇ ਞਾਣਂ? ਪਞ੍ਚ ਸੀਲਾਨਿ – ਪਰਿਯਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ, ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ, ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ? ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ – ਇਦਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ। ਕਤਮਂ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ? ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ – ਇਦਂ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ। ਕਤਮਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ? ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਾਨਂ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ ਯੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸੇਕ੍ਖਪਰਿਯਨ੍ਤੇ [ਸੇਖਪਰਿਯਨ੍ਤੇ (ਕ॰)] ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀਨਂ ਕਾਯੇ ਚ ਜੀਵਿਤੇ ਚ ਅਨਪੇਕ੍ਖਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਜੀਵਿਤਾਨਂ – ਇਦਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ। ਕਤਮਂ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ? ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਸੇਕ੍ਖਾਨਂ – ਇਦਂ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ। ਕਤਮਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ? ਤਥਾਗਤਸਾਵਕਾਨਂ ਖੀਣਾਸਵਾਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ – ਇਦਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਂ।

੩੮. ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਂ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ? ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਂ ਲਾਭਪਰਿਯਨ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਂ ਯਸਪਰਿਯਨ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਂ ਞਾਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਂ ਅਙ੍ਗਪਰਿਯਨ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਂ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਨ੍ਤਂ।

ਕਤਮਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਲਾਭਪਰਿਯਨ੍ਤਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਲਾਭਹੇਤੁ ਲਾਭਪਚ੍ਚਯਾ ਲਾਭਕਾਰਣਾ ਯਥਾਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ [ਯਥਾਸਮਾਦਿਣ੍ਣਂ (ਕ॰)] ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਤਿ – ਇਦਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਲਾਭਪਰਿਯਨ੍ਤਂ। ਕਤਮਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਯਸਪਰਿਯਨ੍ਤਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਯਸਹੇਤੁ ਯਸਪਚ੍ਚਯਾ ਯਸਕਾਰਣਾ ਯਥਾਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਤਿ – ਇਦਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਯਸਪਰਿਯਨ੍ਤਂ। ਕਤਮਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਞਾਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਞਾਤਿਹੇਤੁ ਞਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਞਾਤਿਕਾਰਣਾ ਯਥਾਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਤਿ – ਇਦਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਞਾਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤਂ। ਕਤਮਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਅਙ੍ਗਪਰਿਯਨ੍ਤਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਙ੍ਗਹੇਤੁ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਅਙ੍ਗਕਾਰਣਾ ਯਥਾਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਤਿ – ਇਦਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਅਙ੍ਗਪਰਿਯਨ੍ਤਂ। ਕਤਮਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਨ੍ਤਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਜੀਵਿਤਹੇਤੁ ਜੀਵਿਤਪਚ੍ਚਯਾ ਜੀਵਿਤਕਾਰਣਾ ਯਥਾਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਤਿ – ਇਦਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਨ੍ਤਂ। ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਸੀਲਾਨਿ ਖਣ੍ਡਾਨਿ ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ ਸਬਲਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਸਾਨਿ ਨ ਭੁਜਿਸ੍ਸਾਨਿ ਨ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾਨਿ [ਨ ਵਿਞ੍ਞੂਪਸਤ੍ਥਾਨਿ (ਕ॰)] ਪਰਾਮਟ੍ਠਾਨਿ ਅਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ [ਨ ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ (ਕ॰)] ਨ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਵਤ੍ਥੁਕਾਨਿ ਨ ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਤ੍ਥੁਕਾਨਿ ਨ ਪੀਤਿਵਤ੍ਥੁਕਾਨਿ ਨ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਤ੍ਥੁਕਾਨਿ ਨ ਸੁਖਵਤ੍ਥੁਕਾਨਿ ਨ ਸਮਾਧਿਵਤ੍ਥੁਕਾਨਿ ਨ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਤ੍ਥੁਕਾਨਿ ਨ ਏਕਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨ ਨਿਰੋਧਾਯ ਨ ਉਪਸਮਾਯ ਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਇਦਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ।

ਕਤਮਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਂ? ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਂ ਨ ਲਾਭਪਰਿਯਨ੍ਤਂ , ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਂ ਨ ਯਸਪਰਿਯਨ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਂ ਨ ਞਾਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਂ ਨ ਅਙ੍ਗਪਰਿਯਨ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਂ ਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਨ੍ਤਂ।

ਕਤਮਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਨ ਲਾਭਪਰਿਯਨ੍ਤਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਲਾਭਹੇਤੁ ਲਾਭਪਚ੍ਚਯਾ ਲਾਭਕਾਰਣਾ ਯਥਾਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਕਿਂ ਸੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤਿ! ਇਦਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਨ ਲਾਭਪਰਿਯਨ੍ਤਂ। ਕਤਮਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਨ ਯਸਪਰਿਯਨ੍ਤਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਯਸਹੇਤੁ ਯਸਪਚ੍ਚਯਾ ਯਸਕਾਰਣਾ ਯਥਾਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ , ਕਿਂ ਸੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤਿ! ਇਦਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਨ ਯਸਪਰਿਯਨ੍ਤਂ। ਕਤਮਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਨ ਞਾਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਞਾਤਿਹੇਤੁ ਞਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਞਾਤਿਕਾਰਣਾ ਯਥਾਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਕਿਂ ਸੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤਿ! ਇਦਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਨ ਞਾਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤਂ। ਕਤਮਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਨ ਅਙ੍ਗਪਰਿਯਨ੍ਤਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਙ੍ਗਹੇਤੁ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਯਾ ਅਙ੍ਗਕਾਰਣਾ ਯਥਾਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਕਿਂ ਸੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤਿ! ਇਦਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਨ ਅਙ੍ਗਪਰਿਯਨ੍ਤਂ। ਕਤਮਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਨ੍ਤਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਜੀਵਿਤਹੇਤੁ ਜੀਵਿਤਪਚ੍ਚਯਾ ਜੀਵਿਤਕਾਰਣਾ ਯਥਾਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਾਯ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਕਿਂ ਸੋ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤਿ! ਇਦਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਯਨ੍ਤਂ। ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਸੀਲਾਨਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ ਅਸਬਲਾਨਿ ਅਕਮ੍ਮਾਸਾਨਿ ਭੁਜਿਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾਨਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾਨਿ ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਵਤ੍ਥੁਕਾਨਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਤ੍ਥੁਕਾਨਿ ਪੀਤਿਵਤ੍ਥੁਕਾਨਿ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਤ੍ਥੁਕਾਨਿ ਸੁਖਵਤ੍ਥੁਕਾਨਿ ਸਮਾਧਿਵਤ੍ਥੁਕਾਨਿ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਤ੍ਥੁਕਾਨਿ ਏਕਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨਿਰੋਧਾਯ ਉਪਸਮਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਇਦਂ ਤਂ ਸੀਲਂ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਂ।

੩੯. ਕਿਂ ਸੀਲਂ? ਕਤਿ ਸੀਲਾਨਿ? ਕਿਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਸੀਲਂ? ਕਤਿ ਧਮ੍ਮਸਮੋਧਾਨਂ ਸੀਲਂ?

ਕਿਂ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਚੇਤਨਾ ਸੀਲਂ, ਚੇਤਸਿਕਂ ਸੀਲਂ, ਸਂਵਰੋ ਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਸੀਲਂ। **ਕਤਿ ਸੀਲਾਨੀ**ਤਿ ਤੀਣਿ ਸੀਲਾਨਿ – ਕੁਸਲਸੀਲਂ, ਅਕੁਸਲਸੀਲਂ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਸੀਲਂ।**ਕਿਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਕੁਸਲਸੀਲਂ , ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਕੁਸਲਸੀਲਂ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਸੀਲਂ। **ਕਤਿ ਧਮ੍ਮਸਮੋਧਾਨਂ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਵਰਸਮੋਧਾਨਂ ਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸਮੋਧਾਨਂ ਸੀਲਂ, ਤਥਾਭਾਵੇ ਜਾਤਚੇਤਨਾਸਮੋਧਾਨਂ ਸੀਲਂ।

੪੦. ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ। ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ। ਮੁਸਾਵਾਦਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ। ਪਿਸੁਣਂ ਵਾਚਂ [ਪਿਸੁਣਾਵਾਚਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੯ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ। ਫਰੁਸਂ ਵਾਚਂ [ਫਰੁਸਵਾਚਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ। ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ । ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ।

੪੧. ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ... ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ... ਞਾਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਂ... ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਅਰਤਿਂ...।

ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ [ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ] ਨੀਵਰਣੇ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯੇਨ ਝਾਨੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇ... ਤਤਿਯੇਨ ਝਾਨੇਨ ਪੀਤਿਂ... ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਝਾਨੇਨ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਂ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ...

ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ।

ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸੁਖਸਞ੍ਞਂ... ਅਨਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ... ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਨ੍ਦਿਂ... ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਰਾਗਂ... ਨਿਰੋਧਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮੁਦਯਂ... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਦਾਨਂ... ਖਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਘਨਸਞ੍ਞਂ... ਵਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਯੂਹਨਂ.. ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਧੁਵਸਞ੍ਞਂ... ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ.... ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਣਿਧਿਂ... ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਭਿਨਿਵੇਸਂ... ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਾਰਾਦਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸਂ... ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਿਨਿਵੇਸਂ... ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਲਯਾਭਿਨਿਵੇਸਂ... ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਂ... ਵਿਵਟ੍ਟਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਞ੍ਞੋਗਾਭਿਨਿਵੇਸਂ...।

ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਦਿਟ੍ਠੇਕਟ੍ਠੇ ਕਿਲੇਸੇ...ਪੇ॰... ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਓਲ਼ਾਰਿਕੇ ਕਿਲੇਸੇ... ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਅਣੁਸਹਗਤੇ ਕਿਲੇਸੇ... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ।

ਪਞ੍ਚ ਸੀਲਾਨਿ – ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਸੀਲਂ, ਵੇਰਮਣੀ ਸੀਲਂ, ਚੇਤਨਾ ਸੀਲਂ, ਸਂਵਰੋ ਸੀਲਂ, ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ ਸੀਲਂ। ਏਵਰੂਪਾਨਿ ਸੀਲਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪਾਮੋਜ੍ਜਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪੀਤਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਆਸੇਵਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਭਾਵਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਅਲਙ੍ਕਾਰਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਵਾਰਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਕਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨਿਰੋਧਾਯ ਉਪਸਮਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਏਵਰੂਪਾਨਂ ਸੀਲਾਨਂ ਸਂਵਰਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਅਧਿਸੀਲਂ, ਸਂਵਰਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਂ ਸਂਵਰਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਦਸ੍ਸਨਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾ। ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਸਂਵਰਟ੍ਠੋ, ਅਯਂ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ । ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ, ਅਯਂ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ। ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ, ਅਯਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ।

ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ।

ਪਞ੍ਚ ਸੀਲਾਨਿ – ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਸ੍ਸ... ਮੁਸਾਵਾਦਸ੍ਸ... ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ... ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ... ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਸ੍ਸ... ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ... ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ... ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ... ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ।

ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ... ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ... ... ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ... ਞਾਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ... ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਅਰਤਿਯਾ... ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ।

ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣਾਨਂ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯੇਨ ਝਾਨੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ... ਤਤਿਯੇਨ ਝਾਨੇਨ ਪੀਤਿਯਾ... ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਝਾਨੇਨ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਂ... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ...

ৱিঞ্ঞাণঞ্চাযতনসমাপত্তিযা আকাসানঞ্চাযতনসঞ্ঞায... আকিঞ্চঞ্ঞাযতনসমাপত্তিযা ৱিঞ্ঞাণঞ্চাযতনসঞ্ঞায... নেৱসঞ্ঞানাসঞ্ঞাযতনসমাপত্তিযা আকিঞ্চঞ্ঞাযতনসঞ্ঞায... ভাৱেতব্বং ভাৱেন্তো সিক্খতি।

অনিচ্চানুপস্সনায নিচ্চসঞ্ঞায...পে॰... দুক্খানুপস্সনায সুখসঞ্ঞায... অনত্তানুপস্সনায অত্তসঞ্ঞায... নিব্বিদানুপস্সনায নন্দিযা... ৱিরাগানুপস্সনায রাগস্স... নিরোধানুপস্সনায সমুদযস্স... পটিনিস্সগ্গানুপস্সনায আদানস্স... খযানুপস্সনায ঘনসঞ্ঞায... ৱযানুপস্সনায আযূহনস্স... ৱিপরিণামানুপস্সনায ধুৱসঞ্ঞায... অনিমিত্তানুপস্সনায নিমিত্তস্স... অপ্পণিহিতানুপস্সনায পণিধিযা... সুঞ্ঞতানুপস্সনায অভিনিৱেসস্স... অধিপঞ্ঞাধম্মৱিপস্সনায সারাদানাভিনিৱেসস্স... যথাভূতঞাণদস্সনেন সম্মোহাভিনিৱেসস্স... আদীনৱানুপস্সনায আলযাভিনিৱেসস্স... পটিসঙ্খানুপস্সনায অপ্পটিসঙ্খায... ৱিৱট্টনানুপস্সনায সঞ্ঞোগাভিনিৱেসস্স ভাৱেতব্বং ভাৱেন্তো সিক্খতি।

সোতাপত্তিমগ্গেন দিট্ঠেকট্ঠানং কিলেসানং...পে॰... সকদাগামিমগ্গেন ওলারিকানং কিলেসানং... অনাগামিমগ্গেন অনুসহগতানং কিলেসানং... অরহত্তমগ্গেন সব্বকিলেসানং পহানং সীলং, ৱেরমণী সীলং, চেতনা সীলং, সংৱরো সীলং, অৱীতিক্কমো সীলং। এৱরূপানি সীলানি চিত্তস্স অৱিপ্পটিসারায সংৱত্তন্তি, পামোজ্জায সংৱত্তন্তি, পীতিযা সংৱত্তন্তি, পস্সদ্ধিযা সংৱত্তন্তি, সোমনস্সায সংৱত্তন্তি, আসেৱনায সংৱত্তন্তি, ভাৱনায সংৱত্তন্তি, বহুলীকম্মায সংৱত্তন্তি, অলঙ্কারায সংৱত্তন্তি, পরিক্খারায সংৱত্তন্তি, পরিৱারায সংৱত্তন্তি, পারিপূরিযা সংৱত্তন্তি, একন্তনিব্বিদায ৱিরাগায নিরোধায উপসমায অভিঞ্ঞায সম্বোধায নিব্বানায সংৱত্তন্তি।

৪২. এৱরূপানং সীলানং সংৱরপারিসুদ্ধি অধিসীলং। সংৱরপারিসুদ্ধিযা ঠিতং চিত্তং অৱিক্খেপং গচ্ছতি, অৱিক্খেপপারিসুদ্ধি অধিচিত্তং। সংৱরপারিসুদ্ধিং সম্মা পস্সতি, অৱিক্খেপপারিসুদ্ধিং সম্মা পস্সতি। দস্সনপারিসুদ্ধি অধিপঞ্ঞা। যো তত্থ সংৱরট্ঠো, অযং অধিসীলসিক্খা। যো তত্থ অৱিক্খেপট্ঠো, অযং অধিচিত্তসিক্খা। যো তত্থ দস্সনট্ঠো, অযং অধিপঞ্ঞাসিক্খা। ইমা তিস্সো সিক্খাযো আৱজ্জন্তো সিক্খতি, জানন্তো সিক্খতি, পস্সন্তো সিক্খতি, পচ্চৱেক্খন্তো সিক্খতি, চিত্তং অধিট্ঠহন্তো সিক্খতি, সদ্ধায অধিমুচ্চন্তো সিক্খতি, ৱীরিযং পগ্গণ্হন্তো সিক্খতি, সতিং উপট্ঠপেন্তো সিক্খতি, চিত্তং সমাদহন্তো সিক্খতি, পঞ্ঞায পজানন্তো সিক্খতি, অভিঞ্ঞেয্যং অভিজানন্তো সিক্খতি, পরিঞ্ঞেয্যং পরিজানন্তো সিক্খতি পহাতব্বং পজহন্তো সিক্খতি, সচ্ছিকাতব্বং সচ্ছিকরোন্তো সিক্খতি, ভাৱেতব্বং ভাৱেন্তো সিক্খতি। তং ঞাতট্ঠেন ঞাণং পজাননট্ঠেন পঞ্ঞা। তেন ৱুচ্চতি – ''সুত্ৱান সংৱরে পঞ্ঞা সীলমযে ঞাণং''।

সীলমযঞাণনিদ্দেসো দুতিযো।

৩. সমাধিভাৱনামযঞাণনিদ্দেসো

৪৩. কথং সংৱরিত্ৱা সমাদহনে পঞ্ঞা সমাধিভাৱনামযে ঞাণং? একো সমাধি – চিত্তস্স একগ্গতা। দ্ৱে সমাধী – লোকিযো সমাধি, লোকুত্তরো সমাধি। তযো সমাধী – সৱিতক্কসৱিচারো সমাধি, অৱিতক্কৱিচারমত্তো সমাধি, অৱিতক্কঅৱিচারো সমাধি। চত্তারো সমাধী – হানভাগিযো সমাধি, ঠিতিভাগিযো সমাধি, ৱিসেসভাগিযো সমাধি, নিব্বেধভাগিযো সমাধি। পঞ্চ সমাধী – পীতিফরণতা, সুখফরণতা, চেতোফরণতা, আলোকফরণতা, পচ্চৱেক্খণানিমিত্তং [পচ্চৱেক্খনানিমিত্তং (ক॰)]।

ਛ ਸਮਾਧੀ – ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ, ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ, ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ, ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ, ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ। ਸਤ੍ਤ ਸਮਾਧੀ – ਸਮਾਧਿਕੁਸਲਤਾ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕੁਸਲਤਾ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਠਿਤਿਕੁਸਲਤਾ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਵੁਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਤਾ , ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਕਲ੍ਲਤਾਕੁਸਲਤਾ [ਕਲ੍ਲਿਤਕੁਸਲਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਗੋਚਰਕੁਸਲਤਾ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰਕੁਸਲਤਾ। ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਧੀ – ਪਥਵੀਕਸਿਣਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ, ਆਪੋਕਸਿਣਵਸੇਨ...ਪੇ॰... ਤੇਜੋਕਸਿਣਵਸੇਨ... ਵਾਯੋਕਸਿਣਵਸੇਨ... ਨੀਲਕਸਿਣਵਸੇਨ... ਪੀਤਕਸਿਣਵਸੇਨ... ਲੋਹਿਤਕਸਿਣਵਸੇਨ... ਓਦਾਤਕਸਿਣਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ। ਨਵ ਸਮਾਧੀ – ਰੂਪਾਵਚਰੋ ਸਮਾਧਿ ਅਤ੍ਥਿ ਹੀਨੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਜ੍ਝਿਮੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਣੀਤੋ; ਅਰੂਪਾਵਚਰੋ ਸਮਾਧਿ ਅਤ੍ਥਿ ਹੀਨੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਜ੍ਝਿਮੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਣੀਤੋ; ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਸਮਾਧਿ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਸਮਾਧਿ। ਦਸ ਸਮਾਧੀ – ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ, ਵਿਨੀਲਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ...ਪੇ॰... ਵਿਪੁਬ੍ਬਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ... ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ... ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ... ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ... ਹਤਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ... ਲੋਹਿਤਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ... ਪੁਲ਼ਵਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ [ਪੁਲੁਵਕ ਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ (ਕ॰)] ... ਅਟ੍ਠਿਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਞਾਸ ਸਮਾਧਿ।

੪੪. ਅਪਿ ਚ, ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾ – ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿ, ਪਰਿਵਾਰਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿ, ਪਰਿਪੂਰਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿ, ਏਕਗ੍ਗਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿ, ਅਵਿਸਾਰਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿ, ਅਨਾਵਿਲਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿ, ਅਨਿਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿ, ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਿ, ਸਮਂ ਏਸਤੀਤਿ ਸਮਾਧਿ, ਵਿਸਮਂ ਨੇਸਤੀਤਿ ਸਮਾਧਿ, ਸਮਂ ਏਸਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਿ, ਵਿਸਮਂ ਨੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਿ, ਸਮਂ ਆਦਿਯਤੀਤਿ ਸਮਾਧਿ, ਵਿਸਮਂ ਨਾਦਿਯਤੀਤਿ ਸਮਾਧਿ, ਸਮਂ ਆਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਿ, ਵਿਸਮਂ ਅਨਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਿ, ਸਮਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਮਾਧਿ, ਵਿਸਮਂ ਨਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਮਾਧਿ, ਸਮਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਿ, ਵਿਸਮਂ ਨਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਿ, ਸਮਂ ਝਾਯਤੀਤਿ ਸਮਾਧਿ, ਵਿਸਮਂ ਝਾਪੇਤੀਤਿ ਸਮਾਧਿ, ਸਮਂ ਝਾਤਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਿ, ਵਿਸਮਂ ਝਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਿ, ਸਮੋ ਚ ਹਿਤੋ ਚ ਸੁਖੋ ਚਾਤਿ ਸਮਾਧਿ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਂਵਰਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਦਹਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਮਯੇ ਞਾਣਂ''।

ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾਮਯਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੪੫. ਕਥਂ ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ? ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਆਯੂਹਨਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਸਞ੍ਞੋਗਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਸਮੁਦਯਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਹੇਤੁਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠਿਤਿ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ। ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ... ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਆਯੂਹਨਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਸਞ੍ਞੋਗਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਸਮੁਦਯਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਹੇਤੁਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠਿਤਿ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ।

ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ... ਨਾਮਰੂਪਂ ਸਲ਼ਾਯਤਨਸ੍ਸ... ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ... ਫਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾਯ... ਵੇਦਨਾ ਤਣ੍ਹਾਯ... ਤਣ੍ਹਾ ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ... ਉਪਾਦਾਨਂ ਭਵਸ੍ਸ... ਭਵੋ ਜਾਤਿਯਾ... ਜਾਤਿ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਆਯੂਹਨਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਸਞ੍ਞੋਗਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਸਮੁਦਯਟ੍ਠਿਤਿ ਚ

ਹੇਤੁਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠਿਤਿ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਜਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਜਰਾਮਰਣਂ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ। ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ... ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਜਾਤਿ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਨਿਮਿਤ੍ਤਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਆਯੂਹਨਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਸਞ੍ਞੋਗਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਸਮੁਦਯਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਹੇਤੁਟ੍ਠਿਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠਿਤਿ ਚ। ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਜਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਜਰਾਮਰਣਂ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ।

੪੬. ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਹੇਤੁ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ। ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ... ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਹੇਤੁ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ।

ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਹੇਤੁ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਹੇਤੁ, ਨਾਮਰੂਪਂ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ... ਨਾਮਰੂਪਂ ਹੇਤੁ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ... ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਹੇਤੁ, ਫਸ੍ਸੋ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ... ਫਸ੍ਸੋ ਹੇਤੁ, ਵੇਦਨਾ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ... ਵੇਦਨਾ ਹੇਤੁ, ਤਣ੍ਹਾ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ... ਤਣ੍ਹਾ ਹੇਤੁ, ਉਪਾਦਾਨਂ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ... ਉਪਾਦਾਨਂ ਹੇਤੁ, ਭਵੋ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ... ਭਵੋ ਹੇਤੁ, ਜਾਤਿ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ... ਜਾਤਿ ਹੇਤੁ, ਜਰਾਮਰਣਂ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ। ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ... ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਜਾਤਿ ਹੇਤੁ, ਜਰਾਮਰਣਂ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹੇਤੁਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ। ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ... ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ।

ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਨਾਮਰੂਪਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ... ਨਾਮਰੂਪਂ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ... ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਫਸ੍ਸੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ... ਫਸ੍ਸੋ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਵੇਦਨਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ... ਵੇਦਨਾ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਤਣ੍ਹਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ... ਤਣ੍ਹਾ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਉਪਾਦਾਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ... ਉਪਾਦਾਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਭਵੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ... ਭਵੋ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਜਾਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ... ਜਾਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਜਰਾਮਰਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ। ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ... ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਜਾਤਿ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਜਰਾਮਰਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ । ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ... ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ।

ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਚ੍ਚਯਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਨਾਮਰੂਪਂ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ... ਨਾਮਰੂਪਂ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ... ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਫਸ੍ਸੋ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ... ਫਸ੍ਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਵੇਦਨਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ... ਵੇਦਨਾ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਣ੍ਹਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ... ਤਣ੍ਹਾ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਉਪਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ... ਉਪਾਦਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਭਵੋ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ... ਭਵੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਜਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ... ਜਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਜਰਾਮਰਣਂ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ। ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ... ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਜਾਤਿ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਜਰਾਮਰਣਂ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ।

੪੭. ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਮਿਂ ਮੋਹੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਆਯੂਹਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾ, ਉਪਗਮਨਂ ਉਪਾਦਾਨਂ, ਚੇਤਨਾ ਭਵੋ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਮਿਂ ਇਧ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾ। ਇਧ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਪਸਾਦੋ ਆਯਤਨਂ, ਫੁਟ੍ਠੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਵੇਦਯਿਤਂ ਵੇਦਨਾ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਇਧੁਪਪਤ੍ਤਿਭਵਸ੍ਮਿਂ ਪੁਰੇਕਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾ। ਇਧ ਪਰਿਪਕ੍ਕਤ੍ਤਾ ਆਯਤਨਾਨਂ ਮੋਹੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਆਯੂਹਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪਗਮਨਂ ਉਪਾਦਾਨਂ, ਚੇਤਨਾ ਭਵੋ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਇਧ ਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਮਿਂ ਆਯਤਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਾ। ਆਯਤਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਪਸਾਦੋ ਆਯਤਨਂ, ਫੁਟ੍ਠੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਵੇਦਯਿਤਂ ਵੇਦਨਾ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਆਯਤਿਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਸ੍ਮਿਂ ਇਧ ਕਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾ। ਇਤਿਮੇ ਚਤੁਸਙ੍ਖੇਪੇ ਤਯੋ ਅਦ੍ਧੇ ਤਿਸਨ੍ਧਿਂ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਞ੍ਞਾਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਂ''।

ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਸਮ੍ਮਸਨਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੪੮. ਕਥਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮ੍ਮਸਨੇ ਞਾਣਂ?

ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਵਾ ਸੁਖੁਮਂ ਵਾ ਹੀਨਂ ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਵਾ ਯਂ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਰੂਪਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ ਏਕਂ ਸਮ੍ਮਸਨਂ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ ਏਕਂ ਸਮ੍ਮਸਨਂ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ ਏਕਂ ਸਮ੍ਮਸਨਂ।

ਯਾ ਕਾਚਿ ਵੇਦਨਾ...ਪੇ॰... ਯਾ ਕਾਚਿ ਸਞ੍ਞਾ... ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਵਾ ਸੁਖੁਮਂ ਵਾ ਹੀਨਂ ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਵਾ ਯਂ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ ਏਕਂ ਸਮ੍ਮਸਨਂ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ ਏਕਂ ਸਮ੍ਮਸਨਂ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ ਏਕਂ ਸਮ੍ਮਸਨਂ।

ਚਕ੍ਖੁਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ ਏਕਂ ਸਮ੍ਮਸਨਂ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ ਏਕਂ ਸਮ੍ਮਸਨਂ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ ਏਕਂ ਸਮ੍ਮਸਨਂ।

ਰੂਪਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਖਯਟ੍ਠੇਨ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਭਯਟ੍ਠੇਨ ਅਨਤ੍ਤਾ ਅਸਾਰਕਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮ੍ਮਸਨੇ ਞਾਣਂ। ਵੇਦਨਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਾਰਾ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਖਯਟ੍ਠੇਨ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਭਯਟ੍ਠੇਨ, ਅਨਤ੍ਤਾ ਅਸਾਰਕਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮ੍ਮਸਨੇ ਞਾਣਂ।

ਰੂਪਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਸਙ੍ਖਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਖਯਧਮ੍ਮਂ ਵਯਧਮ੍ਮਂ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮ੍ਮਸਨੇ ਞਾਣਂ। ਵੇਦਨਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਸਙ੍ਖਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਖਯਧਮ੍ਮਂ ਵਯਧਮ੍ਮਂ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮ੍ਮਸਨੇ ਞਾਣਂ।

ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਂ, ਅਸਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਨਤ੍ਥਿ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮ੍ਮਸਨੇ ਞਾਣਂ। ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ... ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਂ, ਅਸਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਨਤ੍ਥਿ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮ੍ਮਸਨੇ ਞਾਣਂ। ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤਿ, ਅਸਤਿ...ਪੇ॰... ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵੋ, ਅਸਤਿ...ਪੇ॰... ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨਂ,

ਅਸਤਿ...ਪੇ॰... ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਅਸਤਿ...ਪੇ॰... ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ, ਅਸਤਿ...ਪੇ॰... ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਸਤਿ...ਪੇ॰... ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨੰ, ਅਸਤਿ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪੰ, ਅਸਤਿ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਅਸਤਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਸਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਤ੍ਥਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮ੍ਮਸਨੇ ਞਾਣੰ। ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨੰ... ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਸਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਤ੍ਥਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮ੍ਮਸਨੇ ਞਾਣੰ। ਤੰ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੰ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਙ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮ੍ਮਸਨੇ ਞਾਣੰ''।

ਸਮ੍ਮਸਨਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੪੯. ਕਥੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇ ਞਾਣੰ? ਜਾਤੰ ਰੂਪੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣੰ ਉਦਯੋ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਲਕ੍ਖਣੰ ਵਯੋ, ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣੰ। ਜਾਤਾ ਵੇਦਨਾ...ਪੇ॰... ਜਾਤਾ ਸਞ੍ਞਾ... ਜਾਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਜਾਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ... ਜਾਤੰ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਜਾਤੋ ਭਵੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣੰ ਉਦਯੋ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਲਕ੍ਖਣੰ ਵਯੋ, ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣੰ।

੫੦. ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਉਦਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਉਦਯਬ੍ਬਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ? ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਉਦਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ; ਉਦਯਬ੍ਬਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਸ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਉਦਯਬ੍ਬਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ? ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਉਦਯਬ੍ਬਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ? ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ; ਉਦਯਬ੍ਬਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਦਸ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ... ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ; ਉਦਯਬ੍ਬਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਦਸ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ? ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਰੂਪਸਮੁਦਯੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ ਰੂਪਸਮੁਦਯੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਕਮ੍ਮਸਮੁਦਯਾ ਰੂਪਸਮੁਦਯੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਆਹਾਰਸਮੁਦਯਾ ਰੂਪਸਮੁਦਯੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ? ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਰੂਪਨਿਰੋਧੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ ਰੂਪਨਿਰੋਧੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਕਮ੍ਮਨਿਰੋਧਾ ਰੂਪਨਿਰੋਧੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਆਹਾਰਨਿਰੋਧਾ ਰੂਪਨਿਰੋਧੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ

। ਵਿਪਰਿਣਾਮਲਕ੍ਖਣਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਇਮਾਨਿ ਦਸ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ? ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਕਮ੍ਮਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ? ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਕਮ੍ਮਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਵਿਪਰਿਣਾਮਲਕ੍ਖਣਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਇਮਾਨਿ ਦਸ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਸਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ? ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮੁਦਯੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮੁਦਯੋਤਿਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਕਮ੍ਮਸਮੁਦਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮੁਦਯੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਨਾਮਰੂਪਸਮੁਦਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮੁਦਯੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ? ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਕਮ੍ਮਨਿਰੋਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਵਿਪਰਿਣਾਮਲਕ੍ਖਣਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਇਮਾਨਿ ਦਸ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਪਞ੍ਚੰਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਸ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਯਬ੍ਬਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇ ਞਾਣਂ''। ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧੋ [ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਆਹਾਰਸਮੁਦਯੋ । ਵੇਦਨਾ, ਸਞ੍ਞਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ – ਤਯੋ [ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਸੇਸਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਖਨ੍ਧਾ ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਨਾਮਰੂਪਸਮੁਦਯੋ।

ਉਦਯਬ੍ਬਯਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੫੧. ਕਥਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੇ ਞਾਣਂ? ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ, ਕਥਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਸੁਖਤੋ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਅਤ੍ਤਤੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਨੋ ਨਨ੍ਦਤਿ, ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਰਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਨੋ ਸਮੁਦੇਤਿ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ।

੫੨. ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸੁਖਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਨਨ੍ਦਿਂ ਪਜਹਤਿ। ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਰਾਗਂ ਪਜਹਤਿ। ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ ਸਮੁਦਯਂ ਪਜਹਤਿ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਦਾਨਂ ਪਜਹਤਿ।

ਵੇਦਨਾਰਮ੍ਮਣਤਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਰਮ੍ਮਣਤਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਤਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਰਮ੍ਮਣਤਾ... ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਭਿਜ੍ਜਤਿ। ਤਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਙ੍ਗਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ, ਕਥਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਸੁਖਤੋ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਅਤ੍ਤਤੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਨੋ ਨਨ੍ਦਤਿ। ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਰਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਨੋ ਸਮੁਦੇਤਿ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸੁਖਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਨਨ੍ਦਿਂ ਪਜਹਤਿ। ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਰਾਗਂ ਪਜਹਤਿ। ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ ਸਮੁਦਯਂ ਪਜਹਤਿ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਦਾਨਂ ਪਜਹਤਿ।

ਵਤ੍ਥੁਸਙ੍ਕਮਨਾ ਚੇਵ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਵਿਵਟ੍ਟਨਾ।
ਆਵਜ੍ਜਨਾ ਬਲਞ੍ਚੇਵ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ॥

ਆਰਮ੍ਮਣਅਨ੍ਵਯੇਨ , ਉਭੋ ਏਕਵਵਤ੍ਥਨਾ [ਏਕਵਵਤ੍ਥਾਨਾ (ਕ॰)]।
ਨਿਰੋਧੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ, ਵਯਲਕ੍ਖਣਵਿਪਸ੍ਸਨਾ॥

ਆਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ, ਭਙ੍ਗਞ੍ਚ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।
ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਚ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ॥

ਕੁਸਲੋ ਤੀਸੁ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸੁ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਚ [ਚਤੂਸੁ ਚ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸੁ।
ਤਯੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇ ਕੁਸਲਤਾ, ਨਾਨਾਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ॥

ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨੇ ਞਾਣਂ''।

ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਆਦੀਨਵਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੫੩. ਕਥਂ ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਦੀਨਵੇ ਞਾਣਂ? ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਭਯਨ੍ਤਿ – ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਦੀਨਵੇ ਞਾਣਂ। ਪਵਤ੍ਤਂ ਭਯਨ੍ਤਿ – ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਦੀਨਵੇ ਞਾਣਂ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਭਯਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਆਯੂਹਨਾ ਭਯਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਭਯਨ੍ਤਿ... ਗਤਿ ਭਯਨ੍ਤਿ...

ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਭਯਨ੍ਤਿ... ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਭਯਨ੍ਤਿ... ਜਾਤਿ ਭਯਨ੍ਤਿ... ਜਰਾ ਭਯਨ੍ਤਿ... ਬ੍ਯਾਧਿ ਭਯਨ੍ਤਿ ... ਮਰਣਂ ਭਯਨ੍ਤਿ... ਸੋਕੋ ਭਯਨ੍ਤਿ... ਪਰਿਦੇਵੋ ਭਯਨ੍ਤਿ... ਉਪਾਯਾਸੋ ਭਯਨ੍ਤਿ – ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਦੀਨਵੇ ਞਾਣਂ।

ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਖੇਮਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ। ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਖੇਮਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਅਨੁਪਾਯਾਸੋ ਖੇਮਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਭਯਂ, ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਖੇਮਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ। ਪਵਤ੍ਤਂ ਭਯਂ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਖੇਮਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਉਪਾਯਾਸੋ ਭਯਂ, ਅਨੁਪਾਯਾਸੋ ਖੇਮਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਦੀਨਵੇ ਞਾਣਂ। ਪਵਤ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਦੀਨਵੇ ਞਾਣਂ... ਪੇ॰... ਉਪਾਯਾਸੋ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਦੀਨਵੇ ਞਾਣਂ।

ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਸੁਖਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ। ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਸੁਖਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਅਨੁਪਾਯਾਸੋ ਸੁਖਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਸੁਖਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ। ਪਵਤ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਸੁਖਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਉਪਾਯਾਸੋ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਨੁਪਾਯਾਸੋ ਸੁਖਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ – ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਦੀਨਵੇ ਞਾਣਂ। ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ – ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਦੀਨਵੇ ਞਾਣਂ... ਪੇ॰... ਉਪਾਯਾਸੋ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ – ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਦੀਨਵੇ ਞਾਣਂ।

ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ। ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਅਨੁਪਾਯਾਸੋ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਸਾਮਿਸਂ, ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ। ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਾਮਿਸਂ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ... ਪੇ॰... ਉਪਾਯਾਸੋ ਸਾਮਿਸਂ, ਅਨੁਪਾਯਾਸੋ ਨਿਰਾਮਿਸਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ – ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਦੀਨਵੇ ਞਾਣਂ। ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ – ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਦੀਨਵੇ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਉਪਾਯਾਸੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ – ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਦੀਨਵੇ ਞਾਣਂ।

ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ। ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਅਨੁਪਾਯਾਸੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ। ਪਵਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ... ਪੇ॰... ਉਪਾਯਾਸੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਨੁਪਾਯਾਸੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਞਾਣਂ।

ਉਪ੍ਪਾਦਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਞ੍ਚ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਆਯੂਹਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ, ਞਾਣਂ ਆਦੀਨਵੇ ਇਦਂ॥

ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਚ।
ਅਨਾਯੂਹਨਂ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ, ਞਾਣਂ ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ ਇਦਂ॥

ਇਦੰ ਆਦੀਨਵੇ ਞਾਣੰ, ਪਞ੍ਚਠਾਨੇਸੁ ਜਾਯਤਿ।
ਪਞ੍ਚਠਾਨੇ ਸਨ੍ਤਿਪਦੇ, ਦਸ ਞਾਣੇ ਪਜਾਨਾਤਿ।
ਦ੍ਵਿੰਨ੍ਨੰ ਞਾਣਾਨੰ ਕੁਸਲਤਾ, ਨਾਨਾਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ॥

ਤੰ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੰ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਦੀਨਵੇ ਞਾਣੰ''।

ਆਦੀਨਵਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੫੪. ਕਥੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ [ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ (ਕ॰)] ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣੰ? ਉਪ੍ਪਾਦੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ [ਉਪ੍ਪਾਦਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾ... (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣੰ, ਪਵੱਤੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣੰ, ਨਿਮਿੱਤੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾ...ਪੇ॰... ਆਯੂਹਨੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾ... ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾ... ਗਤਿੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾ... ਨਿਬ੍ਬੱਤਿੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾ... ਉਪਪੱਤਿੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾ... ਜਾਤਿੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾ... ਜਰੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾ... ਬ੍ਯਾਧਿੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾ... ਮਰਣੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾ... ਸੋਕੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾ... ਪਰਿਦੇਵੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾ...ਪੇ॰... ਉਪਾਯਾਸੰ ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣੰ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣੰ। ਪਵੱਤੰ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਉਪਾਯਾਸੋ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣੰ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਭਯਨ੍ਤਿ – ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣੰ। ਪਵੱਤੰ ਭਯਨ੍ਤਿ – ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਉਪਾਯਾਸੋ ਭਯਨ੍ਤਿ – ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣੰ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ – ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣੰ। ਪਵੱਤੰ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ – ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਉਪਾਯਾਸੋ ਸਾਮਿਸਨ੍ਤਿ – ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣੰ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ – ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣੰ। ਪਵੱਤੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ – ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਉਪਾਯਾਸੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ – ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣੰ।

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ – ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ। ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਯਾ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਉਭੋਪੇਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ – ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ। ਪਵੱਤੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾ...ਪੇ॰... ਨਿਮਿੱਤੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਆਯੂਹਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਪਟਿਸਨ੍ਧਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਗਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਨਿਬ੍ਬੱਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਉਪਪੱਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਜਾਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਜਰਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਬ੍ਯਾਧਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਮਰਣੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਸੋਕੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਪਰਿਦੇਵੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ...ਪੇ॰... ਉਪਾਯਾਸੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ – ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ। ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਯਾ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਉਭੋਪੇਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤੀਤਿ – ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ।

੫੫. ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਹੋਤਿ? ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਹੋਤਿ? ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਹੋਤਿ? ਵੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਹੋਤਿ? ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਵੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਹੋਤਿ।

ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਕਤਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਹੋਤਿ? ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ ਵਾ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕਤਮੇਹਿ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਹੋਤਿ? ਸੇਕ੍ਖੋ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ ਵਾ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਵਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਵੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਕਤਮੇਹਿ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਹੋਤਿ? ਵੀਤਰਾਗੋ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਂ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ ਵਾ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਵਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਦਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਹਾਰੇਨ ਵਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਹਾਰੇਨ ਵਾ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਹਾਰੇਨ ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਵੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਹੋਤਿ।

੫੬. ਕਥਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਚ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਏਕਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ, ਭਾਵਨਾਯ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਆਯਤਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ, ਭਾਵਨਾਯ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ ਹੋਤਿ, ਉਤ੍ਤਰਿਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਆਯਤਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਚ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਏਕਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਟ੍ਠੇਨ।

ਕਥਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਚ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਵੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਏਕਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖਤੋਪਿ ਅਨਤ੍ਤਤੋਪਿ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਕ੍ਖੋਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖਤੋਪਿ ਅਨਤ੍ਤਤੋਪਿ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ। ਵੀਤਰਾਗੋਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋਪਿ ਦੁਕ੍ਖਤੋਪਿ ਅਨਤ੍ਤਤੋਪਿ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਚ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਵੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਏਕਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ।

ਕਥਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਚ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਵੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਕੁਸਲਾ ਹੋਤਿ। ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਕੁਸਲਾ ਹੋਤਿ। ਵੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਚ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਵੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਕੁਸਲਾਬ੍ਯਾਕਤਟ੍ਠੇਨ।

ਕਥਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਚ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਵੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਕਿਞ੍ਚਿਕਾਲੇ ਸੁਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਕਿਞ੍ਚਿਕਾਲੇ ਨ ਸੁਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਕਿਞ੍ਚਿਕਾਲੇ ਸੁਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਕਿਞ੍ਚਿਕਾਲੇ ਨ ਸੁਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਵੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਸੁਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਚ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਵੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਵਿਦਿਤਟ੍ਠੇਨ ਚ ਅਵਿਦਿਤਟ੍ਠੇਨ ਚ।

ਕਥਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਚ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਵ੍ੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਂ ਅਤਿਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਵ੍ਿਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਕ੍ਖੋਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਂ ਅਤਿਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਵ੍ਿਪਸ੍ਸਤਿ। ਵ੍ੀਤਰਾਗੋ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਂ ਤਿਤ੍ਤੁਤ੍ਤਾ ਵ੍ਿਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵ੍ਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਚ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਵ੍ੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਤਿਤ੍ਤੁਟ੍ਠੇਨ ਚ ਅਤਿਤ੍ਤੁਟ੍ਠੇਨ ਚ।

ਕਥਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਚ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਵ੍ੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵ੍ਿਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਕ੍ਖੋ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਂਯੋਜਨਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤੁਰਿਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵ੍ਿਪਸ੍ਸਤਿ। ਵ੍ੀਤਰਾਗੋ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵ੍ਿਹਾਰਤ੍ਥਾਯ ਵ੍ਿਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵ੍ਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਚ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਵ੍ੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਚ ਅਪ੍ਪਹੀਨਟ੍ਠੇਨ ਚ।

ਕਥਂ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਵ੍ੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਸੇਕ੍ਖੋ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਵ੍ਾ ਵ੍ਿਪਸ੍ਸਤਿ ਵ੍ਾ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਵ੍ਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਵ੍ੀਤਰਾਗੋ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਂ ਵ੍ਿਪਸ੍ਸਤਿ ਵ੍ਾ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਵ੍ਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਦਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵ੍ਾ ਸੁਞ੍ਞਤਵ੍ਿਹਾਰੇਨ ਵ੍ਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵ੍ਿਹਾਰੇਨ ਵ੍ਾ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵ੍ਿਹਾਰੇਨ ਵ੍ਾ ਵ੍ਿਹਰਤਿ। ਏਵ੍ਂ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਵ੍ੀਤਰਾਗਸ੍ਸ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਨਾਨਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਵ੍ਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ।

੫੭. ਕਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਸਮਥਵ੍ਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ? ਕਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵ੍ਿਪਸ੍ਸਨਾਵ੍ਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ? ਅਟ੍ਠ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਸਮਥਵ੍ਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਦਸ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵ੍ਿਪਸ੍ਸਨਾਵ੍ਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਕਤਮਾ ਅਟ੍ਠ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਸਮਥਵ੍ਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ? ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਨੀਵ੍ਰਣੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ। ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵ੍ਿਤਕ੍ਕਵ੍ਿਚਾਰੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ। ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਪੀਤਿਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ । ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ। ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਰੂਪਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਂ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ। ਵ੍ਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵ੍ਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ। ਨੇਵ੍ਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ। ਇਮਾ ਅਟ੍ਠ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਸਮਥਵ੍ਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਕਤਮਾ ਦਸ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵ੍ਿਪਸ੍ਸਨਾਵ੍ਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ? ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਪਵ੍ਤ੍ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਯੂਹਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਗਤਿਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਤਿਂ ਜਰਂ ਬ੍ਯਾਧਿਂ ਮਰਣਂ ਸੋਕਂ ਪਰਿਦੇਵ੍ਂ ਉਪਾਯਾਸਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਪਵ੍ਤ੍ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਯੂਹਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ...ਪੇ॰... ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਪਵ੍ਤ੍ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਯੂਹਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਗਤਿਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਤਿਂ ਜਰਂ ਬ੍ਯਾਧਿਂ ਮਰਣਂ ਸੋਕਂ ਪਰਿਦੇਵ੍ਂ ਉਪਾਯਾਸਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ। ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਸੁਞ੍ਞਤਵ੍ਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵ੍ਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ

ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਯੂਹਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ…ਪੇ॰… ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ। ਇਮਾ ਦਸ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

੫੮. ਕਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਕੁਸਲਾ, ਕਤਿ ਅਕੁਸਲਾ, ਕਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ? ਪਨ੍ਨਰਸ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਕੁਸਲਾ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ। ਨਤ੍ਥਿ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ ਅਕੁਸਲਾ।

ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਟ੍ਠ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗੋਚਰਾ।
ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਯੋ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਗੋਚਰਾ।
ਤਯੋ ਚ ਵੀਤਰਾਗਸ੍ਸ, ਯੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਟ੍ਟਤਿ॥

ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾ, ਦਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਗੋਚਰਾ।
ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨ ਪਚ੍ਚਯਾ॥

ਇਮੇ ਅਟ੍ਠਾਰਸਾਕਾਰਾ, ਪਞ੍ਞਾ ਯਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਿਤਾ।
ਕੁਸਲੋ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ, ਨਾਨਾਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ॥

ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪਟਿਸਙ੍ਖਾਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਸੁ ਞਾਣਂ''।

ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਗੋਤ੍ਰਭੁਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੫੯. ਕਥਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਗੋਤ੍ਰਭੁਞਾਣਂ? ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਆਯੂਹਨਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਗਤਿਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਜਾਤਿਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਜਰਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਬ੍ਯਾਧਿਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਮਰਣਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਸੋਕਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਪਰਿਦੇਵਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਉਪਾਯਾਸਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ…ਪੇ॰… ਨਿਰੋਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ।

ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਿਤ੍ਵਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ …ਪੇ॰… ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ।

ਉਪ੍ਪਾਦਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਪਵਤ੍ਤਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਆਯੂਹਨਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਗਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਜਾਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਜਰਾਯ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਬ੍ਯਾਧਿਮ੍ਹਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਮਰਣਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਸੋਕਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਪਰਿਦੇਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਉਪਾਯਾਸਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਬਹਿਦ੍ਧਾ

ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ...ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ।

ਉਪ੍ਪਾਦਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ [ਵੁਟ੍ਠਿਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਪਵਤ੍ਤਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਆਯੂਹਨਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਨਾਯੂਹਨਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਗਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਗਤਿਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਪਤ੍ਤਿਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਜਾਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਜਾਤਿਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਜਰਾਯ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਜਰਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਬ੍ਯਾਧਿਮ੍ਹਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਬ੍ਯਾਧਿਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਮਰਣਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਮਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਸੋਕਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਸੋਕਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਪਰਿਦੇਵਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਦੇਵਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਉਪਾਯਾਸਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਾਯਾਸਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ।

ਉਪ੍ਪਾਦਾ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ...ਪੇ॰... ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ...ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ।

ਉਪ੍ਪਾਦਾ ਵਿਵਟ੍ਟਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਿਵਟ੍ਟਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ...ਪੇ॰... ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਵਿਵਟ੍ਟਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ।

੬੦. ਕਤਿ ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਥਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ? ਕਤਿ ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ? ਅਟ੍ਠ ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਥਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਦਸ ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠ ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਥਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ? ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਨੀਵਰਣੇ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਪੀਤਿਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਰੂਪਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਂ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ । ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਥਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਕਤਮੇ ਦਸ ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ? ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਯੂਹਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਗਤਿਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਤਿਂ ਜਰਂ ਬ੍ਯਾਧਿਂ ਮਰਣਂ ਸੋਕਂ ਪਰਿਦੇਵਂ ਉਪਾਯਾਸਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਯੂਹਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ...ਪੇ॰... ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ... ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ... ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਯੂਹਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਗਤਿਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ ਜਾਤਿਂ ਜਰਂ ਬ੍ਯਾਧਿਂ ਮਰਣਂ ਸੋਕਂ ਪਰਿਦੇਵਂ ਉਪਾਯਾਸਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ... ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ... ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਤ੍ਥਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਯੂਹਨਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ...ਪੇ॰... ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਗੋਤ੍ਰਭੁ। ਇਮੇ ਦਸ ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਕਤਿ ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ, ਕਤਿ ਅਕੁਸਲਾ, ਕਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ? ਪਨ੍ਨਰਸ ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਧਮ੍ਮਾ ਕੁਸਲਾ, ਤਯੋ ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਧਮ੍ਮਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ। ਨਤ੍ਥਿ ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾਤਿ।

ਸਾਮਿਸਞ੍ਚ ਨਿਰਾਮਿਸੰ, ਪਣਿਹਿਤਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੰ।
ਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੰ, ਵੁਟ੍ਠਿਤਞ੍ਚ ਅਵੁਟ੍ਠਿਤੰ॥

ਅਟ੍ਠ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾ, ਦਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਗੋਚਰਾ।
ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਧਮ੍ਮਾ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨ ਪਚ੍ਚਯਾ॥

ਇਮੇ ਅਟ੍ਠਾਰਸਾਕਾਰਾ, ਪਞ੍ਞਾ ਯਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਿਤਾ।
ਕੁਸਲੋ ਵਿਵਟ੍ਟੇ ਵੁਟ੍ਠਾਨੇ, ਨਾਨਾਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ॥

ਤੰ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੰ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਗੋਤ੍ਰਭੁਞਾਣੰ''।

ਗੋਤ੍ਰਭੁਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦਸਮੋ।

੧੧. ਮਗ੍ਗਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੬੧. ਕਥੰ ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣੰ? ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣੰ''। ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣੰ''।

ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਯ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣੰ''।

ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣੰ''।

ਵੋਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣੰ''।

ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣੰ''।

ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣੰ''।

ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣੰ''।

ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣਂ''।

ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਅਨੁਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਅਨੁਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣਂ''।

ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਰੂਪਰਾਗਾ ਅਰੂਪਰਾਗਾ ਮਾਨਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਮਾਨਾਨੁਸਯਾ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣਂ''।

੬੨. ਅਜਾਤਂ ਝਾਪੇਤਿ ਜਾਤੇਨ, ਝਾਨਂ ਤੇਨ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ।
ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਕੁਸਲਤਾ, ਨਾਨਾਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ॥

ਸਮਾਦਹਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਚੇ ਵਿਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਤਥਾ ਚੇ ਸਮਾਦਹੇ।
ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਸਮਥੋ ਤਦਾ ਅਹੁ, ਸਮਾਨਭਾਗਾ ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਵਤ੍ਤਰੇ॥

ਦੁਕ੍ਖਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸੁਖੋ, ਨਿਰੋਧੋ ਇਤਿ ਦਸ੍ਸਨਂ [ਨਿਰੋਧੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]।
ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਫਸ੍ਸੇਤਿ ਅਮਤਂ ਪਦਂ॥

ਵਿਮੋਕ੍ਖਚਰਿਯਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਕੋਵਿਦੋ।
ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਞਾਣਾਨਂ ਕੁਸਲਤਾ, ਨਾਨਾਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ॥

ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣਂ''।

ਮਗ੍ਗਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਏਕਾਦਸਮੋ।

੧੨. ਫਲਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੬੩. ਕਥਂ ਪਯੋਗਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪਞ੍ਞਾ ਫਲੇ ਞਾਣਂ? ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਂਪਯੋਗਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਤਂ ਫਲਂ।

ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਂਪਯੋਗਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਤਂ ਫਲਂ।

ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਯ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਂਪਯੋਗਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਤਂ ਫਲਂ।

ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਂਪਯੋਗਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਤਂ ਫਲਂ।

ਵੋਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਂਪਯੋਗਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਤਂ ਫਲਂ।

ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਂਪਯੋਗਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਤਂ ਫਲਂ।

ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਂਪਯੋਗਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਤਂ ਫਲਂ।

ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਂਪਯੋਗਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਤਂ ਫਲਂ।

ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ , ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਂਪਯੋਗਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਤਂ ਫਲਂ।

ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਅਨੁਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਅਨੁਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਂਪਯੋਗਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਤਂ ਫਲਂ।

ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਰੂਪਰਾਗਾ ਅਰੂਪਰਾਗਾ ਮਾਨਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਮਾਨਾਨੁਸਯਾ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਂਪਯੋਗਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸੇਤਂ ਫਲਂ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਪਯੋਗਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪਞ੍ਞਾ ਫਲੇ ਞਾਣਂ''।

ਫਲਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦ੍ਵਾਦਸਮੋ।

੧੩. ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੬੪. ਕਥਂ ਛਿਨ੍ਨਵਟੁਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਂ? ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ। ਤਂਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਛਿਨ੍ਨਵਟੁਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਂ''।

ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ – ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ

ਸੁੵਿਮੁਤ੍ਤਂ। ਤਂੵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ੵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਛਿਨ੍ਨੵਟੁਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ੵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਂ’’।

ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨੁਸਹਗਤਂ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਅਨੁਸਹਗਤੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ – ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ੵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁੵਿਮੁਤ੍ਤਂ। ਤਂੵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ੵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਛਿਨ੍ਨੵਟੁਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ੵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਂ’’।

ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਰੂਪਰਾਗੋ, ਅਰੂਪਰਾਗੋ, ਮਾਨੋ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ, ਅੵਿਜ੍ਜਾ, ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ, ਭੵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਅੵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ – ਅਤ੍ਤਨੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ੵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁੵਿਮੁਤ੍ਤਂ। ਤਂੵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ੵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਛਿਨ੍ਨੵਟੁਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ੵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਂ’’। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ੵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਛਿਨ੍ਨੵਟੁਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ੵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਂ’’।

ੵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤੇਰਸਮੋ।

੧੪. ਪਚ੍ਚੵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੬੫. ਕਥਂ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਸ੍ਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਚ੍ਚੵੇਕ੍ਖਣੇ ਞਾਣਂ? ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾੵਾਚਾ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ੵੋਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀੵੋ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾੵਾਯਾਮੋ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਅੵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ।

ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਪੵਿਚਯਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ੵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਫਰਣਟ੍ਠੇਨ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਉਪਸਮਟ੍ਠੇਨ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਅੵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ।

ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਂ। ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ੵੀਰਿਯਬਲਂ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਂ। ਪਮਾਦੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਬਲਂ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਂ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਬਲਂ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਂ। ਅੵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਂ।

ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਂ। ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ੵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਂ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਂ। ਅੵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਂ। ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਂ।

ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬਲਾ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਹੇਤੁਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਪਦਹਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਾ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਅੵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥੋ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ੵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥੵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਅਨਤਿੵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਂ। ਸਂੵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲੵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਅੵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤੵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿੵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ੵਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ੵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਪਟਿੵੇਧਟ੍ਠੇਨ ੵਿਜ੍ਜਾ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੇਨ ੵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਟ੍ਠੇਨ ਖਯੇ ਞਾਣਂ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਂ।

ਛਨ੍ਦੋ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਫਸ੍ਸੋ ਸਮੋਧਾਨਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਵੇਦਨਾ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਸਮਾਧਿ ਪਮੁਖਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਸਤਿ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਪਞ੍ਞਾ ਤਦੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ । ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸਾਰਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਂ। ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ।

ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ... ਪੇ॰... ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਞਾਣਂ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਂ। ਛਨ੍ਦੋ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਫਸ੍ਸੋ ਸਮੋਧਾਨਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਵੇਦਨਾ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਸਮਾਧਿ ਪਮੁਖਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ। ਸਤਿ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਪਞ੍ਞਾ ਤਦੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸਾਰਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਂ। ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ।

ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ...ਪੇ॰... ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਕ੍ਖਣੇ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਕ੍ਖਣੇ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ...ਪੇ॰... ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਟ੍ਠੇਨ ਖਯੇ ਞਾਣਂ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਂ। ਛਨ੍ਦੋ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ...ਪੇ॰... ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਂ। ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ।

ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ ...ਪੇ॰... ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਞਾਣਂ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਂ। ਛਨ੍ਦੋ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੋ ...ਪੇ॰... ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਂ। ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਤਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਸ੍ਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣੇ ਞਾਣਂ''।

ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚੁਦ੍ਦਸਮੋ।

੧੫. ਵਤ੍ਥੁਨਾਨਤ੍ਤਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੬੬. ਕਥਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾਨਤ੍ਤੇ ਞਾਣਂ? ਕਥਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ? ਚਕ੍ਖੁਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਸੋਤਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਘਾਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਜਿਵ੍ਹਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਕਾਯਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਮਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ।

ਕਥਂ ਚਕ੍ਖੁਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ? ਚਕ੍ਖੁ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਭੂਤਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਚਕ੍ਖੁ ਤਣ੍ਹਾਸਮ੍ਭੂਤਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਚਕ੍ਖੁ ਕਮ੍ਮਸਮ੍ਭੂਤਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਚਕ੍ਖੁ ਆਹਾਰਸਮ੍ਭੂਤਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਚਕ੍ਖੁ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਚਕ੍ਖੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਚਕ੍ਖੁ ਸਮੁਦਾਗਤਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਚਕ੍ਖੁ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਭੂਤਂ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਂ ਅਨ੍ਤਵਨ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਚਕ੍ਖੁ ਅਦ੍ਧੁਵਂ ਅਸਸ੍ਸਤਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਚਕ੍ਖੁ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਸਙ੍ਖਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਖਯਧਮ੍ਮਂ ਵਯਧਮ੍ਮਂ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ । ਚਕ੍ਖੁਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ; ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਨੋ ਸੁਖਤੋ; ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਨੋ ਅਤ੍ਤਤੋ; ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਨੋ ਨਨ੍ਦਤਿ; ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਰਜ੍ਜਤਿ; ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਨੋ ਸਮੁਦੇਤਿ; ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਸੁਖਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਨਨ੍ਦਿਂ ਪਜਹਤਿ, ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਰਾਗਂ ਪਜਹਤਿ, ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ ਸਮੁਦਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਦਾਨਂ ਪਜਹਤਿ। ਏਵਂ ਚਕ੍ਖੁਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ।

ਕਥਂ ਸੋਤਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ? ਸੋਤਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਭੂਤਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਸੋਤਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਕਥਂ ਘਾਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ? ਘਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਭੂਤਨ੍ਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਘਾਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਕਥਂ ਜਿਵ੍ਹਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ? ਜਿਵ੍ਹਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਜਿਵ੍ਹਾ ਤਣ੍ਹਾਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਜਿਵ੍ਹਾ ਕਮ੍ਮਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਜਿਵ੍ਹਾ ਆਹਾਰਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਜਿਵ੍ਹਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਜਿਵ੍ਹਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ ਜਿਵ੍ਹਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਜਿਵ੍ਹਾ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਭੂਤਾ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਜਿਵ੍ਹਂ ਅਨ੍ਤਵਨ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਜਿਵ੍ਹਾ ਅਦ੍ਧੁਵਾ ਅਸਸ੍ਸਤਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਜਿਵ੍ਹਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਖਯਧਮ੍ਮਾ ਵਯਧਮ੍ਮਾ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮਾ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਜਿਵ੍ਹਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਦਾਨਂ ਪਜਹਤਿ। ਏਵਂ ਜਿਵ੍ਹਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ।

ਕਥਂ ਕਾਯਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ? ਕਾਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਭੂਤੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਕਾਯੋ ਤਣ੍ਹਾਸਮ੍ਭੂਤੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਕਾਯੋ ਕਮ੍ਮਸਮ੍ਭੂਤੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਕਾਯੋ ਆਹਾਰਸਮ੍ਭੂਤੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਕਾਯੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਕਾਯੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਕਾਯੋ ਸਮੁਦਾਗਤੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਕਾਯੋ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਭੂਤੋ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਕਾਯਂ ਅਨ੍ਤਵਨ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਕਾਯੋ ਅਦ੍ਧੁਵੋ ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਕਾਯੋ ਅਨਿਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਖਤੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਖਯਧਮ੍ਮੋ ਵਯਧਮ੍ਮੋ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮੋ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਕਾਯਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ; ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਨੋ ਸੁਖਤੋ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਸੁਖਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਦਾਨਂ ਪਜਹਤਿ। ਏਵਂ ਕਾਯਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ।

ਕਥਂ ਮਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ? ਮਨੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਭੂਤੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਮਨੋ ਤਣ੍ਹਾਸਮ੍ਭੂਤੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਮਨੋ ਕਮ੍ਮਸਮ੍ਭੂਤੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਮਨੋ ਆਹਾਰਸਮ੍ਭੂਤੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਮਨੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ , ਮਨੋ ਸਮੁਦਾਗਤੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਮਨੋ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਭੂਤੋ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਮਨਂ ਅਨ੍ਤਵਨ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਮਨੋ ਅਦ੍ਧੁਵੋ ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਮਨੋ ਅਨਿਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਖਤੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਖਯਧਮ੍ਮੋ ਵਯਧਮ੍ਮੋ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮੋ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮੋਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਮਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ; ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਨੋ ਸੁਖਤੋ; ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਨੋ ਅਤ੍ਤਤੋ; ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਨੋ ਨਨ੍ਦਤਿ; ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਰਜ੍ਜਤਿ; ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਨੋ ਸਮੁਦੇਤਿ; ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਸੁਖਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਨਨ੍ਦਿਂ ਪਜਹਤਿ, ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਰਾਗਂ ਪਜਹਤਿ, ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ ਸਮੁਦਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਦਾਨਂ ਪਜਹਤਿ। ਏਵਂ ਮਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਏਵਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾਨਤ੍ਤੇ ਞਾਣਂ''।

ਵਤ੍ਥੁਨਾਨਤ੍ਤਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਨ੍ਨਰਸਮੋ।

੧੬. ਗੋਚਰਨਾਨਤ੍ਤਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੬੭. ਕਥਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਗੋਚਰਨਾਨਤ੍ਤੇ ਞਾਣਂ? ਕਥਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਧਮ੍ਮੇ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ? ਰੂਪੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਸਦ੍ਦੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਗਨ੍ਧੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਰਸੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ ।

ਕਥਂ ਰੂਪੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ? ਰੂਪਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ ਰੂਪਾ ਤਣ੍ਹਾਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਰੂਪਾ ਕਮ੍ਮਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਰੂਪਾ ਆਹਾਰਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਰੂਪਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਰੂਪਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਰੂਪਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਰੂਪਾ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਭੂਤਾ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਰੂਪੇ ਅਨ੍ਤਵਨ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਰੂਪਾ ਅਦ੍ਧੁਵਾ ਅਸਸ੍ਸਤਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ । ਰੂਪਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਖਯਧਮ੍ਮਾ ਵਯਧਮ੍ਮਾ

ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮਾ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ; ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਨੋ ਸੁਖਤੋ; ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਨੋ ਅਤ੍ਤਤੋ; ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਨੋ ਨਨ੍ਦਤਿ ; ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਰਜ੍ਜਤਿ; ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਨੋ ਸਮੁਦੇਤਿ; ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਸੁਖਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਨਨ੍ਦਿਂ ਪਜਹਤਿ, ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਰਾਗਂ ਪਜਹਤਿ, ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ ਸਮੁਦਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਦਾਨਂ ਪਜਹਤਿ। ਏਵਂ ਰੂਪੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ।

ਕਥਂ ਸਦ੍ਦੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ? ਸਦ੍ਦਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਦਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਸਦ੍ਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਸਦ੍ਦਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਸਦ੍ਦਾ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਭੂਤਾ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਸਦ੍ਦੇ ਅਨ੍ਤਵਨ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਸਦ੍ਦਾ ਅਦ੍ਧੁਵਾ ਅਸਸ੍ਸਤਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਸਦ੍ਦਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਖਯਧਮ੍ਮਾ ਵਯਧਮ੍ਮਾ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮਾ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਸਦ੍ਦੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਸਦ੍ਦੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ।

ਕਥਂ ਗਨ੍ਧੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ? ਗਨ੍ਧਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਗਨ੍ਧਾ ਤਣ੍ਹਾਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਗਨ੍ਧੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਕਥਂ ਰਸੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ? ਰਸਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਰਸਾ ਤਣ੍ਹਾਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਰਸੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਕਥਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ? ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਤਣ੍ਹਾਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਕਮ੍ਮਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਆਹਾਰਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ।

ਕਥਂ ਧਮ੍ਮੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ? ਧਮ੍ਮਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਧਮ੍ਮਾ ਤਣ੍ਹਾਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਧਮ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਧਮ੍ਮਾ ਆਹਾਰਸਮ੍ਭੂਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਧਮ੍ਮਾ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਭੂਤਾ , ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਧਮ੍ਮੇ ਅਨ੍ਤਵਨ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਧਮ੍ਮਾ ਅਦ੍ਧੁਵਾ ਅਸਸ੍ਸਤਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਖਯਧਮ੍ਮਾ ਵਯਧਮ੍ਮਾ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮਾ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ; ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਨੋ ਸੁਖਤੋ; ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਨੋ ਅਤ੍ਤਤੋ; ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਨੋ ਨਨ੍ਦਤਿ; ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਰਜ੍ਜਤਿ; ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਨੋ ਸਮੁਦੇਤਿ; ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਸੁਖਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਨਨ੍ਦਿਂ ਪਜਹਤਿ, ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਰਾਗਂ ਪਜਹਤਿ, ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ ਸਮੁਦਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਦਾਨਂ ਪਜਹਤਿ। ਏਵਂ ਧਮ੍ਮੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਗੋਚਰਨਾਨਤ੍ਤੇ ਞਾਣਂ''।

ਗੋਚਰਨਾਨਤ੍ਤਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਸੋਲ਼ਸਮੋ।

੧੭. ਚਰਿਯਾਨਾਨਤ੍ਤਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੬੮. ਕਥਂ ਚਰਿਯਾਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚਰਿਯਾਨਾਨਤ੍ਤੇ ਞਾਣਂ? **ਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਚਰਿਯਾਯੋ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਞਾਣਚਰਿਯਾ।

ਕਤਮਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ? ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਰੂਪੇਸੁ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਰੂਪੇਸੁ, ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾ ਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁ [ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਰੂਪੇਸੁ, ਅਭਿਨਿਰੋਪਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਪਾਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਰੂਪੇਸੁ। ਸਵਨਤ੍ਥਾਯ

ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਸਦ੍ਦੇਸੁ, ਸਵਨਟ੍ਠੋ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਸਦ੍ਦੇਸੁ, ਸੁਤਤ੍ਤਾ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾ ਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਸਦ੍ਦੇਸੁ, ਅਭਿਨਿਰੋਪਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਪਾਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਸਦ੍ਦੇਸੁ। ਘਾਯਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਗਨ੍ਧੇਸੁ, ਘਾਯਨਟ੍ਠੋ [ਘਾਯਨਟ੍ਠੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਗਨ੍ਧੇਸੁ, ਘਾਯਿਤਤ੍ਤਾ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾ ਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਗਨ੍ਧੇਸੁ, ਅਭਿਨਿਰੋਪਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਪਾਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਗਨ੍ਧੇਸੁ। ਸਾਯਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਰਸੇਸੁ, ਸਾਯਨਟ੍ਠੋ ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਰਸੇਸੁ, ਸਾਯਿਤਤ੍ਤਾ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾ ਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਰਸੇਸੁ, ਅਭਿਨਿਰੋਪਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਪਾਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਰਸੇਸੁ। ਫੁਸਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਸੁ, ਫੁਸਨਟ੍ਠੋ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਸੁ, ਫੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾ ਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਸੁ, ਅਭਿਨਿਰੋਪਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਪਾਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਸੁ। ਵਿਜਾਨਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਵਿਜਾਨਨਟ੍ਠੋ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਵਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾ ਵਿਪਾਕਮਨੋਧਾਤੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਅਭਿਨਿਰੋਪਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਪਾਕਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

੬੯. ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ? ਨੀਰਾਗਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਨਿਦ੍ਦੋਸਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਨਿਮ੍ਮੋਹਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਨਿਮ੍ਮਾਨਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਿ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਨਿਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਨਿਬ੍ਬਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਨਾਨੁਸਯਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਰਾਗਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਦੋਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਮੋਹਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਮਾਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਨੁਸਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਕੁਸਲੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਸਾਵਜ੍ਜੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਨਵਜ੍ਜੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਕਣ੍ਹੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਸੁਕ੍ਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਸੁਖੁਦ੍ਰਯੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਦੁਕ੍ਖੁਦ੍ਰਯੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਸੁਖਵਿਪਾਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਚਰਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪਾ ਚਰਿਯਾ ਹੋਤੀਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਪਕਤਿਪਰਿਸੁਦ੍ਧਮਿਦੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਟ੍ਠੇਨਾਤਿ – ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਯੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ।

ਕਤਮਾ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ? ਮਨਾਪਿਯੇਸੁ ਰੂਪੇਸੁ ਰਾਗਸ੍ਸ ਜਵਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਰਾਗਸ੍ਸ ਜਵਨਾ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਮਨਾਪਿਯੇਸੁ ਰੂਪੇਸੁ ਦੋਸਸ੍ਸ ਜਵਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਦੋਸਸ੍ਸ ਜਵਨਾ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਤਦੁਭਯੇਨ ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨਸ੍ਮਿੰ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਮੋਹਸ੍ਸ ਜਵਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਮੋਹਸ੍ਸ ਜਵਨਾ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਮਾਨਸ੍ਸ ਜਵਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਮਾਨਸ੍ਸ ਜਵਨਾ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਪਰਾਮਟ੍ਠਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਜਵਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਜਵਨਾ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ ਜਵਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ ਜਵਨਾ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਜਵਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ

ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਜਵਨਾ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਥਾਮਗਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਸ੍ਸ ਜਵਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ ; ਅਨੁਸਯਸ੍ਸ ਜਵਨਾ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ।

ਮਨਾਪਿਯੇਸੁ ਸਦ੍ਦੇਸੁ...ਪੇ॰... ਮਨਾਪਿਯੇਸੁ ਗਨ੍ਧੇਸੁ...ਪੇ॰... ਮਨਾਪਿਯੇਸੁ ਰਸੇਸੁ...ਪੇ॰... ਮਨਾਪਿਯੇਸੁ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਸੁ...ਪੇ॰... ਮਨਾਪਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਰਾਗਸ੍ਸ ਜਵਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਰਾਗਸ੍ਸ ਜਵਨਾ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਮਨਾਪਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਦੋਸਸ੍ਸ ਜਵਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਦੋਸਸ੍ਸ ਜਵਨਾ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਤਦੁਭਯੇਨ ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਮੋਹਸ੍ਸ ਜਵਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਮੋਹਸ੍ਸ ਜਵਨਾ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਮਾਨਸ੍ਸ ਜਵਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਮਾਨਸ੍ਸ ਜਵਨਾ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਪਰਾਮਟ੍ਠਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਜਵਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਜਵਨਾ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ ਜਵਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ ਜਵਨਾ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਜਵਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਜਵਨਾ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਥਾਮਗਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਸ੍ਸ ਜਵਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਅਨੁਸਯਸ੍ਸ ਜਵਨਾ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ।

੧੦. **ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ? ਸਰਾਗਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਸਦੋਸਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਸਮੋਹਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਸਮਾਨਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਸਦਿਟ੍ਠਿ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਸਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਸਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਸਾਨੁਸਯਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ । ਰਾਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਦੋਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਮੋਹਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਮਾਨਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ । ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਨੁਸਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਕੁਸਲੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਸਾਵਜ੍ਜੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਨਵਜ੍ਜੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ । ਕਣ੍ਹੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਸੁਕ੍ਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਸੁਖੁਦ੍ਰਯੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਦੁਕ੍ਖੁਦ੍ਰਯੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਸੁਖਵਿਪਾਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਞ੍ਞਾਤੇ ਚਰਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪਾ ਚਰਿਯਾ ਹੋਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਯਂ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ।

੧੧. ਕਤਮਾ ਞਾਣਚਰਿਯਾ? ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਯ...ਪੇ॰... ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਯ... ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਯ... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਯ... ਖਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਯ... ਵਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਯ... ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਯ... ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਯ... ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਯ... ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਯ... ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਯ... ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਯ... ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਯ... ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ; ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਵਿਵਟ੍ਟਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਞਾਣਚਰਿਯਾ।

ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਞਾਣਚਰਿਯਾ।

ਞਾਣਚਰਿਯਾਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਚਰਿਯਾ? ਨੀਰਾਗਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਨਿਦ੍ਦੋਸਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਞਾਣਚਰਿਯਾ...ਪੇ॰... ਨਾਨੁਸਯਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਰਾਗਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਦੋਸਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਮੋਹਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਮਾਨਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ... ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ... ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ... ਅਨੁਸਯਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ... ਕੁਸਲੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ... ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ... ਸਾਵਜ੍ਜੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ... ਅਨਵਜ੍ਜੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ... ਕਣ੍ਹੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ... ਸੁਕ੍ਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ... ਸੁਖੁਦ੍ਰਯੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ... ਦੁਕ੍ਖੁਦ੍ਰਯੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ... ਸੁਖਵਿਪਾਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕੇਹਿ ਕਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਚਰਤੀਤਿ – ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਞਾਤੇ ਚਰਤੀਤਿ – ਞਾਣਚਰਿਯਾ । ਞਾਣਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪਾ ਚਰਿਯਾ ਹੋਤੀਤਿ – ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਯਂ ਞਾਣਚਰਿਯਾ। ਅਞ੍ਞਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਅਞ੍ਞਾ ਅਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਅਞ੍ਞਾ ਞਾਣਚਰਿਯਾਤਿ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਚਰਿਯਾਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚਰਿਯਾਨਾਨਤ੍ਤੇ ਞਾਣਂ''।

ਚਰਿਯਾਨਾਨਤ੍ਤਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਸਤ੍ਤਰਸਮੋ।

੧੮. ਭੂਮਿਨਾਨਤ੍ਤਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੭੨. ਕਥਂ ਚਤੁਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਭੂਮਿਨਾਨਤ੍ਤੇ ਞਾਣਂ? ਚਤਸ੍ਸੋ ਭੂਮਿਯੋ – ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਭੂਮਿ, ਰੂਪਾਵਚਰਾ ਭੂਮਿ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਭੂਮਿ, ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਭੂਮਿ। ਕਤਮਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਭੂਮਿ? ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਅਵੀਚਿਨਿਰਯਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿਤੋ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀ ਦੇਵੇ [ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤਿਦੇਵੇ (ਕ॰)] ਅਨ੍ਤੋਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯਂ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਏਤ੍ਥਾਵਚਰਾ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਖਨ੍ਧਧਾਤੁਆਯਤਨਾ ਰੂਪਂ ਵੇਦਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ – ਅਯਂ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਭੂਮਿ।

ਕਤਮਾ ਰੂਪਾਵਚਰਾ ਭੂਮਿ? ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿਤੋ ਅਕਨਿਟ੍ਠੇ ਦੇਵੇ ਅਨ੍ਤੋਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯਂ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਏਤ੍ਥਾਵਚਰਾ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ – ਅਯਂ ਰੂਪਾਵਚਰਾ ਭੂਮਿ।

ਕਤਮਾ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਭੂਮਿ? ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗੇ ਦੇਵੇ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿਤੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੂਪਗੇ ਦੇਵੇ ਅਨ੍ਤੋਕਰਿਤ੍ਵਾ ਯਂ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਏਤ੍ਥਾਵਚਰਾ ਏਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਿਸ੍ਸ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ – ਅਯਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਭੂਮਿ।

ਕਤਮਾ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਭੂਮਿ? ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਮਗ੍ਗਾ ਚ ਮਗ੍ਗਫਲਾਨਿ ਚ ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਚ ਧਾਤੁ – ਅਯਂ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਭੂਮਿ। ਇਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭੂਮਿਯੋ।

ਅਪਰਾਪਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭੂਮਿਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨਿ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਯੋ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਪਦਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਵਂਸਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਨਿ , ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚਕ੍ਕਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਧਮ੍ਮਪਦਾਨਿ – ਇਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭੂਮਿਯੋ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਚਤੁਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਭੂਮਿਨਾਨਤ੍ਤੇ ਞਾਣਂ''।

ਭੂਮਿਨਾਨਤ੍ਤਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਟ੍ਠਾਰਸਮੋ।

੧੯. ਧਮ੍ਮਨਾਨਤ੍ਤਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੭੩. ਕਥਂ ਨਵਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਨਾਨਤ੍ਤੇ ਞਾਣਂ? ਕਥਂ ਧਮ੍ਮੇ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ? ਕਾਮਾਵਚਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਅਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਰੂਪਾਵਚਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਅਰੂਪਾਵਚਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ।

ਕਥਂ ਕਾਮਾਵਚਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਅਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ? ਦਸ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥੇ ਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਦਸ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥੇ ਅਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਰੂਪਞ੍ਚ ਵਿਪਾਕਞ੍ਚ ਕਿਰਿਯਞ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ – ਏਵਂ ਕਾਮਾਵਚਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਅਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ।

ਕਥਂ ਰੂਪਾਵਚਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ? ਇਧਟ੍ਠਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨਿ ਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਤਤ੍ਰੂਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ – ਏਵਂ ਰੂਪਾਵਚਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ।

ਕਥਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ? ਇਧਟ੍ਠਸ੍ਸ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਤਤ੍ਰੂਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ – ਏਵਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ।

ਕਥਂ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ – ਏਵਂ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਧਮ੍ਮੇ ਕੁਸਲਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਤੋ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ। ਏਵਂ ਧਮ੍ਮੇ ਵਵਤ੍ਥੇਤਿ।

ਨਵ ਪਾਮੋਜ੍ਜਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਂ ਪਸ੍ਸਂ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਂ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਰਾਗਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ।

ਰੂਪਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਰੂਪਂ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ...ਪੇ॰... ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਚਕ੍ਖੁਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਂ ਪਸ੍ਸਂ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਂ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਰਾਗਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਇਮੇ ਨਵ ਪਾਮੋਜ੍ਜਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ।

੭੪. ਨਵ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਸਮਾਹਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤਿ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਸਮਾਹਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ''ਇਦਂ

ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰...।

ਰੂਪੰ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਰੂਪੰ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਰੂਪੰ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਵੇਦਨੰ... ਸਞ੍ਞੰ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ... ਚਕ੍ਖੁੰ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੰ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੰ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੰ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਜਾਯਤਿ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ, ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯੋ ਸੁਖੰ ਵੇਦੇਤਿ, ਸੁਖਿਨੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਸਮਾਹਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ''ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਇਮੇ ਨਵ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ।

ਨਵ ਨਾਨਤ੍ਤਾ – ਧਾਤੁਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਫਸ੍ਸਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਫਸ੍ਸਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਦਨਾਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਵੇਦਨਾਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸਞ੍ਞਾਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਸਞ੍ਞਾਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਛਨ੍ਦਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਛਨ੍ਦਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਰਿਲ਼ਾਹਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਪਰਿਲ਼ਾਹਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨਾਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਪਰਿਯੇਸਨਾਨਾਨਤ੍ਤੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਲਾਭਨਾਨਤ੍ਤੰ – ਇਮੇ ਨਵ ਨਾਨਤ੍ਤਾ। ਤੰ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੰ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਨਵਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਨਾਨਤ੍ਤੇ ਞਾਣੰ''।

ਧਮ੍ਮਨਾਨਤ੍ਤਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਮੋ।

੨੦-੨੪. ਞਾਣਪਞ੍ਚਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੭੫. ਕਥੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਾ ਞਾਤਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਾ ਤੀਰਣਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ, ਪਹਾਨੇਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ, ਭਾਵਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ, ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਞ੍ਞਾ ਫਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ? ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਞਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਤੀਰਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੰ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਾ ਞਾਤਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ, ਪਰਿਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਾ ਤੀਰਣਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ, ਪਹਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ, ਭਾਵਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ, ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਫੁਸਨਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ''।

ਞਾਣਪਞ੍ਚਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚਤੁਵੀਸਤਿਮੋ।

੨੫-੨੮. ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੭੬. ਕਥੰ ਅਤ੍ਥਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਧਮ੍ਮਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਪਟਿਭਾਨਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ? ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਧਮ੍ਮੋ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਧਮ੍ਮੋ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਧਮ੍ਮੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਧਮ੍ਮੋ। ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਧਮ੍ਮਾ ਞਾਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਧਮ੍ਮਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ''।

ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਅਤ੍ਥਾ ਞਾਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਅਤ੍ਥਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ''ਅਤ੍ਥਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ''।

ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪਾ, ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੇ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪਾ। ਅਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਅਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ। ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਇਮਾ ਨਾਨਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ ਞਾਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਇਮਾ ਨਾਨਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ''।

ਪਞ੍ਚਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਪਞ੍ਚਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਦਸਸੁ ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਾਨਿ। ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਾਨਿ। ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਞਾਣਾ ਞਾਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਞਾਣਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਪਟਿਭਾਨਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ''।

੭੭. ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਵੀਰਿਯਬਲਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਤਿਬਲਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਮਾਧਿਬਲਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਵੀਰਿਯਬਲਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਤਿਬਲਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਮਾਧਿਬਲਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਧਮ੍ਮਾ ਞਾਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਧਮ੍ਮਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ''।

ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਮਾਦੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਪਮਾਦੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਅਤ੍ਥਾ ਞਾਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਅਤ੍ਥਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਤ੍ਥਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ''।

ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪਾ, ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੇ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪਾ। ਅਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਅਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ। ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਇਮਾ ਨਾਨਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ ਞਾਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਇਮਾ ਨਾਨਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ''।

ਪਞ੍ਚਸੁ [ਪਞ੍ਚ (?)] ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਪਞ੍ਚਸੁ [ਪਞ੍ਚ (?)] ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਦਸਸੁ [ਦਸ (?)] ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਾਨਿ। ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਾਨਿ। ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਞਾਣਾ ਞਾਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਞਾਣਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਪਟਿਭਾਨਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ''।

ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਧਮ੍ਮਾ ਞਾਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਧਮ੍ਮਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ''।

ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਵਿਚਯਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਫਰਣਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਉਪਸਮਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਪਵਿਚਯਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਫਰਣਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਉਪਸਮਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਅਤ੍ਥਾ ਞਾਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਅਤ੍ਥਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਅਤ੍ਥਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ’’।

ਸਤ੍ਤ ਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪਾ, ਸਤ੍ਤ ਅਤ੍ਥੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪਾ। ਅਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਅਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ। ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਇਮਾ ਨਾਨਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ ਞਾਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਇਮਾ ਨਾਨਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ’’।

ਸਤ੍ਤਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਸਤ੍ਤਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਚੁਦ੍ਦਸਸੁ ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਾਨਿ। ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਾਨਿ। ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਞਾਣਾ ਞਾਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਞਾਣਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਪਟਿਭਾਨਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ’’।

ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਧਮ੍ਮੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਧਮ੍ਮੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਧਮ੍ਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਧਮ੍ਮੋ। ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਧਮ੍ਮਾ ਞਾਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਧਮ੍ਮਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਧਮ੍ਮਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ’’।

ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਵੋਦਾਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਵੋਦਾਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਅਤ੍ਥਾ ਞਾਤਾ ਤੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਅਤ੍ਥਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਅਤ੍ਥਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ’’।

ਅਟ੍ਠ ਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪਾ, ਅਟ੍ਠ ਅਤ੍ਥੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪਾ। ਅਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਅਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ। ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਇਮਾ ਨਾਨਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ ਞਾਤਾ , ਤੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਇਮਾ ਨਾਨਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ’’।

ਅਟ੍ਠਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ ਸੋਲ਼ਸਸੁ ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਾਨਿ। ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਅਞ੍ਞਾਨਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਾਨਿ। ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਞਾਣਾ ਞਾਤਾ, ਤੇਨੇਵ ਞਾਣੇਨ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਞਾਣਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਪਟਿਭਾਨਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ’’। ਤੰ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੰ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਅਤ੍ਥਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ। ਧਮ੍ਮਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ। ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ। ਪਟਿਭਾਨਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ’’।

ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਮੋ।

੨੯-੩੧. ਞਾਣਤ੍ਤਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੮. ਕਥੰ ਵਿਹਾਰਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਹਾਰਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ, ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ? ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਹਾਰੋ। ਪਣਿਧਿੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਹਾਰੋ। ਅਭਿਨਿਵੇਸੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਸੁਞ੍ਞਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਹਾਰੋ।

ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਪਣਿਧਿੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਸੁਞ੍ਞਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸੁਞ੍ਞਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ।

ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਪਣਿਧਿੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਸੁਞ੍ਞਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸੁਞ੍ਞਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿ।

੧੯. ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਹਾਰੋ। ਰੂਪਪਣਿਧਿੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਹਾਰੋ। ਰੂਪਾਭਿਨਿਵੇਸੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਸੁਞ੍ਞਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਹਾਰੋ।

ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ । ਰੂਪਪਣਿਧਿੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਰੂਪਾਭਿਨਿਵੇਸੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਸੁਞ੍ਞਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸੁਞ੍ਞਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ।

ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਰੂਪਪਣਿਧਿੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਰੂਪਾਭਿਨਿਵੇਸੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਸੁਞ੍ਞਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸੁਞ੍ਞਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿ।

ਵੇਦਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਨਿਮਿਤ੍ਤੰ... ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤੰ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਮਿਤ੍ਤੰ... ਚਕ੍ਖੁਨਿਮਿਤ੍ਤੰ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਹਾਰੋ। ਜਰਾਮਰਣਪਣਿਧਿੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਹਾਰੋ। ਜਰਾਮਰਣਾਭਿਨਿਵੇਸੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਸੁਞ੍ਞਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੱਤਾ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਹਾਰੋ।

ਜਰਾਮਰਣਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਜਰਾਮਰਣਪਣਿਧਿੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਜਰਾਮਰਣਾਭਿਨਿਵੇਸੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਸੁਞ੍ਞਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸੁਞ੍ਞਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ।

ਜਰਾਮਰਣਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਜਰਾਮਰਣਪਣਿਧਿੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਜਰਾਮਰਣਾਭਿਨਿਵੇਸੰ ਭਯਤੋ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਸੁਞ੍ਞਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਵਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਵਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸੁਞ੍ਞਤੰ ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਹਾਰੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਹਾਰੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਹਾਰੋ। ਅਞ੍ਞਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਾ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਾ ਸੁਞ੍ਞਤਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਾ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਾ ਸੁਞ੍ਞਤਾ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਤੰ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੰ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਵਿਹਾਰਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਹਾਰਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ, ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ''।

ਞਾਣਤ੍ਤਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਏਕਤਿੰਸਤਿਮੋ।

੩੨. ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਸਮਾਧਿਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੮੦. ਕਥੰ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਆਸਵਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਞਾਣੰ? ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਞਾਣੰ। ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਪਠਮੰ ਸਮਥੋ, ਪਚ੍ਛਾ ਞਾਣੰ। ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਆਸਵਾਨੰ ਖਯੋ ਹੋਤਿ । ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਆਸਵਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਞਾਣੰ''।

ਆਸਵਾਤਿ ਕਤਮੇ ਤੇ ਆਸਵਾ? ਕਾਮਾਸਵੋ, ਭਵਾਸਵੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ। ਕਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ? ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨਵਸੇਸੋ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੋ ਕਾਮਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੋ ਭਵਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ। ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਓਲਾਰਿਕੋ ਕਾਮਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੋ ਭਵਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ। ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ। ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨਵਸੇਸੋ ਕਾਮਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੋ ਭਵਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ। ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨਵਸੇਸੋ ਭਵਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਅਨਵਸੇਸੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ। ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ।

ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਸੇਨ ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ... ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਵਸੇਨ... ਞਾਣਵਸੇਨ... ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ... ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ... ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ... ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ... ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ... ਪਥਵੀਕਸਿਣਵਸੇਨ... ਆਪੋਕਸਿਣਵਸੇਨ ... ਤੇਜੋਕਸਿਣਵਸੇਨ... ਵਾਯੋਕਸਿਣਵਸੇਨ... ਨੀਲਕਸਿਣਵਸੇਨ... ਪੀਤਕਸਿਣਵਸੇਨ... ਲੋਹਿਤਕਸਿਣਵਸੇਨ... ਓਦਾਤਕਸਿਣਵਸੇਨ... ਆਕਾਸਕਸਿਣਵਸੇਨ...

ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਸਿਣਵਸੇਨ... ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ... ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ... ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ... ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ... ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ... ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ... ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ... ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ... ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਵਸੇਨ... ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ... ਉਦ੍ਧੁਮਾਤਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ... ਵਿਨੀਲਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ... ਵਿਪੁਬ੍ਬਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ... ਵਿਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ... ਵਿਕ੍ਖਾਯਿਤਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ... ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ... ਹਤਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ... ਲੋਹਿਤਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ... ਪੁਲ਼ਵਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ... ਅਟ੍ਠਿਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ।

੮੧. ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ...ਪੇ॰... ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਰਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਪੀਤਿਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਪੀਤਿਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਅਭਿਪ੍ਪਮੋਦਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਅਭਿਪ੍ਪਮੋਦਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਸਮਾਦਹਂ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ... ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ... ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਞਾਣਂ, ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਪਠਮਂ ਸਮਥੋ, ਪਚ੍ਛਾ ਞਾਣਂ। ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਆਸਵਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਞਾਣਂ''।

ਆਸਵਾਤਿ ਕਤਮੇ ਤੇ ਆਸਵਾ? ਕਾਮਾਸਵੋ, ਭਵਾਸਵੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ। ਕਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ? ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨਵਸੇਸੋ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੋ ਕਾਮਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੋ ਭਵਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ। ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਕਾਮਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੋ ਭਵਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ। ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ। ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨਵਸੇਸੋ ਕਾਮਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੋ ਭਵਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ। ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨਵਸੇਸੋ ਭਵਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਅਨਵਸੇਸੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ। ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ , ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਆਸਵਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇ ਪਞ੍ਞਾ ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਞਾਣਂ''।

ਆਨਨ੍ਤਰਿਕਸਮਾਧਿਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਤਿਮੋ।

੩੩. ਅਰਣਵਿਹਾਰਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੮੨. ਕਥਂ ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਵਿਹਾਰਾਧਿਗਮੋ ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਅਰਣਵਿਹਾਰੇ ਞਾਣਂ? **ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ, ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ, ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ, ਰੂਪੇ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ, ਰੂਪੇ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ; ਵੇਦਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ... ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ, ਜਰਾਮਰਣੇ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ, ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ।

ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਵਿਹਾਰਾਧਿਗਮੋਤਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਹਾਰੋ ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਹਾਰਾਧਿਗਮੋ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਹਾਰੋ ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਹਾਰਾਧਿਗਮੋ। ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਹਾਰੋ ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਹਾਰਾਧਿਗਮੋ।

ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਤਿ ਸੁਞ੍ਞਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ। ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੇ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ।

ਅਰਣਵਿਹਾਰੋਤਿ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਅਰਣਵਿਹਾਰੋ। ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਅਰਣਵਿਹਾਰੋ। ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਅਰਣਵਿਹਾਰੋ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਅਰਣਵਿਹਾਰੋ। ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਰਣਵਿਹਾਰੋ...ਪੇ॰... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਅਰਣਵਿਹਾਰੋ।

ਅਰਣਵਿਹਾਰੋਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਅਰਣਵਿਹਾਰੋ? ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣੇ ਹਰਤੀਤਿ – ਅਰਣਵਿਹਾਰੋ। ਦੁਤਿਯੇਨ ਝਾਨੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇ ਹਰਤੀਤਿ – ਅਰਣਵਿਹਾਰੋ। ਤਤਿਯੇਨ ਝਾਨੇਨ ਪੀਤਿਂ ਹਰਤੀਤਿ – ਅਰਣਵਿਹਾਰੋ। ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਝਾਨੇਨ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇ ਹਰਤੀਤਿ – ਅਰਣਵਿਹਾਰੋ। ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਂ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਹਰਤੀਤਿ – ਅਰਣਵਿਹਾਰੋ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਹਰਤੀਤਿ – ਅਰਣਵਿਹਾਰੋ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਹਰਤੀਤਿ – ਅਰਣਵਿਹਾਰੋ। ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਂ ਹਰਤੀਤਿ – ਅਰਣਵਿਹਾਰੋ। ਅਯਂ ਅਰਣਵਿਹਾਰੋ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਵਿਹਾਰਾਧਿਗਮੋ ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਅਰਣਵਿਹਾਰੇ ਞਾਣਂ’’।

ਅਰਣਵਿਹਾਰਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤੇਤ੍ਤਿਂਸਤਿਮੋ।

੩੪. ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੮੩. ਕਥਂ ਦ੍ਵੀਹਿ ਬਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਤਯੋ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਞਾਣਚਰਿਯਾਹਿ ਨਵਹਿ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾਹਿ ਵਸਿਭਾਵਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣਂ?

ਦ੍ਵੀਹਿ ਬਲੇਹੀਤਿ ਦ੍ਵੇ ਬਲਾਨਿ – ਸਮਥਬਲਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ। ਕਤਮਂ ਸਮਥਬਲਂ? ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਥਬਲਂ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਥਬਲਂ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਥਬਲਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਥਬਲਂ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਥਬਲਂ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸੇਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਥਬਲਂ।

ਸਮਥਬਲਨ੍ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਬਲਂ? ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਸਮਥਬਲਂ। ਦੁਤਿਯੇਨ ਝਾਨੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਸਮਥਬਲਂ। ਤਤਿਯੇਨ ਝਾਨੇਨ ਪੀਤਿਯਾ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਸਮਥਬਲਂ। ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਝਾਨੇਨ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਸਮਥਬਲਂ। ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਸਮਥਬਲਂ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਸਮਥਬਲਂ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਸਮਥਬਲਂ। ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਸਮਥਬਲਂ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਚ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਕਿਲੇਸੇ ਚ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ ਨ ਚਲਤਿ ਨ ਵੇਧਤੀਤਿ – ਸਮਥਬਲਂ। ਇਦਂ ਸਮਥਬਲਂ।

ਕਤਮਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ? ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ। ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ। ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ। ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ । ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ। ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ ...ਪੇ॰... ਰੂਪੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ। ਵੇਦਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ... ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ।

ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਨ੍ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ? ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਯ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ। ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸੁਖਸਞ੍ਞਾਯ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ। ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਨ੍ਦਿਯਾ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ। ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਰਾਗੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ। ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮੁਦਯੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਦਾਨੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਹਗਤਕਿਲੇਸੇ ਚ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ ਨ ਚਲਤਿ ਨ ਵੇਧਤੀਤਿ – ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ। ਇਦਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ।

ਤਯੋ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਤਿ ਕਤਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ? ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ।

੮੪. **ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਞਾਣਚਰਿਯਾਹੀ**ਤਿ ਕਤਮਾਹਿ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਞਾਣਚਰਿਯਾਹਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਵਿਵਟ੍ਟਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਞਾਣਚਰਿਯਾ – ਇਮਾਹਿ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਞਾਣਚਰਿਯਾਹਿ।

੮੫. **ਨਵਹਿ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾਹੀ**ਤਿ ਕਤਮਾਹਿ ਨਵਹਿ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾਹਿ? ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾ, ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾ, ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾ। ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚ ਵਿਚਾਰੋ ਚ ਪੀਤਿ ਚ ਸੁਖਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਚ...ਪੇ॰... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚ ਵਿਚਾਰੋ ਚ ਪੀਤਿ ਚ ਸੁਖਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਚ – ਇਮਾਹਿ ਨਵਹਿ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾਹਿ।

ਵਸੀਤਿ ਪਞ੍ਚ ਵਸਿਯੋ। ਆਵਜ੍ਜਨਵਸੀ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੀ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੀ , ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਸੀ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਵਸੀ। ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਯਤ੍ਥਿਚ੍ਛਕਂ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਯਾਵਤਿਚ੍ਛਕਂ ਆਵਜ੍ਜਤਿ; ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਦਨ੍ਧਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਆਵਜ੍ਜਨਵਸੀ। ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਯਤ੍ਥਿਚ੍ਛਕਂ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਯਾਵਤਿਚ੍ਛਕਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ; ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਾਯ ਦਨ੍ਧਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੀ। ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਯਤ੍ਥਿਚ੍ਛਕਂ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਯਾਵਤਿਚ੍ਛਕਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ ; ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇ ਦਨ੍ਧਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੀ। ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਯਤ੍ਥਿਚ੍ਛਕਂ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਯਾਵਤਿਚ੍ਛਕਂ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ; ਵੁਟ੍ਠਾਨੇ ਦਨ੍ਧਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਵੁਟ੍ਠਾਨਵਸੀ। ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਯਤ੍ਥਿਚ੍ਛਕਂ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਯਾਵਤਿਚ੍ਛਕਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ; ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਦਨ੍ਧਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਵਸੀ।

ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ...ਪੇ॰... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪੱਤਿਂ ਯਤ੍ਥਿਚ੍ਛਕਂ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਯਾਵਤਿਚ੍ਛਕਂ ਆਵਜ੍ਜਤਿ; ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਦਨ੍ਧਾਯਿਤੱਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਆਵਜ੍ਜਨਵਸੀ। ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪੱਤਿਂ ਯਤ੍ਥਿਚ੍ਛਕਂ ਯਦਿਚ੍ਛਕਂ ਯਾਵਤਿਚ੍ਛਕਂ ਸਮਾਪੱਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ... ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ... ਪੱਚਵੇਕ੍ਖਤਿ; ਪੱਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਦਨ੍ਧਾਯਿਤੱਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਪੱਚਵੇਕ੍ਖਣਾਵਸੀ। ਇਮਾ ਪਞ੍ਚ ਵਸਿਯੋ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁੱਚਤਿ – ''ਦ੍ਵੀਹਿ ਬਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੱਤਾ ਤਯੋ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਟਿਪੱਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਞਾਣਚਰਿਯਾਹਿ ਨਵਹਿ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾਹਿ ਵਸੀਭਾਵਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪੱਤਿਯਾ ਞਾਣਂ''।

ਨਿਰੋਧਸਮਾਪੱਤਿਞਾਣਨਿੱਦੇਸੋ ਚਤੁੱਤਿਂਸਤਿਮੋ।

੩੫. ਪਰਿਨਿੱਬਾਨਞਾਣਨਿੱਦੇਸੋ

੮੬. ਕਥਂ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਪਵੱਤਪਰਿਯਾਦਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਨਿੱਬਾਨੇ ਞਾਣਂ? ਇਧ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਨੇਕ੍ਖੱਮੇਨ ਕਾਮੱਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵੱਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਪਵੱਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿੱਧਸ੍ਸ ਪਵੱਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਉੱਧੱਚਸ੍ਸ ਪਵੱਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਧੱਮਵਵੱਥਾਨੇਨ ਵਿਚਿਕਿੱਛਾਯ...ਪੇ॰... ਞਾਣੇਨ ਅਵਿੱਜਾਯ... ਪਾਮੋੱਜੇਨ ਅਰਤਿਯਾ ... ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਪਵੱਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ...ਪੇ॰... ਅਰਹੱਤਮੱਗੇਨ ਸੱਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਵੱਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਪਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿੱਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿੱਬਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਇਦਞ੍ਚੇਵ ਚਕ੍ਖੁਪਵੱਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਚਕ੍ਖੁਪਵੱਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪੱਜਤਿ। ਇਦਞ੍ਚੇਵ ਸੋਤਪਵੱਤਂ...ਪੇ॰... ਘਾਨਪਵੱਤਂ... ਜਿਵ੍ਹਾਪਵੱਤਂ... ਕਾਯਪਵੱਤਂ... ਮਨੋਪਵੱਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਮਨੋਪਵੱਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪੱਜਤਿ। ਇਦਂ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਪਵੱਤਪਰਿਯਾਦਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਨਿੱਬਾਨੇ ਞਾਣਂ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁੱਚਤਿ – ''ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਪਵੱਤਪਰਿਯਾਦਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਨਿੱਬਾਨੇ ਞਾਣਂ''।

ਪਰਿਨਿੱਬਾਨਞਾਣਨਿੱਦੇਸੋ ਪਞ੍ਚਤਿਂਸਤਿਮੋ।

੩੬. ਸਮਸੀਸਟ੍ਠਞਾਣਨਿੱਦੇਸੋ

੮੭. ਕਥਂ ਸੱਬਧੱਮਾਨਂ ਸੱਮਾ ਸਮੁੱਛੇਦੇ ਨਿਰੋਧੇ ਚ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮਸੀਸਟ੍ਠੇ ਞਾਣਂ? **ਸੱਬਧੱਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ – ਪਞ੍ਚੱਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ , ਕੁਸਲਾ ਧੱਮਾ, ਅਕੁਸਲਾ ਧੱਮਾ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧੱਮਾ, ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਧੱਮਾ, ਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧੱਮਾ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧੱਮਾ, ਅਪਰਿਯਾਪੱਨ੍ਨਾ ਧੱਮਾ। **ਸੱਮਾ ਸਮੁੱਛੇਦੇ**ਤਿ ਨੇਕ੍ਖੱਮੇਨ ਕਾਮੱਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਸੱਮਾ ਸਮੁੱਛਿਨ੍ਦਤਿ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਸੱਮਾ ਸਮੁੱਛਿਨ੍ਦਤਿ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿੱਧਂ ਸੱਮਾ ਸਮੁੱਛਿਨ੍ਦਤਿ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਉੱਧੱਚਂ ਸੱਮਾ ਸਮੁੱਛਿਨ੍ਦਤਿ। ਧੱਮਵਵੱਥਾਨੇਨ ਵਿਚਿਕਿੱਛਂ ਸੱਮਾ ਸਮੁੱਛਿਨ੍ਦਤਿ। ਞਾਣੇਨ ਅਵਿੱਜਂ ਸੱਮਾ ਸਮੁੱਛਿਨ੍ਦਤਿ। ਪਾਮੋੱਜੇਨ ਅਰਤਿਂ ਸੱਮਾ ਸਮੁੱਛਿਨ੍ਦਤਿ। ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣੇ ਸੱਮਾ ਸਮੁੱਛਿਨ੍ਦਤਿ...ਪੇ॰... ਅਰਹੱਤਮੱਗੇਨ ਸੱਬਕਿਲੇਸੇ ਸੱਮਾ ਸਮੁੱਛਿਨ੍ਦਤਿ।

ਨਿਰੋਧੇਤਿ ਨੇਕ੍ਖੱਮੇਨ ਕਾਮੱਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿੱਧਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਉੱਧੱਚਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ। ਧੱਮਵਵੱਥਾਨੇਨ ਵਿਚਿਕਿੱਛਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ। ਞਾਣੇਨ ਅਵਿੱਜਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ। ਪਾਮੋੱਜੇਨ ਅਰਤਿਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ। ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣੇ ਨਿਰੋਧੇਤਿ...ਪੇ॰... ਅਰਹੱਤਮੱਗੇਨ ਸੱਬਕਿਲੇਸੇ ਨਿਰੋਧੇਤਿ।

ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਤਾਤਿ ਨੇਕ੍ਖੱਮਂ ਪਟਿਲੱਧਸ੍ਸ ਕਾਮੱਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਟਿਲੱਧਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਲੱਧਸ੍ਸ ਥਿਨਮਿੱਧਂ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਟਿਲੱਧਸ੍ਸ ਉੱਧੱਚਂ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਧੱਮਵਵੱਥਾਨਂ

ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਞਾਣੰ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਰਤਿ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣਾ ਨ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾ ਨ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ।

ਸਮਨ੍ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੰ ਸਮੰ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਸਮੰ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ ਸਮੰ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮੰ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੰ ਸਮੰ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਞਾਣੰ ਸਮੰ। ਅਰਤਿਯਾ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਸਮੰ। ਨੀਵਰਣਾਨੰ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਸਮੰ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨੰ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਸਮੰ।

ਸੀਸਨ੍ਤਿ ਤੇਰਸ ਸੀਸਾਨਿ – ਪਲਿਬੋਧਸੀਸਞ੍ਚ ਤਣ੍ਹਾ, ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਨਸੀਸਞ੍ਚ ਮਾਨੋ, ਪਰਾਮਾਸਸੀਸਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਵਿਕ੍ਖੇਪਸੀਸਞ੍ਚ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ, ਸੰਕਿਲੇਸਸੀਸਞ੍ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਸੀਸਞ੍ਚ ਸਦ੍ਧਾ, ਪਗ੍ਗਹਸੀਸਞ੍ਚ ਵੀਰਿਯੰ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਸੀਸਞ੍ਚ ਸਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਸੀਸਞ੍ਚ ਸਮਾਧਿ, ਦਸ੍ਸਨਸੀਸਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾ, ਪਵਤ੍ਤਸੀਸਞ੍ਚ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਗੋਚਰਸੀਸਞ੍ਚ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਸੀਸਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧੋ। ਤੰ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੰ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇ ਨਿਰੋਧੇ ਚ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮਸੀਸਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ''।

ਸਮਸੀਸਟ੍ਠਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਛਤ੍ਤਿੰਸਤਿਮੋ।

੩੭. ਸਲ੍ਲੇਖਟ੍ਠਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੮੮. ਕਥੰ ਪੁਥੁਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਤੇਜਪਰਿਯਾਦਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਲ੍ਲੇਖਟ੍ਠੇ [ਪੁਥੁਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਤੇਜਪਰਿਯਾਦਾਨੇ (ਕ॰)] ਞਾਣੰ? **ਪੁਥੂ**ਤਿ – ਰਾਗੋ ਪੁਥੁ, ਦੋਸੋ ਪੁਥੁ, ਮੋਹੋ ਪੁਥੁ, ਕੋਧੋ...ਪੇ॰... ਉਪਨਾਹੋ... ਮਕ੍ਖੋ... ਪਲ਼ਾਸੋ... ਇਸ੍ਸਾ... ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ... ਮਾਯਾ... ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ... ਥਮ੍ਭੋ... ਸਾਰਮ੍ਭੋ... ਮਾਨੋ... ਅਤਿਮਾਨੋ... ਮਦੋ... ਪਮਾਦੋ... ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਭਵਗਾਮਿਕਮ੍ਮਾ।

ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੰ ਏਕਤ੍ਤੰ। ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਏਕਤ੍ਤੰ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੰ ਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ ਏਕਤ੍ਤੰ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ ਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਏਕਤ੍ਤੰ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੰ ਏਕਤ੍ਤੰ। ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਞਾਣੰ ਏਕਤ੍ਤੰ। ਅਰਤਿ ਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਏਕਤ੍ਤੰ। ਨੀਵਰਣਾ ਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਏਕਤ੍ਤੰ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ ਨਾਨਤ੍ਤੰ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਏਕਤ੍ਤੰ।

ਤੇਜੋਤਿ ਪਞ੍ਚ ਤੇਜਾ – ਚਰਣਤੇਜੋ, ਗੁਣਤੇਜੋ, ਪਞ੍ਞਾਤੇਜੋ, ਪੁਞ੍ਞਤੇਜੋ, ਧਮ੍ਮਤੇਜੋ। ਚਰਣਤੇਜੇਨ ਤੇਜਿਤਤ੍ਤਾ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਤੇਜੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ। ਗੁਣਤੇਜੇਨ ਤੇਜਿਤਤ੍ਤਾ ਅਗੁਣਤੇਜੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ। ਪਞ੍ਞਾਤੇਜੇਨ ਤੇਜਿਤਤ੍ਤਾ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਤੇਜੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ। ਪੁਞ੍ਞਤੇਜੇਨ ਤੇਜਿਤਤ੍ਤਾ ਅਪੁਞ੍ਞਤੇਜੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ। ਧਮ੍ਮਤੇਜੇਨ ਤੇਜਿਤਤ੍ਤਾ ਅਧਮ੍ਮਤੇਜੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ।

ਸਲ੍ਲੇਖੋਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਅਸਲ੍ਲੇਖੋ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੰ ਸਲ੍ਲੇਖੋ । ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਅਸਲ੍ਲੇਖੋ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਸਲ੍ਲੇਖੋ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੰ ਅਸਲ੍ਲੇਖੋ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ ਸਲ੍ਲੇਖੋ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ ਅਸਲ੍ਲੇਖੋ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਲ੍ਲੇਖੋ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਅਸਲ੍ਲੇਖੋ, ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੰ ਸਲ੍ਲੇਖੋ। ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਅਸਲ੍ਲੇਖੋ, ਞਾਣੰ ਸਲ੍ਲੇਖੋ। ਅਰਤਿ ਅਸਲ੍ਲੇਖੋ, ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਸਲ੍ਲੇਖੋ। ਨੀਵਰਣਾ ਅਸਲ੍ਲੇਖੋ, ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਸਲ੍ਲੇਖੋ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾ ਅਸਲ੍ਲੇਖੋ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਸਲ੍ਲੇਖੋ। ਤੰ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੰ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਪੁਥੁਨਾਨਤ੍ਤਤੇਜਪਰਿਯਾਦਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਲ੍ਲੇਖਟ੍ਠੇ ਞਾਣੰ''।

ਸਲ੍ਲੇਖਟ੍ਠਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਸਤ੍ਤਤਿੰਸਤਿਮੋ।

੩੮. ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੮੯. ਕਥਂ ਅਸਲ੍ਲੀਨਤ੍ਤਪਹਿਤਤ੍ਤਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਞਾਣਂ? ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯ ਅਸਲ੍ਲੀਨਤ੍ਤਪਹਿਤਤ੍ਤਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਞਾਣਂ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਅਸਲ੍ਲੀਨਤ੍ਤਪਹਿਤਤ੍ਤਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਞਾਣਂ। ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਅਸਲ੍ਲੀਨਤ੍ਤਪਹਿਤਤ੍ਤਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਞਾਣਂ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਠਿਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਸਾਯ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਅਸਲ੍ਲੀਨਤ੍ਤਪਹਿਤਤ੍ਤਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਞਾਣਂ।

ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯ ਅਸਲ੍ਲੀਨਤ੍ਤਪਹਿਤਤ੍ਤਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਞਾਣਂ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਅਸਲ੍ਲੀਨਤ੍ਤਪਹਿਤਤ੍ਤਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਞਾਣਂ। ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਅਸਲ੍ਲੀਨਤ੍ਤਪਹਿਤਤ੍ਤਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਞਾਣਂ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਸਾਯ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਅਸਲ੍ਲੀਨਤ੍ਤਪਹਿਤਤ੍ਤਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰...।

ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯ ਅਸਲ੍ਲੀਨਤ੍ਤਪਹਿਤਤ੍ਤਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਞਾਣਂ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਅਸਲ੍ਲੀਨਤ੍ਤਪਹਿਤਤ੍ਤਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਅਸਲ੍ਲੀਨਤ੍ਤਪਹਿਤਤ੍ਤਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਞਾਣਂ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਸਾਯ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਅਸਲ੍ਲੀਨਤ੍ਤਪਹਿਤਤ੍ਤਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਞਾਣਂ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਸਲ੍ਲੀਨਤ੍ਤਪਹਿਤਤ੍ਤਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਞਾਣਂ''।

ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਟ੍ਠਤਿਂਸਤਿਮੋ।

੩੯. ਅਤ੍ਥਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੯੦. ਕਥਂ ਨਾਨਾਧਮ੍ਮਪ੍ਪਕਾਸਨਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨੇ ਞਾਣਂ? **ਨਾਨਾਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮਾ।

ਪਕਾਸਨਤਾਤਿ ਰੂਪਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਰੂਪਂ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਰੂਪਂ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਵੇਦਨਂ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਚਕ੍ਖੁਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਜਰਾਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਪਕਾਸੇਤਿ, ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਪਕਾਸੇਤਿ।

ਅਤ੍ਥਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨੇਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਞਾਣਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਰਤਿਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨੀਵਰਣੇ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਨਾਨਾਧਮ੍ਮਪਕਾਸਨਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨੇ ਞਾਣਂ''।

ਅਤ੍ਥਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਵਤਿਂਸਤਿਮੋ।

੪੦. ਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੯੧. ਕਥਂ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਸਙ੍ਗਹਤਾਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤੁਪਟਿਵੇਧੇ ਪਞ੍ਞਾ ਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਞਾਣਂ? **ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ...ਪੇ॰... ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮਾ।

ਏਕਸਙ੍ਗਹਤਾਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਤਥਟ੍ਠੇਨ, ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ, ਸਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ, ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ, ਅਭਿਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ, ਪਰਿਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ, ਧਮ੍ਮਟ੍ਠੇਨ, ਧਾਤੁਟ੍ਠੇਨ, ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ, ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੇਨ, ਫੁਸਨਟ੍ਠੇਨ, ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੇਨ – ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਾ।

ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਏਕਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਏਕਤ੍ਤਂ।

ਪਟਿਵੇਧੇਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਪਹਾਨਪਟਿਵੇਧਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਟਿਵੇਧਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ ਭਾਵਨਾਪਟਿਵੇਧਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ।

ਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ; ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ; ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ। ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ; ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ; ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਏਕਸਙ੍ਗਹਤਾਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤੁਪਟਿਵੇਧੇ ਪਞ੍ਞਾ ਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਞਾਣਂ''।

ਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮੋ।

੪੧. ਖਨ੍ਤਿਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੯੨. ਕਥਂ ਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਖਨ੍ਤਿਞਾਣਂ? ਰੂਪਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਿਦਿਤਂ , ਰੂਪਂ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਿਦਿਤਂ, ਰੂਪਂ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਵਿਦਿਤਂ। ਯਂ ਯਂ ਵਿਦਿਤਂ ਤਂ ਤਂ ਖਮਤੀਤਿ – ਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਖਨ੍ਤਿਞਾਣਂ। ਵੇਦਨਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵਿਦਿਤਂ, ਜਰਾਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਵਿਦਿਤਂ, ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਵਿਦਿਤਂ। ਯਂ ਯਂ ਵਿਦਿਤਂ ਤਂ ਤਂ ਖਮਤੀਤਿ – ਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਖਨ੍ਤਿਞਾਣਂ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਖਨ੍ਤਿਞਾਣਂ''।

ਖਨ੍ਤਿਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਏਕਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮੋ।

੪੨. ਪਰਿਯੋਗਾਹਣਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੯੩. ਕਥਂ ਫੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਯੋਗਾਹਣੇ ਞਾਣਂ? ਰੂਪਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਫੁਸਤਿ, ਰੂਪਂ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਫੁਸਤਿ, ਰੂਪਂ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਫੁਸਤਿ। ਯਂ ਯਂ ਫੁਸਤਿ ਤਂ ਤਂ ਪਰਿਯੋਗਾਹਤੀਤਿ – ਫੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਯੋਗਾਹਣੇ ਞਾਣਂ। ਵੇਦਨਂ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਚਕ੍ਖੁਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਫੁਸਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਫੁਸਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਫੁਸਤਿ। ਯਂ ਯਂ ਫੁਸਤਿ ਤਂ ਤਂ ਪਰਿਯੋਗਾਹਤੀਤਿ – ਫੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਯੋਗਾਹਣੇ ਞਾਣਂ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਫੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਯੋਗਾਹਣੇ ਞਾਣਂ''।

ਪਰਿਯੋਗਾਹਣਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦ੍ਵੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮੋ।

੪੩. ਪਦੇਸਵਿਹਾਰਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੯੪. ਕਥਂ ਸਮੋਦਹਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਦੇਸਵਿਹਾਰੇ ਞਾਣਂ? ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਵੂਪਸਮਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਵੂਪਸਮਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ। ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਵੂਪਸਮਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ। ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ, ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਵੂਪਸਮਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ...ਪੇ॰... ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵੂਪਸਮਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ। ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ, ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵੂਪਸਮਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ। ਛਨ੍ਦਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ, ਛਨ੍ਦਵੂਪਸਮਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ। ਵਿਤਕ੍ਕਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ, ਵਿਤਕ੍ਕਵੂਪਸਮਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ। ਸਞ੍ਞਾਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ, ਸਞ੍ਞਾਵੂਪਸਮਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ।

ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ। ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ। ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ। ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ। ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਿ ਆਸਵਂ, ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਠਾਨੇ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵੇਦਯਿਤਂ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਮੋਦਹਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਦੇਸਵਿਹਾਰੇ ਞਾਣਂ''।

ਪਦੇਸਵਿਹਾਰਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤੇਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮੋ।

੪੪-੪੯. ਛਵਿਵਟ੍ਟਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੯੫. ਕਥਂ ਅਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ? ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਤੋ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਅਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਾਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦਤੋ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਅਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਤੋ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਅਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਾਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਤੋ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਅਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਾਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਅਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਞਾਣਾਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਅਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਾਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਅਰਤਿਯਾ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਅਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਅਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਾਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਅਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ । ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਧਿਪਤਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ''।

੯੬. ਕਥਂ ਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ? ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਕਤ੍ਤਂ ਚੇਤਯਤੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਕਤ੍ਤਂ ਚੇਤਯਤੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞੇਕਤ੍ਤਂ ਚੇਤਯਤੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਕਤ੍ਤਂ ਚੇਤਯਤੋ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ''।

੯੭. ਕਥਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ? ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ''।

੯੮. ਕਥਂ ਸੁਞ੍ਞਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ? ''ਚਕ੍ਖੁ ਸੁਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਤੋ [ਪਜਾਨਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਸ੍ਸਤੋ ਚਕ੍ਖਾਭਿਨਿਵੇਸਤੋ [ਕਾਮਾਭਿਨਿਵੇਸਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰) ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਞਾਣਂ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ''ਸੋਤਂ ਸੁਞ੍ਞਂ... ਪੇ॰... ਘਾਨਂ ਸੁਞ੍ਞਂ... ਜਿਵ੍ਹਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਕਾਯੋ ਸੁਞ੍ਞੋ... ਮਨੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ ਮਨਾਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਞਾਣਂ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸੁਞ੍ਞਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ''।

੯੯. ਕਥਂ ਵੋਸਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ? ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਵੋਸਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਵੋਸਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਵੋਸਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਵੋਸਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਵੋਸਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਵੋਸਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ । ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਵੋਸਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਵੋਸਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਵੋਸਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਵੋਸਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ... ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਵੋਸਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਵੋਸਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਵੋਸਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ''।

੧੦੦. ਕਥਂ ਤਥਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਚਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ? ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠਂ ਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠਂ ਸਨ੍ਤਾਪਟ੍ਠਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਤਥਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਚਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਆਯੂਹਨਟ੍ਠਂ ਨਿਦਾਨਟ੍ਠਂ ਸਞ੍ਞੋਗਟ੍ਠਂ ਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਤਥਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਚਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਟ੍ਠਂ ਵਿਵੇਕਟ੍ਠਂ ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠਂ ਅਮਤਟ੍ਠਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਤਥਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਚਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠਂ ਹੇਤੁਟ੍ਠਂ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਤਥਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਚਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ।

ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੋ , ਸਚ੍ਚਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਸਞ੍ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਚੇਤਯਨ੍ਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਞਾਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਵੋਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਤਥਟ੍ਠੇ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਸਚ੍ਚਵਿਵਟ੍ਟੋ।

ਯਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਤਤ੍ਥ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਯਤ੍ਥ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਯਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਯਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਯਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਤਤ੍ਥ ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਯਤ੍ਥ ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਯਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਤਤ੍ਥ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਯਤ੍ਥ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਯਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਤਤ੍ਥ ਸਚ੍ਚਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਯਤ੍ਥ ਸਚ੍ਚਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ , ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਤਥਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਚਵਿਵਟ੍ਟੇ ਞਾਣਂ''।

ਛਵਿਵਟ੍ਟਵਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਵਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮੋ।

੫੦. ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੦੧. ਕਥਂ ਕਾਯਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਏਕਵਵਤ੍ਥਾਨਤਾ ਸੁਖਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਲਹੁਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧੇ ਞਾਣਂ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਵੀਮਂਸਾਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤਿ। ਸੋ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਭਾਵੇਤਿ ਪਰਿਦਮੇਤਿ, ਮੁਦੁਂ ਕਰੋਤਿ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ। ਸੋ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਦਮੇਤ੍ਵਾ ਮੁਦੁਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਕਾਯਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਸਮੋਦਹਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਾਯੇ ਸਮੋਦਹਤਿ, ਕਾਯਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਣਾਮੇਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਕਾਯਂ ਪਰਿਣਾਮੇਤਿ, ਕਾਯਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਕਾਯਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ; ਕਾਯਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਕਾਯਂ ਪਰਿਣਾਮੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਕਾਯਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਸੁਖਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਲਹੁਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਕਾਯੇ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਤਥਾਭਾਵਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇਨ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨੀਹਰਤਿ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ। ਸੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤਿ।

੧੦੨. ਏਕੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਹੁਧਾ ਹੋਤਿ, ਬਹੁਧਾਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਹੋਤਿ; ਆਵਿਭਾਵਂ ਤਿਰੋਭਾਵਂ; ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਂ [ਤਿਰੋਕੁਡ੍ਡਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਤਿਰੋਪਾਕਾਰਂ ਤਿਰੋਪਬ੍ਬਤਂ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਆਕਾਸੇ; ਪਥਵਿਯਾਪਿ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਿਮੁਜ੍ਜਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਦਕੇ; ਉਦਕੇਪਿ ਅਭਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਥਵਿਯਂ ; ਆਕਾਸੇਪਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਕਮਤਿ [ਚਙ੍ਕਮਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰) ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੮ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਕ੍ਖੀ ਸਕੁਣੋ ਇਮੇਪਿ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇ ਏਵਂਮਹਿਦ੍ਧਿਕੇ ਏਵਂਮਹਾਨੁਭਾਵੇ ਪਾਣਿਨਾ ਪਰਾਮਸਤਿ [ਪਰਿਮਸਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਰਿਮਜ੍ਜਤਿ; ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਪਿ ਕਾਯੇਨ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਕਾਯਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਏਕਵਵਤ੍ਥਾਨਤਾ ਸੁਖਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਲਹੁਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧੇ ਞਾਣਂ''।

ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮੋ।

੫੧. ਸੋਤਧਾਤੁਵਿਸੁਦ੍ਧਿਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੦੩. ਕਥਂ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰਵਸੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਯੋਗਾਹਣੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸੋਤਧਾਤੁਵਿਸੁਦ੍ਧਿਞਾਣਂ ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿ...ਪੇ॰... ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿ... ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿ... ਵੀਮਂਸਾਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤਿ। ਸੋ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਭਾਵੇਤਿ ਪਰਿਦਮੇਤਿ, ਮੁਦੁਂ ਕਰੋਤਿ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ। ਸੋ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਦਮੇਤ੍ਵਾ, ਮੁਦੁਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਦੂਰੇਪਿ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਸਨ੍ਤਿਕੇਪਿ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਸੁਖੁਮਾਨਮ੍ਪਿ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਸਣ੍ਹਸਣ੍ਹਾਨਮ੍ਪਿ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯਪਿ ਦਿਸਾਯ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਯਪਿ ਦਿਸਾਯ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਉਤ੍ਤਰਾਯਪਿ ਦਿਸਾਯ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਾਯਪਿ ਦਿਸਾਯ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯਪਿ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਯਪਿ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਉਤ੍ਤਰਾਯਪਿ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਾਯਪਿ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਯਪਿ ਦਿਸਾਯ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਉਪਰਿਮਾਯਪਿ ਦਿਸਾਯ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਸੋ ਤਥਾਭਾਵਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇਨ ਸੋਤਧਾਤੁਵਿਸੁਦ੍ਧਿਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨੀਹਰਤਿ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ। ਸੋ ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਿਕਾਯ ਉਭੋ ਸਦ੍ਦੇ ਸੁਣਾਤਿ – ਦਿਬ੍ਬੇ ਚ

ਮਾਨੁਸੇ ਚ ਯੇ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਚ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰਵਸੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਯੋਗਾਹਣੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸੋਤਧਾਤੁਵਿਸੁਦ੍ਧਿਞਾਣਂ''।

ਸੋਤਧਾਤੁਵਿਸੁਦ੍ਧਿਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਏਕਪਞ੍ਞਾਸਮੋ।

੫੨. ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੦੪. ਕਥਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਪ੍ਫਾਰਤ੍ਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਸਾਦਵਸੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾਪਰਿਯੋਗਾਹਣੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਂ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿ...ਪੇ॰... ਵੀਮਂਸਾਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤਿ। ਸੋ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਭਾਵੇਤਿ ਪਰਿਦਮੇਤਿ, ਮੁਦੁਂ ਕਰੋਤਿ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ। ਸੋ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਦਮੇਤ੍ਵਾ, ਮੁਦੁਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਏਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ – ''ਇਦਂ ਰੂਪਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਿਤਂ, ਇਦਂ ਰੂਪਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਿਤਂ, ਇਦਂ ਰੂਪਂ ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮੁਟ੍ਠਿਤ''ਨ੍ਤਿ । ਸੋ ਤਥਾਭਾਵਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇਨ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨੀਹਰਤਿ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ। ਸੋ ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਸਰਾਗਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ''ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵੀਤਰਾਗਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ''ਵੀਤਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਦੋਸਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਵੀਤਦੋਸਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਸਮੋਹਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਵੀਤਮੋਹਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਸਂਖਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਮਹਗ੍ਗਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਅਮਹਗ੍ਗਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਸਉਤ੍ਤਰਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਸਮਾਹਿਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਅਸਮਾਹਿਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ''ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਤਿਣ੍ਣਂ ਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਪ੍ਫਾਰਤ੍ਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਸਾਦਵਸੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾਪਰਿਯੋਗਾਹਣੇ ਪਞ੍ਞਾ ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਂ''।

ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦ੍ਵੇਪਞ੍ਞਾਸਮੋ।

੫੩. ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੦੫. ਕਥਂ ਪਚ੍ਚਯਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਕਮ੍ਮਵਿਪ੍ਫਾਰਵਸੇਨ ਪਰਿਯੋਗਾਹਣੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਂ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿ...ਪੇ॰... ਮੁਦੁਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਏਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ – ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਇਦਂ ਹੋਤਿ, ਇਮਸ੍ਸੁਪ੍ਪਾਦਾ ਇਦਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਦਿਦਂ – ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋ, ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ, ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨਂ, ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵੋ, ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤਿ, ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ''।

ਸੋ ਤਥਾਭਾਵਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨੀਹਰਤਿ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ। ਸੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਚਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਦਸਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਤਿਂਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਯੋ, ਜਾਤਿਸਤਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮ੍ਪਿ, ਅਨੇਕੇਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਅਨੇਕੇਪਿ ਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ ਅਨੇਕੇਪਿ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਕਪ੍ਪੇ – ''ਅਮੁਤ੍ਰਾਸਿਂ ਏਵਂਨਾਮੋ ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵਂਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵਂਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਏਵਮਾਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਅਮੁਤ੍ਰ ਉਦਪਾਦਿਂ; ਤਤ੍ਰਾਪਾਸਿਂ ਏਵਂਨਾਮੋ ਏਵਂਗੋਤ੍ਤੋ ਏਵਂਵਣ੍ਣੋ ਏਵਮਾਹਾਰੋ ਏਵਂਸੁਖਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਏਵਮ ਆਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਸੋ ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ। ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ

ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਪਚ੍ਚਯਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਕਮ੍ਮਵਿਪ੍ਫਾਰਵਸੇਨ ਪਰਿਯੋਗਾਹਣੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਂ''।

ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤੇਪਞ੍ਞਾਸਮੋ।

੫੪. ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੦੬. ਕਥਂ ਓਭਾਸਵਸੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਂ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿ...ਪੇ॰... ਵੀਮਂਸਾਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤਿ। ਸੋ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਭਾਵੇਤਿ ਪਰਿਦਮੇਤਿ, ਮੁਦੁਂ ਕਰੋਤਿ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ। ਸੋ ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਦਮੇਤ੍ਵਾ, ਮੁਦੁਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਦਿਵਾਸਞ੍ਞਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ – ''ਯਥਾ ਦਿਵਾ ਤਥਾ ਰਤ੍ਤਿਂ, ਯਥਾ ਰਤ੍ਤਿਂ ਤਥਾ ਦਿਵਾ''। ਇਤਿ ਵਿਵਟੇਨ ਚੇਤਸਾ ਅਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੇਨ ਸਪ੍ਪਭਾਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਾਵੇਤਿ। ਸੋ ਤਥਾਭਾਵਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤੂਪਪਾਤਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨੀਹਰਤਿ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ। ਸੋ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ, ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ – ''ਇਮੇ ਵਤ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਅਰਿਯਾਨਂ ਉਪਵਾਦਕਾ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ; ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ। ਇਮੇ ਵਾ ਪਨ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਮਨੋਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਨੁਪਵਾਦਕਾ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ; ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ''ਤਿ। ਇਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ, ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਓਭਾਸਵਸੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਂ''।

ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚਤੁਪਞ੍ਞਾਸਮੋ।

੫੫. ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੦੭. ਕਥਂ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵਸਿਭਾਵਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੇ ਞਾਣਂ? ਕਤਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ? ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ।

ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕਤਿ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕਤਿ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕਤਿ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤਿ? ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਕਂ ਠਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ – ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਂ। ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਛ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤਿ – ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ , ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ , ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ, ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ, ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ। ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਕਂ ਠਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ – ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ।

ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਹਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸਨਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵਿਜਾਨਨਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਸਨ੍ਦਨਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ

ਪਵਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ ਸਬ੍ਬੇਵ ਕੁਸਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਅਨਾਸਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਅਪਚਯਗਾਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਹਜਾਤਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਂਸਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਵ ਤਸ੍ਸ ਆਕਾਰਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਾ ਚ।

ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਕ੍ਖਣੇ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਹਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸਨਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵਿਜਾਨਨਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਸਨ੍ਦਨਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਕ੍ਖਣੇ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਵ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ ਸਬ੍ਬੇਵ ਅਨਾਸਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਕ੍ਖਣੇ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਹਜਾਤਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਂਸਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਵ ਤਸ੍ਸ ਆਕਾਰਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਾ ਚ।

ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ...ਪੇ॰... ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਕ੍ਖਣੇ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਕ੍ਖਣੇ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ ਸਬ੍ਬੇਵ ਕੁਸਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਅਨਾਸਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਅਪਚਯਗਾਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਹਜਾਤਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਂਸਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਵ ਤਸ੍ਸ ਆਕਾਰਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਾ ਚ।

ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੇ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਹਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸਨਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵਿਜਾਨਨਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਭਿਸਨ੍ਦਨਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੇ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਵ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਰੂਪਂ ਸਬ੍ਬੇਵ ਅਨਾਸਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੇ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਹਜਾਤਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਂਸਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਵ ਤਸ੍ਸ ਆਕਾਰਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਾ ਚ। ਇਤਿ ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠਟ੍ਠਕਾਨਿ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਆਸਵਾਤਿ ਕਤਮੇ ਤੇ ਆਸਵਾ? ਕਾਮਾਸਵੋ, ਭਵਾਸਵੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ। ਕਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ? ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨਵਸੇਸੋ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੋ ਕਾਮਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੋ ਭਵਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ। ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਕਾਮਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੋ ਭਵਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ। ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ। ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨਵਸੇਸੋ ਕਾਮਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੋ ਭਵਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ। ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨਵਸੇਸੋ

ਭਵਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਅਨਵਸੇਸੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ। ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਚਤੁਸਟ੍ਠਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵਸਿਭਾਵਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੇ ਞਾਣਂ''।

ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਞਾਸਮੋ।

੫੬-੬੩. ਸਚ੍ਚਞਾਣਚਤੁਕ੍ਕਦ੍ਵਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੦੮. ਕਥਂ ਪਰਿਞ੍ਞਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣਂ, ਪਹਾਨਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮੁਦਯੇ ਞਾਣਂ, ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੋਧੇ ਞਾਣਂ, ਭਾਵਨਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣਂ? ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੋ ਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ ਸਨ੍ਤਾਪਟ੍ਠੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਟ੍ਠੋ; ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਆਯੂਹਨਟ੍ਠੋ ਨਿਦਾਨਟ੍ਠੋ ਸਞ੍ਞੋਗਟ੍ਠੋ ਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠੋ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ; ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਟ੍ਠੋ ਵਿਵੇਕਟ੍ਠੋ ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ ਅਮਤਟ੍ਠੋ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੋ; ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ ਹੇਤੁਟ੍ਠੋ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੋ ਭਾਵਨਟ੍ਠੋ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਪਰਿਞ੍ਞਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣਂ, ਪਹਾਨਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮੁਦਯੇ ਞਾਣਂ, ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੋਧੇ ਞਾਣਂ, ਭਾਵਨਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਞਾ ਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣਂ''।

੧੦੯. ਕਥਂ ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਞਾਣਂ? ਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗਿਸ੍ਸ ਞਾਣਂ ਦੁਕ੍ਖੇ ਪੇਤਂ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਪੇਤਂ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਪੇਤਂ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਪੇਤਂ ਞਾਣਂ।

ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣਂ? ਦੁਕ੍ਖਂ ਆਰਬ੍ਭ ਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ ਵਿਚਯੋ ਪਵਿਚਯੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਾ ਉਪਲਕ੍ਖਣਾ ਪਚ੍ਚੁਪਲਕ੍ਖਣਾ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ ਕੋਸਲ੍ਲਂ ਨੇਪੁਞ੍ਞਂ ਵੇਭਬ੍ਯਾ ਚਿਨ੍ਤਾ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾ ਭੂਰਿ ਮੇਧਾ ਪਰਿਣਾਯਿਕਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਪਤੋਦੋ ਪਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਪਞ੍ਞਾਸਤ੍ਥਂ ਪਞ੍ਞਾਪਾਸਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਆਲੋਕੋ ਪਞ੍ਞਾਓਭਾਸੋ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੋ ਪਞ੍ਞਾਰਤਨਂ ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣਂ। ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਂ ਆਰਬ੍ਭ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ ਆਰਬ੍ਭ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਆਰਬ੍ਭ ਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਞਾਣਂ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਞਾਣਂ , ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਞਾਣਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਞਾਣਂ''।

ਸਚ੍ਚਞਾਣਚਤੁਕ੍ਕਦ੍ਵਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤੇਸਟ੍ਠਿਮੋ।

੬੪-੬੭. ਸੁਦ੍ਧਿਕਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੧੦. ਕਥਂ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ, ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ, ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ? ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ, ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ, ਪਟਿਭਾਨੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ। ਅਤ੍ਥਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ, ਧਮ੍ਮਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ, ਪਟਿਭਾਨਨਾਨਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ, ਅਤ੍ਥਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ, ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ, ਪਟਿਭਾਨਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ।

ਅਤ੍ਥਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ, ਧਮ੍ਮਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ, ਪਟਿਭਾਨਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣਂ। ਅਤ੍ਥੁਪਲਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਞਾ

ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਧਮ੍ਮੂਪਲਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਨਿਰੁਤ੍ਤੂਪਲਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਪਟਿਭਾਨੂਪਲਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ।

ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦੇ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਭੇਦੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪ੍ਪਭੇਦੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਪਟਿਭਾਨਪ੍ਪਭੇਦੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ। ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਭਾਵਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਭਾਵਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪ੍ਪਭਾਵਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਪਟਿਭਾਨਪ੍ਪਭਾਵਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ।

ਅਤ੍ਥਜੋਤਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਧਮ੍ਮਜੋਤਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਜੋਤਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਪਟਿਭਾਨਜੋਤਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ। ਅਤ੍ਥਵਿਰੋਚਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਧਮ੍ਮਵਿਰੋਚਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਵਿਰੋਚਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਪਟਿਭਾਨਵਿਰੋਚਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ। ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਕਾਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪ੍ਪਕਾਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਪਟਿਭਾਨਪ੍ਪਕਾਸਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ। ਤਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੰ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ, ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ''।

ਸੁਦ੍ਧਿਕਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਸਤ੍ਤਸਟ੍ਠਿਮੋ।

੬੮. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੧੧. ਕਤਮਂ **ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤੇ ਞਾਣੰ?** ਇਧ ਤਥਾਗਤੋ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਨ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ।

ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇਤਿ ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੋ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੋ। ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੋ, ਕੁਸੀਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੋ। ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੋ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੋ। ਸਮਾਹਿਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੋ, ਅਸਮਾਹਿਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੋ। ਪਞ੍ਞਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੋ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੋ।

ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਤਿ ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ। ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ, ਕੁਸੀਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ। ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ। ਸਮਾਹਿਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ, ਅਸਮਾਹਿਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ। ਪਞ੍ਞਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ।

ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇਤਿ ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸ੍ਵਾਕਾਰੋ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦ੍ਵਾਕਾਰੋ। ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸ੍ਵਾਕਾਰੋ, ਕੁਸੀਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦ੍ਵਾਕਾਰੋ। ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸ੍ਵਾਕਾਰੋ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦ੍ਵਾਕਾਰੋ। ਸਮਾਹਿਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸ੍ਵਾਕਾਰੋ, ਅਸਮਾਹਿਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦ੍ਵਾਕਾਰੋ। ਪਞ੍ਞਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸ੍ਵਾਕਾਰੋ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦ੍ਵਾਕਾਰੋ।

ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇਤਿ ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੋ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੋ। ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੋ, ਕੁਸੀਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੋ। ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੋ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੋ।

ਸਮਾਹਿਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੋ , ਅਸਮਾਹਿਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੋ। ਪਞ੍ਞਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੋ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੋ।

ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਨ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋਤਿ ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ। ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਕੁਸੀਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ। ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ। ਸਮਾਹਿਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਅਸਮਾਹਿਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ। ਪਞ੍ਞਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ।

੧੧੨. **ਲੋਕੋ**ਤਿ – ਖਨ੍ਧਲੋਕੋ, ਧਾਤੁਲੋਕੋ, ਆਯਤਨਲੋਕੋ, ਵਿਪਤ੍ਤਿਭਵਲੋਕੋ , ਵਿਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਲੋਕੋ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵਲੋਕੋ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਲੋਕੋ।

ਏਕੋ ਲੋਕੋ – ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ। ਦ੍ਵੇ ਲੋਕਾ – ਨਾਮਞ੍ਚ, ਰੂਪਞ੍ਚ। ਤਯੋ ਲੋਕਾ – ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਲੋਕਾ – ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ। ਪਞ੍ਚ ਲੋਕਾ – ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਛ ਲੋਕਾ – ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ। ਸਤ੍ਤ ਲੋਕਾ – ਸਤ੍ਤ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ । ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਾ – ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ। ਨਵ ਲੋਕਾ – ਨਵ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ। ਦਸ ਲੋਕਾ – ਦਸਾਯਤਨਾਨਿ। ਦ੍ਵਾਦਸਲੋਕਾ – ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ। ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਲੋਕਾ – ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ।

ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ ਵਜ੍ਜਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ ਵਜ੍ਜਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਜ੍ਜਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਭਵਗਾਮਿਕਮ੍ਮਾ ਵਜ੍ਜਾ। ਇਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਲੋਕੇ ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਵਜ੍ਜੇ ਤਿਬ੍ਬਾ ਭਯਸਞ੍ਞਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਸਿਕੇ ਵਧਕੇ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਞ੍ਞਾਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ – ਇਦਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤੇ ਞਾਣਂ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਟ੍ਠਸਟ੍ਠਿਮੋ।

੬੯. ਆਸਯਾਨੁਸਯਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੧੩. ਕਤਮਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਸਯਾਨੁਸਯੇ ਞਾਣਂ? ਇਧ ਤਥਾਗਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਸਯਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਨੁਸਯਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਚਰਿਤਂ ਜਾਨਾਤਿ , ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਭਬ੍ਬਾਭਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਕਤਮੋ [ਕਤਮੋ ਚ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਸਯੋ? ‘‘ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ’’ਤਿ ਵਾ, ‘‘ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ’’ਤਿ ਵਾ, ‘‘ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ’’ਤਿ ਵਾ, ‘‘ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ’’ਤਿ ਵਾ, ‘‘ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ, ‘‘ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ, ‘‘ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ’’ਤਿ ਵਾ, ‘‘ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ’’ਤਿ ਵਾ, ‘‘ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ’’ਤਿ ਵਾ, ‘‘ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ’’ਤਿ ਵਾ। ਇਤਿ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਵਾ ਸਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਵਾ।

ਏਤੇ ਵਾ ਪਨ ਉਭੋ ਅਨ੍ਤੇ ਅਨੁਪਗਮ੍ਮ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨੁਲੋਮਿਕਾ ਖਨ੍ਤਿ ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਹੋਤਿ, ਯਥਾਭੂਤਂ ਵਾ ਞਾਣਂ। ਕਾਮਂ ਸੇਵਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ – ‘‘ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਮਗਰੁਕੋ ਕਾਮਾਸਯੋ ਕਾਮਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ। ਕਾਮਂ ਸੇਵਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ – ‘‘ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਗਰੁਕੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਸਯੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਸੇਵਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ – ‘‘ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ (ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਗਰੁਕੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਸਯੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਸੇਵਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ – ‘‘ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਾਮਗਰੁਕੋ ਕਾਮਾਸਯੋ

ਕਾਮਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਸੇਵਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ) [( ) ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਪਾਠਾ ਨਤ੍ਥਿ ਸ੍ਯਾਮਪੋਤ੍ਥਕੇ, ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ] – ‘‘ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦਗਰੁਕੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦਾਸਯੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਸੇਵਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ – ‘‘ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ (ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਗਰੁਕੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਾਸਯੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਸੇਵਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ – ‘‘ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਗਰੁਕੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਾਸਯੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਸੇਵਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ – ‘‘ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦਗਰੁਕੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦਾਸਯੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਸੇਵਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ) – ‘‘ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਗਰੁਕੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਸਯੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਸੇਵਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ – ‘‘ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਗਰੁਕੋ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਸਯੋ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਂ ਸੇਵਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ – ‘‘ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ (ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਗਰੁਕੋ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਸਯੋ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਂ ਸੇਵਨ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਜਾਨਾਤਿ – ‘‘ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਗਰੁਕੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਸਯੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ।) ਅਯਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਸਯੋ।

੧੧੪. ਕਤਮੋ ਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਸਯੋ? ਸਤ੍ਤਾਨੁਸਯਾ – ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ, ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ, ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ , ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ। ਯਂ ਲੋਕੇ ਪਿਯਰੂਪਂ ਸਾਤਰੂਪਂ, ਏਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਯਂ ਲੋਕੇ ਅਪ੍ਪਿਯਰੂਪਂ ਅਸਾਤਰੂਪਂ , ਏਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ ਅਨੁਸੇਤਿ। ਇਤਿ ਇਮੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਅਨੁਪਤਿਤਾ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੋ ਮਾਨੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਅਯਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਸਯੋ।

ਕਤਮਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚਰਿਤਂ? ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਪਰਿਤ੍ਤਭੂਮਕੋ ਵਾ ਮਹਾਭੂਮਕੋ ਵਾ। ਇਦਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚਰਿਤਂ।

੧੧੫. ਕਤਮਾ ਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ? ਸਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ, ਸਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ। ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇ ਸਤ੍ਤੇ ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਭਜਨ੍ਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨ੍ਤਿ। ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇ ਸਤ੍ਤੇ ਸੇਵਨ੍ਤਿ ਭਜਨ੍ਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨ੍ਤਿ। ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇ ਸਤ੍ਤੇ ਸੇਵਿਂਸੁ ਭਜਿਂਸੁ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਂਸੁ; ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇ ਸਤ੍ਤੇ ਸੇਵਿਂਸੁ ਭਜਿਂਸੁ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਂਸੁ। ਅਨਾਗਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਹੀਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇ ਸਤ੍ਤੇ ਸੇਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਭਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ; ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਾ ਸਤ੍ਤਾ ਪਣੀਤਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕੇ ਸਤ੍ਤੇ ਸੇਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਭਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਭਬ੍ਬਾ? ਯੇ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਾਵਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਕਿਲੇਸਾਵਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਵਿਪਾਕਾਵਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ , ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਚ੍ਛਨ੍ਦਿਕਾ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ, ਅਭਬ੍ਬਾ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਂ – ਇਮੇ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਭਬ੍ਬਾ।

ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਭਬ੍ਬਾ? ਯੇ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਨ ਕਮ੍ਮਾਵਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਨ ਕਿਲੇਸਾਵਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਨ ਵਿਪਾਕਾਵਰਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਸਦ੍ਧਾ ਛਨ੍ਦਿਕਾ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ, ਭਬ੍ਬਾ ਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਂ – ਇਮੇ ਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਭਬ੍ਬਾ। ਇਦਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਸਯਾਨੁਸਯੇ ਞਾਣਂ।

ਆਸਯਾਨੁਸਯਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਵਸਟ੍ਠਿਮੋ।

੭੦. ਯਮਕਪਾਟਿਹੀਰਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੧੬. ਕਤਮਂ **ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਯਮਕਪਾਟਿਹੀਰੇ ਞਾਣਂ?** ਇਧ ਤਥਾਗਤੋ ਯਮਕਪਾਟਿਹੀਰਂ ਕਰੋਤਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਸਾਵਕੇਹਿ। ਉਪਰਿਮਕਾਯਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਹੇਟ੍ਠਿਮਕਾਯਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਹੇਟ੍ਠਿਮਕਾਯਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਪਰਿਮਕਾਯਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਕਾਯਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਕਾਯਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਪਚ੍ਛਿਮਕਾਯਤੋ

ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਕਾਯਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਦਕ੍ਖਿਣਅਕ੍ਖਿਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਵਾਮਅਕ੍ਖਿਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਵਾਮਅਕ੍ਖਿਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਅਕ੍ਖਿਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਦਕ੍ਖਿਣਕਣ੍ਣਸੋਤਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਵਾਮਕਣ੍ਣਸੋਤਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਵਾਮਕਣ੍ਣਸੋਤਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਕਣ੍ਣਸੋਤਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਦਕ੍ਖਿਣਨਾਸਿਕਾਸੋਤਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਵਾਮਨਾਸਿਕਾਸੋਤਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਵਾਮਨਾਸਿਕਾਸੋਤਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਨਾਸਿਕਾਸੋਤਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਦਕ੍ਖਿਣਅਂਸਕੂਟਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਵਾਮਅਂਸਕੂਟਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਵਾਮਅਂਸਕੂਟਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਅਂਸਕੂਟਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਵਾਮਹਤ੍ਥਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਵਾਮਹਤ੍ਥਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਵਾਮਪਸ੍ਸਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਵਾਮਪਸ੍ਸਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਦਕ੍ਖਿਣਪਾਦਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ , ਵਾਮਪਾਦਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਵਾਮਪਾਦਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਪਾਦਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਅਙ੍ਗੁਲਙ੍ਗੁਲੇਹਿ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਙ੍ਗੁਲਨ੍ਤਰਿਕਾਹਿ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਅਙ੍ਗੁਲਨ੍ਤਰਿਕਾਹਿ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਙ੍ਗੁਲਙ੍ਗੁਲੇਹਿ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਏਕੇਕਲੋਮਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਕੇਕਲੋਮਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ; ਲੋਮਕੂਪਤੋ ਲੋਮਕੂਪਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਲੋਮਕੂਪਤੋ ਲੋਮਕੂਪਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।

ਛਨ੍ਨਂ ਵਣ੍ਣਾਨਂ – ਨੀਲਾਨਂ, ਪੀਤਕਾਨਂ, ਲੋਹਿਤਕਾਨਂ, ਓਦਾਤਾਨਂ, ਮਞ੍ਜਿਟ੍ਠਾਨਂ [ਮਞ੍ਜੇਟ੍ਠਾਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਪਭਸ੍ਸਰਾਨਂ ਭਗਵਾ ਚਙ੍ਕਮਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਂ ਵਾ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਭਗਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਚਙ੍ਕਮਤਿ ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਂ ਵਾ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਭਗਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਚਙ੍ਕਮਤਿ ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਂ ਵਾ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਭਗਵਾ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਚਙ੍ਕਮਤਿ ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ ਵਾ। ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਚਙ੍ਕਮਤਿ, ਭਗਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਂ ਵਾ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਭਗਵਾ ਚਙ੍ਕਮਤਿ ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਂ ਵਾ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਭਗਵਾ ਚਙ੍ਕਮਤਿ ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਂ ਵਾ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਭਗਵਾ ਚਙ੍ਕਮਤਿ ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ ਵਾ। ਇਦਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਯਮਕਪਾਟਿਹੀਰੇ ਞਾਣਂ।

ਯਮਕਪਾਟਿਹੀਰਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੭੧. ਮਹਾਕਰੁਣਾਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੧੭. ਕਤਮਂ **ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣਂ?** ਬਹੁਕੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਹਾਕਰੁਣਾ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਆਦਿਤ੍ਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਹਾਕਰੁਣਾ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਉਯ੍ਯੁਤ੍ਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਹਾਕਰੁਣਾ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਯਾਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਹਾਕਰੁਣਾ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ [ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਹਾਕਰੁਣਾ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਉਪਨੀਯਤਿ ਲੋਕੋ ਅਦ੍ਧੁਵੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਹਾਕਰੁਣਾ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਅਤਾਣੋ [ਅਤ੍ਤਾਣੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਲੋਕੋ ਅਨਭਿਸ੍ਸਰੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਹਾਕਰੁਣਾ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਅਸ੍ਸਕੋ ਲੋਕੋ , ਸਬ੍ਬਂ ਪਹਾਯ ਗਮਨੀਯਨ੍ਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਹਾਕਰੁਣਾ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਊਨੋ ਲੋਕੋ ਅਤੀਤੋ ਤਣ੍ਹਾਦਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਹਾਕਰੁਣਾ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਅਤਾਯਨੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਲੇਣੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ...ਪੇ॰... ਅਸਰਣੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਸਰਣੀਭੂਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰...।

ਉਦ੍ਧਤੋ ਲੋਕੋ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਸਸਲ੍ਲੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ, ਵਿਦ੍ਧੋ ਪੁਥੁਸਲ੍ਲੇਹਿ; ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਸਲ੍ਲਾਨਂ ਉਦ੍ਧਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਯਾਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰਾਵਰਣੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ ਅਣ੍ਡਭੂਤੋ ਕਿਲੇਸਪਞ੍ਜਰਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ; ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਆਲੋਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਯਾਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ ਅਣ੍ਡਭੂਤੋ ਪਰਿਯੋਨਦ੍ਧੋ ਤਨ੍ਤਾਕੁਲਕਜਾਤੋ [ਤਨ੍ਤਾਕੁਲਜਾਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਕੁਲਾਗਣ੍ਡਿਕਜਾਤੋ [ਗੁਲ਼ਾਗੁਣ੍ਠਿਕਜਾਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰), ਗੁਲਾਗੁਣ੍ਡਿਕਜਾਤੋ (ਕ॰ ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰) ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੫ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਮੁਞ੍ਜਪਬ੍ਬਜਭੂਤੋ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਸਂਸਾਰਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਿਸਦੋਸਸਂਲਿਤ੍ਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ ਕਿਲੇਸਕਲਲੀਭੂਤੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਜਟਾਜਟਿਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ; ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਜਟਂ ਵਿਜਟੇਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਯਾਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰...।

ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਘਾਟਪਟਿਮੁਕ੍ਕੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਤਣ੍ਹਾਜਾਲੇਨ ਓਤ੍ਥਟੋ [ਓਤ੍ਤਤੋ (ਕ॰)] ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਤਣ੍ਹਾਸੋਤੇਨ ਵੁਯ੍ਹਤਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਤਣ੍ਹਾਸਞ੍ਞੋਜਨੇਨ ਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਤਣ੍ਹਾਨੁਸਯੇਨ ਅਨੁਸਟੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਤਣ੍ਹਾਸਨ੍ਤਾਪੇਨ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਤਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਲ਼ਾਹੇਨ ਪਰਿਡਯ੍ਹਤਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰...।

ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਟਪਟਿਮੁਕ੍ਕੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲੇਨ ਓਤ੍ਥਟੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿਸੋਤੇਨ ਵੁਯ੍ਹਤਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞੋਜਨੇਨ ਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੇਨ ਅਨੁਸਟੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿਸਨ੍ਤਾਪੇਨ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਤਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਲ਼ਾਹੇਨ ਪਰਿਡਯ੍ਹਤਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰...।

ਜਾਤਿਯਾ ਅਨੁਗਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਯ ਅਨੁਸਟੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਅਭਿਭੂਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ...ਪੇ॰... ਮਰਣੇਨ ਅਬ੍ਭਾਹਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰...।

ਤਣ੍ਹਾਯ ਉਡ੍ਡਿਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਪਾਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਮਚ੍ਚੁਪਾਸੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਮਹਾਬਨ੍ਧਨਬਨ੍ਧੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ – ਰਾਗਬਨ੍ਧਨੇਨ ਦੋਸਬਨ੍ਧਨੇਨ ਮੋਹਬਨ੍ਧਨੇਨ ਮਾਨਬਨ੍ਧਨੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਬਨ੍ਧਨੇਨ ਕਿਲੇਸਬਨ੍ਧਨੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਬਨ੍ਧਨੇਨ; ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਬਨ੍ਧਨਂ ਮੋਚੇਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਯਾਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਮਹਾਸਮ੍ਬਾਧਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ; ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਓਕਾਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਯਾਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ... ਮਹਾਪਲਿਬੋਧੇਨ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ; ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਪਲਿਬੋਧਂ ਛੇਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਯਾਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਮਹਾਪਪਾਤੇ ਪਤਿਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ; ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਪਪਾਤਾ ਉਦ੍ਧਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਯਾਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਮਹਾਕਨ੍ਤਾਰਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ; ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਯਾਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਮਹਾਸਂਸਾਰਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ; ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਸਂਸਾਰਾ ਮੋਚੇਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਯਾਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਮਹਾਵਿਦੁਗ੍ਗੇ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ; ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਵਿਦੁਗ੍ਗਾ ਉਦ੍ਧਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਯਾਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਮਹਾਪਲਿਪੇ [ਮਹਾਪਲ੍ਲੇਪੇ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਲਿਪਨ੍ਨੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ ; ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਪਲਿਪਾ ਉਦ੍ਧਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਯਾਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰...।

ਅਬ੍ਭਾਹਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਆਦਿਤ੍ਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ – ਰਾਗਗ੍ਗਿਨਾ ਦੋਸਗ੍ਗਿਨਾ ਮੋਹਗ੍ਗਿਨਾ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਸੋਕੇਹਿ ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ; ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਯਾਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਉਨ੍ਨੀਤਕੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ ਹਞ੍ਞਤਿ ਨਿਚ੍ਚਮਤਾਣੋ ਪਤ੍ਤਦਣ੍ਡੋ ਤਕ੍ਕਰੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰...

ਵਜ੍ਜਬਨ੍ਧਨਬਦ੍ਧੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ ਆਘਾਤਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੋ; ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਬਨ੍ਧਨਂ ਮੋਚੇਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਯਾਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਨਾਥੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ ਪਰਮਕਾਰੁਞ੍ਞਪ੍ਪਤ੍ਤੋ; ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਤਾਯੇਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਯਾਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਾਭਿਤੁਨ੍ਨੋ [ਦੁਕ੍ਖਾਭਿਤੁਣ੍ਣੋ (ਕ॰)] ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ ਚਿਰਰਤ੍ਤਂ ਪੀਲ਼ਿਤੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਗਧਿਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ ਨਿਚ੍ਚਂ ਪਿਪਾਸਿਤੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰...।

ਅਨ੍ਧੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ ਅਚਕ੍ਖੁਕੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਹਤਨੇਤ੍ਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ ਅਪਰਿਣਾਯਕੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਵਿਪਥਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ [ਵਿਪਥਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ ਅਞ੍ਜਸਾਪਰਦ੍ਧੋ; ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਅਰਿਯਪਥਂ ਆਨੇਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਯਾਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਮਹੋਘਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ; ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਓਘਾ ਉਦ੍ਧਤਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਮਯਾਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰...।

੧੧੮. ਦ੍ਵੀਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਹਿ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਤੀਹਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਚਤੂਹਿ ਯੋਗੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋ ਚਤੁਯੋਗਯੋਜਿਤੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਚਤੂਹਿ ਗਨ੍ਥੇਹਿ [ਗਣ੍ਠੇਹਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਗਨ੍ਥਿਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਚਤੂਹਿ ਉਪਾਦਾਨੇਹਿ ਉਪਾਦਿਯਤਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚਗਤਿਸਮਾਰੁਲ਼੍ਹੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਰਜ੍ਜਤਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚਹਿ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਓਤ੍ਥਟੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਛਹਿ ਵਿਵਾਦਮੂਲੇਹਿ ਵਿਵਦਤਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਛਹਿ ਤਣ੍ਹਾਕਾਯੇਹਿ ਰਜ੍ਜਤਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਛਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਹਿ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਹਿ ਅਨੁਸਯੇਹਿ ਅਨੁਸਟੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਹਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨੇਹਿ ਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਹਿ ਮਾਨੇਹਿ ਉਨ੍ਨਤੋ [ਉਣ੍ਣਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠਹਿ ਲੋਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠਹਿ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤੇਹਿ ਨਿਯ੍ਯਾਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠਹਿ ਪੁਰਿਸਦੋਸੇਹਿ ਦੁਸ੍ਸਤਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਨਵਹਿ ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੂਹਿ ਆਘਾਤਿਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ...ਪੇ॰... ਨਵਵਿਧਮਾਨੇਹਿ ਉਨ੍ਨਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਨਵਹਿ ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਰਜ੍ਜਤਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਦਸਹਿ ਕਿਲੇਸਵਤ੍ਥੂਹਿ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਦਸਹਿ ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੂਹਿ ਆਘਾਤਿਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਦਸਹਿ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਦਸਹਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨੇਹਿ ਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਦਸਹਿ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤੇਹਿ ਨਿਯ੍ਯਾਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾਯ ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠਸਤਤਣ੍ਹਾਪਪਞ੍ਚਸਤੇਹਿ ਪਪਞ੍ਚਿਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਹਾਕਰੁਣਾ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਹਿ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੋ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੋਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਹਾਕਰੁਣਾ ਓਕ੍ਕਮਤਿ।

ਅਹਞ੍ਚਮ੍ਹਿ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਲੋਕੋ ਚ ਅਤਿਣ੍ਣੋ ਅਹਂ ਚਮ੍ਹਿ ਮੁਤ੍ਤੋ, ਲੋਕੋ ਚ ਅਮੁਤ੍ਤੋ; ਅਹਞ੍ਚਮ੍ਹਿ ਦਨ੍ਤੋ, ਲੋਕੋ ਚ ਅਦਨ੍ਤੋ; ਅਹਂ ਚਮ੍ਹਿ ਸਨ੍ਤੋ, ਲੋਕੋ ਚ ਅਸਨ੍ਤੋ; ਅਹਂ ਚਮ੍ਹਿ ਅਸ੍ਸਤ੍ਥੋ, ਲੋਕੋ ਚ ਅਨਸ੍ਸਤ੍ਥੋ; ਅਹਂ ਚਮ੍ਹਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਲੋਕੋ ਚ ਅਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ; ਪਹੋਮਿ ਖ੍ਵਾਹਂ ਤਿਣ੍ਣੋ ਤਾਰੇਤੁਂ, ਮੁਤ੍ਤੋ ਮੋਚੇਤੁਂ, ਦਨ੍ਤੋ ਦਮੇਤੁਂ, ਸਨ੍ਤੋ ਸਮੇਤੁਂ, ਅਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਅਸ੍ਸਾਸੇਤੁਂ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪਰੇ ਚ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ – ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਹਾਕਰੁਣਾ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਇਦਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣਂ।

ਮਹਾਕਰੁਣਾਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਏਕਸਤ੍ਤਤਿਮੋ।

੭੨-੭੩. ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੧੯. ਕਤਮਂ **ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ?** ਸਬ੍ਬਂ ਸਙ੍ਖਤਮਸਙ੍ਖਤਂ ਅਨਵਸੇਸਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ [ਅਨਾਵਰਣਂ ਞਾਣਂ (ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ]।

੧੨੦. ਅਤੀਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ। ਅਨਾਗਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ।

ਚਕ੍ਖੁ ਚੇਵ ਰੂਪਾ ਚ, ਏਵਂ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ। ਸੋਤਞ੍ਚੇਵ ਸਦ੍ਦਾ ਚ…ਪੇ॰… ਘਾਨਞ੍ਚੇਵ ਗਨ੍ਧਾ ਚ… ਜਿਵ੍ਹਾ ਚੇਵ ਰਸਾ ਚ… ਕਾਯੋ ਚੇਵ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਚ… ਮਨੋ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਚ, ਏਵਂ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ।

ਯਾਵਤਾ ਅਨਿਚ੍ਚਟ੍ਠਂ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠਂ ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ। ਯਾਵਤਾ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਟ੍ਠਂ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠਂ ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ। ਯਾਵਤਾ ਵੇਦਨਾਯ…ਪੇ॰… ਯਾਵਤਾ ਸਞ੍ਞਾਯ…ਪੇ॰… ਯਾਵਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ…ਪੇ॰… ਯਾਵਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ …ਪੇ॰… ਯਾਵਤਾ ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਟ੍ਠਂ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠਂ ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ।

ਯਾਵਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ। ਯਾਵਤਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਞ੍ਞਟ੍ਠਂ…ਪੇ॰… ਯਾਵਤਾ ਪਹਾਨਸ੍ਸ [ਪਹਾਨਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਹਾਨਟ੍ਠਂ…ਪੇ॰… ਯਾਵਤਾ ਭਾਵਨਾਯ ਭਾਵਨਟ੍ਠਂ…ਪੇ॰… ਯਾਵਤਾ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ।

ਯਾਵਤਾ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਖਨ੍ਧਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ। ਯਾਵਤਾ ਧਾਤੂਨਂ ਧਾਤੁਟ੍ਠਂ…ਪੇ॰… ਯਾਵਤਾ ਆਯਤਨਾਨਂ ਆਯਤਨਟ੍ਠਂ…ਪੇ॰… ਯਾਵਤਾ ਸਙ੍ਖਤਾਨਂ ਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠਂ…ਪੇ॰… ਯਾਵਤਾ ਅਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ।

ਯਾਵਤਾ ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ, ਸਬ੍ਬਂ [ਸਬ੍ਬੇ (ਅਟ੍ਠਕਥਾ)] ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ। ਯਾਵਤਾ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ…ਪੇ॰… ਯਾਵਤਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤੇ ਧਮ੍ਮੇ… ਯਾਵਤਾ ਕਾਮਾਵਚਰੇ ਧਮ੍ਮੇ… ਯਾਵਤਾ ਰੂਪਾਵਚਰੇ ਧਮ੍ਮੇ… ਯਾਵਤਾ ਅਰੂਪਾਵਚਰੇ ਧਮ੍ਮੇ… ਯਾਵਤਾ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਧਮ੍ਮੇ, ਸਬ੍ਬਂ [ਸਬ੍ਬੇ (ਅਟ੍ਠਕਥਾ)] ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ।

ਯਾਵਤਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ। ਯਾਵਤਾ ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਟ੍ਠਂ…ਪੇ॰… ਯਾਵਤਾ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਟ੍ਠਂ…ਪੇ॰… ਯਾਵਤਾ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ।

ਯਾਵਤਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ। ਯਾਵਤਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠਂ…ਪੇ॰… ਯਾਵਤਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ

ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੰ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੰ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣੰ।

ਯਾਵਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤੁਞਾਣੰ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣੰ। ਯਾਵਤਾ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਆਸਯਾਨੁਸਯੇ ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਯਮਕਪਾਟਿਹੀਰੇ ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣੰ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣੰ।

ਯਾਵਤਾ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਮਾਰਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਦਿਟ੍ਠੰ ਸੁਤੰ ਮੁਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ ਪਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯੇਸਿਤੰ ਅਨੁਵਿਚਰਿਤੰ ਮਨਸਾ, ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣੰ।

ਨ ਤਸ੍ਸ ਅਦਿਟ੍ਠਮਿਧਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਅਥੋ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਮਜਾਨਿਤਬ੍ਬੰ।

ਸਬ੍ਬੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਿ ਯਦਤ੍ਥਿ ਨੇਯ੍ਯੰ, ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂਤਿ [ਮਹਾਨਿ॰ ੧੫੬; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ਮੋਘਰਾਜਮਾਣਵਪੁਚ੍ਛਾਨਿਦ੍ਦੇਸ ੮੫]॥

ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ? ਚੁਦ੍ਦਸ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਾਨਿ। ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਞਾਣੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਞਾਣੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਞਾਣੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ, ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ, ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ, ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੇ ਞਾਣੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤੇ ਞਾਣੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ, ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਆਸਯਾਨੁਸਯੇ ਞਾਣੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ, ਯਮਕਪਾਟਿਹੀਰੇ ਞਾਣੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ, ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ, ਅਨਾਵਰਣਞਾਣੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ – ਇਮਾਨਿ ਚੁਦ੍ਦਸ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਾਨਿ। ਇਮੇਸੰ ਚੁਦ੍ਦਸਨ੍ਨੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਾਨੰ ਅਟ੍ਠ ਞਾਣਾਨਿ ਸਾਵਕਸਾਧਾਰਣਾਨਿ; ਛ ਞਾਣਾਨਿ ਅਸਾਧਾਰਣਾਨਿ ਸਾਵਕੇਹਿ।

ਯਾਵਤਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੋ, ਸਬ੍ਬੋ ਞਾਤੋ; ਅਞ੍ਞਾਤੋ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣੰ। ਯਾਵਤਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੋ, ਸਬ੍ਬੋ ਞਾਤੋ, ਸਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਸਬ੍ਬੋ ਵਿਦਿਤੋ, ਸਬ੍ਬੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ, ਸਬ੍ਬੋ ਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ; ਅਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣੰ। ਯਾਵਤਾ ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਟ੍ਠੋ... ਯਾਵਤਾ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੋ... ਯਾਵਤਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੋ... ਯਾਵਤਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੋ... ਯਾਵਤਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੋ, ਸਬ੍ਬੋ ਞਾਤੋ, ਸਬ੍ਬੋ ਦਿਟ੍ਠੋ, ਸਬ੍ਬੋ ਵਿਦਿਤੋ , ਸਬ੍ਬੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ, ਸਬ੍ਬੋ ਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ; ਅਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣੰ।

ਯਾਵਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤੁਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਆਸਯਾਨੁਸਯੇ ਞਾਣੰ... ਯਾਵਤਾ ਯਮਕਪਾਟਿਹੀਰੇ ਞਾਣੰ... ਯਾਵਤਾ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣੰ; ਸਬ੍ਬ ਞਾਤੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਦਿਟ੍ਠੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਦਿਤੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਫਸ੍ਸਿਤੰ ਪਞ੍ਞਾਯ; ਅਫਸ੍ਸਿਤੰ ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣੰ।

ਯਾਵਤਾ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਮਾਰਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਦਿਟ੍ਠੰ ਸੁਤੰ ਮੁਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ ਪਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯੇਸਿਤੰ ਅਨੁਵਿਚਰਿਤੰ ਮਨਸਾ, ਸਬ੍ਬੰ ਞਾਤੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਦਿਟ੍ਠੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਵਿਦਿਤੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤੰ, ਸਬ੍ਬੰ

ਫਸ੍ਸਿਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯ; ਅਫਸ੍ਸਿਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਤ੍ਥ ਆਵਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ।

ਨ ਤਸ੍ਸ ਅਦ੍ਦਿਟ੍ਠਮਿਧਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਅਥੋ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਮਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ।
ਸਬ੍ਬਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਿ ਯਦਤ੍ਥਿ ਨੇਯ੍ਯਂ, ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਤਿ॥

ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤੇਸਤ੍ਤਤਿਮੋ।

ਞਾਣਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਦਿਟ੍ਠਿਕਥਾ

੧੨੨. ਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਕਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਕਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਕਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਕਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸਾ, ਕਤਮੋ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋਤਿ?

[੧] **ਕਾ ਦਿਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। [੨] **ਕਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। [੩] **ਕਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। [੪] **ਕਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ**ਤਿ ਸੋਲ਼ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। [੫] **ਕਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸਾ**ਤਿ ਤੀਣਿ ਸਤਂ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸਾ। [੬] **ਕਤਮੋ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋ ।

੧੨੩. ਕਥਂ **ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ?** [ਕਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਰੂਪਂ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਵੇਦਨਂ ਏਤਂ ਮਮ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਏਤਂ ਮਮ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਚਕ੍ਖੁਂ ਏਤਂ ਮਮ...ਪੇ॰... ਸੋਤਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਘਾਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਜਿਵ੍ਹਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਕਾਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਮਨਂ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਰੂਪੇ [ਰੂਪਂ (ਸ੍ਯਾ॰) ਤਥਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਏਕਵਚਨੇਨ] ਏਤਂ ਮਮ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਦੇ ਏਤਂ ਮਮ... ਗਨ੍ਧੇ ਏਤਂ ਮਮ... ਰਸੇ ਏਤਂ ਮਮ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਏਤਂ ਮਮ... ਧਮ੍ਮੇ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਏਤਂ ਮਮ...ਪੇ॰... ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਏਤਂ ਮਮ...ਪੇ॰... ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ...ਪੇ॰... ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ... ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ... ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ... ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ।

ਰੂਪਸਞ੍ਞਂ ਏਤਂ ਮਮ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਞਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਞਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਰਸਸਞ੍ਞਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਞ੍ਞਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਂ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਰੂਪਸਞ੍ਚੇਤਨਂ ਏਤਂ ਮਮ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਚੇਤਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਚੇਤਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਰਸਸਞ੍ਚੇਤਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਞ੍ਚੇਤਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਚੇਤਨਂ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਰੂਪਤਣ੍ਹਂ ਏਤਂ ਮਮ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਰਸਤਣ੍ਹਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਂ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਰੂਪਵਿਤਕ੍ਕਂ ਏਤਂ ਮਮ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਦਵਿਤਕ੍ਕਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਗਨ੍ਧਵਿਤਕ੍ਕਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਰਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਵਿਤਕ੍ਕਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਧਮ੍ਮਵਿਤਕ੍ਕਂ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ।

ਰੂਪਵਿਚਾਰਂ ਏਤਂ ਮਮ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਦਵਿਚਾਰਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਗਨ੍ਧਵਿਚਾਰਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਰਸਵਿਚਾਰਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਵਿਚਾਰਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਧਮ੍ਮਵਿਚਾਰਂ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ।

ਪਥਵੀਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ...ਪੇ॰... ਆਪੋਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਤੇਜੋਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਵਾਯੋਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਆਕਾਸਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ ਏਤਂ ਮਮ...ਪੇ॰... ਆਪੋਕਸਿਣਂ... ਤੇਜੋਕਸਿਣਂ... ਵਾਯੋਕਸਿਣਂ ... ਨੀਲਕਸਿਣਂ... ਪੀਤਕਸਿਣਂ... ਲੋਹਿਤਕਸਿਣਂ... ਓਦਾਤਕਸਿਣਂ... ਆਕਾਸਕਸਿਣਂ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਸਿਣਂ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ।

ਕੇਸਂ ਏਤਂ ਮਮ...ਪੇ॰... ਲੋਮਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਨਖਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਦਨ੍ਤਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਤਚਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਮਂਸਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਨ੍ਹਾਰੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਅਟ੍ਠਿਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਵਕ੍ਕਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਹਦਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਯਕਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਕਿਲੋਮਕਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਪਿਹਕਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਪਪ੍ਫਾਸਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਅਨ੍ਤਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਅਨ੍ਤਗੁਣਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਉਦਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਕਰੀਸਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਪਿਤ੍ਤਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਸੇਮ੍ਹਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਪੁਬ੍ਬਂ ਏਤਂ ਮਮ ... ਲੋਹਿਤਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਸੇਦਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਮੇਦਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਅਸ੍ਸੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਵਸਂ ਏਤਂ ਮਮ ... ਖੇਲ਼ਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਸਿਙ੍ਘਾਣਿਕਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਲਸਿਕਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਮੁਤ੍ਤਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਮਤ੍ਥਲੁਙ੍ਗਂ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ।

ਚਕ੍ਖਾਯਤਨਂ ਏਤਂ ਮਮ...ਪੇ॰... ਰੂਪਾਯਤਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਸੋਤਾਯਤਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਸਦ੍ਦਾਯਤਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਘਾਨਾਯਤਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਗਨ੍ਧਾਯਤਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਜਿਵ੍ਹਾਯਤਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਰਸਾਯਤਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਕਾਯਾਯਤਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਮਨਾਯਤਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ।

ਚਕ੍ਖੁਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ...ਪੇ॰... ਰੂਪਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਸੋਤਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਸਦ੍ਦਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਘਾਨਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਗਨ੍ਧਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਜਿਵ੍ਹਾਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਰਸਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਕਾਯਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਮਨੋਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ।

ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ...ਪੇ॰... ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਘਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਜਿਵ੍ਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਕਾਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਇਤ੍ਥਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਪੁਰਿਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਸੁਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਦੁਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਉਪੇਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ।

ਕਾਮਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ...ਪੇ॰... ਰੂਪਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਅਰੂਪਧਾਤੁਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਕਾਮਭਵਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਰੂਪਭਵਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਅਰੂਪਭਵਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਸਞ੍ਞਾਭਵਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਅਸਞ੍ਞਾਭਵਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਏਕਵੋਕਾਰਭਵਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਮੇਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਕਰੁਣਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਮੁਦਿਤਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ।

ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਏਤਂ ਮਮ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਏਤਂ ਮਮ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਨਾਮਰੂਪਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਫਸ੍ਸਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਵੇਦਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਤਣ੍ਹਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਉਪਾਦਾਨਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਭਵਂ ਏਤਂ ਮਮ ... ਜਾਤਿਂ ਏਤਂ ਮਮ... ਜਰਾਮਰਣਂ ਏਤਂ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਏਵਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ।

੧੨੪. ਕਤਮਾਨਿ **ਅਟ੍ਠ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ?** ਖਨ੍ਧਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਫਸ੍ਸੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਞ੍ਞਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਵਿਤਕ੍ਕੋਪਿ [ਵਿਤਕ੍ਕਾਪਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਪਰਤੋਘੋਸੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ।

ਖਨ੍ਧਾ ਹੇਤੁ ਖਨ੍ਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ – ਏਵਂ ਖਨ੍ਧਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਹੇਤੁ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ – ਏਵਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਫਸ੍ਸੋ ਹੇਤੁ ਫਸ੍ਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ – ਏਵਂ ਫਸ੍ਸੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਸਞ੍ਞਾ ਹੇਤੁ ਸਞ੍ਞਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ – ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਹੇਤੁ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ, ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ – ਏਵਂ ਵਿਤਕ੍ਕੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਹੇਤੁ ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ – ਏਵਂ ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੋ ਹੇਤੁ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ, ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ – ਏਵਂ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਪਰਤੋਘੋਸੋ ਹੇਤੁ ਪਰਤੋਘੋਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ – ਏਵਂ ਪਰਤੋਘੋਸੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ। ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ।

੧੨੫. ਕਤਮਾਨਿ **ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿ?** ਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਾਰਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਲ੍ਲਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਬਾਧੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਪਲਿਬੋਧੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਬਨ੍ਧਨਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਪਪਾਤੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਨ੍ਤਾਪੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਲ਼ਾਹੋ , ਦਿਟ੍ਠਿਗਨ੍ਥੋ, ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਂ, ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੋ – ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿ।

੧੨੬. ਕਤਮਾ **ਸੋਲ਼ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ?** ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਕ੍ਕਾਯਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਕ੍ਕਾਯਵਤ੍ਥੁਕਾ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਪਰਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਹਨ੍ਤਿ ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਮਮਨ੍ਤਿ ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਤ੍ਤਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਲੋਕਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਭਵਦਿਟ੍ਠਿ, ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿ – ਇਮਾ ਸੋਲ਼ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

੧੨੭. ਕਤਮੇ **ਤੀਣਿ ਸਤਂ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸਾ?** ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਸਕ੍ਕਾਯਵਤ੍ਥੁਕਾਯ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਸਕ੍ਕਾਯਵਤ੍ਥੁਕਾਯ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਅਪਰਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਅਹਨ੍ਤਿ ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਮਮਨ੍ਤਿ ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਅਤ੍ਤਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਲੋਕਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ?

ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਚਤਿਂਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

ਸਕ੍ਕਾਯਵਤ੍ਥੁਕਾਯ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਨ੍ਨਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਸਕ੍ਕਾਯਵਤ੍ਥੁਕਾਯ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ । ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਅਪਰਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਅਹਨ੍ਤਿ ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਮਮਨ੍ਤਿ ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਅਤ੍ਤਵਾਦਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਲੋਕਵਾਦਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਟ੍ਠਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਕੇਨ ਆਕਾਰੇਨ [ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਕੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

੧. ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੨੮. ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਤਿੰਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਯੰ ਰੂਪੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ, ਅਯੰ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਅਸ੍ਸਾਦੋ, ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਅਸ੍ਸਾਦੋ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾਦੋ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿ।

ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਨ੍ਨੋ। ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਦਿਟ੍ਠਿ ਹਿਸ੍ਸ ਪਾਪਿਕਾ। ਯੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਰਾਗੋ [ਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯੋ ਰਾਗੋ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਸੋ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਰਾਗੋ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਰਾਗੋ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯੋ ਚ ਰਾਗੋ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਰਾਗੋ। ਤਾਯ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਤੇਨ ਚ ਰਾਗੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਿਟ੍ਠਿਰਾਗਰਤ੍ਤੋ। ਦਿਟ੍ਠਿਰਾਗਰਤ੍ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਦਿਨ੍ਨੰ ਦਾਨੰ ਨ ਮਹਪ੍ਫਲੰ ਹੋਤਿ ਨ ਮਹਾਨਿਸੰਸੰ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਦਿਟ੍ਠਿ ਹਿਸ੍ਸ ਪਾਪਿਕਾ ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ।

ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇਵ ਗਤਿਯੋ – ਨਿਰਯੋ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ ਵਾ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਯਞ੍ਚੇਵ ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮਤ੍ਤੰ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨੰ, ਯਞ੍ਚ ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ...ਪੇ॰... ਯਞ੍ਚ ਮਨੋਕਮ੍ਮੰ ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮਤ੍ਤੰ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨੰ, ਯਾ ਚ ਚੇਤਨਾ ਯਾ ਚ ਪਤ੍ਥਨਾ ਯੋ ਚ ਪਣਿਧਿ ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਿਟ੍ਠਾਯ ਅਕਨ੍ਤਾਯ ਅਮਨਾਪਾਯ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਦਿਟ੍ਠਿ ਹਿਸ੍ਸ ਪਾਪਿਕਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਿਮ੍ਬਬੀਜੰ ਵਾ ਕੋਸਾਤਕੀਬੀਜੰ ਵਾ ਤਿਤ੍ਤਕਾਲਾਬੁਬੀਜੰ ਵਾ ਅਲ੍ਲਾਯ ਪਥਵਿਯਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੰ ਯੰ ਚੇਵ ਪਥਵਿਰਸੰ ਉਪਾਦਿਯਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਆਪੋਰਸੰ ਉਪਾਦਿਯਤਿ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਤਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾਯ ਕਟੁਕਤ੍ਤਾਯ ਅਸਾਤਤ੍ਤਾਯ [ਅਸਾਰਤਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਬੀਜੰ ਹਿਸ੍ਸ ਪਾਪਿਕੰ। ਏਵਮੇਵੰ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਯਞ੍ਚੇਵ ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮਤ੍ਤੰ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨੰ, ਯਞ੍ਚ ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ...ਪੇ॰... ਯਞ੍ਚ ਮਨੋਕਮ੍ਮੰ ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮਤ੍ਤੰ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨੰ, ਯਾ ਚ ਚੇਤਨਾ ਯਾ ਚ ਪਤ੍ਥਨਾ ਯੋ ਚ ਪਣਿਧਿ ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਿਟ੍ਠਾਯ ਅਕਨ੍ਤਾਯ ਅਮਨਾਪਾਯ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਦਿਟ੍ਠਿ ਹਿਸ੍ਸ ਪਾਪਿਕਾ ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ।

ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ, ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨੰ, ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਾਰੰ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕੰ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤੰ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞੋਜਨੰ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਲ੍ਲੰ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਬਾਧੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਪਲਿਬੋਧੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਬਨ੍ਧਨੰ, ਦਿਟ੍ਠਿਪਪਾਤੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਨ੍ਤਾਪੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਲ਼ਾਹੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਗਨ੍ਥੋ, ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨੰ, ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੋ – ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞੋਗੋ।

੧੨੯. ਅਤ੍ਥਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਚੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਚ, ਅਤ੍ਥਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਕਤਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਚੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਚ? ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ – ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਚੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਚ। ਕਤਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ? ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨੰ, ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨੰ, ਮਾਨਸਞ੍ਞੋਜਨੰ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਞ੍ਞੋਜਨੰ, ਭਵਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨੰ, ਇਸ੍ਸਾਸਞ੍ਞੋਜਨੰ, ਮਚ੍ਛਰਿਯਸਞ੍ਞੋਜਨੰ, ਅਨੁਨਯਸਞ੍ਞੋਜਨੰ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਞ੍ਞੋਜਨੰ – ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਯਂ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ...ਪੇ॰... ਯਂ ਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚ੍ਚ...ਪੇ॰... ਯਂ ਸਙ੍ਖਾਰੇ [ਯੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ (ਕ॰) ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੮ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਪਟਿਚ੍ਚ...ਪੇ॰... ਯਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਚਕ੍ਖੁਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਸੋਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਘਾਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਜਿਵ੍ਹਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਕਾਯਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਮਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਰੂਪੇ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਸਦ੍ਦੇ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਗਨ੍ਧੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ... ਯਂ ਰਸੇ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਧਮ੍ਮੇ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ... ਯਂ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਅਯਂ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਅਸ੍ਸਾਦੋਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਅਸ੍ਸਾਦੋ, ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਅਸ੍ਸਾਦੋ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯੋ ਚ ਅਸ੍ਸਾਦੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿ।

ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਨ੍ਨੋ। ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਦਿਟ੍ਠਿ ਹਿਸ੍ਸ ਪਾਪਿਕਾ। ਯੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਰਾਗੋ, ਸੋ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਰਾਗੋ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਰਾਗੋ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯੋ ਚ ਰਾਗੋ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਰਾਗੋ। ਤਾਯ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਤੇਨ ਚ ਰਾਗੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦਿਟ੍ਠਿਰਾਗਰਤ੍ਤੋ। ਦਿਟ੍ਠਿਰਾਗਰਤ੍ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਦਿਨ੍ਨਂ ਦਾਨਂ ਨ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਨ ਮਹਾਨਿਸਂਸਂ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਦਿਟ੍ਠਿ ਹਿਸ੍ਸ ਪਾਪਿਕਾ ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ।

ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇਵ ਗਤਿਯੋ – ਨਿਰਯੋ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ ਵਾ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਯਞ੍ਚੇਵ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ, ਯਞ੍ਚ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ...ਪੇ॰... ਯਞ੍ਚ ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ, ਯਾ ਚ ਚੇਤਨਾ ਯਾ ਚ ਪਤ੍ਥਨਾ ਯੋ ਚ ਪਣਿਧਿ ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਿਟ੍ਠਾਯ ਅਕਨ੍ਤਾਯ ਅਮਨਾਪਾਯ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਦਿਟ੍ਠਿ ਹਿਸ੍ਸ ਪਾਪਿਕਾ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਿਮ੍ਬਬੀਜਂ ਵਾ ਕੋਸਾਤਕੀਬੀਜਂ ਵਾ ਤਿਤ੍ਤਕਾਲਾਬੁਬੀਜਂ ਵਾ ਅਲ੍ਲਾਯ ਪਥਵਿਯਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਯਞ੍ਚੇਵ ਪਥਵਿਰਸਂ ਉਪਾਦਿਯਤਿ ਯਞ੍ਚ ਆਪੋਰਸਂ ਉਪਾਦਿਯਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤਿਤ੍ਤਕਤ੍ਤਾਯ ਕਟੁਕਤ੍ਤਾਯ ਅਸਾਤਤ੍ਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਬੀਜਂ ਹਿਸ੍ਸ ਪਾਪਿਕਂ। ਏਵਮੇਵਂ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਯਞ੍ਚੇਵ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ ਯਞ੍ਚ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ...ਪੇ॰... ਯਞ੍ਚ ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਯਥਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਮਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਂ, ਯਾ ਚ ਚੇਤਨਾ ਯਾ ਚ ਪਤ੍ਥਨਾ ਯੋ ਚ ਪਣਿਧਿ ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਿਟ੍ਠਾਯ ਅਕਨ੍ਤਾਯ ਅਮਨਾਪਾਯ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਦਿਟ੍ਠਿ ਹਿਸ੍ਸ ਪਾਪਿਕਾ ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ।

ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੋ – ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞੋਗੋ।

ਅਤ੍ਥਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਚੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਚ, ਅਤ੍ਥਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਕਤਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਚੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਚ? ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ – ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਚੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਚ। ਕਤਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ? ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਮਾਨਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਭਵਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਇਸ੍ਸਾਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਮਚ੍ਛਰਿਯਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਅਨੁਨਯਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਞ੍ਞੋਜਨਂ – ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਤਿਂਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੩੦. ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ ਰੂਪਵਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਰੂਪਂ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ; ਵੇਦਨਂ... ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਾਰੇ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ।

੧੩੧. ਕਥਂ **ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ – ''ਯਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ, ਸੋ ਅਹਂ; ਯੋ ਅਹਂ, ਤਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣ''ਨ੍ਤਿ। ਪਥਵੀਕਸਿਣਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਲਪ੍ਪਦੀਪਸ੍ਸ ਝਾਯਤੋ ''ਯਾ ਅਚ੍ਚਿ ਸੋ ਵਣ੍ਣੋ, ਯੋ ਵਣ੍ਣੋ ਸਾ ਅਚ੍ਚੀ''ਤਿ – ਅਚ੍ਚਿਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ – ''ਯਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ, ਸੋ ਅਹਂ; ਯੋ ਅਹਂ , ਤਂ ਪਥਵੀਕਸਿਣ''ਨ੍ਤਿ। ਪਥਵੀਕਸਿਣਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਠਮਾ ਰੂਪਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇਵ ਗਤਿਯੋ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਆਪੋਕਸਿਣਂ... ਤੇਜੋਕਸਿਣਂ... ਵਾਯੋਕਸਿਣਂ... ਨੀਲਕਸਿਣਂ... ਪੀਤਕਸਿਣਂ... ਲੋਹਿਤਕਸਿਣਂ... ਓਦਾਤਕਸਿਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ – ''ਯਂ ਓਦਾਤਕਸਿਣਂ, ਸੋ ਅਹਂ; ਯੋ ਅਹਂ, ਤਂ ਓਦਾਤਕਸਿਣ''ਨ੍ਤਿ। ਓਦਾਤਕਸਿਣਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਲਪ੍ਪਦੀਪਸ੍ਸ ਝਾਯਤੋ ''ਯਾ ਅਚ੍ਚਿ, ਸੋ ਵਣ੍ਣੋ; ਯੋ ਵਣ੍ਣੋ, ਸਾ ਅਚ੍ਚੀ''ਤਿ – ਅਚ੍ਚਿਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ...ਪੇ॰... ਓਦਾਤਕਸਿਣਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਠਮਾ ਰੂਪਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

ਕਥਂ **ਰੂਪਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਿਨਾ ਰੂਪੇਨ ਰੂਪਵਾ''ਤਿ। ਰੂਪਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ਛਾਯਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸ। ਤਮੇਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ''ਅਯਂ ਰੁਕ੍ਖੋ, ਅਯਂ ਛਾਯਾ। ਅਞ੍ਞੋ ਰੁਕ੍ਖੋ, ਅਞ੍ਞਾ ਛਾਯਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਰੁਕ੍ਖੋ ਇਮਾਯ ਛਾਯਾਯ ਛਾਯਾਵਾ''ਤਿ। ਛਾਯਾਵਨ੍ਤਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵੇਦਨਂ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਿਨਾ ਰੂਪੇਨ ਰੂਪਵਾ''ਤਿ। ਰੂਪਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਦੁਤਿਯਾ ਰੂਪਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਰੂਪਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

ਕਥਂ **ਅਤ੍ਤਨਿ ਰੂਪਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਇਦਂ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਿ ਰੂਪਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਪ੍ਫਂ ਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਸ੍ਸ। ਤਮੇਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ''ਇਦਂ ਪੁਪ੍ਫਂ, ਅਯਂ ਗਨ੍ਧੋ; ਅਞ੍ਞਂ ਪੁਪ੍ਫਂ, ਅਞ੍ਞੋ ਗਨ੍ਧੋ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਗਨ੍ਧੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪੁਪ੍ਫੇ''ਤਿ। ਪੁਪ੍ਫਸ੍ਮਿਂ ਗਨ੍ਧਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ । ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵੇਦਨਂ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਇਦਂ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਿ ਰੂਪਂ

ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਤਤਿਯਾ ਰੂਪਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਰੂਪਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

ਕਥਂ **ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵੇਦਨਂ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘‘ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਰੂਪੇ’’ਤਿ। ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਣਿ ਕਰਣ੍ਡਕੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸ। ਤਮੇਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘‘ਅਯਂ ਮਣਿ, ਅਯਂ ਕਰਣ੍ਡਕੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਮਣਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਕਰਣ੍ਡਕੋ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਮਣਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਰਣ੍ਡਕੇ’’ਤਿ। ਕਰਣ੍ਡਕਸ੍ਮਿਂ ਮਣਿਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵੇਦਨਂ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ । ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘‘ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਰੂਪੇ’’ਤਿ। ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਰੂਪਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

੧੩੨. ਕਥਂ **ਵੇਦਨਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਯਾ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਸੋ ਅਹਂ, ਯੋ ਅਹਂ ਸਾ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ’’ਤਿ – ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਲਪ੍ਪਦੀਪਸ੍ਸ ਝਾਯਤੋ ‘‘ਯਾ ਅਚ੍ਚਿ ਸੋ ਵਣ੍ਣੋ, ਯੋ ਵਣ੍ਣੋ ਸਾ ਅਚ੍ਚੀ’’ਤਿ – ਅਚ੍ਚਿਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਯਾ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ ਸੋ ਅਹਂ, ਯੋ ਅਹਂ ਸਾ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਵੇਦਨਾ’’ਤਿ – ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਠਮਾ ਵੇਦਨਾਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਵੇਦਨਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

ਕਥਂ **ਵੇਦਨਾਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘‘ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਵੇਦਨਾਵਾ’’ਤਿ। ਵੇਦਨਾਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ਛਾਯਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸ। ਤਮੇਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘‘ਅਯਂ ਰੁਕ੍ਖੋ, ਅਯਂ ਛਾਯਾ। ਅਞ੍ਞੋ ਰੁਕ੍ਖੋ, ਅਞ੍ਞਾ ਛਾਯਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਰੁਕ੍ਖੋ ਇਮਾਯ ਛਾਯਾਯ ਛਾਯਾਵਾ’’ਤਿ। ਛਾਯਾਵਨ੍ਤਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਞ੍ਞਂ... ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘‘ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਵੇਦਨਾਵਾ’’ਤਿ। ਵੇਦਨਾਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਦੁਤਿਯਾ ਵੇਦਨਾਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

ਕਥਂ **ਅਤ੍ਤਨਿ ਵੇਦਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘‘ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਯਂ ਵੇਦਨਾ’’ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਿ ਵੇਦਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਪ੍ਫਂ ਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਸ੍ਸ। ਤਮੇਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ‘‘ਇਦਂ ਪੁਪ੍ਫਂ, ਅਯਂ ਗਨ੍ਧੋ; ਅਞ੍ਞਂ ਪੁਪ੍ਫਂ, ਅਞ੍ਞੋ ਗਨ੍ਧੋ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਗਨ੍ਧੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪੁਪ੍ਫੇ’’ਤਿ। ਪੁਪ੍ਫਸ੍ਮਿਂ ਗਨ੍ਧਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘‘ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਯਂ ਵੇਦਨਾ’’ਤਿ।

ਅਤ੍ਤਨਿ ਵੇਦਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ । ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਤਤਿਯਾ ਵੇਦਨਾਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵੇਦਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

ਕਥਂ **ਵੇਦਨਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਾਯ ਵੇਦਨਾਯਾ''ਤਿ। ਵੇਦਨਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਣਿ ਕਰਣ੍ਡਕੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸ। ਤਮੇਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ''ਅਯਂ ਮਣਿ, ਅਯਂ ਕਰਣ੍ਡਕੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਮਣਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਕਰਣ੍ਡਕੋ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਮਣਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਰਣ੍ਡਕੇ''ਤਿ। ਕਰਣ੍ਡਕਸ੍ਮਿਂ ਮਣਿਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਾਯ ਵੇਦਨਾਯਾ''ਤਿ। ਵੇਦਨਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਵੇਦਨਾਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

੧੩੩. ਕਥਂ **ਸਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਸਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰... ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਸਞ੍ਞਂ... ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਸਞ੍ਞਂ... ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਸਞ੍ਞਂ... ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਸਞ੍ਞਂ... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਸਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਯਾ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸੋ ਅਹਂ, ਯੋ ਅਹਂ ਸਾ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਸਞ੍ਞਾ''ਤਿ। ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਲਪ੍ਪਦੀਪਸ੍ਸ ਝਾਯਤੋ ''ਯਾ ਅਚ੍ਚਿ ਸੋ ਵਣ੍ਣੋ, ਯੋ ਵਣ੍ਣੋ ਸਾ ਅਚ੍ਚੀ''ਤਿ – ਅਚ੍ਚਿਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਸਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ – ''ਯਾ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸੋ ਅਹਂ, ਯੋ ਅਹਂ ਸਾ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਸਞ੍ਞਾ''ਤਿ। ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਠਮਾ ਸਞ੍ਞਾਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

ਕਥਂ **ਸਞ੍ਞਾਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਖਾਰੇ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਰੂਪਂ... ਵੇਦਨਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਞ੍ਞਾਵਾ''ਤਿ। ਸਞ੍ਞਾਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ਛਾਯਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸ। ਤਮੇਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ''ਅਯਂ ਰੁਕ੍ਖੋ, ਅਯਂ ਛਾਯਾ। ਅਞ੍ਞੋ ਰੁਕ੍ਖੋ, ਅਞ੍ਞਾ ਛਾਯਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਰੁਕ੍ਖੋ ਇਮਾਯ ਛਾਯਾਯ ਛਾਯਾਵਾ''ਤਿ। ਛਾਯਾਵਨ੍ਤਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਰੂਪਂ... ਵੇਦਨਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਞ੍ਞਾਵਾ''ਤਿ। ਸਞ੍ਞਾਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਦੁਤਿਯਾ ਸਞ੍ਞਾਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

ਕਥਂ **ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਞ੍ਞਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਖਾਰੇ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਰੂਪਂ... ਵੇਦਨਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਯਂ ਸਞ੍ਞਾ''ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਞ੍ਞਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਪ੍ਫਂ ਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਸ੍ਸ। ਤਮੇਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ''ਇਦਂ ਪੁਪ੍ਫਂ, ਅਯਂ ਗਨ੍ਧੋ। ਅਞ੍ਞਂ ਪੁਪ੍ਫਂ, ਅਞ੍ਞੋ ਗਨ੍ਧੋ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਗਨ੍ਧੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪੁਪ੍ਫੇ''ਤਿ। ਪੁਪ੍ਫਸ੍ਮਿਂ ਗਨ੍ਧਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਰੂਪਂ... ਵੇਦਨਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਯਂ ਸਞ੍ਞਾ''ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਞ੍ਞਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ –

ਅਯਂ ਤਤਿਯਾ ਸਞ੍ਞਾਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਞ੍ਞਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

ਕਥਂ **ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਰੂਪਂ... ਵੇਦਨਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯਾ''ਤਿ। ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਣਿ ਕਰਣ੍ਡਕੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸ। ਤਮੇਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ''ਅਯਂ ਮਣਿ, ਅਯਂ ਕਰਣ੍ਡਕੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਮਣਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਕਰਣ੍ਡਕੋ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਮਣਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਰਣ੍ਡਕੇ''ਤਿ। ਕਰਣ੍ਡਕਸ੍ਮਿਂ ਮਣਿਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਰੂਪਂ... ਵੇਦਨਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯਾ''ਤਿ। ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਸਞ੍ਞਾਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

੧੩੪. ਕਥਂ **ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਚੇਤਨਂ ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਚੇਤਨਂ ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਚੇਤਨਂ ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਚੇਤਨਂ ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਚੇਤਨਂ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਚੇਤਨਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ''ਯਾ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਚੇਤਨਾ, ਸੋ ਅਹਂ; ਯੋ ਅਹਂ ਸਾ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਚੇਤਨਾ''ਤਿ – ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਚੇਤਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਲਪ੍ਪਦੀਪਸ੍ਸ ਝਾਯਤੋ ''ਯਾ ਅਚ੍ਚਿ ਸੋ ਵਣ੍ਣੋ, ਯੋ ਵਣ੍ਣੋ ਸਾ ਅਚ੍ਚੀ''ਤਿ – ਅਚ੍ਚਿਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਚੇਤਨਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ''ਯਾ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਚੇਤਨਾ ਸੋ ਅਹਂ, ਯੋ ਅਹਂ ਸਾ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਚੇਤਨਾ''ਤਿ – ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਚੇਤਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਠਮਾ ਸਙ੍ਖਾਰਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

ਕਥਂ **ਸਙ੍ਖਾਰਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਰੂਪਂ... ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰਵਾ''ਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ਛਾਯਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸ। ਤਮੇਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ''ਅਯਂ ਰੁਕ੍ਖੋ, ਅਯਂ ਛਾਯਾ। ਅਞ੍ਞੋ ਰੁਕ੍ਖੋ, ਅਞ੍ਞਾ ਛਾਯਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਰੁਕ੍ਖੋ ਇਮਾਯ ਛਾਯਾਯ ਛਾਯਾਵਾ''ਤਿ। ਛਾਯਾਵਨ੍ਤਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਰੂਪਂ... ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ। ਇਮੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰਵਾ''ਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਦੁਤਿਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਾਰਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

ਕਥਂ **ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਰੂਪਂ... ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਇਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਪ੍ਫਂ ਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਸ੍ਸ। ਤਮੇਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ''ਇਦਂ ਪੁਪ੍ਫਂ, ਅਯਂ ਗਨ੍ਧੋ; ਅਞ੍ਞਂ ਪੁਪ੍ਫਂ, ਅਞ੍ਞੋ ਗਨ੍ਧੋ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਗਨ੍ਧੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪੁਪ੍ਫੇ''ਤਿ। ਪੁਪ੍ਫਸ੍ਮਿਂ ਗਨ੍ਧਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਰੂਪਂ... ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਇਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ –

ਅਯਂ ਤਤਿਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

ਕਥਂ **ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਰੂਪਂ... ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੂ''ਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਣਿ ਕਰਣ੍ਡਕੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸ। ਤਮੇਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ''ਅਯਂ ਮਣਿ, ਅਯਂ ਕਰਣ੍ਡਕੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਮਣਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਕਰਣ੍ਡਕੋ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਮਣਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਰਣ੍ਡਕੇ''ਤਿ। ਕਰਣ੍ਡਕਸ੍ਮਿਂ ਮਣਿਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਰੂਪਂ... ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੂ''ਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਸਙ੍ਖਾਰਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

੧੩੫. ਕਥਂ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ''ਯਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਸੋ ਅਹਂ; ਯੋ ਅਹਂ, ਤਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ – ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਲਪ੍ਪਦੀਪਸ੍ਸ ਝਾਯਤੋ ''ਯਾ ਅਚ੍ਚਿ ਸੋ ਵਣ੍ਣੋ, ਯੋ ਵਣ੍ਣੋ ਸਾ ਅਚ੍ਚੀ''ਤਿ – ਅਚ੍ਚਿਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ । ''ਯਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਸੋ ਅਹਂ; ਯੋ ਅਹਂ ਤਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ – ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਠਮਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

ਕਥਂ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਰੂਪਂ... ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਿਨਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਾ''ਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ਛਾਯਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸ। ਤਮੇਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ''ਅਯਂ ਰੁਕ੍ਖੋ, ਅਯਂ ਛਾਯਾ। ਅਞ੍ਞੋ ਰੁਕ੍ਖੋ, ਅਞ੍ਞਾ ਛਾਯਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਰੁਕ੍ਖੋ ਇਮਾਯ ਛਾਯਾਯ ਛਾਯਾਵਾ''ਤਿ। ਛਾਯਾਵਨ੍ਤਂ ਰੁਕ੍ਖਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਰੂਪਂ... ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਿਨਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਾ''ਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਦੁਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

ਕਥਂ **ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਰੂਪਂ... ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ । ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਇਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਪ੍ਫਂ ਗਨ੍ਧਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਸ੍ਸ। ਤਮੇਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ''ਇਦਂ ਪੁਪ੍ਫਂ, ਅਯਂ ਗਨ੍ਧੋ; ਅਞ੍ਞਂ ਪੁਪ੍ਫਂ, ਅਞ੍ਞੋ ਗਨ੍ਧੋ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਗਨ੍ਧੋ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪੁਪ੍ਫੇ''ਤਿ। ਪੁਪ੍ਫਸ੍ਮਿਂ ਗਨ੍ਧਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਰੂਪਂ... ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਇਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ –

ਅਯਂ ਤਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ…ਪੇ॰… ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

ਕਥਂ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਰੂਪਂ… ਵੇਦਨਂ… ਸਞ੍ਞਂ… ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ''ਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਮਣਿ ਕਰਣ੍ਡਕੇ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸ। ਤਮੇਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵਂ ਵਦੇਯ੍ਯ – ''ਅਯਂ ਮਣਿ, ਅਯਂ ਕਰਣ੍ਡਕੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਮਣਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਕਰਣ੍ਡਕੋ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਮਣਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਰਣ੍ਡਕੇ''ਤਿ। ਕਰਣ੍ਡਕਸ੍ਮਿਂ ਮਣਿਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਰੂਪਂ… ਵੇਦਨਂ… ਸਞ੍ਞਂ… ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ''ਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ…ਪੇ॰… ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੩੬. ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ''ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ – ਵਤ੍ਥੁ [ਵਤ੍ਥੁਂ (ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ]। ਏਵਂਵਾਦੋ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ [ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਠਮਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਤ੍ਥੁਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ''ਨਤ੍ਥਿ ਯਿਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ – ਵਤ੍ਥੁ…ਪੇ॰… ''ਨਤ੍ਥਿ ਹੁਤ''ਨ੍ਤਿ – ਵਤ੍ਥੁ… ''ਨਤ੍ਥਿ ਸੁਕਤਦੁਕ੍ਕਟਾਨਂ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਫਲਂ ਵਿਪਾਕੋ''ਤਿ – ਵਤ੍ਥੁ… ''ਨਤ੍ਥਿ ਅਯਂ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਵਤ੍ਥੁ… ''ਨਤ੍ਥਿ ਪਰੋ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਵਤ੍ਥੁ… ''ਨਤ੍ਥਿ ਮਾਤਾ''ਤਿ – ਵਤ੍ਥੁ… ''ਨਤ੍ਥਿ ਪਿਤਾ''ਤਿ – ਵਤ੍ਥੁ… ''ਨਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ''ਤਿ – ਵਤ੍ਥੁ… ''ਨਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤਾ [ਸਮਗ੍ਗਤਾ (ਕ॰)] ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ, ਯੇ ਇਮਞ੍ਚ ਲੋਕਂ, ਪਰਞ੍ਚ ਲੋਕਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ – ਵਤ੍ਥੁ। ਏਵਂਵਾਦੋ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਦਸਮਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਤ੍ਥੁਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇਵ ਗਤਿਯੋ…ਪੇ॰… ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੩੭. ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ ਰੂਪਵਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਰੂਪਂ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ। ਵੇਦਨਂ… ਸਞ੍ਞਂ… ਸਙ੍ਖਾਰੇ… ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ।

ਕਥੰ **ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਥਵੀਕਸਿਣੰ...ਪੇ॰... ਓਦਾਤਕਸਿਣੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ''ਯੰ ਓਦਾਤਕਸਿਣੰ, ਸੋ ਅਹੰ; ਯੋ ਅਹੰ, ਤੰ ਓਦਾਤਕਸਿਣ''ਨ੍ਤਿ – ਓਦਾਤਕਸਿਣਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯੰ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ । ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਲਪ੍ਪਦੀਪਸ੍ਸ ਝਾਯਤੋ...ਪੇ॰... ਏਵਮੇਵ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਓਦਾਤਕਸਿਣੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਪਠਮਾ ਰੂਪਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ। ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵੰ ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੩੮. ਸਕ੍ਕਾਯਵਤ੍ਥੁਕਾਯ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਪਨ੍ਨਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਅਰਿਯਾਨੰ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ ਰੂਪਵਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਰੂਪੰ ਰੂਪਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ। ਵੇਦਨਾਵਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ... ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਵਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ... ਸਙ੍ਖਾਰਵਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਨ੍ਤੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ।

ਕਥੰ **ਰੂਪਵਨ੍ਤੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵੇਦਨੰ... ਸਞ੍ਞੰ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ''ਅਯੰ ਖੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮੇ ਅਯੰ ਅਤ੍ਤਾ ਇਮਿਨਾ ਰੂਪੇਨ ਰੂਪਵਾ''ਤਿ। ਰੂਪਵਨ੍ਤੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ਛਾਯਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸ। ਤਮੇਨੰ ਪੁਰਿਸੋ ਏਵੰ ਵਦੇਯ੍ਯ – ''ਅਯੰ ਰੁਕ੍ਖੋ, ਅਯੰ ਛਾਯਾ; ਅਞ੍ਞੋ ਰੁਕ੍ਖੋ, ਅਞ੍ਞਾ ਛਾਯਾ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯੰ ਰੁਕ੍ਖੋ ਇਮਾਯ ਛਾਯਾਯ ਛਾਯਾਵਾ''ਤਿ। ਛਾਯਾਵਨ੍ਤੰ ਰੁਕ੍ਖੰ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵੇਦਨੰ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਪਠਮਾ ਸਕ੍ਕਾਯਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ। ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵੰ ਰੂਪਵਨ੍ਤੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਸਕ੍ਕਾਯਵਤ੍ਥੁਕਾਯ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਪਨ੍ਨਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੩੯. ਸਕ੍ਕਾਯਵਤ੍ਥੁਕਾਯ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਅਰਿਯਾਨੰ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਵੇਦਨੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਸਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

ਕਥੰ **ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਥਵੀਕਸਿਣੰ...ਪੇ॰... ਓਦਾਤਕਸਿਣੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ''ਯੰ ਓਦਾਤਕਸਿਣੰ, ਸੋ ਅਹੰ ; ਯੋ ਅਹੰ, ਤੰ ਓਦਾਤਕਸਿਣ''ਨ੍ਤਿ – ਓਦਾਤਕਸਿਣਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯੰ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਲਪ੍ਪਦੀਪਸ੍ਸ ਝਾਯਤੋ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਪਠਮਾ ਸਕ੍ਕਾਯਵਤ੍ਥੁਕਾ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ। ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵੰ ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਸਕ੍ਕਾਯਵਤ੍ਥੁਕਾਯ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੪੦. ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ''ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ''ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ... ''ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ... ''ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ... ''ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ... ''ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ''ਤਿ... ''ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ''ਤਿ... ''ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ?

''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ''ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

[ਕ] ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਰੂਪਂ ਲੋਕੋ ਚੇਵ ਸਸ੍ਸਤਂ ਚਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਠਮਾ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਵੇਦਨਾ ਲੋਕੋ ਚੇਵ ਸਸ੍ਸਤਾ ਚਾਤਿ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੋ ਚੇਵ ਸਸ੍ਸਤਾ ਚਾਤਿ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਲੋਕੋ ਚੇਵ ਸਸ੍ਸਤਾ ਚਾਤਿ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਲੋਕੋ ਚੇਵ ਸਸ੍ਸਤਞ੍ਚਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਞ੍ਚਮੀ ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

[ਖ] ''ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਰੂਪਂ ਲੋਕੋ ਚੇਵ ਅਸਸ੍ਸਤਞ੍ਚਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਪਠਮਾ ''ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਵੇਦਨਾ ਲੋਕੋ ਚੇਵ ਅਸਸ੍ਸਤਾ ਚਾਤਿ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ ਲੋਕੋ ਚੇਵ ਅਸਸ੍ਸਤਾ ਚਾਤਿ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਲੋਕੋ ਚੇਵ ਅਸਸ੍ਸਤਾ ਚਾਤਿ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਲੋਕੋ ਚੇਵ ਅਸਸ੍ਸਤਞ੍ਚਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ । ''ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

[ਗ] ''ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਓਕਾਸਂ ਨੀਲਕਤੋ ਫਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਨ੍ਤਵਾ ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਪਰਿਵਟੁਮੋ''ਤਿ। ਅਨ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਫਰਤਿ, ਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਚੇਵ ਲੋਕੋ ਚ। ਯੇਨ ਫਰਤਿ, ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਠਮਾ ''ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ''ਤਿ ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਓਕਾਸਂ ਪੀਤਕਤੋ ਫਰਤਿ… ਲੋਹਿਤਕਤੋ ਫਰਤਿ… ਓਦਾਤਕਤੋ ਫਰਤਿ… ਓਭਾਸਕਤੋ ਫਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਨ੍ਤਵਾ ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਪਰਿਵਟੁਮੋ''ਤਿ। ਅਨ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਫਰਤਿ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਚੇਵ ਲੋਕੋ ਚ। ਯੇਨ ਫਰਤਿ ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ…ਪੇ॰… ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

[ਘ] ''ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵਿਪੁਲਂ ਓਕਾਸਂ ਨੀਲਕਤੋ ਫਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤੋ''ਤਿ। ਅਨਨ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਫਰਤਿ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਚੇਵ ਲੋਕੋ ਚ; ਯੇਨ ਫਰਤਿ ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਠਮਾ ''ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ…ਪੇ॰… ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵਿਪੁਲਂ ਓਕਾਸਂ ਪੀਤਕਤੋ ਫਰਤਿ… ਲੋਹਿਤਕਤੋ ਫਰਤਿ… ਓਦਾਤਕਤੋ ਫਰਤਿ… ਓਭਾਸਕਤੋ ਫਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤੋ''ਤਿ। ਅਨਨ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਯਂ ਫਰਤਿ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਚੇਵ ਲੋਕੋ ਚ; ਯੇਨ ਫਰਤਿ ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚੇਵ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ…ਪੇ॰… ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

[ਙ] ''ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਰੂਪਂ ਜੀਵਞ੍ਚੇਵ ਸਰੀਰਞ੍ਚ; ਯਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰਂ, ਯਂ ਸਰੀਰਂ ਤਂ ਜੀਵਨ੍ਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਠਮਾ ''ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ…ਪੇ॰… ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਵੇਦਨਾ ਜੀਵਾ ਚੇਵ ਸਰੀਰਂ ਚ… ਸਞ੍ਞਾ ਜੀਵਾ ਚੇਵ ਸਰੀਰਂ ਚ… ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਜੀਵਾ ਚੇਵ ਸਰੀਰਂ ਚ… ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਜੀਵਞ੍ਚੇਵ ਸਰੀਰਞ੍ਚ; ਯਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰਂ, ਯਂ ਸਰੀਰਂ ਤਂ ਜੀਵਨ੍ਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ…ਪੇ॰… ''ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

[ਚ] ''ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਰੂਪਂ ਸਰੀਰਂ, ਨ ਜੀਵਂ; ਜੀਵਂ ਨ ਸਰੀਰਂ। ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਠਮਾ ''ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ…ਪੇ॰… ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਵੇਦਨਾ ਸਰੀਰਂ, ਨ ਜੀਵਂ… ਸਞ੍ਞਾ ਸਰੀਰਂ, ਨ ਜੀਵਂ… ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸਰੀਰਂ, ਨ ਜੀਵਂ… ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਰੀਰਂ, ਨ ਜੀਵਂ; ਜੀਵਂ ਨ ਸਰੀਰਂ। ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ…ਪੇ॰… ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰਨ੍ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

[ਛ] ''ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਰੂਪਂ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਂ। ਤਥਾਗਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਹੋਤਿਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿਪਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿਪੀਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ

– ਅਯਂ ਪਠਮਾ ‘‘ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ’’ਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਵੇਦਨਾ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਂ। ਤਥਾਗਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਹੋਤਿਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿਪਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿਪੀਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ‘‘ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ’’ਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

[ਜ] ‘‘ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ’’ਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਰੂਪਂ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਂ। ਤਥਾਗਤੋਪਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ; ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਠਮਾ ‘‘ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ’’ਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਵੇਦਨਾ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਂ। ਤਥਾਗਤੋਪਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ। ‘‘ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ’’ਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ‘‘ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ’’ਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

[ਝ] ‘‘ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ’’ਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਰੂਪਂ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਂ। ਤਥਾਗਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤੀਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਠਮਾ ‘‘ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ’’ਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਵੇਦਨਾ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਂ। ਤਥਾਗਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤੀਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ‘‘ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ’’ਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

[ਞ] ‘‘ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ’’ਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਰੂਪਂ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਂ। ਤਥਾਗਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤੀਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਠਮਾ ‘‘ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ’’ਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਵੇਦਨਾ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਇਧੇਵ ਮਰਣਧਮ੍ਮਂ। ਤਥਾਗਤੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤੀਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਅਨ੍ਤੋ

ਗਹਿਤੋਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਞ੍ਚਮੀ ''ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ''ਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ''ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ''ਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਸਤ੍ਤਮੋ।

੮. ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੪੧. ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕਾ, ਦ੍ਵੇ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਾ – ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਅਪਰਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੪੨. ਅਪਰਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਸੋਲ਼ਸ ਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ, ਅਟ੍ਠ ਅਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ, ਅਟ੍ਠ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ , ਸਤ੍ਤ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾ, ਪਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਾ – ਅਪਰਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

ਅਪਰਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਵਮੋ।

੧੦-੧੨. ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਕਾਦਿਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੪੩. ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੋ – ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

੧੪੪. ''ਅਹ''ਨ੍ਤਿ – ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਚਕ੍ਖੁ ਅਹਨ੍ਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ। ਅਹਨ੍ਤਿ – ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਠਮਾ ''ਅਹ''ਨ੍ਤਿ – ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਸੋਤਂ ਅਹਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਘਾਨਂ ਅਹਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਜਿਵ੍ਹਾ ਅਹਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਕਾਯੋ ਅਹਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਮਨੋ ਅਹਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਰੂਪਾ ਅਹਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਾ ਅਹਨ੍ਤਿ... ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਹਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਹਨ੍ਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ। ਅਹਨ੍ਤਿ – ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਮੀ ''ਅਹ''ਨ੍ਤਿ – ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ''ਅਹ''ਨ੍ਤਿ – ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

੧੪੫. ''ਮਮ''ਨ੍ਤਿ – ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਚਕ੍ਖੁ ਮਮਨ੍ਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ। ਮਮਨ੍ਤਿ – ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞੰ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਠਮਾ ''ਮਮ''ਨ੍ਤਿ – ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਸੋਤਂ ਮਮਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਘਾਨਂ ਮਮਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਜਿਵ੍ਹਾ ਮਮਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਕਾਯੋ ਮਮਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਮਨੋ ਮਮਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਰੂਪਾ ਮਮਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਾ ਮਮਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮਮਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਮਮਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ। ਮਮਨ੍ਤਿ ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞੰ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਅਟ੍ਠਾਰਸਮੀ ''ਮਮ''ਨ੍ਤਿ – ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ''ਮਮ''ਨ੍ਤਿ – ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਕਾਦਿਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦ੍ਵਾਦਸਮੋ।

੧੩. ਅਤ੍ਤਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੪੬. ਅਤ੍ਤਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤੋ ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ ਰੂਪਵਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਰੂਪਂ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵਨ੍ਤਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰...।

ਕਥਂ **ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਥਵੀਕਸਿਣਂ...ਪੇ॰... ਓਦਾਤਕਸਿਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ''ਯਂ ਓਦਾਤਕਸਿਣਂ, ਸੋ ਅਹਂ; ਯੋ ਅਹਂ, ਤਂ ਓਦਾਤਕਸਿਣ''ਨ੍ਤਿ – ਓਦਾਤਕਸਿਣਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਲਪ੍ਪਦੀਪਸ੍ਸ ਝਾਯਤੋ ''ਯਾ ਅਚ੍ਚਿ, ਸੋ ਵਣ੍ਣੋ; ਯੋ ਵਣ੍ਣੋ, ਸਾ ਅਚ੍ਚੀ''ਤਿ – ਅਚ੍ਚਿਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਓਦਾਤਕਸਿਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਪਠਮਾ ਰੂਪਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤ੍ਤਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਏਵਂ ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਤਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

ਅਤ੍ਤਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤੇਰਸਮੋ।

੧੪. ਲੋਕਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੪੭. ਲੋਕਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ? ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ – ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਲੋਕਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ, ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞੰ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਪਠਮਾ ਲੋਕਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਲੋਕਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ...ਪੇ॰... ਸਸ੍ਸਤੋ ਚ ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ...ਪੇ॰... ਨੇਵ ਸਸ੍ਸਤੋ ਨਾਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ... ਅਨ੍ਤਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ... ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ... ਅਨ੍ਤਵਾ ਚ ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ

ਚਾਤਿ... ਨੇਵ ਅਨ੍ਤਵਾ ਨ ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਲੋਕਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਵਤ੍ਥੁ, ਵਤ੍ਥੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਯਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਯਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ – ਅਯਂ ਅਟ੍ਠਮੀ ਲੋਕਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਲੋਕਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ...ਪੇ॰... ਇਮਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ, ਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਲੋਕਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਹੋਤਿ।

ਲੋਕਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚੁਦ੍ਦਸਮੋ।

੧੫-੧੬. ਭਵ-ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੪੮. ਓਲੀਯਨਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਤਿਧਾਵਨਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਚਤਿਂਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਤਿ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਕਤਿ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ? ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਤਿ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਕਤਿ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ...ਪੇ॰... ਲੋਕਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਟ੍ਠਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਤਿ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਕਤਿ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ?

ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਚਤਿਂਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਿਯਾ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਸਿਯਾ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਪਨ੍ਨਰਸ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਬ੍ਬਾਵ ਤਾ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਪਨ੍ਨਰਸ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਸਕ੍ਕਾਯਵਤ੍ਥੁਕਾਯ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਨ੍ਨਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਬ੍ਬਾਵ ਤਾ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਸਕ੍ਕਾਯਵਤ੍ਥੁਕਾਯ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਬ੍ਬਾਵ ਤਾ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਬ੍ਬਾਵ ਤਾ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ''ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਬ੍ਬਾਵ ਤਾ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ । ''ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਿਯਾ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਸਿਯਾ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ''ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਿਯਾ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਸਿਯਾ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ''ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਬ੍ਬਾਵ ਤਾ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ''ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਬ੍ਬਾਵ ਤਾ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ''ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਬ੍ਬਾਵ ਤਾ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ''ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਬ੍ਬਾਵ ਤਾ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ''ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਿਯਾ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਸਿਯਾ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ''ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ''ਤਿ – ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਿਯਾ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਸਿਯਾ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਿਯਾ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਸਿਯਾ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਅਪਰਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਿਯਾ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਸਿਯਾ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਿਯਾ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਸਿਯਾ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਅਹਨ੍ਤਿ – ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਬ੍ਬਾਵ ਤਾ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਮਮਨ੍ਤਿ – ਮਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਬ੍ਬਾਵ ਤਾ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਅਤ੍ਤਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਪਨ੍ਨਰਸ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਲੋਕਵਾਦਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਟ੍ਠਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਿਯਾ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਸਿਯਾ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਸਬ੍ਬਾਵ ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਅਸ੍ਸਾਦਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਸਬ੍ਬਾਵ ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਸਬ੍ਬਾਵ ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਸਬ੍ਬਾਵ ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਸਬ੍ਬਾਵ ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਸਬ੍ਬਾਵ ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਸਬ੍ਬਾਵ ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਅਤ੍ਤਵਾਦਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਭਵਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਵਿਭਵਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਂ, ਏਤਂ ਦ੍ਵਯਂ ਤਕ੍ਕਿਕਾ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾਸੇ।
ਤੇਸਂ ਨਿਰੋਧਮ੍ਹਿ ਨ ਹਤ੍ਥਿ ਞਾਣਂ, ਯਤ੍ਥਾਯਂ ਲੋਕੋ ਵਿਪਰੀਤਸਞ੍ਞੀਤਿ॥

੧੪੯. ''ਦ੍ਵੀਹਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਹਿ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਓਲੀਯਨ੍ਤਿ [ਓਲਿਯਨ੍ਤਿ (ਸਜਾ॰ ਕ॰) ਇਤਿਵੁ॰ ੪੯ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਏਕੇ, ਅਤਿਧਾਵਨ੍ਤਿ ਏਕੇ; ਚਕ੍ਖੁਮਨ੍ਤੋ ਚ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਓਲੀਯਨ੍ਤਿ ਏਕੇ? ਭਵਾਰਾਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਭਵਰਤਾ ਭਵਸਮ੍ਮੁਦਿਤਾ। ਤੇਸਂ ਭਵਨਿਰੋਧਾਯ ਧਮ੍ਮੇ ਦੇਸਿਯਮਾਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ ਨ ਪਸੀਦਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਓਲੀਯਨ੍ਤਿ ਏਕੇ।

''ਕਥਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤਿਧਾਵਨ੍ਤਿ ਏਕੇ? ਭਵੇਨੇਵ ਖੋ ਪਨੇਕੇ ਅਟ੍ਟੀਯਮਾਨਾ [ਅਟ੍ਟਿਯਮਾਨਾ (ਸਜਾ॰ ਕ॰) ਇਤਿਵੁ॰ ੪੯ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਹਰਾਯਮਾਨਾ ਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨਾ ਵਿਭਵਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ – ''ਯਤੋ ਕਿਰ, ਭੋ, ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਨ ਹੋਤਿ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਏਤਂ ਸਨ੍ਤਂ ਏਤਂ ਪਣੀਤਂ ਏਤਂ ਯਾਥਾਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤਿਧਾਵਨ੍ਤਿ ਏਕੇ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਕ੍ਖੁਮਨ੍ਤੋ ਚ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਭੂਤਂ ਭੂਤਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਭੂਤਂ ਭੂਤਤੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭੂਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨਿਰੋਧਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਕ੍ਖੁਮਨ੍ਤੋ ਚ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

''ਯੋ [ਅਯਂ ਗਾਥਾ ਇਤਿਵੁ॰ ੪੯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ] ਭੂਤਂ ਭੂਤਤੋ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਭੂਤਸ੍ਸ ਚ ਅਤਿਕ੍ਕਮਂ।
ਯਥਾਭੂਤੇਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਵਤਣ੍ਹਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ॥

''ਸ ਵੇ ਭੂਤਪਰਿਞ੍ਞਾਤੋ, ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਭਵਾਭਵੇ।
ਭੂਤਸ੍ਸ ਵਿਭਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਨਾਗਚ੍ਛਤਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੫੦. ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਵਿਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠੀ, ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠੀ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਵਿਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠੀ? ਤਿਤ੍ਥਿਯੋ ਚ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕੋ ਚ, ਯੋ ਚ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ – ਇਮੇ ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਵਿਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠੀ।

ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠੀ? ਤਥਾਗਤੋ ਚ, ਤਥਾਗਤਸਾਵਕੋ ਚ, ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ – ਇਮੇ ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠੀ।

''ਕੋਧਨੋ ਉਪਨਾਹੀ ਚ, ਪਾਪਮਕ੍ਖੀ ਚ ਯੋ ਨਰੋ।
ਵਿਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿ ਮਾਯਾਵੀ, ਤਂ ਜਞ੍ਞਾ ਵਸਲੋ ਇਤਿ'' [ਇਮੇ (ਸਜਾ॰) ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੧੬ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ]॥

ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਅਨੁਪਨਾਹੀ, ਵਿਸੁਦ੍ਧੋ [ਅਮਕ੍ਖੀ (ਸਜਾ॰) ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਸੁਦ੍ਧਤਂ ਗਤੋ।
ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿ ਮੇਧਾਵੀ, ਤਂ ਜਞ੍ਞਾ ਅਰਿਯੋ ਇਤੀਤਿ॥

ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਕਤਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ? ਏਤਂ ਮਮਾਤਿ – ਵਿਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿ। ਏਸੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ – ਵਿਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿ। ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਵਿਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿ। ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਕਤਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ? ਨੇਤੰ ਮਮਾਤਿ – ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿ। ਨੇਸੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ – ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿ। ਨ ਮੇਸੋ ਅਤ੍ਤਾਤਿ – ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿ। ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

ਏਤੰ ਮਮਾਤਿ – ਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਕਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਕਤਮਨ੍ਤਾਨੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ? **ਏਸੋਹਮਸ੍ਮੀ**ਤਿ – ਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਕਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਕਤਮਨ੍ਤਾਨੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ? **ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ – ਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਕਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਕਤਮਨ੍ਤਾਨੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ?

ਏਤੰ ਮਮਾਤਿ – ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। **ਏਸੋਹਮਸ੍ਮੀ**ਤਿ – ਅਪਰਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਰੀਸੰ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਅਪਰਨ੍ਤਾਨੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। **ਏਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ – ਵੀਸਤਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ। ਵੀਸਤਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ। ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਮੁਖਾਨਿ [ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਮੁਖੇਨ (ਸਜਾ॰)] ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ। ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤਾਨੁਗ੍ਗਹਿਤਾ ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ।

੧੫੧. ''ਯੇ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਯਿ ਨਿਟ੍ਠੰ ਗਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਤੇਸੰ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਨਿਟ੍ਠਾ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਵਿਹਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾ। ਕਤਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਨਿਟ੍ਠਾ? ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਸ੍ਸ, ਕੋਲੰਕੋਲਸ੍ਸ, ਏਕਬੀਜਿਸ੍ਸ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ, ਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਰਹਾ – ਇਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਨਿਟ੍ਠਾ।

''ਕਤਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਵਿਹਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾ? ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸ, ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸ, ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸ, ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸ, ਉਦ੍ਧੰਸੋਤਸ੍ਸ, ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮਿਨੋ – ਇਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਵਿਹਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾ।

''ਯੇ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਯਿ ਨਿਟ੍ਠੰ ਗਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ। ਤੇਸੰ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਇਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਨਿਟ੍ਠਾ, ਇਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਵਿਹਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾ।

''ਯੇ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਯਿ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ। ਤੇਸੰ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਨਿਟ੍ਠਾ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਵਿਹਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾ। ਕਤਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਨਿਟ੍ਠਾ? ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਪਰਮਸ੍ਸ , ਕੋਲੰਕੋਲਸ੍ਸ, ਏਕਬੀਜਿਸ੍ਸ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ, ਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਅਰਹਾ – ਇਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਨਿਟ੍ਠਾ।

''ਕਤਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਵਿਹਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾ? ਅਨ੍ਤਰਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸ, ਉਪਹਚ੍ਚਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸ, ਅਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸ, ਸਸਙ੍ਖਾਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸ, ਉਦ੍ਧੰਸੋਤਸ੍ਸ, ਅਕਨਿਟ੍ਠਗਾਮਿਨੋ – ਇਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਵਿਹਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾ।

''ਯੇ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਯਿ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾ। ਤੇਸੰ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਨੰ ਇਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਨਿਟ੍ਠਾ। ਇਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਧ ਵਿਹਾਯ ਨਿਟ੍ਠਾਤਿ''।

ਭਵਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਸੋਲ਼ਸਮੋ।

ਦਿਟ੍ਠਿਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਕਥਾ

੧. ਗਣਨਵਾਰ

੧੫੨. ਸੋਲ਼ਸਵੱਤ੍ਥੁਕਂ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਂ [ਆਨਾਪਾਨਸਤਿਸਮਾਧਿਂ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)] ਭਾਵਯਤੋ ਸਮਾਧਿਕਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਞਾਣਸਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ – ਅਟ੍ਠ ਪਰਿਪਨ੍ਥੇ [ਪਰਿਬਨ੍ਧੇ (ਕ॰)] ਞਾਣਾਨਿ, ਅਟ੍ਠ ਚ ਉਪਕਾਰੇ ਞਾਣਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਞਾਣਾਨਿ, ਤੇਰਸ ਵੋਦਾਨੇ ਞਾਣਾਨਿ, ਬਾਤ੍ਤਿਂਸ ਸਤੋਕਾਰਿਸ੍ਸ [ਸਤੋਕਾਰੀਸੁ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਞਾਣਾਨਿ, ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਞਾਣਾਨਿ, ਦ੍ਵੇਸਤ੍ਤਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਞਾਣਾਨਿ, ਅਟ੍ਠ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਞਾਣਾਨਿ, ਅਟ੍ਠ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਲੋਮਞਾਣਾਨਿ, ਅਟ੍ਠ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਞਾਣਾਨਿ, ਏਕਵੀਸਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਖੇ ਞਾਣਾਨਿ।

ਕਤਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਪਰਿਪਨ੍ਥੇ ਞਾਣਾਨਿ, ਅਟ੍ਠ ਚ ਉਪਕਾਰੇ ਞਾਣਾਨਿ? ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਂ। ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਂ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਂ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਂ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ, ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ, ਞਾਣਂ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਂ। ਅਰਤਿ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ, ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਂ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਾ। ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਪਰਿਪਨ੍ਥੇ ਞਾਣਾਨਿ, ਅਟ੍ਠ ਚ ਉਪਕਾਰੇ ਞਾਣਾਨਿ।

ਗਣਨਵਾਰੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਸੋਲ਼ਸਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੫੩. ਇਮੇਹਿ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਦੁਚਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮੁਦੁਚਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਤ੍ਤੇ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ। ਕਤਮੇ ਤੇ ਏਕਤ੍ਤਾ? ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਏਕਤ੍ਤਂ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਏਕਤ੍ਤਂ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ ਏਕਤ੍ਤਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਏਕਤ੍ਤਂ, ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਏਕਤ੍ਤਂ, ਞਾਣਂ ਏਕਤ੍ਤਂ, ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਏਕਤ੍ਤਂ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਤ੍ਤਾ।

ਨੀਵਰਣਾਤਿ, ਕਤਮੇ ਤੇ ਨੀਵਰਣਾ? ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਨੀਵਰਣਂ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਨੀਵਰਣਂ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਨੀਵਰਣਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਨੀਵਰਣਂ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਨੀਵਰਣਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨੀਵਰਣਂ, ਅਰਤਿ ਨੀਵਰਣਂ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨੀਵਰਣਾ।

ਨੀਵਰਣਾਤਿ, ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਨੀਵਰਣਾ? ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਰਣਟ੍ਠੇਨ ਨੀਵਰਣਾ। ਕਤਮੇ ਤੇ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾ? ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ। ਤੇਨ ਚ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਰਣਂ। ਤੇਨ ਚ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ ਨਿਵੁਤਤ੍ਤਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਰਣਂ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ। ਤੇਨ ਚ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਰਣਂ। ਤੇਨ ਚ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਨਿਵੁਤਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਰਣਂ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ। ਤਾਯ ਚ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ । ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਰਣਂ। ਤੇਨ ਚ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੇਨ ਨਿਵੁਤਤ੍ਤਾ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਰਣਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਅਰਿਯਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ। ਤੇਨ ਚ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਰਣਂ । ਤੇਨ ਚ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਨਿਵੁਤਤ੍ਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਰਣਂ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ। ਤੇਨ ਚ ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਰਣਂ। ਤਾਯ ਚ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਨਿਵੁਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਰਣਂ। ਞਾਣਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ। ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਰਣਂ। ਤਾਯ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਿਵੁਤਤ੍ਤਾ ਞਾਣਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਰਣਂ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ। ਤੇਨ ਚ ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਅਰਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਰਣਂ। ਤਾਯ ਚ ਅਰਤਿਯਾ ਨਿਵੁਤਤ੍ਤਾ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਅਰਿਯਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਅਰਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਰਣਂ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ। ਤੇਹਿ ਚ ਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ

ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਰਣਾ। ਤੇਹਿ ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਨਿਵੁਤਤ੍ਤਾ ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਰਿਯਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਰਣਾ। ਇਮੇਹਿ ਚ ਪਨ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੋਲ਼ਸਵਤ੍ਥੁਕਂ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵਯਤੋ ਖਣਿਕਸਮੋਧਾਨਾ।

ਸੋਲ਼ਸਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਪਠਮਚ੍ਛਕ੍ਕਂ

੧੫੪. ਇਮੇਹਿ ਚ ਪਨ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੋਲ਼ਸਵਤ੍ਥੁਕਂ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵਯਤੋ ਖਣਿਕਸਮੋਧਾਨਾ ਕਤਮੇ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ? ਅਸ੍ਸਾਸਾਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਸਤਿਯਾ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ। ਪਸ੍ਸਾਸਾਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਸਤਿਯਾ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ। ਅਸ੍ਸਾਸਪਟਿਕਙ੍ਖਨਾ ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਚਰਿਯਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ। ਪਸ੍ਸਾਸਪਟਿਕਙ੍ਖਨਾ ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਚਰਿਯਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ। ਅਸ੍ਸਾਸੇਨਾਭਿਤੁਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਾਸਪਟਿਲਾਭੇ ਮੁਚ੍ਛਨਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ। ਪਸ੍ਸਾਸੇਨਾਭਿਤੁਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਸਪਟਿਲਾਭੇ ਮੁਚ੍ਛਨਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ।

ਅਨੁਗਚ੍ਛਨਾ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਂ, ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਅਨੁਗਚ੍ਛਨਾ।
ਸਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪਾ, ਕਙ੍ਖਨਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾਵਿਕ੍ਖੇਪਪਤ੍ਥਨਾ [ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਨ੍ਥਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰)]॥

ਅਸ੍ਸਾਸੇਨਾਭਿਤੁਨ੍ਨਸ੍ਸ, ਪਸ੍ਸਾਸਪਟਿਲਾਭੇ ਮੁਚ੍ਛਨਾ।
ਪਸ੍ਸਾਸੇਨਾਭਿਤੁਨ੍ਨਸ੍ਸ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਟਿਲਾਭੇ ਮੁਚ੍ਛਨਾ॥

ਛ ਏਤੇ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ।
ਯੇਹਿ ਵਿਕ੍ਖਿਪ੍ਪਮਾਨਸ੍ਸ [ਵਿਕਮ੍ਪਮਾਨਸ੍ਸ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਨੋ ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ।
ਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਅਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਾ, ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ॥

ਦੁਤਿਯਚ੍ਛਕ੍ਕਂ

੧੫੫. ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਅਸ੍ਸਾਸੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਤਿ – ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ। ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਤਿ – ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਪਸ੍ਸਾਸੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਤਿ – ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ। ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਤਿ – ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ। ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਪਸ੍ਸਾਸੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਤਿ – ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ। ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਅਸ੍ਸਾਸੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਤਿ – ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ।

ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਵਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ, ਅਸ੍ਸਾਸੇ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤੇ ਮਨੋ।
ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਆਵਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਤਿ॥

ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਵਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ, ਪਸ੍ਸਾਸੇ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤੇ ਮਨੋ।
ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਆਵਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਤਿ॥

ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਆਵਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ, ਪਸ੍ਸਾਸੇ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤੇ ਮਨੋ।
ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਆਵਜ੍ਜਮਾਨਸ੍ਸ, ਅਸ੍ਸਾਸੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਤਿ॥

ਛ ਏਤੇ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ।
ਯੇਹਿ ਵਿਕ੍ਖਿਪ੍ਪਮਾਨਸ੍ਸ, ਨੋ ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ।
ਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਅਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਾ, ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ॥

ਤਤਿਯਚ੍ਛਕ੍ਕਂ

੧੫੬. ਅਤੀਤਾਨੁਧਾਵਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਨੁਪਤਿਤਂ – ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ। ਅਨਾਗਤਪਟਿਕਙ੍ਖਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਿਤਂ – ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ। ਲੀਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕੋਸਜ੍ਜਾਨੁਪਤਿਤਂ – ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ। ਅਤਿਪਗ੍ਗਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਨੁਪਤਿਤਂ – ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ। ਅਭਿਨਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਰਾਗਾਨੁਪਤਿਤਂ – ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ। ਅਪਨਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਾਨੁਪਤਿਤਂ – ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ।

ਅਤੀਤਾਨੁਧਾਵਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਅਨਾਗਤਪਟਿਕਙ੍ਖਨਂ ਲੀਨਂ।
ਅਤਿਪਗ੍ਗਹਿਤਂ ਅਭਿਨਤਂ, ਅਪਨਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮਾਧਿਯਤਿ॥

ਛ ਏਤੇ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ।
ਯੇਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ॥

੧੫੭. ਅਸ੍ਸਾਸਾਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਸਤਿਯਾ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚ। ਪਸ੍ਸਾਸਾਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਸਤਿਯਾ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚ। ਅਸ੍ਸਾਸਪਟਿਕਙ੍ਖਨਾਯ ਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਤਣ੍ਹਾਚਰਿਯਾਯ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚ। ਪਸ੍ਸਾਸਪਟਿਕਙ੍ਖਨਾਯ ਨਿਕਨ੍ਤਿਯਾ ਤਣ੍ਹਾਚਰਿਯਾਯ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚ। ਅਸ੍ਸਾਸੇਨਾਭਿਤੁਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਸ੍ਸਾਸਪਟਿਲਾਭੇ ਮੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚ। ਪਸ੍ਸਾਸੇਨਾਭਿਤੁਨ੍ਨਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਸਪਟਿਲਾਭੇ ਮੁਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਅਸ੍ਸਾਸੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚ। ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚ। ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਪਸ੍ਸਾਸੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚ। ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚ। ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਪਸ੍ਸਾਸੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚ। ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਅਸ੍ਸਾਸੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚ। ਅਤੀਤਾਨੁਧਾਵਨੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਨੁਪਤਿਤੇਨ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚ। ਅਨਾਗਤਪਟਿਕਙ੍ਖਨੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵਿਕਮ੍ਪਿਤੇਨ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚ। ਲੀਨੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਕੋਸਜ੍ਜਾਨੁਪਤਿਤੇਨ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚ। ਅਤਿਪਗ੍ਗਹਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਨੁਪਤਿਤੇਨ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚ। ਅਭਿਨਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਰਾਗਾਨੁਪਤਿਤੇਨ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚ। ਅਪਨਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਾਨੁਪਤਿਤੇਨ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਰਦ੍ਧਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਾ ਚ ਫਨ੍ਦਿਤਾ ਚ।

ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਯਸ੍ਸ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਅਭਾਵਿਤਾ।

ਕਾਯੋਪਿ ਇਞ੍ਜਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ ਇਞ੍ਜਿਤਂ।
ਕਾਯੋਪਿ ਫਨ੍ਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ ਫਨ੍ਦਿਤਂ॥

ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਯਸ੍ਸ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਸੁਭਾਵਿਤਾ।
ਕਾਯੋਪਿ ਅਨਿਞ੍ਜਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ ਅਨਿਞ੍ਜਿਤਂ।
ਕਾਯੋਪਿ ਅਫਨ੍ਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ ਅਫਨ੍ਦਿਤਨ੍ਤਿ॥

ਇਮੇਹਿ ਚ ਪਨ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੋਲ਼ਸਵਤ੍ਥੁਕਂ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵਯਤੋ ਖਣਿਕਸਮੋਧਾਨਾ ਇਮੇ ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਵੋਦਾਨਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੫੮. ਕਤਮਾਨਿ ਤੇਰਸ ਵੋਦਾਨੇ ਞਾਣਾਨਿ? ਅਤੀਤਾਨੁਧਾਵਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਨੁਪਤਿਤਂ; ਤਂ ਵਿਵਜ੍ਜਯਿਤ੍ਵਾ ਏਕਟ੍ਠਾਨੇ ਸਮਾਦਹਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਨਾਗਤਪਟਿਕਙ੍ਖਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕਮ੍ਪਿਤਂ ; ਤਂ ਵਿਵਜ੍ਜਯਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਅਧਿਮੋਚੇਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਲੀਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕੋਸਜ੍ਜਾਨੁਪਤਿਤਂ; ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਕੋਸਜ੍ਜਂ ਪਜਹਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਤਿਪਗ੍ਗਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਨੁਪਤਿਤਂ; ਤਂ ਵਿਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਜਹਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਭਿਨਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਰਾਗਾਨੁਪਤਿਤਂ; ਤਂ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰਾਗਂ ਪਜਹਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਪਨਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਾਨੁਪਤਿਤਂ; ਤਂ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਜਹਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਛਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯੋਦਾਤਂ ਏਕਤ੍ਤਗਤਂ ਹੋਤਿ।

ਕਤਮੇ ਤੇ ਏਕਤ੍ਤਾ? ਦਾਨਵੋਸਗ੍ਗੁਪਟ੍ਠਾਨੇਕਤ੍ਤਂ, ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇਕਤ੍ਤਂ, ਵਯਲਕ੍ਖਣੁਪਟ੍ਠਾਨੇਕਤ੍ਤਂ, ਨਿਰੋਧੁਪਟ੍ਠਾਨੇਕਤ੍ਤਂ। ਦਾਨਵੋਸਗ੍ਗੁਪਟ੍ਠਾਨੇਕਤ੍ਤਂ ਚਾਗਾਧਿਮੁਤ੍ਤਾਨਂ, ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇਕਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾਨਂ, ਵਯਲਕ੍ਖਣੁਪਟ੍ਠਾਨੇਕਤ੍ਤਞ੍ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਕਾਨਂ, ਨਿਰੋਧੁਪਟ੍ਠਾਨੇਕਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ – ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਏਕਤ੍ਤਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਕ੍ਖਨ੍ਦਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਿਤਞ੍ਚ, ਞਾਣੇਨ ਚ ਸਮ੍ਪਹਂਸਿਤਂ।

ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਕੋ ਆਦਿ, ਕਿਂ ਮਜ੍ਝੇ, ਕਿਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ? ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਆਦਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਮਜ੍ਝੇ, ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਆਦਿ। ਆਦਿਸ੍ਸ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ? ਆਦਿਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਯੋ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ ਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਪਰਿਪਨ੍ਥਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ। ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਆਦਿ। ਆਦਿਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ''।

ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਮਜ੍ਝੇ। ਮਜ੍ਝਸ੍ਸ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ? ਮਜ੍ਝਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਸਮਥਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਸਮਥਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ – ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਮਜ੍ਝੇ। ਮਜ੍ਝਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ''।

ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਪਰਿਯੋਸਾਨਸ੍ਸ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ? ਪਰਿਯੋਸਾਨਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ, ਤਦੁਪਗਵੀਰਿਯਵਾਹਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ, ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ। ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਪਰਿਯੋਸਾਨਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ’’। ਏਵਂ ਤਿਵਤ੍ਤਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣਕਂ ਦਸਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਵਿਚਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪੀਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸੁਖਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ।

ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਕੋ ਆਦਿ, ਕਿਂ ਮਜ੍ਝੇ, ਕਿਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ? ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਆਦਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਮਜ੍ਝੇ, ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਤਿਵਤ੍ਤਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣਕਂ ਦਸਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪੀਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਸੁਖਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ।

ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਕੋ ਆਦਿ, ਕਿਂ ਮਜ੍ਝੇ, ਕਿਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਤਿਵਤ੍ਤਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣਕਂ ਦਸਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸੁਖਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ।

ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਕੋ ਆਦਿ, ਕਿਂ ਮਜ੍ਝੇ, ਕਿਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਤਿਵਤ੍ਤਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣਕਂ ਦਸਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ।

ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ...ਪੇ॰... ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕੋ ਆਦਿ, ਕਿਂ ਮਜ੍ਝੇ, ਕਿਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਤਿਵਤ੍ਤਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣਕਂ ਦਸਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਚ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ।

ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕੋ ਆਦਿ, ਕਿਂ ਮਜ੍ਝੇ, ਕਿਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਤਿਵਤ੍ਤਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣਕਂ ਦਸਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਵਿਚਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪੀਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸੁਖਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ। ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ...ਪੇ॰... ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ... ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ... ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ... ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ... ਖਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ... ਵਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ... ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ... ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ... ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ... ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ... ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ... ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਾਯ... ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ... ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ... ਵਿਵਟ੍ਟਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ... ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ।

ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ... ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਕੋ ਆਦਿ, ਕਿਂ ਮਜ੍ਝੇ, ਕਿਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ? ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਆਦਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਮਜ੍ਝੇ, ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਆਦਿ। ਆਦਿਸ੍ਸ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ? ਆਦਿਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਯੋ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ ਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ । ਯਞ੍ਚ ਪਰਿਪਨ੍ਥਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਪਟਿਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ –

ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਟਿਪਦਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਆਦਿ। ਆਦਿਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ''।

ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਬ੍ਰੂਹਨਾ ਮਜ੍ਝੇ। ਮਜ੍ਝਸ੍ਸ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ? ਮਜ੍ਝਸ੍ਸ ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਸਮਥਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਯਞ੍ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਸਮਥਪਟਿਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਮਜ੍ਝੇਕਲ੍ਯਾਣੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ''।

ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਪਰਿਯੋਸਾਨਸ੍ਸ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ? ਪਰਿਯੋਸਾਨਸ੍ਸ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ, ਤਦੁਪਗਵੀਰਿਯਵਾਹਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ, ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਪਰਿਯੋਸਾਨਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣੋ ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਚ''। ਏਵਂ ਤਿਵਤ੍ਤਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਤਿਵਿਧਕਲ੍ਯਾਣਕਂ ਦਸਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚੇਵ ਹੋਤਿ ਵਿਚਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪੀਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸੁਖਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ।

੧੫੯.ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ, ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਮੇਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ।
ਅਜਾਨਤੋ ਚ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮੇ, ਭਾਵਨਾ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ॥

ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ, ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਮੇਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ।
ਜਾਨਤੋ ਚ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮੇ, ਭਾਵਨਾ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ॥

ਕਥਂ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਚਿਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਧਾਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਪਯੋਗਞ੍ਚ ਸਾਧੇਤਿ, ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਚ੍ਛਤਿ? ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਮੇ ਭੂਮਿਭਾਗੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ। ਤਮੇਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਕਕਚੇਨ ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ। ਰੁਕ੍ਖੇ ਫੁਟ੍ਠਕਕਚਦਨ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ; ਨ ਆਗਤੇ ਵਾ ਗਤੇ ਵਾ ਕਕਚਦਨ੍ਤੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ। ਨ ਆਗਤਾ ਵਾ ਗਤਾ ਵਾ ਕਕਚਦਨ੍ਤਾ ਅਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਪਧਾਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਪਯੋਗਞ੍ਚ ਸਾਧੇਤਿ। ਯਥਾ ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਮੇ ਭੂਮਿਭਾਗੇ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ। ਏਵਂ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਕਕਚਦਨ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ। ਯਥਾ ਰੁਕ੍ਖੇ ਫੁਟ੍ਠਕਕਚਦਨ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਨ ਆਗਤੇ ਵਾ ਗਤੇ ਵਾ ਕਕਚਦਨ੍ਤੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਆਗਤਾ ਵਾ ਗਤਾ ਵਾ ਕਕਚਦਨ੍ਤਾ ਅਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਧਾਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਪਯੋਗਞ੍ਚ ਸਾਧੇਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਾਸਿਕਗ੍ਗੇ ਵਾ ਮੁਖਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਵਾ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਆਗਤੇ ਵਾ ਗਤੇ ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਆਗਤਾ ਵਾ ਗਤਾ ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਅਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਧਾਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਪਯੋਗਞ੍ਚ ਸਾਧੇਤਿ। ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਚ੍ਛਤਿ ਪਧਾਨਞ੍ਚ।

ਕਤਮਂ ਪਧਾਨਂ? ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਕਾਯੋਪਿ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਨਿਯਂ ਹੋਤਿ – ਇਦਂ ਪਧਾਨਂ। ਕਤਮੋ ਪਯੋਗੋ? ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਵੂਪਸਮਨ੍ਤਿ – ਅਯਂ ਪਯੋਗੋ। ਕਤਮੋ ਵਿਸੇਸੋ? ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ [ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਾਸਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਅਯਂ ਵਿਸੇਸੋ। ਏਵਂ ਇਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਨ ਚਿਮੇ ਤਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਅਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਧਾਨਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਪਯੋਗਞ੍ਚ ਸਾਧੇਤਿ, ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਚ੍ਛਤਿ।

੧੬੦.ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਯਸ੍ਸ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਸੁਭਾਵਿਤਾ।

अनुपुब्बं परिचिता, यथा बुद्धेन देसिता।
सो इमं लोकं पभासेति, अब्भा मुत्तोव चन्दिमाति॥

आनन्ति अस्सासो, नो पस्सासो। **अपानन्**ति [अपानन्ति (क॰)] पस्सासो, नो अस्सासो। अस्सासवसेन उपट्ठानं सति, पस्सासवसेन उपट्ठानं सति।

यो अस्ससति तस्सुपट्ठाति, यो पस्ससति तस्सुपट्ठाति। **परिपुण्णा**ति परिग्गहट्ठेन परिपुण्णा, परिवारट्ठेन परिपुण्णा, परिपूरट्ठेन परिपुण्णा । **सुभाविता**ति चतस्सो भावना – तत्थ जातानं धम्मानं अनतिवत्तनट्ठेन भावना, इन्द्रियानं एकरसट्ठेन भावना, तदुपगवीरियवाहनट्ठेन भावना, आसेवनट्ठेन भावना। तस्सिमे चत्तारो भावनट्ठा यानीकता होन्ति वत्थुकता अनुट्ठिता परिचिता सुसमारद्धा।

यानीकताति यत्थ यत्थ आकङ्खति तत्थ तत्थ वसिप्पत्तो होति बलप्पत्तो वेसारज्जप्पत्तो । तस्स मे ते धम्मा आवज्जनपटिबद्धा [आवज्जनपटिबन्धा (क॰) एवमीदिसेसु पदेसु] होन्ति आकङ्खपटिबद्धा मनसिकारपटिबद्धा चित्तुप्पादपटिबद्धा। तेन वुच्चति – ''यानीकता''ति। **वत्थुकता**ति यस्मिं यस्मिं वत्थुस्मिं चित्तं स्वाधिट्ठितं होति, तस्मिं तस्मिं वत्थुस्मिं सति सुपट्ठिता होति। यस्मिं यस्मिं वा पन वत्थुस्मिं सति सूपट्ठिता [सुपट्ठिता (क॰)] होति, तस्मिं तस्मिं वत्थुस्मिं चित्तं स्वाधिट्ठितं होति। तेन वुच्चति – ''वत्थुकता''ति। **अनुट्ठिता**ति वत्थुस्मिं येन येन चित्तं अभिनीहरति तेन तेन सति अनुपरिवत्तति। येन येन वा पन सति अनुपरिवत्तति तेन तेन चित्तं अभिनीहरति। तेन वुच्चति – ''अनुट्ठिता''ति। **परिचिता**ति परिग्गहट्ठेन परिचिता, परिवारट्ठेन परिचिता, परिपूरट्ठेन परिचिता। सतिया परिग्गण्हन्तो जिनाति पापके अकुसले धम्मे। तेन वुच्चति – ''परिचिता''ति। **सुसमारद्धा**ति चत्तारो सुसमारद्धा – तत्थ जातानं धम्मानं अनतिवत्तनट्ठेन सुसमारद्धा, इन्द्रियानं एकरसट्ठेन सुसमारद्धा, तदुपगवीरियवाहनट्ठेन सुसमारद्धा, तप्पच्चनीकानं किलेसानं सुसमूहतत्ता [सुसमुहतत्ता (क॰)] सुसमारद्धा।

१६१. **सुसमन्**ति अत्थि समं, अत्थि सुसमं। कतमं समं? ये तत्थ जाता अनवज्जा कुसला बोधिपक्खिया – इदं समं। कतमं सुसमं? यं तेसं तेसं धम्मानं आरम्मणं निरोधो निब्बानं – इदं सुसमं। इति इदञ्च समं इदञ्च सुसमं ञातं होति दिट्ठं विदितं सच्छिकतं फस्सितं पञ्ञाय। आरद्धं होति वीरियं असल्लीनं, उपट्ठिता सति असम्मुट्ठा [अपमुट्ठा (स्या॰)], पस्सद्धो कायो असारद्धो, समाहितं चित्तं एकग्गं। तेन वुच्चति – ''सुसमारद्धा''ति।

अनुपुब्बं परिचिताति दीघं अस्सासवसेन पुरिमा पुरिमा परिचिता, पच्छिमा पच्छिमा अनुपरिचिता। दीघं पस्सासवसेन पुरिमा पुरिमा परिचिता, पच्छिमा पच्छिमा अनुपरिचिता। रस्सं अस्सासवसेन पुरिमा पुरिमा परिचिता , पच्छिमा पच्छिमा अनुपरिचिता। रस्सं पस्सासवसेन पुरिमा पुरिमा परिचिता, पच्छिमा पच्छिमा अनुपरिचिता… पे॰… पटिनिस्सग्गानुपस्सी अस्सासवसेन पुरिमा पुरिमा परिचिता, पच्छिमा पच्छिमा अनुपरिचिता। पटिनिस्सग्गानुपस्सी पस्सासवसेन पुरिमा पुरिमा परिचिता, पच्छिमा पच्छिमा अनुपरिचिता। सब्बापि सोळसवत्थुका आनापानस्सतियो अञ्ञमञ्ञं परिचिता चेव होन्ति अनुपरिचिता च। तेन वुच्चति – ''अनुपुब्बपरिचिता''ति।

यथाति दस यथत्था – अत्तदमथट्ठो यथत्थो, अत्तसमथट्ठो यथत्थो, अत्तपरिनिब्बापनट्ठो यथत्थो, अभिञ्ञट्ठो यथत्थो, परिञ्ञट्ठो यथत्थो, पहानट्ठो यथत्थो, भावनट्ठो यथत्थो, सच्छिकिरियट्ठो यथत्थो, सच्चाभिसमयट्ठो यथत्थो, निरोधे पतिट्ठापकट्ठो यथत्थो।

ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਯਮ੍ਭੂ ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਾਪੁਣਿ, ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵਂ।

੧੬੨. **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ? ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ – ਬੁਦ੍ਧੋ। ਬੋਧੇਤਾ ਪਜਾਯਾਤਿ – ਬੁਦ੍ਧੋ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਵਿਸਵਿਤਾਯ [ਵਿਕਸਿਤਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਬੁਦ੍ਧੋ। ਖੀਣਾਸਵਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਨਿਰੁਪਲੇਪਸਙ੍ਖਾਤੇਨ [ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸਙ੍ਖਾਤੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਬੁਦ੍ਧੋ। ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਰਾਗੋਤਿ – ਬੁਦ੍ਧੋ। ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਦੋਸੋਤਿ – ਬੁਦ੍ਧੋ। ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਮੋਹੋਤਿ – ਬੁਦ੍ਧੋ। ਏਕਨ੍ਤਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋਤਿ – ਬੁਦ੍ਧੋ। ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗਂ ਗਤੋਤਿ – ਬੁਦ੍ਧੋ। ਏਕੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ – ਬੁਦ੍ਧੋ। ਅਬੁਦ੍ਧਿਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਿਪਟਿਲਾਭਾ – ਬੁਦ੍ਧੋ। ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਨੇਤਂ ਨਾਮਂ ਮਾਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਪਿਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਭਾਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਭਗਿਨਿਯਾ ਕਤਂ, ਨ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਦੇਵਤਾਹਿ ਕਤਂ। ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦਂ – ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ। **ਦੇਸਿਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤੁਦਮਥਤ੍ਥੋ ਯਥਤ੍ਥੋ ਯਥਾ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਦੇਸਿਤੋ, ਅਤ੍ਤੁਸਮਥਤ੍ਥੋ ਯਥਤ੍ਥੋ ਯਥਾ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਦੇਸਿਤੋ, ਅਤ੍ਤੁਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਪਨਤ੍ਥੋ ਯਥਤ੍ਥੋ ਯਥਾ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਦੇਸਿਤੋ...ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕਤ੍ਥੋ ਯਥਤ੍ਥੋ ਯਥਾ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਦੇਸਿਤੋ।

ਸੋਤਿ ਗਹਟ੍ਠੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਵਾ। **ਲੋਕੋ**ਤਿ। ਖਨ੍ਧਲੋਕੋ ਧਾਤੁਲੋਕੋ ਆਯਤਨਲੋਕੋ ਵਿਪਤ੍ਤਿਭਵਲੋਕੋ ਵਿਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਲੋਕੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵਲੋਕੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਲੋਕੋ। ਏਕੋ ਲੋਕੋ – ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ...ਪੇ॰... ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਲੋਕਾ – ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ। **ਪਭਾਸੇਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤੁਦਮਥਤ੍ਥਂ ਯਥਤ੍ਥਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ । ਸੋ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਓਭਾਸੇਤਿ ਭਾਸੇਤਿ ਪਭਾਸੇਤਿ। ਅਤ੍ਤੁਸਮਥਤ੍ਥਂ ਯਥਤ੍ਥਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਓਭਾਸੇਤਿ ਭਾਸੇਤਿ ਪਭਾਸੇਤਿ। ਅਤ੍ਤੁਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਪਨਤ੍ਥਂ ਯਥਤ੍ਥਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਓਭਾਸੇਤਿ ਭਾਸੇਤਿ ਪਭਾਸੇਤਿ...ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕਤ੍ਥਂ ਯਥਤ੍ਥਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਇਮਂ ਲੋਕਂ ਓਭਾਸੇਤਿ ਭਾਸੇਤਿ ਪਭਾਸੇਤਿ।

ਅਬ੍ਭਾ ਮੁਤ੍ਤੋਵ ਚਨ੍ਦਿਮਾਤਿ ਯਥਾ ਅਬ੍ਭਾ, ਏਵਂ ਕਿਲੇਸਾ। ਯਥਾ ਚਨ੍ਦੋ, ਏਵਂ ਅਰਿਯਞ੍ਞਾਣਂ। ਯਥਾ ਚਨ੍ਦਿਮਾ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ। ਯਥਾ ਚਨ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭਾ ਮੁਤ੍ਤੋ ਮਹਿਕਾ ਮੁਤ੍ਤੋ ਧੂਮਰਜਾ ਮੁਤ੍ਤੋ ਰਾਹੁਗਹਣਾ [ਰਾਹੁਪਾਣਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਭਾਸਤੇ ਚ ਤਪਤੇ ਚ ਵਿਰੋਚਤੇ [ਵਿਰੋਚਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਚ, ਏਵਮੇਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਭਾਸਤੇ ਚ ਤਪਤੇ ਚ ਵਿਰੋਚਤੇ ਚ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ਅਬ੍ਭਾ ਮੁਤ੍ਤੋਵ ਚਨ੍ਦਿਮਾਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਤੇਰਸ ਵੋਦਾਨੇ ਞਾਣਾਨਿ।

ਵੋਦਾਨਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

ਭਾਣਵਾਰੋ।

੫. ਸਤੋਕਾਰਿਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੬੩. ਕਤਮਾਨਿ ਬਾਤ੍ਤਿਂਸ ਸਤੋਕਾਰਿਸ੍ਸ ਞਾਣਾਨਿ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤੋ ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤੋ ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ। ਸੋ ਸਤੋਵ ਅਸ੍ਸਸਤਿ ਸਤੋ ਪਸ੍ਸਸਤਿ। ਦੀਘਂ ਵਾ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ''ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਦੀਘਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ''ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਰਸ੍ਸਂ ਵਾ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ''ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਰਸ੍ਸਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ''ਰਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ। ''ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ''ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ''ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ''ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਪੀਤਿਪਟਿਸਂਵੇਦੀ...ਪੇ॰... ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ... ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ... ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਂ... ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਸਂਵੇਦੀ...

ਅਭਿਪ੍ਪਮੋਦਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਸਮਾਦਹਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ... ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ... ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ... ‘‘ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ‘‘ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ।

੧੬੪. **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਖਨ੍ਤਿਯਾ, ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਰੁਚਿਯਾ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਆਦਾਯੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਨਯੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਾਵਚਨੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਇਧਾ’’ਤਿ। **ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੇਕ੍ਖੋ ਵਾ ਅਰਹਾ ਵਾ ਅਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮੋ। **ਅਰਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਅਰਞ੍ਞਂ। **ਰੁਕ੍ਖਮੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਸਨਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਮਞ੍ਚੋ ਵਾ ਪੀਠਂ ਵਾ ਭਿਸਿ ਵਾ ਤਟ੍ਟਿਕਾ ਵਾ ਚਮ੍ਮਖਣ੍ਡੋ ਵਾ ਤਿਣਸਨ੍ਥਰੋ [ਤਿਣਸਨ੍ਥਾਰੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਾ ਪਣ੍ਣਸਨ੍ਥਰੋ ਵਾ ਪਲਾਲਸਨ੍ਥਰੋ [ਪਲਾਸਸਨ੍ਥਰੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਙ੍ਕਮਤਿ ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਂ ਵਾ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। **ਸੁਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਅਨਾਕਿਣ੍ਣਂ ਹੋਤਿ ਗਹਟ੍ਠੇਹਿ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ ਵਾ। **ਅਗਾਰ**ਨ੍ਤਿ [ਆਗਾਰਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਿਹਾਰੋ ਅਡ੍ਢਯੋਗੋ ਪਾਸਾਦੋ ਹਮ੍ਮਿਯਂ ਗੁਹਾ। **ਨਿਸੀਦਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ । **ਉਜੁਂ ਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯਾ**ਤਿ ਉਜੁਕੋ ਹੋਤਿ ਕਾਯੋ ਠਿਤੋ [ਪਨਿਧਿਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸੁਪਣਿਹਿਤੋ। **ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ। **ਪਰੀ**ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ। **ਮੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ। **ਸਤੀ**ਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ।

੧੬੫. **ਸਤੋਵ ਅਸ੍ਸਸਤਿ, ਸਤੋ ਪਸ੍ਸਸਤੀ**ਤਿ ਬਾਤ੍ਤਿਂਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਸਤੋ ਕਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਤੋ ਕਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਤੋ ਕਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਤੋ ਕਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਰਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਤੋ ਕਾਰੀ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਤੋ ਕਾਰੀ ਹੋਤਿ।

ਪਠਮਚਤੁਕ੍ਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੬੬. ਕਥਂ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ‘‘ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਸਾਮੀ’’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ‘‘ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਸਾਮੀ’’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ? ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤਿ, ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਪਸ੍ਸਸਤਿ, ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਂ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤਿਪਿ ਪਸ੍ਸਸਤਿਪਿ। ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਂ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤੋਪਿ ਪਸ੍ਸਸਤੋਪਿ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤਿ, ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਪਸ੍ਸਸਤਿ, ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਂ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤਿਪਿ ਪਸ੍ਸਸਤਿਪਿ। ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਂ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤੋਪਿ ਪਸ੍ਸਸਤੋਪਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤਿ, ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਪਸ੍ਸਸਤਿ, ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਂ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤਿਪਿ ਪਸ੍ਸਸਤਿਪਿ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਂ ਅਦ੍ਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤੋਪਿ ਪਸ੍ਸਸਤੋਪਿ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯੋ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿ। ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਂ। ਕਾਯੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ; ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਕਾਯਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ’’ਤਿ।

੧੬੭. **ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਕਥੰ ਤੰ ਕਾਯੰ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਸੁਖਤੋ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਅਤ੍ਤਤੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਨੋ ਨਨ੍ਦਤਿ। ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਰਜ੍ਜਤਿ। ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਨੋ ਸਮੁਦੇਤਿ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞੰ ਪਜਹਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸੁਖਸਞ੍ਞੰ ਪਜਹਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞੰ ਪਜਹਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਨਨ੍ਦਿੰ ਪਜਹਤਿ। ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਰਾਗੰ ਪਜਹਤਿ। ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ ਸਮੁਦਯੰ ਪਜਹਤਿ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਦਾਨੰ ਪਜਹਤਿ। ਏਵੰ ਤੰ ਕਾਯੰ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ।

ਭਾਵਨਾਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਤਦੁਪਗਵੀਰਿਯਵਾਹਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤੰ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਪਜਾਨਤੋ ਵਿਦਿਤਾ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਵਿਦਿਤਾ ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਵਿਦਿਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਕਥੰ ਵਿਦਿਤਾ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ? ਕਥੰ ਵੇਦਨਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ? ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋਤਿ... ਕਮ੍ਮਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋਤਿ... ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ ਵੇਦਨਾਸਮੁਦਯੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣੰ ਪਸ੍ਸਤੋਪਿ ਵੇਦਨਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਵੇਦਨਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ।

ਕਥੰ ਵੇਦਨਾਯ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਦਿਤੰ ਹੋਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਖਯਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਦਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਭਯਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਦਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਦਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਵੇਦਨਾਯ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਦਿਤੰ ਹੋਤਿ।

ਕਥੰ ਵੇਦਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ? ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋਤਿ ...ਪੇ॰... ਕਮ੍ਮਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋਤਿ...ਪੇ॰... ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਵੇਦਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਵਿਪਰਿਣਾਮਲਕ੍ਖਣੰ ਪਸ੍ਸਤੋਪਿ ਵੇਦਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਵੇਦਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਵਿਦਿਤਾ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਕਥੰ ਵਿਦਿਤਾ ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ? ਕਥੰ ਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ? ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਸਞ੍ਞਾਸਮੁਦਯੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ ਸਞ੍ਞਾਸਮੁਦਯੋਤਿ...ਪੇ॰... ਕਮ੍ਮਸਮੁਦਯਾ ਸਞ੍ਞਾਸਮੁਦਯੋਤਿ...ਪੇ॰... ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ ਸਞ੍ਞਾਸਮੁਦਯੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣੰ ਪਸ੍ਸਤੋਪਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ।

ਕਥੰ ਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਦਿਤੰ ਹੋਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਖਯਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਦਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਭਯਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਦਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਦਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਦਿਤੰ ਹੋਤਿ।

ਕਥੰ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ? ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧੋਤਿ...ਪੇ॰... ਕਮ੍ਮਨਿਰੋਧਾ ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧੋਤਿ...ਪੇ॰... ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧੋਤਿ –

ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਵਿਪਰਿਣਾਮਲਕ੍ਖਣੰ ਪਸ੍ਸਤੋਪਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਵਿਦਿਤਾ ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਕਥੰ ਵਿਦਿਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ? ਕਥੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ? ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ ਵਿਤਕ੍ਕਸਮੁਦਯੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਾ ਵਿਤਕ੍ਕਸਮੁਦਯੋਤਿ...ਪੇ॰... ਕਮ੍ਮਸਮੁਦਯਾ ਵਿਤਕ੍ਕਸਮੁਦਯੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਸਮੁਦਯਾ ਵਿਤਕ੍ਕਸਮੁਦਯੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣੰ ਪਸ੍ਸਤੋਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ।

ਕਥੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਦਿਤੰ ਹੋਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਖਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਦਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਦਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਦਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਦਿਤੰ ਹੋਤਿ।

ਕਥੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ? ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਵਿਤਕ੍ਕਨਿਰੋਧੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ ਵਿਤਕ੍ਕਨਿਰੋਧੋਤਿ...ਪੇ॰... ਕਮ੍ਮਨਿਰੋਧਾ ਵਿਤਕ੍ਕਨਿਰੋਧੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਾ ਵਿਤਕ੍ਕਨਿਰੋਧੋਤਿ – ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਵਿਪਰਿਣਾਮਲਕ੍ਖਣੰ ਪਸ੍ਸਤੋਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਵਿਦਿਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

੧੬੮. ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤੰ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਗੋਚਰਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ...ਪੇ॰... ਮਗ੍ਗੰ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਧਮ੍ਮੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਗੋਚਰਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤੀਤਿ ਕਥੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ? ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਇਮਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤੀ''ਤਿ।

ਗੋਚਰਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਯੰ ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੰ, ਤੰ ਤਸ੍ਸ ਗੋਚਰੰ। ਯੰ ਤਸ੍ਸ ਗੋਚਰੰ, ਤੰ ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣੰ। **ਪਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ।

ਸਮਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਸਮੰ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮੰ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਸਮੰ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨੰ ਸਮੰ। **ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਟ੍ਠੋ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਟ੍ਠੋ ਵੋਦਾਨਟ੍ਠੋ ਪਰਮਟ੍ਠੋ। **ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਟ੍ਠੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ।

ਬਲਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤੀਤਿ ਕਥੰ ਬਲਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ? ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਾਬਲੰ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਬਲੰ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਪਮਾਦੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਬਲੰ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਬਲੰ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ , ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾਬਲੰ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਇਮਾਨਿ ਬਲਾਨਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ

ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ । ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ਬਲਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤੀਤਿ। ਗੋਚਰਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ।

ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤੀਤਿ ਕਥਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ? ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਪਵਿਚਯਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਫਰਣਟ੍ਠੇਨ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਉਪਸਮਟ੍ਠੇਨ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਇਮੇ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤੀ’’ਤਿ। ਗੋਚਰਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ।

ਮਗ੍ਗਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤੀਤਿ ਕਥਂ ਮਗ੍ਗਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ? ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਵੋਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਇਮਂ ਮਗ੍ਗਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਮਗ੍ਗਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤੀ’’ਤਿ। ਗੋਚਰਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ।

ਧਮ੍ਮੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤੀਤਿ ਕਥਂ ਧਮ੍ਮੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ? ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬਲਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਹੇਤੁਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਪਦਹਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ , ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਵਿਜ੍ਜਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਟ੍ਠੇਨ ਖਯੇ ਞਾਣਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ , ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਞਾਣਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਛਨ੍ਦਂ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਫਸ੍ਸਂ ਸਮੋਧਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਵੇਦਨਂ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠੇਨ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਸਮਾਧਿਂ ਪਮੁਖਟ੍ਠੇਨ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਸਤਿਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਪਞ੍ਞਂ ਤਤੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠੇਨ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਸਾਰਟ੍ਠੇਨ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਅਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਧਮ੍ਮੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤੀ’’ਤਿ।

ਗੋਚਰਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਯਂ ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਂ, ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਗੋਚਰਂ। ਯਂ ਤਸ੍ਸ ਗੋਚਰਂ, ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਂ **ਪਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ। ਪਜਾਨਨਾ ਪਞ੍ਞਾ। **ਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਮਂ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਂ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਮਂ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਂ ਸਮਂ। **ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਟ੍ਠੋ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਟ੍ਠੋ ਵੋਦਾਨਟ੍ਠੋ ਪਰਮਟ੍ਠੋ। **ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਟ੍ਠਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ।

੧੬੯. ਕਥਂ ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ‘‘ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਸਾਮੀ’’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਰਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਸਨ੍ਤੋ ‘‘ਰਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਸਾਮੀ’’ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ? ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਇਤ੍ਤਰਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤਿ, ਰਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਇਤ੍ਤਰਸਙ੍ਖਾਤੇ ਪਸ੍ਸਸਤਿ, ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਂ ਇਤ੍ਤਰਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤਿਪਿ ਪਸ੍ਸਸਤਿਪਿ। ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਂ ਇਤ੍ਤਰਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤੋਪਿ ਪਸ੍ਸਸਤੋਪਿ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਇਤ੍ਤਰਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤਿ। ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਰਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਇਤ੍ਤਰਸਙ੍ਖਾਤੇ ਪਸ੍ਸਸਤਿ। ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਂ ਇਤ੍ਤਰਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤਿਪਿ ਪਸ੍ਸਸਤਿਪਿ। ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਰਸ੍ਸਂ

ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਂ ਇਤ੍ਤੁਰਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤੋਪਿ ਪਸ੍ਸਸਤੋਪਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਇਤ੍ਤੁਰਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤਿ, ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਰਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਇਤ੍ਤੁਰਸਙ੍ਖਾਤੇ ਪਸ੍ਸਸਤਿ, ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਂ ਇਤ੍ਤੁਰਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤਿਪਿ ਪਸ੍ਸਸਤਿਪਿ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਤਤੋ ਸੁਖੁਮਤਰਂ ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਂ ਇਤ੍ਤੁਰਸਙ੍ਖਾਤੇ ਅਸ੍ਸਸਤੋਪਿ ਪਸ੍ਸਸਤੋਪਿ ਰਸ੍ਸਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਸਣ੍ਠਾਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਰਸ੍ਸਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਂ। ਕਾਯੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ; ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਕਾਯਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ''ਤਿ।

ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਥਂ ਤਂ ਕਾਯਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਤਂ ਕਾਯਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। **ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ਵਿਦਿਤਾ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ... ਪੇ॰... ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ...ਪੇ॰... ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ।

੧੭੦. ਕਥਂ ''ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ''ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ? **ਕਾਯੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਕਾਯਾ – ਨਾਮਕਾਯੋ ਚ ਰੂਪਕਾਯੋ ਚ। ਕਤਮੋ ਨਾਮਕਾਯੋ? ਵੇਦਨਾ, ਸਞ੍ਞਾ, ਚੇਤਨਾ, ਫਸ੍ਸੋ, ਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਨਾਮਞ੍ਚ ਨਾਮਕਾਯੋ ਚ, ਯੇ ਚ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ – ਅਯਂ ਨਾਮਕਾਯੋ। ਕਤਮੋ ਰੂਪਕਾਯੋ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾ, ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯਰੂਪਂ, ਅਸ੍ਸਾਸੋ ਚ ਪਸ੍ਸਾਸੋ ਚ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਾ, ਯੇ ਚ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾ – ਅਯਂ ਰੂਪਕਾਯੋ।

ਕਥਂ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਰਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਜਾਨਤੋ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਸ੍ਸਤੋ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਤੋ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤੋ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਤੋ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪਯਤੋ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਤੋ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਨਤੋ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਤੋ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਤੋ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਜਹਤੋ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵਯਤੋ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੋ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਤੇ ਕਾਯਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਂ। ਕਾਯੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ। ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਕਾਯਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ''ਤਿ।

ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਥਂ ਤਂ ਕਾਯਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਤਂ ਕਾਯਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। **ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ।

ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ [ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ (ਸਜ਼ਾ॰)] ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ। ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਸਂਵਰਟ੍ਠੋ, ਅਯਂ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ। ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ, ਅਯਂ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ। ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ, ਅਯਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ। ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ।

ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ਵਿਦਿਤਾ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ...ਪੇ॰... ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ।

੧੭੧. ਕਥਂ ''ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ''ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ? ਕਤਮੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ? ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯਿਕਾ। ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕਾਯਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਤੇ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯਿਕਾ। ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕਾਯਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਤੇ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਰਸ੍ਸਂ ਅਸ੍ਸਾਸਾ ਰਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਾਸਾ। ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਾ ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯਿਕਾ। ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਕਾਯਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਤੇ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ।

ਯਥਾਰੂਪੇਹਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਯਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਆਨਮਨਾ ਵਿਨਮਨਾ ਸਨ੍ਨਮਨਾ ਪਣਮਨਾ ਇਞ੍ਜਨਾ ਫਨ੍ਦਨਾ ਚਲਨਾ ਪਕਮ੍ਪਨਾ – ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਯਥਾਰੂਪੇਹਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਯਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਨ ਆਨਮਨਾ ਨ ਵਿਨਮਨਾ ਨ ਸਨ੍ਨਮਨਾ ਨ ਪਣਮਨਾ ਅਨਿਞ੍ਜਨਾ ਅਫਨ੍ਦਨਾ ਅਚਲਨਾ ਅਕਮ੍ਪਨਾ ਸਨ੍ਤਂ ਸੁਖੁਮਂ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ।

ਇਤਿ ਕਿਰ ''ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ''ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਵਾਤੂਪਲਦ੍ਧਿਯਾ ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਞ੍ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਯਾ ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਨ ਹੋਤਿ; ਨ ਚ ਨਂ ਤਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿਪਿ।

ਇਤਿ ਕਿਰ ''ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ''ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਂ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ਵਾਤੂਪਲਦ੍ਧਿਯਾ ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਞ੍ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਯਾ ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ। ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ; ਤਞ੍ਚ ਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿਪਿ। ਯਥਾ ਕਥਂ ਵਿਯ? ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਕਂਸੇ ਆਕੋਟਿਤੇ ਪਠਮਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਸਦ੍ਦਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਮਨਸਿਕਤਤ੍ਤਾ ਸੂਪਧਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੇ ਸਦ੍ਦੇ, ਅਥ ਪਚ੍ਛਾ ਸੁਖੁਮਕਾ ਸਦ੍ਦਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਸੁਖੁਮਕਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਮਨਸਿਕਤਤ੍ਤਾ ਸੂਪਧਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਪਿ ਸੁਖੁਮਕੇ ਸਦ੍ਦੇ, ਅਥ ਪਚ੍ਛਾ ਸੁਖੁਮਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਪਠਮਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ; ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਮਨਸਿਕਤਤ੍ਤਾ ਸੂਪਧਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ, ਅਥ ਪਚ੍ਛਾ ਸੁਖੁਮਕਾ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਸੁਖੁਮਕਾਨਂ

ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨං ਨਿਮਿਤ੍ਤං ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਮਨਸਿਕਤਤ੍ਤਾ ਸੂਪਧਾਰਿਤਤ੍ਤਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇਪਿ ਸੁਖੁਮਕੇ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੇ, ਅਥ ਪਚ੍ਛਾ ਸੁਖੁਮਕਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨං ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤං ਨ ਵਿਕ੍ਖੇਪං ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਏਵං ਸਨ੍ਤੇ ਵਾਤੂਪਲਦ੍ਧਿਯਾ ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਞ੍ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਯਾ ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਚ ਪਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ; ਤਞ੍ਚ ਨං ਸਮਾਪਤ੍ਤිං ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿਪਿ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿਪਿ। ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯං ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰං ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾ ਕਾਯੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨං ਸਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣං। ਕਾਯੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨං, ਨੋ ਸਤਿ; ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤං ਕਾਯං ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ''ਤਿ।

ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਥං ਤං ਕਾਯං ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵං ਤං ਕਾਯං ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। **ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯං ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰං, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨං ਸංਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ। ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਸංਵਰਟ੍ਠੋ, ਅਯං ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ, ਅਯං ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਯං ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ। ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬං ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯං ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰං ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤං ਅਵਿਕ੍ਖੇਪං ਪਜਾਨਤੋ ਵਿਦਿਤਾ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯං ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰං ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤං ਅਵਿਕ੍ਖੇਪං ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ...ਪੇ॰... ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ।

ਅਟ੍ਠ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਾਨਿ, ਅਟ੍ਠ ਚ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯੋ , ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਵਤ੍ਥੂਨਿ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ।

ਭਾਣਵਾਰੋ।

ਦੁਤਿਯਚਤੁਕ੍ਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੭੨. ਕਥං ''ਪੀਤਿਪਟਿਸංਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ''ਪੀਤਿਪਟਿਸංਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ? ਕਤਮਾ ਪੀਤਿ? ਦੀਘං ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤං ਅਵਿਕ੍ਖੇਪං ਪਜਾਨਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪੀਤਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜං। ਯਾ ਪੀਤਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜං ਆਮੋਦਨਾ ਪਮੋਦਨਾ ਹਾਸੋ ਪਹਾਸੋ ਵਿਤ੍ਤਿ ਓਦਗ੍ਯං ਅਤ੍ਤਮਨਤਾ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੀਘං ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤං ਅਵਿਕ੍ਖੇਪං ਪਜਾਨਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪੀਤਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜං...ਪੇ॰... ਰਸ੍ਸං ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ, ਰਸ੍ਸං ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ, ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸංਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ, ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸංਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ, ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯං ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰං ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ, ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯං ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰං ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤං ਅਵਿਕ੍ਖੇਪං ਪਜਾਨਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪੀਤਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜං। ਯਾ ਪੀਤਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜං ਆਮੋਦਨਾ ਪਮੋਦਨਾ ਹਾਸੋ ਪਹਾਸੋ ਵਿਤ੍ਤਿ ਓਦਗ੍ਯං ਅਤ੍ਤਮਨਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਅਯං ਪੀਤਿ।

ਕਥං ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ? ਦੀਘං ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤං ਅਵਿਕ੍ਖੇਪං ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਦੀਘං ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤං ਅਵਿਕ੍ਖੇਪං ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਰਸ੍ਸං ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ...ਪੇ॰... ਰਸ੍ਸං ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸංਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਸਬ੍ਬਕਾਯਪਟਿਸංਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯං ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰං ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯං ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰං ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤං ਅਵਿਕ੍ਖੇਪං ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਆਵਜ੍ਜਤੋ ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਜਾਨਤੋ...ਪੇ॰... ਪਸ੍ਸਤੋ... ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ... ਚਿਤ੍ਤං ਅਧਿਟ੍ਠਹਤੋ... ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤੋ... ਵੀਰਿਯං ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਤੋ... ਸਤිං ਉਪਟ੍ਠਾਪਯਤੋ... ਚਿਤ੍ਤං ਸਮਾਦਹਤੋ...

ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਨਤੋ... ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਤੋ... ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਤੋ... ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਜਹਤੋ... ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵਯਤੋ... ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੋ ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਸਾ ਪੀਤਿ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਪੀਤਿਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਵੇਦਨਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਂ। ਵੇਦਨਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ; ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ’’ਤਿ।

ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਥਂ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। **ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਪੀਤਿਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਪੀਤਿਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ...ਪੇ॰... ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ।

੧੭੩. ਕਥਂ ‘‘ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ‘‘ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ? **ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਸੁਖਾਨਿ – ਕਾਯਿਕਞ੍ਚ ਸੁਖਂ, ਚੇਤਸਿਕਞ੍ਚ ਸੁਖਂ। ਕਤਮਂ ਕਾਯਿਕਂ ਸੁਖਂ? ਯਂ ਕਾਯਿਕਂ ਸਾਤਂ ਕਾਯਿਕਂ ਸੁਖਂ, ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਸਾਤਂ ਸੁਖਂ ਵੇਦਯਿਤਂ, ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਸਾਤਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ – ਇਦਂ ਕਾਯਿਕਂ ਸੁਖਂ। ਕਤਮਂ ਚੇਤਸਿਕਂ ਸੁਖਂ? ਯਂ ਚੇਤਸਿਕਂ ਸਾਤਂ ਚੇਤਸਿਕਂ ਸੁਖਂ, ਚੇਤੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਸਾਤਂ ਸੁਖਂ ਵੇਦਯਿਤਂ, ਚੇਤੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਸਾਤਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ – ਇਦਂ ਚੇਤਸਿਕਂ ਸੁਖਂ।

ਕਥਂ ਤੇ ਸੁਖਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤੇ ਸੁਖਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤੇ ਸੁਖਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੋ ਤੇ ਸੁਖਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਤੇ ਸੁਖਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਵੇਦਨਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਂ। ਵੇਦਨਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ; ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ’’ਤਿ।

ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਥਂ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। **ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ...ਪੇ॰... ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ।

੧੭੪. ਕਥਂ ‘‘ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ‘‘ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ? ਕਤਮੋ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ? ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਚ ਚੇਤਸਿਕਾ – ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਚ ਚੇਤਸਿਕਾ – ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ...ਪੇ॰... ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਚ ਚੇਤਸਿਕਾ – ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ – ਅਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ।

ਕਥਂ ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ

ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੋ ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਵੇਦਨਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਂ ਵੇਦਨਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ; ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ''ਤਿ।

ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਥਂ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। **ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ...ਪੇ॰... ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ।

੧੭੫. ਕਥਂ ''ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ''ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਂ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ? ਕਤਮੋ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ? ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਚ ਚੇਤਸਿਕਾ – ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਚ ਚੇਤਸਿਕਾ – ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਵੇਦਨਾ ਚ ਚੇਤਸਿਕਾ – ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਮੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਵੇਦਨਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਂ। ਵੇਦਨਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ; ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ''ਤਿ।

ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਥਂ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। **ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ...ਪੇ॰... ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ।

ਅਟ੍ਠ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਚ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਵਤ੍ਥੂਨਿ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ।

ਤਤਿਯਚਤੁਕ੍ਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੭੬. ਕਥਂ ''ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ''ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ? ਕਤਮਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ? ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਨੋ ਮਾਨਸਂ ਹਦਯਂ ਪਣ੍ਡਰਂ ਮਨੋ ਮਨਾਯਤਨਂ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਤਜ੍ਜਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ। ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ...ਪੇ॰... ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਨੋ ਮਾਨਸਂ ਹਦਯਂ ਪਣ੍ਡਰਂ ਮਨੋ ਮਾਨਯਤਨਂ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਤਜ੍ਜਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ – ਇਦਂ ਚਿਤ੍ਤਂ।

ਕਥਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਿਦਿਤਂ ਹੋਤਿ? ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਿਦਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਿਦਿਤਂ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੋ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਿਦਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਵਿਦਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ

ਸਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣੰ। ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਨੋ ਸਤਿ; ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ''ਤਿ।

ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਥੰ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵੰ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। **ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨੰ ਸੰਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤੰ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਪਜਾਨਤੋ...ਪੇ॰... ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ।

੧੭੭. ਕਥੰ ''ਅਭਿਪ੍ਪਮੋਦਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ, ''ਅਭਿਪ੍ਪਮੋਦਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ? ਕਤਮੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਪ੍ਪਮੋਦੋ? ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤੰ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਪਜਾਨਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਪ੍ਪਮੋਦੋ। ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਮੋਦਨਾ ਪਮੋਦਨਾ ਹਾਸੋ ਪਹਾਸੋ ਵਿਤ੍ਤਿ ਓਦਗ੍ਯੰ ਅਤ੍ਤਮਨਤਾ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤੰ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਪਜਾਨਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਪ੍ਪਮੋਦੋ। ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਮੋਦਨਾ ਪਮੋਦਨਾ ਹਾਸੋ ਪਹਾਸੋ ਵਿਤ੍ਤਿ ਓਦਗ੍ਯੰ ਅਤ੍ਤਮਨਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ... ਚਿਤ੍ਤਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤੰ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਪਜਾਨਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਪ੍ਪਮੋਦੋ। ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਮੋਦਨਾ ਪਮੋਦਨਾ ਹਾਸੋ ਪਹਾਸੋ ਵਿਤ੍ਤਿ ਓਦਗ੍ਯੰ ਅਤ੍ਤਮਨਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਅਯੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਪ੍ਪਮੋਦੋ। ਅਭਿਪ੍ਪਮੋਦਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਸਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣੰ। ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਨੋ ਸਤਿ; ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ''ਤਿ।

ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਥੰ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵੰ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ। **ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਅਭਿਪ੍ਪਮੋਦਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨੰ ਸੰਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਅਭਿਪ੍ਪਮੋਦਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤੰ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਪਜਾਨਤੋ...ਪੇ॰... ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ।

੧੭੮. ਕਥੰ ''ਸਮਾਦਹੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ''ਸਮਾਦਹੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ? ਕਤਮੋ ਸਮਾਧਿ [ਕਤਮਞ੍ਚ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ (ਸ੍ਯਾ॰)]? ਦੀਘੰ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ, ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਿਤਿ ਸਣ੍ਠਿਤਿ ਅਵਟ੍ਠਿਤਿ [ਅਧਿਟ੍ਠਿਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਵਿਸਾਹਾਰੋ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਅਵਿਸਾਹਟਮਾਨਸਤਾ [ਅਵਿਸਾਹਤਮਾਨਸਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਸਮਥੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਮਾਧਿਬਲੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। ਦੀਘੰ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ...ਪੇ॰... ਸਮਾਦਹੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ...ਪੇ॰... ਸਮਾਦਹੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ। ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਿਤਿ ਸਣ੍ਠਿਤਿ ਅਵਟ੍ਠਿਤਿ ਅਵਿਸਾਹਾਰੋ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਅਵਿਸਾਹਟਮਾਨਸਤਾ ਸਮਥੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਮਾਧਿਬਲੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ – ਅਯੰ ਸਮਾਧਿ। ਸਮਾਦਹੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਸਤਿ **ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ** ਞਾਣੰ। ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਨੋ ਸਤਿ; ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ''ਤਿ।

ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਥੰ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵੰ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। **ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਸਮਾਦਹੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨੰ ਸੰਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਸਮਾਦਹੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤੰ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਪਜਾਨਤੋ...ਪੇ॰... ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ।

੧੭੯. ਕਥਂ ‘‘ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ‘‘ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ? ‘‘ਰਾਗਤੋ ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ‘‘ਰਾਗਤੋ ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ‘‘ਦੋਸਤੋ ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ‘‘ਦੋਸਤੋ ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ‘‘ਮੋਹਤੋ ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ...ਪੇ॰... ਮਾਨਤੋ ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਥਿਨਤੋ ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਤੋ ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਅਹਿਰਿਕਤੋ ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ‘‘ਅਨੋਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤੋ ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ‘‘ਅਨੋਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤੋ ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿ...ਪੇ॰...।

ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਥਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ **ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ**...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ **ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ**। **ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ...ਪੇ॰... ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ।

ਅਟ੍ਠ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਚ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਵਤ੍ਥੂਨਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ।

ਚਤੁਤ੍ਥਚਤੁਕ੍ਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੮੦. ਕਥਂ ‘‘ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ‘‘ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ? **ਅਨਿਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ? ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ। ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਾ? ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਟ੍ਠੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਾ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ? ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਦਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਸ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ।

‘‘ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ‘‘ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ‘‘ਵੇਦਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ... ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ‘‘ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਂ। ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ; ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ’’ਤਿ।

ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਥਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। **ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ...ਪੇ॰... ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ।

ਕਥਂ ‘‘ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ‘‘ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ? ਰੂਪੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਰੂਪਵਿਰਾਗੇ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ। ‘‘ਰੂਪੇ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ‘‘ਰੂਪੇ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਵੇਦਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ... ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਜਰਾਮਰਣਵਿਰਾਗੇ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਹੋਤਿ

ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ। ''ਜਰਾਮਰਣੇ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ''ਜਰਾਮਰਣੇ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਂ। ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ; ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ''ਤਿ।

ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਥਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। **ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ...ਪੇ॰... ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ।

ਕਥਂ ''ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ''ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ? ਰੂਪੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਰੂਪਨਿਰੋਧੇ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ। ''ਰੂਪੇ **ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ** ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ''ਰੂਪੇ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਵੇਦਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ... ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੇ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ। ''ਜਰਾਮਰਣੇ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ''ਜਰਾਮਰਣੇ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ।

੧੮੧. ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ? ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ? ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ। ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤਾਪਟ੍ਠੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ – ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ।

ਕਤਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ? ਨਿਦਾਨਨਿਰੋਧੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਸਮੁਦਯਨਿਰੋਧੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਜਾਤਿਨਿਰੋਧੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਪਭਵਨਿਰੋਧੇਨ [ਆਹਾਰਨਿਰੋਧੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਹੇਤੁਨਿਰੋਧੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਞਾਣੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਨਿਰੋਧੁਪਟ੍ਠਾਨੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ – ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ – ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧੇ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ। ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ।

ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ... ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਨਾਮਰੂਪੇ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਨਾਮਰੂਪਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ... ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਲ਼ਾਯਤਨੇ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ... ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਫਸ੍ਸੇ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਫਸ੍ਸੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ... ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਵੇਦਨਾਯ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਵੇਦਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ... ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਣ੍ਹਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ... ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਉਪਾਦਾਨੇ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਉਪਾਦਾਨਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ... ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਭਵੇ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਭਵੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ... ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਜਾਤਿਯਾ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਜਾਤਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ... ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਜਰਾਮਰਣੇ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਜਰਾਮਰਣਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ? ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਜਰਾਮਰਣੇ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਜਰਾਮਰਣਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ।

ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਜਰਾਮਰਣੇ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ ਜਰਾਮਰਣੇ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ...ਪੇ॰... ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ...ਪੇ॰... ਸਨ੍ਤਾਪਟ੍ਠੇਨ...ਪੇ॰... ਵਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠੇਨ ਜਰਾਮਰਣੇ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ – ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਜਰਾਮਰਣੇ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ।

ਕਤਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਜਰਾਮਰਣਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ? ਨਿਦਾਨਨਿਰੋਧੇਨ ਜਰਾਮਰਣਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਸਮੁਦਯਨਿਰੋਧੇਨ...ਪੇ॰... ਜਾਤਿਨਿਰੋਧੇਨ...ਪੇ॰... ਪਭਵਨਿਰੋਧੇਨ [ਭਵਨਿਰੋਧੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰)] ... ਹੇਤੁਨਿਰੋਧੇਨ... ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧੇਨ... ਞਾਣੁਪ੍ਪਾਦੇਨ...ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧੁਪਟ੍ਠਾਨੇਨ ਜਰਾਮਰਣਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ – ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਜਰਾਮਰਣਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਜਰਾਮਰਣੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੇ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ। ''ਜਰਾਮਰਣੇ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ''ਜਰਾਮਰਣੇ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਂ। ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ; ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ''ਤਿ।

ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਥਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। **ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ...ਪੇ॰... ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ।

੧੮੨. ਕਥਂ ''ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ''ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ? **ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾ – ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚ। ਰੂਪਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤੀਤਿ – ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ। ਰੂਪਨਿਰੋਧੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ। ''ਰੂਪੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ''ਰੂਪੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਵੇਦਨਂ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਚਕ੍ਖੁਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤੀਤਿ – ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ। ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ। ''ਜਰਾਮਰਣੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ''ਜਰਾਮਰਣੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਞਾਣਂ। ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ; ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਨਾ''ਤਿ।

ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕਥਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਦਾਨਂ ਪਜਹਤਿ। ਏਵਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। **ਭਾਵਨਾ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ। ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਸਂਵਰਟ੍ਠੋ, ਅਯਂ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ, ਅਯਂ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ, ਅਯਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ – ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ।

ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਤੋ ਵਿਦਿਤਾ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਵਿਦਿਤਾ ਅਬ੍ਭਤ੍ਥਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ

ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ ਗੋਚਰਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ; ਬਲਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ... ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ... ਮਗ੍ਗਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ... ਧਮ੍ਮੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ ਗੋਚਰਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤੀਤਿ ਕਥਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ? ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ...ਪੇ॰... ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ।

ਅਟ੍ਠ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨੇ ਞਾਣਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਚ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਵਤ੍ਥੂਨਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ। ਇਮਾਨਿ ਬਾਤ੍ਤਿਂਸ ਸਤੋਕਾਰਿਸ੍ਸ ਞਾਣਾਨਿ।

ਸਤੋਕਾਰਿਞਾਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਞਾਣਰਾਸਿਛਕ੍ਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੮੩. ਕਤਮਾਨਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਞਾਣਾਨਿ? ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ, ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ...ਪੇ॰... ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ, ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ। ਇਮਾਨਿ ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਞਾਣਾਨਿ।

ਕਤਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇਸਤ੍ਤਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਞਾਣਾਨਿ? ਦੀਘਂ ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਦੀਘਂ ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ...ਪੇ॰... ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਾਸਂ, ਵਿਮੋਚਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇਸਤ੍ਤਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਞਾਣਾਨਿ।

ਕਤਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਞਾਣਾਨਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਞਾਣਂ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਞਾਣਂ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਞਾਣਂ। ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਞਾਣਾਨਿ।

ਕਤਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਲੋਮੇ ਞਾਣਾਨਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਲੋਮੇ ਞਾਣਂ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਲੋਮੇ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਲੋਮੇ ਞਾਣਂ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਲੋਮੇ ਞਾਣਂ – ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਲੋਮੇ ਞਾਣਾਨਿ।

ਕਤਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਞਾਣਾਨਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਞਾਣਂ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਞਾਣਂ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਾਸਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਞਾਣਂ – ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਞਾਣਾਨਿ।

ਕਤਮਾਨਿ ਏਕਵੀਸਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਖੇ ਞਾਣਾਨਿ? ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਖੇ ਞਾਣੰ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਖੇ ਞਾਣੰ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਸ੍ਸ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਖੇ ਞਾਣੰ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਓਲ਼ਾਰਿਕਸ੍ਸ, ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਸ੍ਸ, ਓਲ਼ਾਰਿਕਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਸ੍ਸ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਖੇ ਞਾਣੰ, ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨੁਸਹਗਤਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਸ੍ਸ, ਅਨੁਸਹਗਤਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਸ੍ਸ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਖੇ ਞਾਣੰ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ, ਰੂਪਰਾਗਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਅਰੂਪਰਾਗਸ੍ਸ, ਮਾਨਸ੍ਸ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ, ਮਾਨਾਨੁਸਯਸ੍ਸ, ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਸ੍ਸ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਖੇ ਞਾਣੰ। ਇਮਾਨਿ ਏਕਵੀਸਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਖੇ ਞਾਣਾਨਿ। ਸੋਲ਼ਸਵਤ੍ਥੁਕੰ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿੰ ਭਾਵਯਤੋ ਸਮਧਿਕਾਨਿ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਞਾਣਸਤਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਞਾਣਰਾਸਿਛਕ੍ਕਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਛਟ੍ਠੋ।

ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਕਥਾ [ਆਨਾਪਾਨਕਥਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾ

੧. ਪਠਮਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੮੪. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ। ''ਭਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ [''ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ (ਕ॰)] ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਪਞ੍ਚਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ? ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ – ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ'' [ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੪੭੧]।

੧੮੫. ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ? ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਨ੍ਨਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤੋ, ਸਦ੍ਧੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਸੇਵਤੋ ਭਜਤੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੋ, ਪਸਾਦਨੀਯੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ – ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ। ਕੁਸੀਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤੋ, ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਸੇਵਤੋ ਭਜਤੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੋ, ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ – ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ। ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤੀ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤੋ, ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤੀ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਸੇਵਤੋ ਭਜਤੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੋ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ – ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ। ਅਸਮਾਹਿਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤੋ, ਸਮਾਹਿਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਸੇਵਤੋ ਭਜਤੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੋ, ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ – ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ। ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤੋ, ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਸੇਵਤੋ ਭਜਤੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੋ, ਗਮ੍ਭੀਰਞਾਣਚਰਿਯੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ – ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ। ਇਤਿ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯਤੋ , ਪਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਸੇਵਤੋ ਭਜਤੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੋ, ਪਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ – ਇਮੇਹਿ ਪਨ੍ਨਰਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ।

ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਯਨ੍ਤਿ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ? ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਯਨ੍ਤਿ, ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ। ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੰ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੰ ਪਜਹਤਿ; ਕੋਸਜ੍ਜੰ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਕੋਸਜ੍ਜੰ ਪਜਹਤਿ; ਪਮਾਦੰ ਪਜਹਨ੍ਤੋ

ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਪਮਾਦਂ ਪਜਹਤਿ; ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਜਹਤਿ; ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਜਹਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਯਨ੍ਤਿ, ਇਮੇਹਿ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ।

ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾਨਿ? ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾਨਿ। ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਂ; ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਂ ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਂ। ਕੋਸਜ੍ਜਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਂ; ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਕੋਸਜ੍ਜਂ ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਂ। ਪਮਾਦਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਂ; ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਪਮਾਦੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨੋ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਂ; ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਹੀਨਂ ਹੋਤਿ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵਿਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਂ; ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਸੁਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਹੀਨਾ ਹੋਤਿ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਾ। ਇਮੇਹਿ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾਨਿ।

੧੮੬. ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਯਨ੍ਤਿ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾਨਿ ਚ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਚ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਚ? ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਯਨ੍ਤਿ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾਨਿ ਚ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਚ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਚ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਯਨ੍ਤਿ; ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾਨਿ ਚ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਚ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਚ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਯਨ੍ਤਿ; ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾਨਿ ਚ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਚ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਚ। ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਯਨ੍ਤਿ; ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾਨਿ ਚ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਚ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਚ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਯਨ੍ਤਿ; ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾਨਿ ਚ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਚ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਚ। ਇਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਮਗ੍ਗਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਫਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ। ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਯਨ੍ਤਿ; ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾਨਿ ਚ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਚ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਚ।

ਕਤਿਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵਨਾ; ਕਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਭਾਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ? ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵਨਾ; ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਭਾਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ। ਕਤਮੇਸਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵਨਾ? ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸੇਕ੍ਖਾਨਂ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਸ੍ਸ ਚ – ਇਮੇਸਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵਨਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਭਾਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ? ਸਵਨੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਾਵਕੋ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਾਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ, ਸਯਂ ਭੂਤਟ੍ਠੇਨ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਾਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ, ਅਪ੍ਪਮੇਯਟ੍ਠੇਨ ਤਥਾਗਤੋ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਾਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ – ਇਮੇ ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਭਾਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ। ਇਤਿ ਇਮੇਸਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵਨਾ; ਇਮੇ ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਭਾਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ।

ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਦੁਤਿਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੮੭. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ''ਪਞ੍ਚਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ? ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ , ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਯਥਾਭੂਤਂ ਨਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਨ ਮੇ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਸਮਣੇਸੁ [ਚੇਵ

(ਕ॰) ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੪੭੬] ਵਾ ਸਮਣਸਮ੍ਮਤਾ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਮ੍ਮਤਾ; ਨ ਚ ਪਨੇਤੇ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ [ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੪੭੬] ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਂ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਤ੍ਥਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਕੇਚਿ [ਯੇ ਕੇਚਿ ਖੋ (ਸ੍ਯਾ॰), ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਖੋ (ਕ॰) ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੪੭੬ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਇਮੇਸਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਖੋ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ ਸਮਣੇਸੁ ਵਾ ਸਮਣਸਮ੍ਮਤਾ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਮ੍ਮਤਾ; ਤੇ ਚ ਪਨਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤ੍ਥਞ੍ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਤ੍ਥਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

੧੮੮. ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ; ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਮੁਦਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ? ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ; ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਂ ਪਜਾਨਾਤਿ? ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ? ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ; ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਆਦੀਨਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ? ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਹੋਤਿ; ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਪਜਾਨਾਤਿ?

ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ; ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਮੁਦਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ; ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ; ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਦਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ; ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਆਦੀਨਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਅਸੀਤਿਸਤਂ ਆਕਾਰੇਹਿ [ਅਸੀਤਿਸਤਾਕਾਰੇਹਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਹੋਤਿ; ਅਸੀਤਿਸਤਂ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਪਜਾਨਾਤਿ।

ਕਤਮੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ; ਕਤਮੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਮੁਦਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ? ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਤ੍ਥਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਸਮੁਦਯੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ; ਪਗ੍ਗਹਤ੍ਥਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਸਮੁਦਯੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ; ਉਪਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਸਮੁਦਯੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ; ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਤ੍ਥਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਸਮੁਦਯੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ; ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਸਮੁਦਯੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਤ੍ਥਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਸਮੁਦਯੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਤ੍ਥਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਸਮੁਦਯੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਸਮੁਦਯੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਤ੍ਥਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਸਮੁਦਯੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਸਮੁਦਯੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ

ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ , ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ।

ਇਮੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ, ਇਮੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਸਮੁਦਯਂ ਪਜਾਨਾਤਿ।

ਕਤਮੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ; ਕਤਮੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਂ ਪਜਾਨਾਤਿ? ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਂ [ਏਕਤ੍ਤਂ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ; ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ; ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ; ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ; ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ।

ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠਾਯ ਆਵਜ੍ਜਨਾਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ। ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ। ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤੁਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ।

ਇਮੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ ਹੋਤਿ; ਇਮੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੰ ਪਜਾਨਾਤਿ।

ਕ. ਅਸ੍ਸਾਦਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੮੯. ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ; ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਅਸ੍ਸਾਦੰ ਪਜਾਨਾਤਿ? ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਸ੍ਸ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਚਰਿਯਾਯ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੰ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਵਿਹਾਰਾਧਿਗਮੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਅਯੰ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ।

ਕੋਸਜ੍ਜਸ੍ਸ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਕੋਸਜ੍ਜਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਚਰਿਯਾਯ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੰ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਵਿਹਾਰਾਧਿਗਮੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਅਯੰ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ।

ਪਮਾਦਸ੍ਸ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਪਮਾਦਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਚਰਿਯਾਯ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੰ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਵਿਹਾਰਾਧਿਗਮੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਅਯੰ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ।

ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਚਰਿਯਾਯ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੰ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਵਿਹਾਰਾਧਿਗਮੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਅਯੰ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨੰ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਦਸ੍ਸਨਚਰਿਯਾਯ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੰ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ , ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਵਿਹਾਰਾਧਿਗਮੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਅਯੰ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ।

ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਹੋਤਿ; ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਅਸ੍ਸਾਦੰ ਪਜਾਨਾਤਿ।

ਖ. ਆਦੀਨਵਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੯੦. ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ; ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਆਦੀਨਵੰ ਪਜਾਨਾਤਿ? ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ।

ਕੋਸਜ੍ਜਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਕੋਸਜ੍ਜਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ...ਪੇ॰... ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ।

ਪਮਾਦਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਪਮਾਦਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ...ਪੇ॰... ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ।

ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ...ਪੇ॰... ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ।

ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ।

ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ ਹੋਤਿ; ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਆਦੀਨਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ।

ਗ. ਨਿਸ੍ਸਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੯੧. ਕਤਮੇਹਿ ਅਸੀਤਿਸਤਂ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਹੋਤਿ; ਕਤਮੇਹਿ ਅਸੀਤਿਸਤਂ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਪਜਾਨਾਤਿ? ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਪਣੀਤਤਰਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਪੁਰਿਮਤਰਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ; ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕੋਸਜ੍ਜਾ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ, ਕੋਸਜ੍ਜਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਪਣੀਤਤਰਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਪੁਰਿਮਤਰਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ; ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਮਾਦਾ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ, ਪਮਾਦਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ , ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਪਣੀਤਤਰਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਪੁਰਿਮਤਰਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ; ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਪਣੀਤਤਰਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਪੁਰਿਮਤਰਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ; ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਪਣੀਤਤਰਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਪੁਰਿਮਤਰਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਨਿਸ੍ਸਟਂ ਹੋਤਿ।

੧੯੨. ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਪਞ੍ਚਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਠਮੇ ਝਾਨੇ ਪਞ੍ਚਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦੁਤਿਯੇ ਝਾਨੇ ਪਞ੍ਚਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤਿਯੇ ਝਾਨੇ ਪਞ੍ਚਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਝਾਨੇ ਪਞ੍ਚਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਚਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਚਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਚਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਚਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਖਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਖਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਵਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਵਿਵਟ੍ਟਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਵਿਵਟ੍ਟਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਞਹਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਞਾਣੇ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਾਮੋਜ੍ਜੇ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਰਤਿਯਾ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੧੯੩. ਪਠਮੇ ਝਾਨੇ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦੁਤਿਯੇ ਝਾਨੇ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਤਿਯੇ ਝਾਨੇ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪੀਤਿਯਾ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਝਾਨੇ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸੁਖਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ

ਨਨ੍ਦਿਯਾ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਰਾਗਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੁਦਯਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਆਦਾਨਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਖਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਘਨਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਵਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਆਯੂਹਨਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਧੁਵਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਣਿਧਿਯਾ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਾਰਾਦਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਆਲਯਾਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਵਟ੍ਟਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਞ੍ਞੋਗਾਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਨੁਸਹਗਤੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਞੇਵ ਖੀਣਾਸਵਾਨੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਨਿਸ੍ਸਟਾਨਿ ਚ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਚ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਚ।

ਇਮੇਹਿ ਅਸੀਤਿਸਤੰ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ ਹੋਤਿ; ਇਮੇਹਿ ਅਸੀਤਿਸਤੰ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ ਪਜਾਨਾਤਿ।

ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦੁਤਿਯੋ।

ਪਠਮਭਾਣਵਾਰੋ।

੩. ਤਤਿਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੯੪. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨੰ [ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੪੭੮-੪੭੯ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ]। ''ਪਞ੍ਚਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ? ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ। ਕਤ੍ਥ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ? ਚਤੂਸੁ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਸੁ – ਏਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਕਤ੍ਥ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ? ਚਤੂਸੁ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਸੁ – ਏਤ੍ਥ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਕਤ੍ਥ ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ? ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ – ਏਤ੍ਥ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਕਤ੍ਥ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ? ਚਤੂਸੁ ਝਾਨੇਸੁ – ਏਤ੍ਥ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਕਤ੍ਥ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ? ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ – ਏਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ''।

ਚਤੂਸੁ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਸੁ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ? ਚਤੂਸੁ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਸੁ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ? ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ? ਚਤੂਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ? ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ?

ਚਤੂਸੁ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਸੁ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ। ਚਤੂਸੁ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਸੁ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ। ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ

ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ। ਚਤੂਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ। ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ।

ਕ. ਪਭੇਦਗਣਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੯੫. ਚਤੂਸੁ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਸੁ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਤਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ? ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਸਂਸੇਵੇ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ , ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ; ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇ... ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੇ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇ... ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਚਤੂਸੁ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਸੁ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਇਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ।

ਚਤੂਸੁ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਸੁ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਤਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ? ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਪਗ੍ਗਹਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ...ਪੇ॰... ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਠਿਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਸਾਯ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਪਗ੍ਗਹਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਚਤੂਸੁ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਸੁ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਇਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ।

ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਤਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ? ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ... ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਇਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ।

ਚਤੂਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਤਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ? ਪਠਮੇ ਝਾਨੇ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਦੁਤਿਯੇ ਝਾਨੇ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯੇ ਝਾਨੇ... ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਝਾਨੇ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਚਤੂਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਇਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ।

ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਤਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ? ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇ ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇ... ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇ... ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇ ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਇਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ।

ਖ. ਚਰਿਯਵਾਰੋ

੧੯੬. ਚਤੂਸੁ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਸੁ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ?

ਚਤੂਸੁ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਸੁ...ਪੇ॰... ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ... ਚਤੂਸੁ ਝਾਨੇਸੁ... ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ? ਚਤੂਸੁ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਸੁ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਚਤੂਸੁ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਸੁ...ਪੇ॰... ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ... ਚਤੂਸੁ ਝਾਨੇਸੁ... ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਚਤੂਸੁ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਸੁ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਤਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ? ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਸਂਸੇਵੇ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਵਨੇ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇ...ਪੇ॰... ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੇ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇ... ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਚਤੂਸੁ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਯਙ੍ਗੇਸੁ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਇਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਚਤੂਸੁ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਸੁ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਤਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ? ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਪਗ੍ਗਹਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ...ਪੇ॰... ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ... ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਠਿਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਸਾਯ ਭਿਯ੍ਯੋਭਾਵਾਯ ਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਪਗ੍ਗਹਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ...ਪੇ॰... ਚਤੂਸੁ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਸੁ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਇਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਤਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ? ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ

ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ…ਪੇ॰… ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ…ਪੇ॰… ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ…ਪੇ॰… ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਇਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਚਤੂਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਤਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ? ਪਠਮੇ ਝਾਨੇ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਦੁਤਿਯੇ ਝਾਨੇ…ਪੇ॰… ਤਤਿਯੇ ਝਾਨੇ…ਪੇ॰… ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਝਾਨੇ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ…ਪੇ॰… ਚਤੂਸੁ ਝਾਨੇਸੁ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਇਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਤਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ? ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇ ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇ…ਪੇ॰… ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇ… ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇ ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਇਮੇਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਚਰਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਗ. ਚਾਰਵਿਹਾਰਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੯੭. ਚਾਰੋ ਚ ਵਿਹਾਰੋ ਚ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ, ਯਥਾਚਰਨ੍ਤੰ ਯਥਾਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞੂ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਓਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯੁੰ – ''ਅਦ੍ਧਾ, ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਪਤ੍ਤੋ ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਤਿ ਵਾ''।

ਚਰਿਯਾਤਿ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ – ਇਰਿਯਾਪਥਚਰਿਯਾ, ਆਯਤਨਚਰਿਯਾ, ਸਤਿਚਰਿਯਾ, ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾ, ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਮਗ੍ਗਚਰਿਯਾ, ਪਤ੍ਤਿਚਰਿਯਾ, ਲੋਕਤ੍ਥਚਰਿਯਾਤਿ। **ਇਰਿਯਾਪਥਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ। **ਆਯਤਨਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਛਸੁ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇਸੁ ਆਯਤਨੇਸੁ। **ਸਤਿਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। **ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਝਾਨੇਸੁ। **ਞਾਣਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ। **ਮਗ੍ਗਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਸੁ। **ਪਤ੍ਤਿਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇਸੁ। **ਲੋਕਤ੍ਥਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਤਥਾਗਤੇਸੁ ਅਰਹਨ੍ਤੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਸੁ, ਪਦੇਸੇ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੇਸੁ, ਪਦੇਸੇ ਸਾਵਕੇਸੁ। ਇਰਿਯਾਪਥਚਰਿਯਾ ਚ ਪਣਿਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ, ਆਯਤਨਚਰਿਯਾ ਚ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਾਨੰ, ਸਤਿਚਰਿਯਾ ਚ ਅਪ੍ਪਮਾਦਵਿਹਾਰੀਨੰ, ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾ ਚ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾਨੰ, ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ, ਮਗ੍ਗਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨੰ, ਪਤ੍ਤਿਚਰਿਯਾ ਚ ਅਧਿਗਤਫਲਾਨੰ, ਲੋਕਤ੍ਥਚਰਿਯਾ ਚ ਤਥਾਗਤਾਨੰ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ, ਪਦੇਸੇ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨੰ, ਪਦੇਸੇ ਸਾਵਕਾਨੰ। ਇਮਾ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ।

ਅਪਰਾਪਿ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ। ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾਯ ਚਰਤਿ, ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਵੀਰਿਯੇਨ ਚਰਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਸਤਿਯਾ ਚਰਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿਨਾ ਚਰਤਿ, ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਰਤਿ, ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾਯ ਚਰਤਿ, ਏਵੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਯਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਆਯਤਨਚਰਿਯਾਯ ਚਰਤਿ, ਏਵੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਿਸੇਸਚਰਿਯਾਯ ਚਰਤਿ – ਇਮਾ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ।

ਅਪਰਾਪਿ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ। ਦਸ੍ਸਨਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯ, ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਵੋਦਾਨਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਸ੍ਸ, ਪਗ੍ਗਹਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਯਾ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ – ਇਮਾ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ।

ਵਿਹਾਰੋਤਿ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾਯ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਵੀਰਿਯੇਨ ਵਿਹਰਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਸਤਿਯਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿਨਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਹਰਤਿ।

ਅਨੁਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ।

ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋਤਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। **ਯਥਾਚਰਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਦ੍ਧਾਯ ਚਰਨ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਵੀਰਿਯੇਨ ਚਰਨ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਸਤਿਯਾ ਚਰਨ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਸਮਾਧਿਨਾ ਚਰਨ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਰਨ੍ਤਂ। **ਯਥਾਵਿਹਰਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਦ੍ਧਾਯ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਵੀਰਿਯੇਨ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਸਤਿਯਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਸਮਾਧਿਨਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ। **ਵਿਞ੍ਞੂ**ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੂ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਬੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ। **ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ**ਤਿ ਏਕਕਮ੍ਮਂ ਏਕੁਦ੍ਦੇਸੋ ਸਮਸਿਕ੍ਖਤਾ। **ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਗਮ੍ਭੀਰਾਨਿ ਠਾਨਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਝਾਨਾ ਚ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਚ ਸਮਾਧੀ ਚ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਚ ਮਗ੍ਗਾ ਚ ਫਲਾਨਿ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਚ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਚ। **ਓਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਹੇਯ੍ਯੁਂ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯੁਂ। **ਅਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਏਕਂਸਵਚਨਮੇਤਂ ਨਿਸ੍ਸਂਸਯਵਚਨਮੇਤਂ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖਵਚਨਮੇਤਂ ਅਦ੍ਵੇਜ੍ਝਵਚਨਮੇਤਂ ਅਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਵਚਨਮੇਤਂ ਨਿਯੋਗਵਚਨਮੇਤਂ ਅਪਣ੍ਣਕਵਚਨਮੇਤਂ ਅਵਤ੍ਥਾਪਨਵਚਨਮੇਤਂ – ਅਦ੍ਧਾਤਿ। **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਮੇਤਂ ਗਰੁਵਚਨਮੇਤਂ ਸਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਾਧਿਵਚਨਮੇਤਂ – ਆਯਸ੍ਮਾਤਿ। **ਪਤ੍ਤੋ** ਵਾਤਿ ਅਧਿਗਤੋ ਵਾ। **ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਤਿ** ਵਾਤਿ ਅਧਿਗਮਿਸ੍ਸਤਿ ਵਾ।

ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਚਤੁਤ੍ਥਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੯੮. ਪੁਰਿਮਨਿਦਾਨਂ [ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਨਿਦਾਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]। ''ਪਞ੍ਚਿਮਾਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ? ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ – ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ? ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਛਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤੇਨਟ੍ਠੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ – ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਆਦਿਵਿਸੋਧਨਟ੍ਠੇਨ ਅਧਿਮਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ, ਪਰਿਯਾਦਾਨਟ੍ਠੇਨ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕਟ੍ਠੇਨ''।

ਕ. ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੯੯. ਕਥਂ **ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ?** ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਂ ਪਜਹਤੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕੋਸੱਜਂ ਪਜਹਤੋ ਪਗ੍ਗਹਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਪਮਾਦਂ ਪਜਹਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ

ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਜਹਤੋ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਜਹਤੋ ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਜਹਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਸੇਨ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਜਹਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਸੇਨ ਪਗ੍ਗਹਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਜਹਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਸੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਜਹਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਸੇਨ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਜਹਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਜਹਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਸੇਨ...ਪੇ॰... ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਜਹਤੋ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ।

ਖ. ਆਦਿਵਿਸੋਧਨਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੨੦੦. ਕਥਂ **ਆਦਿਵਿਸੋਧਨਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ?** ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ [ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ ਪਦੇਸੁਪਿ] ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ – ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦਿਵਿਸੋਧਨਾ। ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਕੋਸਜ੍ਜਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ – ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦਿਵਿਸੋਧਨਾ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਪਮਾਦਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ – ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦਿਵਿਸੋਧਨਾ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ – ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦਿਵਿਸੋਧਨਾ। ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ – ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਆਦਿਵਿਸੋਧਨਾ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ – ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਆਦਿਵਿਸੋਧਨਾ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ – ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਆਦਿਵਿਸੋਧਨਾ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ – ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਆਦਿਵਿਸੋਧਨਾ। ਏਵਂ ਆਦਿਵਿਸੋਧਨਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ।

ਗ. ਅਧਿਮਤ੍ਤਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੨੦੧. ਕਥੰ **ਅਧਿਮਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ?** ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ । ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ਪੀਤਿਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪੀਤਿਵਸੇਨ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਸੁਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ਸੁਖਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੁਖਵਸੇਨ ਓਭਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ਓਭਾਸਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਓਭਾਸਵਸੇਨ ਸਂਵੇਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ਸਂਵੇਗਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਂਵੇਜੇਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਤਿ – ਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਸਮਾਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਾਧੁਕਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ – ਪਗ੍ਗਹਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਥਾਪਗ੍ਗਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਾਧੁਕਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ – ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ – ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਪਣੀਤਤਰੇ ਵਿਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ – ਵਿਵਟ੍ਟਨਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਵਿਵਟ੍ਟਿਤਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਵੋਸਜ੍ਜਤਿ [ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] – ਵੋਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਵੋਸਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ – ਨਿਰੋਧਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਨਿਰੋਧਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਵੋਸਗ੍ਗਾ – ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਵੋਸਗ੍ਗੋ ਚ, ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਵੋਸਗ੍ਗੋ ਚ। ਕਿਲੇਸੇ ਚ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤੀਤਿ – ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਵੋਸਗ੍ਗੋ। ਨਿਰੋਧਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਵੋਸਗ੍ਗੋ। ਨਿਰੋਧਵਸੇਨ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਵੋਸਗ੍ਗਾ।

ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ... ਦਿਟ੍ਠੇਕਟ੍ਠਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ... ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ... ਅਨੁਸਹਗਤਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਕੋਸਜ੍ਜਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ... ਕੋਸਜ੍ਜਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ... ਦਿਟ੍ਠੇਕਟ੍ਠਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ... ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਪਮਾਦਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ... ਪਮਾਦਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ... ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ... ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ... ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ... ਦਿਟ੍ਠੇਕਟ੍ਠਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ... ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ... ਅਨੁਸਹਗਤਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ਪੀਤਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾ ਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪੀਤਿਵਸੇਨ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਸੁਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ਸੁਖਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸੁਖਵਸੇਨ ਓਭਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ਓਭਾਸਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਓਭਾਸਵਸੇਨ ਸਂਵੇਗੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ਸਂਵੇਗਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਂਵੇਜੇਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਤਿ – ਸਮਾਧਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਥਾਸਮਾਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਾਧੁਕਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ – ਪਗ੍ਗਹਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਥਾਪਗ੍ਗਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਾਧੁਕਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ – ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ –

ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ [ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬੋ] ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਪਣੀਤਤਰੇ ਵਿਵਟ੍ਟਨ੍ਤਿ – ਵਿਵਟ੍ਟਨਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਵਿਵਟ੍ਟਿਤਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਵੋਸਜ੍ਜਤਿ – ਵੋਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਵੋਸਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਤਤੋ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ – ਨਿਰੋਧਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਨਿਰੋਧਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਵੋਸਗ੍ਗਾ – ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਵੋਸਗ੍ਗੋ ਚ, ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਵੋਸਗ੍ਗੋ ਚ। ਕਿਲੇਸੇ ਚ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤੀਤਿ – ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਵੋਸਗ੍ਗੋ। ਨਿਰੋਧਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਵੋਸਗ੍ਗੋ। ਨਿਰੋਧਵਸੇਨ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਵੋਸਗ੍ਗਾ। ਏਵਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ।

ਦੁਤਿਯਭਾਣਵਾਰੋ।

ਘ. ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੨੦੨. ਕਥਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ? ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ – ਪਾਮੋਜ੍ਜਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ।

ਙ. ਪਰਿਯਾਦਾਨਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਕਥਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ? ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ , ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਪਰਿਲ਼ਾਹਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ। ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕੋਸਜ੍ਜਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਕੋਸਜ੍ਜਪਰਿਲ਼ਾਹਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਮਾਦਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਪਮਾਦਪਰਿਲ਼ਾਹਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਪਰਿਲ਼ਾਹਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ। ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਰਿਲ਼ਾਹਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ।

ਚ. ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੨੦੩. ਕਥਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ? ਸਦ੍ਧੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਸਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਵੀਰਿਯਵਾ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਹੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਵੀਰਿਯਵਤੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਹੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਸਤਿਮਾ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਸਤਿਮਤੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਸਮਾਹਿਤੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਪਞ੍ਞਵਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਪਞ੍ਞਵਤੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਯੋਗਾਵਚਰਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਯੋਗਾਵਚਰਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਯੋਗਾਵਚਰਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ , ਯੋਗਾਵਚਰਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਯੋਗਾਵਚਰਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ।

ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮੋਧਾਨਂ

੨੦੪. ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ? ਸੇਕ੍ਖੋ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ? ਵੀਤਰਾਗੋ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ? ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਕ੍ਖੋ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਅਟ੍ਠਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਵੀਤਰਾਗੋ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ।

ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਾਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ? ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਓਭਾਸੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਪਹਂਸਨੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ – ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ।

ਸੇਕ੍ਖੋ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਕਤਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ? ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਓਭਾਸੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਪਹਂਸਨੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਏਕਤ੍ਤੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ – ਸੇਕ੍ਖੋ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ।

ਵੀਤਰਾਗੋ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਕਤਮੇਹਿ ਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ? ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ…ਪੇ॰… ਏਕਤ੍ਤੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਞਾਣੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ – ਵੀਤਰਾਗੋ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਇਮੇਹਿ ਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ।

੨੦੫. ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ? ਸੇਕ੍ਖੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ , ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ? ਵੀਤਰਾਗੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ?

ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਨਵਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਨਵਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਸੇਕ੍ਖੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਵੀਤਰਾਗੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ।

ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਕਤਮੇਹਿ ਨਵਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਕਤਮੇਹਿ ਨਵਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸੁਖਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਅਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਖਯਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਘਨਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਵਯਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਆਯੂਹਨਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਵਿਪਰਿਣਾਮੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਧੁਵਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਪਣਿਧਿਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ [ਪਣਿਧਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਹੋਤਿ। ਸੁਞ੍ਞਤੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ

– ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ।

੨੦੬. ਸੇਕ੍ਖੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਕਤਮੇਹਿ ਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਕਤਮੇਹਿ ਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸੁਞ੍ਞਤੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਞਾਣੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਅਞਾਣਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ – ਸੇਕ੍ਖੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਇਮੇਹਿ ਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਇਮੇਹਿ ਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ।

ਵੀਤਰਾਗੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਕਤਮੇਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਕਤਮੇਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਞਾਣੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਅਞਾਣਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਵਿਸਞ੍ਞੋਗੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਞ੍ਞੋਗਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਨਿਰੋਧੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ – ਵੀਤਰਾਗੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ।

ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਗੋਚਰਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮੇ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਗੋਚਰਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। **ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤੀ**ਤਿ ਕਥਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ? ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਪਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਓਭਾਸੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਸਮ੍ਪਹਂਸਨੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਉਪੇਕ੍ਖੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ , ਏਕਤ੍ਤੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਞਾਣੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਵਿਮੁਤ੍ਤੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਸੁਖਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਅਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਖਯਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਘਨਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਵਯਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਆਯੂਹਨਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਵਿਪਰਿਣਾਮੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਧੁਵਤੋ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਪਣਿਧਿਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਸੁਞ੍ਞਤੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਞਾਣੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਅਞਾਣਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਵਿਸਞ੍ਞੋਗੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਸਞ੍ਞੋਗਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ , ਨਿਰੋਧੂਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਵਸੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਮੋਧਾਨੇਤਿ, ਗੋਚਰਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਮਤ੍ਥਞ੍ਚ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ।

੨੦੭. ਚਤੁਸਟ੍ਠਿਯਾ ਆਕਾਰੇਹਿ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਵਸੀਭਾਵਤਾਪਞ੍ਞਾ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੇ ਞਾਣਂ। ਕਤਮੇਸਂ ਤਿਣ੍ਣਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ? ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ, ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ, ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ।

ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕਤਿ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤਿ? ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕਤਿ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤਿ? ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਕਤਿ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤਿ? ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਕਂ ਠਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ – ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਂ। ਅਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਛ ਠਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਤਿ – ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ, ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ, ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ। ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਏਕਂ ਠਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ – ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ।

ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਹਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਪਰਿਵਾਰਂ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ

ਦਸ੍ਸਨਪਰਿਵਾਰੰ ਹੋਤਿ, ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਵਿਜਾਨਨਪਰਿਵਾਰੰ ਹੋਤਿ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਭਿਸਨ੍ਦਨਪਰਿਵਾਰੰ ਹੋਤਿ, ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਪਵਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਪਰਿਵਾਰੰ ਹੋਤਿ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ ਰੂਪੰ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਕੁਸਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਅਨਾਸਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਅਪਚਯਗਾਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਅਨਞ੍ਞਾਤਞ੍ਞਸ੍ਸਾਮੀਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਹਜਾਤਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੰਸਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਵ ਤਸ੍ਸ ਆਕਾਰਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਾ ਚ।

ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਕ੍ਖਣੇ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੇ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਪਰਿਵਾਰੰ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਪਵਤ੍ਤਸਨ੍ਤਤਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਪਰਿਵਾਰੰ ਹੋਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੇ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇਵ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ ਰੂਪੰ ਸਬ੍ਬੇਵ ਅਨਾਸਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੇ ਅਞ੍ਞਾਤਾਵਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਹਜਾਤਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ । ਤੇਵ ਤਸ੍ਸ ਆਕਾਰਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਾ ਚ। ਇਤਿ ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਅਟ੍ਠਕਾਨਿ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਆਸਵਾਤਿ ਕਤਮੇ ਤੇ ਆਸਵਾ? ਕਾਮਾਸਵੋ, ਭਵਾਸਵੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ। ਕਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ [ਖਿਯ੍ਯਨ੍ਤਿ (ਕ॰)]? ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨਵਸੇਸੋ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ। ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੋ ਕਾਮਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੋ ਭਵਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ। ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਕਾਮਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੋ ਭਵਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ। ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ। ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨਵਸੇਸੋ ਕਾਮਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੋ ਭਵਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ। ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨਵਸੇਸੋ ਭਵਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ, ਅਨਵਸੇਸੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੋ ਖੀਯਤਿ। ਏਤ੍ਥੇਤੇ ਆਸਵਾ ਖੀਯਨ੍ਤਿ।

੨੦੮. ਨ ਤਸ੍ਸ ਅਦ੍ਦਿਟ੍ਠਮਿਧਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਅਥੋ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਮਜਾਨਿਤਬ੍ਬੰ।
ਸਬ੍ਬੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਿ ਯਦਤ੍ਥਿ ਨੇਯ੍ਯੰ, ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂਤਿ॥

ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ? ਚੁਦ੍ਦਸ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਾਨਿ – ਦੁਕ੍ਖੇ ਞਾਣੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਞਾਣੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ... ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ, ਅਨਾਵਰਣਞਾਣੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ। ਇਮਾਨਿ ਚੁਦ੍ਦਸ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਾਨਿ। ਇਮੇਸੰ ਚੁਦ੍ਦਸਨ੍ਨੰ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਾਨੰ ਅਟ੍ਠ ਞਾਣਾਨਿ ਸਾਵਕਸਾਧਾਰਣਾਨਿ, ਛ ਞਾਣਾਨਿ ਅਸਾਧਾਰਣਾਨਿ ਸਾਵਕੇਹਿ।

ਯਾਵਤਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਞਾਤੋ, ਅਞ੍ਞਾਤੋ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ। ਯੰ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਤੰ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ। ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ। ਯਾਵਤਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਦਿਟ੍ਠੋ ਵਿਦਿਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ ਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ; ਅਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ। ਯੰ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਤੰ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ। ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ। ਯਾਵਤਾ ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਟ੍ਠੋ... ਯਾਵਤਾ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ... ਯਾਵਤਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੋ... ਯਾਵਤਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੋ... ਯਾਵਤਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੋ... ਯਾਵਤਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੋ... ਯਾਵਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤੇ ਞਾਣੰ... ਯਾਵਤਾ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਆਸਯਾਨੁਸਯੇ ਞਾਣੰ... ਯਾਵਤਾ ਯਮਕਪਾਟਿਹੀਰੇ ਞਾਣੰ... ਯਾਵਤਾ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣੰ... ਯਾਵਤਾ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਮਾਰਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਦਿਟ੍ਠੰ ਸੁਤੰ ਮੁਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ ਪਤ੍ਤੰ ਪਰਿਯੇਸਿਤੰ ਅਨੁਵਿਚਰਿਤੰ ਮਨਸਾ, ਤੰ ਞਾਤੰ ਦਿਟ੍ਠੰ ਵਿਦਿਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤੰ

ਫਸ੍ਸਿਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਅਫਸ੍ਸਿਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯ ਨਤ੍ਥੀਤਿ – ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ। ਯਂ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਤਂ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦਹਤਿ। ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦਹਤਿ। ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਸਮਾਦਹਤਿ, ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦਹਤਿ। ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦਹਤਿ। ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਮਾਦਹਤਿ, ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦਹਤਿ, ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਸਮਾਦਹਤਿ, ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦਹਤਿ, ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਮਾਦਹਤਿ। ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦਹਤਿ, ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਸਮਾਦਹਤਿ। ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਮਾਦਹਤਿ। ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਸਮਾਦਹਤਿ। ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦਹਤਿ, ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਮਾਦਹਤਿ, ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ ਪਜਾਨਾਤਿ।

ਸਦ੍ਦਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਪਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਹਿਤਂ। ਸਦ੍ਦਹਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਹਿਤਂ। ਸਦ੍ਦਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮਾਦਹਿਤਂ, ਸਮਾਦਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਹਿਤਂ। ਸਦ੍ਦਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਜਾਨਿਤਂ, ਪਜਾਨਿਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਹਿਤਂ। ਪਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਂ , ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਪਗ੍ਗਹਿਤਂ। ਪਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮਾਦਹਿਤਂ, ਸਮਾਦਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਗ੍ਗਹਿਤਂ। ਪਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਜਾਨਿਤਂ ਪਜਾਨਿਤਤ੍ਤਾ ਪਗ੍ਗਹਿਤਂ। ਪਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਹਿਤਂ, ਸਦ੍ਦਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਗ੍ਗਹਿਤਂ। ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮਾਦਹਿਤਂ, ਸਮਾਦਹਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਂ। ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਪਜਾਨਿਤਂ, ਪਜਾਨਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਂ। ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਹਿਤਂ, ਸਦ੍ਦਹਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਂ। ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਪਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਪਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਂ। ਸਮਾਦਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਜਾਨਿਤਂ, ਪਜਾਨਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮਾਦਹਿਤਂ। ਸਮਾਦਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਹਿਤਂ, ਸਦ੍ਦਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮਾਦਹਿਤਂ। ਸਮਾਦਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਪਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮਾਦਹਿਤਂ। ਸਮਾਦਹਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮਾਦਹਿਤਂ। ਪਜਾਨਿਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਹਿਤਂ, ਸਦ੍ਦਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਜਾਨਿਤਂ। ਪਜਾਨਿਤਤ੍ਤਾ ਪਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਪਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਜਾਨਿਤਂ। ਪਜਾਨਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਪਜਾਨਿਤਂ। ਪਜਾਨਿਤਤ੍ਤਾ ਸਮਾਦਹਿਤਂ, ਸਮਾਦਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਜਾਨਿਤਂ।

ਯਂ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁ ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਂ, ਯਂ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਂ ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁ, ਯੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਤਥਾਗਤੋ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੇ [ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਨਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੇ।

ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇਤਿ ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੋ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੋ। ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੋ, ਕੁਸੀਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੋ। ਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੋ, ਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੋ। ਸਮਾਹਿਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੋ, ਅਸਮਾਹਿਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੋ। ਪਞ੍ਞਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੋ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੋ।

ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਤਿ ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਞਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ। **ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇ**ਤਿ ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸ੍ਵਾਕਾਰੋ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦ੍ਵਾਕਾਰੋ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਞਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸ੍ਵਾਕਾਰੋ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦ੍ਵਾਕਾਰੋ। **ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ**ਤਿ ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੋ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੋ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਞਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੋ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੋ।

ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੇ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਨਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੇਤਿ ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ। ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ

ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ , ਕੁਸੀਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਞਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਨਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ।

ਲੋਕੋਤਿ ਖਨ੍ਧਲੋਕੋ ਧਾਤੁਲੋਕੋ ਆਯਤਨਲੋਕੋ ਵਿਪਤ੍ਤਿਭਵਲੋਕੋ ਵਿਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਲੋਕੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵਲੋਕੋ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਲੋਕੋ।

ਏਕੋ ਲੋਕੋ – ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਆਹਾਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ। ਦ੍ਵੇ ਲੋਕਾ – ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ। ਤਯੋ ਲੋਕਾ – ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਲੋਕਾ – ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਹਾਰਾ। ਪਞ੍ਚ ਲੋਕਾ – ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ। ਛ ਲੋਕਾ – ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ। ਸਤ੍ਤ ਲੋਕਾ – ਸਤ੍ਤ ਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਯੋ। ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਾ – ਅਟ੍ਠ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ। ਨਵ ਲੋਕਾ – ਨਵ ਸਤ੍ਤਾਵਾਸਾ। ਦਸ ਲੋਕਾ – ਦਸਾਯਤਨਾਨਿ। ਦ੍ਵਾਦਸ ਲੋਕਾ – ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ। ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਲੋਕਾ – ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ।

ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ ਵਜ੍ਜਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ ਵਜ੍ਜਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਜ੍ਜਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਭਵਗਾਮਿਕਮ੍ਮਾ ਵਜ੍ਜਾ। ਇਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਲੋਕੇ ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਵਜ੍ਜੇ ਤਿਬ੍ਬਾ ਭਯਸਞ੍ਞਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਸਿਕੇ ਵਧਕੇ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਞ੍ਞਾਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮੋਧਾਨੇ ਪਞ੍ਚਮੋ।

ਤਤਿਯਭਾਣਵਾਰੋ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਵਿਮੋਕ੍ਖਕਥਾ

੧. ਉਦ੍ਦੇਸੋ

੨੦੯. ਪੁਰਿਮਨਿਦਾਨਂ । ''ਤਯੋਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ।

''ਅਪਿ ਚ, ਅਟ੍ਠਸਟ੍ਠਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ; ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਵੁਟ੍ਠਾਨੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਵੁਟ੍ਠਾਨੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ; ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਵੁਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਵੁਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ, ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ; ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਵੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਵੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ, ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ; ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਵੁਟ੍ਠਾਨਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀ [ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਵੁਟ੍ਠਾਨਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸੁਧੀ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਵੁਟ੍ਠਾਨਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ, ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ; ਰੂਪੀ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਸੁਭਂ ਤ੍ਵੇਵ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ; ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ; ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ; ਸਮਯਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਅਸਮਯਵਿਮੋਕ੍ਖੋ; ਸਾਮਯਿਕੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਅਸਾਮਯਿਕੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ; ਕੁਪ੍ਪੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਅਕੁਪ੍ਪੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ; ਲੋਕਿਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ; ਸਾਸਵੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਅਨਾਸਵੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ; ਸਾਮਿਸੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਨਿਰਾਮਿਸੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ; ਨਿਰਾਮਿਸਾਨਿਰਾਮਿਸਤਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਪਣਿਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ; ਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ; ਏਕਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਨਾਨਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ,

ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ; ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ [ਸੀਤੀਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)], ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ''।

੨. ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੨੧੦. ਕਤਮੋ **ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤੋ ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤੋ ਵਾ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – ''ਸੁਞ੍ਞਮਿਦੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ''ਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਨਿਵੇਸੰ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਯੰ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤੋ ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤੋ ਵਾ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – ''ਸੁਞ੍ਞਮਿਦੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ''ਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਯੰ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਰਞ੍ਞਗਤੋ ਵਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਗਤੋ ਵਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਗਤੋ ਵਾ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤਿ – ''ਸੁਞ੍ਞਮਿਦੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ''ਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਪਣਿਧਿੰ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਯੰ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਵੁਟ੍ਠਾਨੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨਿ – ਅਯੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਵੁਟ੍ਠਾਨੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਕਤਮੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾਵੁਟ੍ਠਾਨੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ? ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ – ਅਯੰ ਬਹਿਦ੍ਧਾਵੁਟ੍ਠਾਨੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਕਤਮੋ ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ – ਅਯੰ ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੇ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਵੁਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ?** ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਪੀਤਿਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਇਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਵੁਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ।

ਕਤਮੇ **ਬਹਿਦ੍ਧਾਵੁਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ?** ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਇਮੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾਵੁਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ।

ਕਤਮੇ **ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ?** ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੋ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਾ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਓਲਾਰਿਕਾ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਓਲਾਰਿਕਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ । ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ ਅਨੁਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਅਨੁਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਰੂਪਰਾਗਾ ਅਰੂਪਰਾਗਾ ਮਾਨਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਮਾਨਾਨੁਸਯਾ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਾ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ। ਇਮੇ ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ।

੨੧੧. ਕਤਮੇ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁਵੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ?** ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚ ਵਿਚਾਰੋ ਚ ਪੀਤਿ ਚ ਸੁਖਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਚ, ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚ ਵਿਚਾਰੋ ਚ ਪੀਤਿ ਚ ਸੁਖਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਚ – ਇਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁਵੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ।

ਕਤਮੇ **ਬਹਿਦ੍ਧਾਵੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ?** ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚ ਵਿਚਾਰੋ ਚ ਪੀਤਿ ਚ ਸੁਖਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਚ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ...ਪੇ॰... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ...ਪੇ॰... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚ ਵਿਚਾਰੋ ਚ ਪੀਤਿ ਚ ਸੁਖਞ੍ਚ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾ ਚ – ਇਮੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾਵੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ।

ਕਤਮੇ **ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ?** ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ **ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ **ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ** – ਇਮੇ ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਅਨੁਲੋਮਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ।

ਕਤਮੇ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁਵੁਟ੍ਠਾਨਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ?** ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭੋ ਵਾ ਵਿਪਾਕੋ ਵਾ, ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭੋ ਵਾ ਵਿਪਾਕੋ ਵਾ – ਇਮੇ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁਵੁਟ੍ਠਾਨਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ।

ਕਤਮੇ **ਬਹਿਦ੍ਧਾਵੁਟ੍ਠਾਨਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ?** ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਲਾਭੋ ਵਾ ਵਿਪਾਕੋ ਵਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ...ਪੇ॰... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ...ਪੇ॰... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਲਾਭੋ ਵਾ ਵਿਪਾਕੋ ਵਾ – ਇਮੇ ਬਹਿਦ੍ਧਾਵੁਟ੍ਠਾਨਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ।

ਕਤਮੇ **ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ?** ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ , ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ – ਇਮੇ ਦੁਭਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ।

੨੧੨. ਕਥਂ **ਰੂਪੀ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ - ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਨੀਲਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤਿ, ਨੀਲਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ ਉਪਧਾਰੇਤਿ, ਸ੍ਵਾਵਤ੍ਥਿਤਂ ਅਵਤ੍ਥਾਪੇਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ [ਸੁਪਧਾਰਿਤਂ (ਕ॰)] ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸ੍ਵਾਵਤ੍ਥਿਤਂ ਅਵਤ੍ਥਾਪੇਤ੍ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਨੀਲਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ, ਨੀਲਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ ਉਪਧਾਰੇਤਿ, ਸ੍ਵਾਵਤ੍ਥਿਤਂ ਅਵਤ੍ਥਾਪੇਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸ੍ਵਾਵਤ੍ਥਿਤਂ ਅਵਤ੍ਥਾਪੇਤ੍ਵਾ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਉਭਯਮਿਦਂ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ, ਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਪੀਤਨਿਮਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਲੋਹਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਓਦਾਤਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਮਨਸਿਕਰੋਤਿ, ਓਦਾਤਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ ਉਪਧਾਰੇਤਿ, ਸ੍ਵਾਵਤ੍ਥਿਤਂ ਅਵਤ੍ਥਾਪੇਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸ੍ਵਾਵਤ੍ਥਿਤਂ ਅਵਤ੍ਥਾਪੇਤ੍ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਓਦਾਤਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ, ਓਦਾਤਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ ਉਪਧਾਰੇਤਿ, ਸ੍ਵਾਵਤ੍ਥਿਤਂ ਅਵਤ੍ਥਾਪੇਤਿ। ਸੋ ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸੂਪਧਾਰਿਤਂ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸ੍ਵਾਵਤ੍ਥਿਤਂ ਅਵਤ੍ਥਾਪੇਤ੍ਵਾ ਆਸੇਵਤਿ

ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਉਭਯਮਿਦੰ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ, ਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਰੂਪੀ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਥੰ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ - ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਨੀਲਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨ ਮਨਸਿਕਰੋਤਿ, ਨੀਲਸਞ੍ਞੰ ਨ ਪਟਿਲਭਤਿ; ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਨੀਲਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਸੰਹਰਤਿ, ਨੀਲਸਞ੍ਞੰ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੋ ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤੰ ਕਰੋਤਿ, ਸੂਪਧਾਰਿਤੰ ਉਪਧਾਰੇਤਿ, ਸ੍ਵਾਵਤ੍ਥਿਤੰ ਅਵਤ੍ਥਾਪੇਤਿ। ਸੋ ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸੂਪਧਾਰਿਤੰ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸ੍ਵਾਵਤ੍ਥਿਤੰ ਅਵਤ੍ਥਾਪੇਤ੍ਵਾ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪੰ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਮਿਦ''ਨ੍ਤਿ, ਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਪੀਤਨਿਮਿਤ੍ਤੰ...ਪੇ॰... ਲੋਹਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤੰ...ਪੇ॰... ਓਦਾਤਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਨ ਮਨਸਿਕਰੋਤਿ, ਓਦਾਤਸਞ੍ਞੰ ਨ ਪਟਿਲਭਤਿ; ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਓਦਾਤਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਸੰਹਰਤਿ, ਓਦਾਤਸਞ੍ਞੰ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਸੋ ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤੰ ਕਰੋਤਿ, ਸੂਪਧਾਰਿਤੰ ਉਪਧਾਰੇਤਿ, ਸ੍ਵਾਵਤ੍ਥਿਤੰ ਅਵਤ੍ਥਾਪੇਤਿ। ਸੋ ਤੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸੂਪਧਾਰਿਤੰ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਸ੍ਵਾਵਤ੍ਥਿਤੰ ਅਵਤ੍ਥਾਪੇਤ੍ਵਾ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪੰ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਮਿਦ''ਨ੍ਤਿ, ਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਅਰੂਪਸਞ੍ਞੀ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਥੰ **"ਸੁਭ"ਨ੍ਤੇਵ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ - ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕੰ ਦਿਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯੰ, ਤਥਾ ਤਤਿਯੰ, ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥੰ। ਇਤਿ ਉਦ੍ਧਮਧੋ ਤਿਰਿਯੰ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਾਵਨ੍ਤੰ ਲੋਕੰ ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜੇਨ [ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਕਰੁਣਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਕਰੁਣਾਯ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਮੁਦਿਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ...ਪੇ॰... ਮੁਦਿਤਾਯ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕੰ ਦਿਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ''ਸੁਭੰ'' ਤੇਵ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ – ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

੨੧੩. ਕਤਮੋ **ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ''ਅਨਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋ''ਤਿ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ – ਅਯੰ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ''ਅਨਨ੍ਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ – ਅਯੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ''ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚੀ''ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ – ਅਯੰ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ।

ਕਤਮੋ **ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ – ਅਯੰ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ – ਅਯੰ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਸਮਯਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਝਾਨਾਨਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਚ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ – ਅਯੰ ਸਮਯਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਅਸਮਯਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ – ਅਯਂ ਅਸਮਯਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਸਾਮਯਿਕੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਝਾਨਾਨਿ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਚ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ – ਅਯਂ ਸਾਮਯਿਕੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਅਸਾਮਯਿਕੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ – ਅਯਂ ਅਸਾਮਯਿਕੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਕੁਪ੍ਪੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਝਾਨਾਨਿ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਚ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ – ਅਯਂ ਕੁਪ੍ਪੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਅਕੁਪ੍ਪੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ – ਅਯਂ ਅਕੁਪ੍ਪੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਲੋਕਿਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਝਾਨਾਨਿ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਚ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ – ਅਯਂ ਲੋਕਿਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ – ਅਯਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਸਾਸਵੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਝਾਨਾਨਿ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਚ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ – ਅਯਂ ਸਾਸਵੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਅਨਾਸਵੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ – ਅਯਂ ਅਨਾਸਵੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਸਾਮਿਸੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਰੂਪਪ੍ਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ – ਅਯਂ ਸਾਮਿਸੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਨਿਰਾਮਿਸੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਅਰੂਪਪ੍ਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ – ਅਯਂ ਨਿਰਾਮਿਸੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਨਿਰਾਮਿਸਾ ਨਿਰਾਮਿਸਤਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ – ਅਯਂ ਨਿਰਾਮਿਸਾਨਿਰਾਮਿਸਤਰੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਝਾਨਾਨਿ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਚ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ – ਅਯਂ ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਕਤਮੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ – ਅਯਂ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਪਣਿਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭੋ ਵਾ ਵਿਪਾਕੋ ਵਾ …ਪੇ॰… ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਲਾਭੋ ਵਾ ਵਿਪਾਕੋ ਵਾ – ਅਯਂ ਪਣਿਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਝਾਨਾਨਿ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਚ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ – ਅਯਂ ਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ – ਅਯਂ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਏਕਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ – ਅਯਂ ਏਕਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ **ਨਾਨਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਝਾਨਾਨਿ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਚ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ – ਅਯਂ ਨਾਨਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

੨੧੪. ਕਤਮੋ **ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਸਿਯਾ ਏਕੋ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਦਸ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦਸ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕੋ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ, ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ। ਕਥਞ੍ਚ ਸਿਯਾ? ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਞ੍ਞਾਯ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ । ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਂ ਸੁਖਤੋ ਸਞ੍ਞਾਯ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਞ੍ਞਾਯ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਨ੍ਦਿਯਾ ਸਞ੍ਞਾਯ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਰਾਗਤੋ ਸਞ੍ਞਾਯ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸਮੁਦਯਤੋ ਸਞ੍ਞਾਯ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਆਦਾਨਤੋ ਸਞ੍ਞਾਯ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਸਞ੍ਞਾਯ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਪਣਿਧਿਯਾ ਸਞ੍ਞਾਯ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਸਞ੍ਞਾਯ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਏਵਂ ਸਿਯਾ ਏਕੋ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਦਸ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦਸ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕੋ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ।

ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਞ੍ਞਾਯ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ...ਪੇ॰... ਰੂਪੇ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਸਞ੍ਞਾਯ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਏਵਂ ਸਿਯਾ ਏਕੋ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਦਸ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦਸ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕੋ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ।

ਵੇਦਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ... ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਞ੍ਞਾਯ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਸਞ੍ਞਾਯ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ । ਏਵਂ ਸਿਯਾ, ਏਕੋ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਦਸ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦਸ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕੋ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ – ਅਯਂ ਸਞ੍ਞਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

੨੧੫. ਕਤਮੋ **ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਸਿਯਾ ਏਕੋ ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਦਸ ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦਸ ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕੋ ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ **ਸਿਯਾ**ਤਿ । ਕਥਞ੍ਚ ਸਿਯਾ? ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਮ੍ਮੋਹਾ ਅਞ੍ਞਾਣਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਸੁਖਤੋ ਸਮ੍ਮੋਹਾ ਅਞ੍ਞਾਣਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮ੍ਮੋਹਾ ਅਞ੍ਞਾਣਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਨਨ੍ਦਿਯਾ ਸਮ੍ਮੋਹਾ ਅਞ੍ਞਾਣਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਰਾਗਤੋ ਸਮ੍ਮੋਹਾ ਅਞ੍ਞਾਣਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਸਮੁਦਯਤੋ ਸਮ੍ਮੋਹਾ ਅਞ੍ਞਾਣਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਆਦਾਨਤੋ ਸਮ੍ਮੋਹਾ ਅਞ੍ਞਾਣਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਸਮ੍ਮੋਹਾ ਅਞ੍ਞਾਣਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਪਣਿਧਿਯਾ ਸਮ੍ਮੋਹਾ ਅਞ੍ਞਾਣਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਸਮ੍ਮੋਹਾ ਅਞ੍ਞਾਣਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਏਵਂ ਸਿਯਾ ਏਕੋ ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਦਸ ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦਸ ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕੋ ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ।

ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਮ੍ਮੋਹਾ ਅਞ੍ਞਾਣਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ...ਪੇ॰... ਰੂਪੇ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਸਮ੍ਮੋਹਾ ਅਞ੍ਞਾਣਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਏਵਂ ਸਿਯਾ ਏਕੋ ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਦਸ ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦਸ ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕੋ ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ।

ਵੇਦਨਾਯ ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ... ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਮ੍ਮੋਹਾ ਅਞ੍ਞਾਣਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ

ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਸਮ੍ਮੋਹਾ ਅਞ੍ਞਾਣਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਏਵਂ ਸਿਯਾ ਏਕੋ ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਦਸ ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦਸ ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕੋ ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ – ਅਯਂ ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

੨੧੬. ਕਤਮੋ **ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਸਿਯਾ ਏਕੋ ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਦਸ ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦਸ ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕੋ ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ **ਸਿਯਾ**ਤਿ। ਕਥਞ੍ਚ ਸਿਯਾ? ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸੀਤਿਭਾਵਂ ਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਨ੍ਤਾਪਪਰਿਲ਼ਾਹਦਰਥਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸੀਤਿਭਾਵਂ ਞਾਣਂ ਸੁਖਤੋ ਸਨ੍ਤਾਪਪਰਿਲ਼ਾਹਦਰਥਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸੀਤਿਭਾਵਂ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਨ੍ਤਾਪਪਰਿਲ਼ਾਹਦਰਥਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸੀਤਿਭਾਵਂ ਞਾਣਂ ਨਨ੍ਦਿਯਾ ਸਨ੍ਤਾਪਪਰਿਲ਼ਾਹਦਰਥਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸੀਤਿਭਾਵਂ ਞਾਣਂ ਰਾਗਤੋ ਸਨ੍ਤਾਪਪਰਿਲ਼ਾਹਦਰਥਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ । ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸੀਤਿਭਾਵਂ ਞਾਣਂ ਸਮੁਦਯਤੋ ਸਨ੍ਤਾਪਪਰਿਲ਼ਾਹਦਰਥਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸੀਤਿਭਾਵਂ ਞਾਣਂ ਆਦਾਨਤੋ ਸਨ੍ਤਾਪਪਰਿਲ਼ਾਹਦਰਥਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸੀਤਿਭਾਵਂ ਞਾਣਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਸਨ੍ਤਾਪਪਰਿਲ਼ਾਹਦਰਥਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸੀਤਿਭਾਵਂ ਞਾਣਂ ਪਣਿਧਿਯਾ ਸਨ੍ਤਾਪਪਰਿਲ਼ਾਹਦਰਥਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸੀਤਿਭਾਵਂ ਞਾਣਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਸਨ੍ਤਾਪਪਰਿਲ਼ਾਹਦਰਥਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਏਵਂ ਸਿਯਾ ਏਕੋ ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਦਸ ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦਸ ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕੋ ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ।

ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸੀਤਿਭਾਵਂ ਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਨ੍ਤਾਪਪਰਿਲ਼ਾਹਦਰਥਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ... ਪੇ॰... ਰੂਪੇ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸੀਤਿਭਾਵਂ ਞਾਣਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਸਨ੍ਤਾਪਪਰਿਲ਼ਾਹਦਰਥਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਏਵਂ ਸਿਯਾ ਏਕੋ ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਦਸ ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦਸ ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕੋ ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ।

ਵੇਦਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ... ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸੀਤਿਭਾਵਂ ਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਨ੍ਤਾਪਪਰਿਲ਼ਾਹਦਰਥਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸੀਤਿਭਾਵਂ ਞਾਣਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਸਨ੍ਤਾਪਪਰਿਲ਼ਾਹਦਰਥਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਏਵਂ ਸਿਯਾ ਏਕੋ ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਦਸ ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦਸ ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕੋ ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ – ਅਯਂ ਸੀਤਿਸਿਯਾਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

੨੧੭. ਕਤਮੋ **ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਝਾਯਤੀਤਿ [ਜਾਯਤੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਝਾਨਂ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਝਾਯਨ੍ਤੋ [ਜਾਯਨ੍ਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਝਾਪੇਨ੍ਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਝਾਯਨ੍ਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਾ। ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਕਿਲੇਸੇ। ਝਾਤੇ ਚ ਝਾਪੇ ਚ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਝਾਯਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਝਾਯਨ੍ਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਝਾਪੇਨ੍ਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਝਾਯਨ੍ਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਾ। ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਕਿਲੇਸੇ। ਝਾਤੇ ਚ ਝਾਪੇ ਚ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ ਝਾਯਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਝਾਯਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਝਾਯਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਞਾਣਂ ਝਾਯਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਝਾਯਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਅਰਤਿਂ ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਝਾਯਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਨੀਵਰਣੇ ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਝਾਯਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਝਾਯਨ੍ਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ –

ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਞਾਪੇਨ੍ਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਾ। ਞਾਪੇਤੀਤਿ – ਕਿਲੇਸੇ। ਞਾਤੇ ਚ ਞਾਪੇ ਚ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ – ਅਯਂ ਞਾਣਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

੨੧੮. ਕਤਮੋ **ਅਨੁਪਾਦਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਸਿਯਾ ਏਕੋ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਦਸ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦਸ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕੋ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ **ਸਿਯਾ**ਤਿ । ਕਥਞ੍ਚ ਸਿਯਾ? ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸੁਖਤੋ ਉਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਉਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਨ੍ਦਿਯਾ ਉਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਰਾਗਤੋ ਉਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸਮੁਦਯਤੋ ਉਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਆਦਾਨਤੋ ਉਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਉਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਪਣਿਧਿਯਾ ਉਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਉਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਏਵਂ ਸਿਯਾ ਏਕੋ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਦਸ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦਸ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕੋ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ।

ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ...ਪੇ॰... ਰੂਪੇ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਉਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਏਵਂ ਸਿਯਾ ਏਕੋ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਦਸ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦਸ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕੋ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ।

ਵੇਦਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ... ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਉਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਏਵਂ ਸਿਯਾ ਏਕੋ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਦਸ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਦਸ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕੋ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ।

ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਕਤਿਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਕਤਿਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ? ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਕਤਿਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ? ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ... ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ... ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ... ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ... ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਕਤਿਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ?

ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਤੀਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਏਕੁਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਤੀਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਏਕੁਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਏਕੁਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਚਤੂਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਚਤੂਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਤੀਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਏਕੁਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਤੀਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ।

ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਕਤਮੇਹਿ ਤੀਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ? ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਾ, ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਾ – ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਇਮੇਹਿ ਤੀਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਕਤਮਾ ਏਕੁਪਾਦਾਨਾ [ਏਕੂਪਾਦਾਨਾ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)] ਮੁਚ੍ਚਤਿ? ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਾ – ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਇਦੰ ਏਕੁਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। [ਇਮਾ ਏਕੁਪਾਦਾਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਕਤਮੇਹਿ ਤੀਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ? ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਾ, ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਾ – ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਇਮੇਹਿ ਤੀਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਕਤਮਾ ਏਕੁਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤਿ? ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਾ – ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਇਦੰ ਏਕੁਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਕਤਮਾ ਏਕੁਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤਿ? ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਾ – ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਇਦੰ ਏਕੁਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਕਤਮੇਹਿ ਚਤੂਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ? ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਾ, ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਾ, ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਾ – ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਕਤਮੇਹਿ ਚਤੂਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ? ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਾ, ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਾ, ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਾ – ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਕਤਮੇਹਿ ਤੀਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ? ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਾ, ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਾ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਇਮੇਹਿ ਤੀਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਕਤਮਾ ਏਕੁਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤਿ? ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਾ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਇਦੰ ਏਕੁਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਕਤਮੇਹਿ ਤੀਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ? ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਾ, ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਾ – ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ ਇਮੇਹਿ ਤੀਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤਿ।

ਯਞ੍ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ, ਯਞ੍ਚ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ, ਯਞ੍ਚ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ, ਯਞ੍ਚ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ – ਇਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਞਾਣਾਨਿ ਤੀਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ – ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਾ, ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਾ। ਯਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ, ਯਂ ਚ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ, ਯਞ੍ਚ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ, ਯਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ – ਇਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਞਾਣਾਨਿ ਏਕੁਪਾਦਾਨਾ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ – ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਾ। ਯਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ, ਯਞ੍ਚ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੰ – ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਞਾਣਾਨਿ ਚਤੂਹੁਪਾਦਾਨੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ – ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਾ, ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੁਪਾਦਾਨਾ, ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਾ – ਅਯਂ ਅਨੁਪਾਦਾਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਵਿਮੋਕ੍ਖਕਥਾਯ ਪਠਮਭਾਣਵਾਰੋ।

੨੧੯. ਤੀਣਿ ਖੋ ਪਨਿਮਾਨਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਾਨਿ ਲੋਕਨਿਯ੍ਯਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਪਰਿਵਟੁਮਤੋ [ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਪਰਿਵਟ੍ਟਮਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਤਾਯ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਯ ਚ ਧਾਤੁਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਤਾਯ, ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਮਨੋਸਮੁਤ੍ਤੇਜਨਤਾਯ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਯ ਚ ਧਾਤੁਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਤਾਯ, ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਪਰਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਤਾਯ ਸੁਞ੍ਞਤਾਯ ਚ ਧਾਤੁਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਤਾਯ – ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਾਨਿ ਲੋਕਨਿਯ੍ਯਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਥਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪਟ੍ਠਨ੍ਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਥਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪਟ੍ਠਨ੍ਤਿ? ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਥਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪਟ੍ਠਨ੍ਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਖਯਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਭਯਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਿਂ ਬਹੁਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਿਂ ਬਹੁਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਿਂ ਬਹੁਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ । ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਬਹੁਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੇਦਬਹੁਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲੋ ਕਤਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਟਿਲਭਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਬਹੁਲੋ ਕਤਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਟਿਲਭਤਿ? ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵੇਦਬਹੁਲੋ ਕਤਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਟਿਲਭਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਬਹੁਲੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵੇਦਬਹੁਲੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਟਿਲਭਤਿ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲਸ੍ਸ ਕਤਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ, ਭਾਵਨਾਯ ਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ [ਤਦਨ੍ਵਯਾਨਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਕੋ ਭਾਵੇਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਬਹੁਲਸ੍ਸ ਕਤਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ, ਭਾਵਨਾਯ ਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਕੋ ਭਾਵੇਤਿ? ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੇਦਬਹੁਲਸ੍ਸ ਕਤਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ, ਭਾਵਨਾਯ ਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਕੋ ਭਾਵੇਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ। ਭਾਵਨਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਯੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸੋ ਭਾਵੇਤਿ; ਨਤ੍ਥਿ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵਨਾ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਬਹੁਲਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ। ਭਾਵਨਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਯੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸੋ ਭਾਵੇਤਿ; ਨਤ੍ਥਿ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵਨਾ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੇਦਬਹੁਲਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ। ਭਾਵਨਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਯੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸੋ ਭਾਵੇਤਿ; ਨਤ੍ਥਿ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਭਾਵਨਾ।

੨੨੦. ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲਸ੍ਸ ਕਤਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ? ਭਾਵਨਾਯ ਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਪਟਿਵੇਧਕਾਲੇ ਕਤਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ? ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ? ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋ? ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਬਹੁਲਸ੍ਸ ਕਤਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ? ਭਾਵਨਾਯ ਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਪਟਿਵੇਧਕਾਲੇ ਕਤਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ? ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ? ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋ? ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੇਦਬਹੁਲਸ੍ਸ ਕਤਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ? ਭਾਵਨਾਯ ਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਪਟਿਵੇਧਕਾਲੇ ਕਤਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ? ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਕਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ? ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋ?

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ। ਭਾਵਨਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਵੇਧਕਾਲੇ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ। ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ,

ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋ। ਏਵੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋਪਿ ਭਾਵੇਤਿ, ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਬਹੁਲਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ। ਭਾਵਨਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਵੇਧਕਾਲੇ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ। ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋ। ਏਵੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋਪਿ ਭਾਵੇਤਿ, ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੇਦਬਹੁਲਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ। ਭਾਵਨਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਵੇਧਕਾਲੇਪਿ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਹੋਤਿ। ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋ। ਏਵੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋਪਿ ਭਾਵੇਤਿ, ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ।

੨੨੧. ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਤਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਕਤਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ [ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਹੋਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਤਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਕਤਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ [ਕਾਯਸਕ੍ਖਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਅਭਿ॰ ਪੁ॰ ਪ॰ ੯੫ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਹੋਤਿ? ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਤਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਕਤਮਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ?

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਹੋਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ – ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਫੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋਤਿ [ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] – ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ। ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਪਤ੍ਤੋਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਝਾਨਫਸ੍ਸਂ ਪਠਮਂ ਫੁਸਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਰੋਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿ – ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ। ''ਦੁਕ੍ਖਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਸੁਖੋ ਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਞਾਤਂ ਹੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵਿਦਿਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਫਸ੍ਸਿਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਯੋ ਚਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਯੋ ਚ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸਿਯਾ ਇਮੇ ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾਪਿ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾਪਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ **ਸਿਯਾ**ਤਿ। ਕਥਞ੍ਚ ਸਿਯਾ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਇਮੇ ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾ।

ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਹੋਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਹੋਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਇਮੇ ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ।

ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਇਮੇ ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ।

ਯੋ ਚਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਯੋ ਚ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਸਿਯਾ ਇਮੇ ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾਪਿ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾਪਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ। ਯੋ ਚਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਯੋ ਚ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸਿਯਾ ਇਮੇ ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞੋਯੇਵ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਅਞ੍ਞੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ **ਸਿਯਾ**ਤਿ। ਕਥਞ੍ਚ ਸਿਯਾ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਹੋਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਚਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਯੋ ਚ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਸਿਯਾ ਇਮੇ ਤਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾਪਿ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾਪਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ। ਅਞ੍ਞੋਯੇਵ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਅਞ੍ਞੋ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਭਤਿ; ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰੀ''। ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ। ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ , ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸਦ੍ਧਾਨੁਸਾਰਿਨੋ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਹੋਤਿ; ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ''। ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾਨਿ । ਯੇਹਿ ਕੇਚਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਭਤਿ...ਪੇ॰... ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਭਤਿ... ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਭਤਿ... ਅਰਹਤ੍ਤਂ [ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ (ਸਯਾ॰ ਕ॰) ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਹੋਤਿ; ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ''। ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾਨਿ। ਯੇਹਿ ਕੇਚਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾ।

ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਭਤਿ; ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ''। ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ। ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ।

ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਭਤਿ...ਪੇ॰... ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਭਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਭਤਿ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਹੋਤਿ; ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ''। ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾਨਿ। ਯੇਹਿ ਕੇਚਿ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ।

ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਧਿਮਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਲਭਤਿ; ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰੀ''। ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ। ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾਨੁਸਾਰਿਨੋ।

ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਧਿਮਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤੰ ਹੋਤਿ; ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ''। ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾਨਿ। ਯੇਹਿ ਕੇਚਿ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ।

ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਧਿਮਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਲਭਤਿ...ਪੇ॰... ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤੰ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਲਭਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤੰ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੰ ਪਟਿਲਭਤਿ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤੰ ਹੋਤਿ; ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ''। ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾਨਿ। ਯੇਹਿ ਕੇਚਿ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ।

੨੨੨. ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੰ ਭਾਵਿਤਾ ਵਾ ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ ਵਾ ਭਾਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਅਧਿਗਤਾ ਵਾ ਅਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਧਿਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਪਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਵਾ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਵਾ ਫਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਫਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ।

ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੰ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕਸਞ੍ਞੰ... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੰ... ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੰ... ਞਾਣੰ... ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ... ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ... ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ... ਤਤਿਯੰ ਝਾਨੰ... ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ... ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨੰ... ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨੰ... ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨੰ... ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨੰ... ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨੰ ... ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨੰ... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨੰ... ਖਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨੰ... ਵਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨੰ... ਵਿਪਰਿਣਾਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨੰ... ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨੰ... ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨੰ... ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨੰ... ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨੰ... ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਦਸ੍ਸਨੰ... ਆਦੀਨਵਾਨੁਪਸ੍ਸਨੰ... ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨੰ... ਵਿਵਟ੍ਟਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨੰ... ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੰ... ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੰ... ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੰ... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੰ...।

ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ... ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ... ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ... ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ... ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ... ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ... ਅਰਿਯੰ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੰ ਮਗ੍ਗੰ... ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਅਟ੍ਠ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇ ਭਾਵਿਤਾ ਵਾ ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ ਵਾ ਭਾਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਅਧਿਗਤਾ ਵਾ ਅਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਧਿਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਪਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਪਟਿਲਦ੍ਧਾ ਵਾ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਵਾ ਫਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਫਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ

ਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ।

ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਪਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ।

ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਜ੍ਜਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ।

ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ ਸਿਕ੍ਖਿਤਾ ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਵਾ ਫਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਫਸ੍ਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵਾ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ।

ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦਯਂ ਪਜਹਨ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ।

ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਹੋਤਿ? ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ? ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਹੋਤਿ। ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਪਹਾਨਪ੍ਪਟਿਵੇਧਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਟਿਵੇਧਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ ਭਾਵਨਾਪਟਿਵੇਧਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ।

ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਹੋਤਿ? ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ ? ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਹੋਤਿ, ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਪਹਾਨਪ੍ਪਟਿਵੇਧਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਟਿਵੇਧਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ ਭਾਵਨਾਪਟਿਵੇਧਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧੋ ਚ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧੋ ਚ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ, ਪਹਾਨਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਚ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਨਂ, ਭਾਵਨਾਪਟਿਵੇਧੋ ਚ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ, ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਟਿਵੇਧੋ ਚ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ। ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ।

ਦੁਤਿਯਭਾਣਵਾਰੋ।

੨੨੩. ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਥਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪਟ੍ਠਨ੍ਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਥਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪਟ੍ਠਨ੍ਤਿ? ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਥਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪਟ੍ਠਨ੍ਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਖਯਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਭਯਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਿਂ ਬਹੁਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਿਂ ਬਹੁਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਿਂ ਬਹੁਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਬਹੁਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ।

ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੇਦਬਹੁਲੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲੋ ਕਤਮੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਪਟਿਲਭਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਬਹੁਲੋ ਕਤਮੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਪਟਿਲਭਤਿ? ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵੇਦਬਹੁਲੋ ਕਤਮੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਪਟਿਲਭਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਬਹੁਲੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵੇਦਬਹੁਲੋ ਸੁਞ੍ਞਤੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖੰ ਪਟਿਲਭਤਿ।

੨੨੪. ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲਸ੍ਸ ਕਤਮੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਭਾਵਨਾਯ ਕਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਕੋ ਭਾਵੇਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਬਹੁਲਸ੍ਸ ਕਤਮੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਭਾਵਨਾਯ ਕਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਕੋ ਭਾਵੇਤਿ? ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੇਦਬਹੁਲਸ੍ਸ ਕਤਮੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਭਾਵਨਾਯ ਕਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਕੋ ਭਾਵੇਤਿ?

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲਸ੍ਸ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ। ਭਾਵਨਾਯ ਦ੍ਵੇ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਯੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸੋ ਭਾਵੇਤਿ; ਨਤ੍ਥਿ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖਭਾਵਨਾ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਬਹੁਲਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ। ਭਾਵਨਾਯ ਦ੍ਵੇ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਯੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸੋ ਭਾਵੇਤਿ; ਨਤ੍ਥਿ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖਭਾਵਨਾ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੇਦਬਹੁਲਸ੍ਸ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ। ਭਾਵਨਾਯ ਦ੍ਵੇ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਯੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸੋ ਭਾਵੇਤਿ; ਨਤ੍ਥਿ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਮੋਕ੍ਖਭਾਵਨਾ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲਸ੍ਸ ਕਤਮੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਭਾਵਨਾਯ ਕਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਵੇਧਕਾਲੇ ਕਤਮੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਕਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋ? ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਬਹੁਲਸ੍ਸ ਕਤਮੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਭਾਵਨਾਯ ਕਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਵੇਧਕਾਲੇ ਕਤਮੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਕਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋ? ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੇਦਬਹੁਲਸ੍ਸ ਕਤਮੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਭਾਵਨਾਯ ਕਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਵੇਧਕਾਲੇ ਕਤਮੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਕਤਿਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋ?

੨੨੫. ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲਸ੍ਸ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਭਾਵਨਾਯ ਦ੍ਵੇ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਵੇਧਕਾਲੇਪਿ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਦ੍ਵੇ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋ, ਏਵੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋਪਿ ਭਾਵੇਤਿ, ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਬਹੁਲਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਭਾਵਨਾਯ ਦ੍ਵੇ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਵੇਧਕਾਲੇਪਿ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਦ੍ਵੇ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋ, ਏਵੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋਪਿ ਭਾਵੇਤਿ, ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਵੇਦਬਹੁਲਸ੍ਸ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਭਾਵਨਾਯ ਦ੍ਵੇ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਵੇਧਕਾਲੇਪਿ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਦ੍ਵੇ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਤਦਨ੍ਵਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਵੇਧੋ, ਏਵੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋਪਿ ਭਾਵੇਤਿ, ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ।

੨੨੬. ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਤਮੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ? ਕਤਮਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ? ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਤਮੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ? ਕਤਮਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਹੋਤਿ? ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਤਮੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ? ਕਤਮਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ?

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ ਹੋਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ – ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਫੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋਤਿ – ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ। ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਪਤ੍ਤੋਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। ਝਾਨਫਸ੍ਸੰ ਪਠਮੰ ਫੁਸਤਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿ – ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ। ''ਦੁਕ੍ਖਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਸੁਖੋ ਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ ਹੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠੰ ਵਿਦਿਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤੰ ਫਸ੍ਸਿਤੰ ਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੰ ਭਾਵਿਤਾ ਵਾ ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ ਵਾ ਭਾਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ।

ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੰ... ਆਲੋਕਸਞ੍ਞੰ... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੰ... ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਦੁਕ੍ਖੰ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਸਮੁਦਯੰ ਪਜਹਨ੍ਤਿ, ਨਿਰੋਧੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤਾ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾ।

ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਹੋਤਿ? ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ? ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਹੋਤਿ। ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ ਪਹਾਨਪਟਿਵੇਧੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੰ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਟਿਵੇਧੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ ਭਾਵਨਾਪਟਿਵੇਧੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਇਮੇਹਿ

ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ।

ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਹੋਤਿ? ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ? ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਹੋਤਿ। ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿਵੇਧਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਟਿਵੇਧੋ ਚ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ। ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਕਾਯਸਕ੍ਖੀ, ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ।

੨੨੭. ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮੇ ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ? ਕਥਂ ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਂ ਹੋਤਿ? ਕਥਂ ਤਦਨ੍ਵਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸੁਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਕਤ੍ਥ ਕਙ੍ਖਾ ਪਹੀਯਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮੇ ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ? ਕਥਂ ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਂ ਹੋਤਿ? ਕਥਂ ਤਦਨ੍ਵਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਸੁਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਕਤ੍ਥ ਕਙ੍ਖਾ ਪਹੀਯਤਿ? ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮੇ ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ? ਕਥਂ ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਂ ਹੋਤਿ? ਕਥਂ ਤਦਨ੍ਵਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਸੁਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਕਤ੍ਥ ਕਙ੍ਖਾ ਪਹੀਯਤਿ?

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ; ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਂ। ਏਵਂ ਤਦਨ੍ਵਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸੁਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਕਙ੍ਖਾ ਪਹੀਯਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ; ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਂ। ਏਵਂ ਤਦਨ੍ਵਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਸੁਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਕਙ੍ਖਾ ਪਹੀਯਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਞ੍ਚ ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ; ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਂ। ਏਵਂ ਤਦਨ੍ਵਯੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਸੁਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਕਙ੍ਖਾ ਪਹੀਯਤਿ।

ਯਞ੍ਚ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਯਞ੍ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਂ ਯਾ ਚ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਤ੍ਥਾ ਚੇਵ ਨਾਨਾਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਚ, ਉਦਾਹੁ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨਨ੍ਤਿ? ਯਞ੍ਚ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਂ ਯਞ੍ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਂ ਯਾ ਚ ਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨਂ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਿਂ ਭਯਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਿਂ ਭਯਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ? ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਿਂ ਭਯਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਭਯਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ । ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਵਤ੍ਤਂ ਭਯਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਞ੍ਚ ਭਯਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ।

ਯਾ ਚ ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਯਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵੇ ਞਾਣਂ ਯਾ ਚ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਤ੍ਥਾ ਚੇਵ ਨਾਨਾਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਚ, ਉਦਾਹੁ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨਨ੍ਤਿ? ਯਾ ਚ ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਯਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵੇ ਞਾਣਂ ਯਾ ਚ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨਂ।

ਯਾ ਚ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਯਾ ਚ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਤ੍ਥਾ ਚੇਵ ਨਾਨਾਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਚ, ਉਦਾਹੁ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨਨ੍ਤਿ? ਯਾ ਚ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਯਾ ਚ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨਂ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਿਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਿਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕਿਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਵਤ੍ਤੁੰ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਯਾ ਚ ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਯਾ ਚ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਯਾ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਤ੍ਥਾ ਚੇਵ ਨਾਨਾਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਚ, ਉਦਾਹੁ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨਨ੍ਤਿ? ਯਾ ਚ ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਯਾ ਚ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਯਾ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੁਪੇਕ੍ਖਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨੰ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕੁਤੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਕਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕੁਤੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਕਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ? ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਕੁਤੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਕਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਪਵਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਚ ਪਵਤ੍ਤਾ ਚ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵੁਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ ਨਿਰੋਧੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ [ਨਿਰੋਧਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ (ਸੀ॰)] ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ।

ਯਾ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਯੇ ਚ ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਧਮ੍ਮਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਤ੍ਥਾ ਚੇਵ ਨਾਨਾਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਚ, ਉਦਾਹੁ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨਨ੍ਤਿ? ਯਾ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਯੇ ਚ ਗੋਤ੍ਰਭੂ ਧਮ੍ਮਾ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨੰ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਕਤਮੇਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਕਤਮੇਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ? ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਕਤਮੇਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਾ ਚ ਦੁਭਤੋਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਯਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣੰ , ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨਤ੍ਥਾ ਚੇਵ ਨਾਨਾਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ ਚ, ਉਦਾਹੁ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨਨ੍ਤਿ? ਯਾ ਚ ਦੁਭਤੋਵੁਟ੍ਠਾਨਵਿਵਟ੍ਟਨੇ ਪਞ੍ਞਾ ਯਞ੍ਚ ਮਗ੍ਗੇ ਞਾਣੰ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨੰ।

੨੨੮. ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣੇ [ਨਾਨਾਖਣੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਹੋਨ੍ਤਿ? ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣੇ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਤਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਕਤਮੇਹਿ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣੇ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ, ਅਭਿਨੀਹਾਰਟ੍ਠੇਨ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੇਨ। ਕਥੰ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣੇ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣੇ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਕਥੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣੇ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਏਵੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣੇ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਕਥੰ ਅਭਿਨੀਹਾਰਟ੍ਠੇਨ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣੇ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨੀਹਰਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨੀਹਰਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਭਿਨੀਹਰਤਿ। ਏਵੰ ਅਭਿਨੀਹਾਰਟ੍ਠੇਨ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣੇ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਕਥਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੇਨ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣੇ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਨਿਰੋਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਨਿਰੋਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਨਿਰੋਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ। ਏਵਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੇਨ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣੇ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣੇ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ? ਸਮੋਧਾਨਟ੍ਠੇਨ, ਅਧਿਗਮਨਟ੍ਠੇਨ, ਪਟਿਲਾਭਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ, ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੇਨ, ਫਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ, ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੇਨ। ਕਥਂ ਸਮੋਧਾਨਟ੍ਠੇਨ ਅਧਿਗਮਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਲਾਭਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੇਨ ਫਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੇਨ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਹੋਨ੍ਤਿ? ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਯਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਨ ਪਣਿਦਹਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਯਤ੍ਥ ਨ ਪਣਿਦਹਤਿ, ਤੇਨ ਸੁਞ੍ਞੋਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਯੇਨ ਸੁਞ੍ਞੋ, ਤੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਏਵਂ ਸਮੋਧਾਨਟ੍ਠੇਨ ਅਧਿਗਮਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਲਾਭਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੇਨ ਫਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੇਨ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਣਿਧਿਯਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਯਤ੍ਥ ਨ ਪਣਿਦਹਤਿ, ਤੇਨ ਸੁਞ੍ਞੋਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਯੇਨ ਸੁਞ੍ਞੋ, ਤੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਯੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਨ ਪਣਿਦਹਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਏਵਂ ਸਮੋਧਾਨਟ੍ਠੇਨ ਅਧਿਗਮਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਲਾਭਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੇਨ ਫਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੇਨ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਯੇਨ ਸੁਞ੍ਞੋ, ਤੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਯੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਨ ਪਣਿਦਹਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਯਤ੍ਥ ਨ ਪਣਿਦਹਤਿ, ਤੇਨ ਸੁਞ੍ਞੋਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਏਵਂ ਸਮੋਧਾਨਟ੍ਠੇਨ ਅਧਿਗਮਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਲਾਭਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੇਨ ਫਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੇਨ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਯੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾ ਏਕਕ੍ਖਣੇ ਹੋਨ੍ਤਿ।

੨੨੯. ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਮੁਖਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਪਚ੍ਚਨੀਕਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨੁਲੋਮਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਭਾਵਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ।

ਕਤਮੋ **ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ?** ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਕਤਮੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ? ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸੁਖਤੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਨ੍ਦਿਯਾ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਰਾਗਤੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸਮੁਦਯਤੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਆਦਾਨਤੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਪਣਿਧਿਯਾ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸਬ੍ਬਾਭਿਨਿਵੇਸੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ...ਪੇ॰... ਰੂਪੇ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸਬ੍ਬਾਭਿਨਿਵੇਸੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਵੇਦਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ... ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ... ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸਬ੍ਬਾਭਿਨਿਵੇਸੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਯਂ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ? ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸੁਖਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਨ੍ਦਿਯਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਰਾਗਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸਮੁਦਯਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਆਦਾਨਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਪਣਿਧਿਯਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ...ਪੇ॰... ਰੂਪੇ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਰੂਪੇ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਪਣਿਧਿਯਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਰੂਪੇ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਵੇਦਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ... ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਪਣਿਧਿਯਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਜਰਾਮਰਣੇ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਯਂ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਕਤਮੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ? ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਪਣਿਧਿਯਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸੁਖਤੋ ਪਣਿਧਿਯਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਪਣਿਧਿਯਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਨ੍ਦਿਯਾ ਪਣਿਧਿਯਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਰਾਗਤੋ ਪਣਿਧਿਯਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸਮੁਦਯਤੋ ਪਣਿਧਿਯਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਆਦਾਨਤੋ ਪਣਿਧਿਯਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ ਪਣਿਧਿਯਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸਬ੍ਬਪਣਿਧੀਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਪਣਿਧਿਯਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਪਣਿਧਿਯਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ...ਪੇ॰... ਰੂਪੇ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸਬ੍ਬਪਣਿਧੀਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਰੂਪੇ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਪਣਿਧਿਯਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਵੇਦਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ... ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਪਣਿਧਿਯਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਸਬ੍ਬਪਣਿਧੀਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਜਰਾਮਰਣੇ ਸੁਞ੍ਞਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਪਣਿਧਿਯਾ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਯਂ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਯਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

੨੩੦. ਕਤਮਂ **ਮੁਖਂ?** ਯੇ ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾ ਅਨਵਜ੍ਜਾ ਕੁਸਲਾ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਾਧਮ੍ਮਾ, ਇਦਂ ਮੁਖਂ।

ਕਤਮਂ **ਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਂ?** ਯਂ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਇਦਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਂ। ਵਿਮੋਕ੍ਖਞ੍ਚ ਮੁਖਞ੍ਚ ਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਂ, ਇਦਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਂ।

ਕਤਮੰ **ਵਿਮੋਕ੍ਖਪਚ੍ਚਨੀਕੰ?** ਤੀਣਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨਿ, ਤੀਣਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਪਚ੍ਚਨੀਕਾਨਿ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਪਚ੍ਚਨੀਕਾ, ਇਦੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖਪਚ੍ਚਨੀਕੰ।

ਕਤਮੰ **ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨੁਲੋਮੰ?** ਤੀਣਿ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨੁਲੋਮਾਨਿ, ਤੀਣਿ ਸੁਚਰਿਤਾਨਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨੁਲੋਮਾਨਿ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨੁਲੋਮਾ, ਇਦੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨੁਲੋਮੰ।

ਕਤਮੋ **ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੋ?** ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਸਚ੍ਚਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਸਞ੍ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਚੇਤਯਨ੍ਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਞਾਣੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਵੋਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਵਿਵਟ੍ਟਤੀਤਿ – ਸਚ੍ਚਵਿਵਟ੍ਟੋ।

ਯਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ ਤਤ੍ਥ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਯਤ੍ਥ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਯਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਯਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਯਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ ਤਤ੍ਥ ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਯਤ੍ਥ ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੋ ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਯਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੋ ਤਤ੍ਥ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਯਤ੍ਥ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੋ ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਯਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੋ ਤਤ੍ਥ ਸਚ੍ਚਵਿਵਟ੍ਟੋ, ਯਤ੍ਥ ਸਚ੍ਚਵਿਵਟ੍ਟੋ ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚੇਤੋਵਿਵਟ੍ਟੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵਟ੍ਟੋ ਞਾਣਵਿਵਟ੍ਟੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੋ। ਅਯੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖਵਿਵਟ੍ਟੋ।

ਕਤਮਾ **ਵਿਮੋਕ੍ਖਭਾਵਨਾ?** ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਾ ਭਾਵਨਾ ਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮੰ, ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਾ ਭਾਵਨਾ ਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮੰ, ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਾ ਭਾਵਨਾ ਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮੰ, ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਾ ਭਾਵਨਾ ਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮੰ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਨਾ ਭਾਵਨਾ ਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮੰ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ...ਪੇ॰... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਨਾ ਭਾਵਨਾ ਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮੰ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਾ ਭਾਵਨਾ ਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮੰ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਾ ਭਾਵਨਾ ਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮੰ, ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਾ ਭਾਵਨਾ ਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮੰ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਸੇਵਨਾ ਭਾਵਨਾ ਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮੰ, ਅਯੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖਭਾਵਨਾ।

ਕਤਮਾ **ਵਿਮੋਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ?** ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭੋ ਵਾ ਵਿਪਾਕੋ ਵਾ, ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭੋ ਵਾ ਵਿਪਾਕੋ ਵਾ, ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਲਾਭੋ ਵਾ ਵਿਪਾਕੋ ਵਾ, ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੰ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲੰ, ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੰ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੰ, ਅਯੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖਪ੍ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀਤਿ।

ਤਤਿਯਭਾਣਵਾਰੋ।

ਵਿਮੋਕ੍ਖਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਗਤਿਕਥਾ

੨੩੧. ਗਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਕਤਿਨੰ ਹੇਤੂਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ? ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨੰ ਦੇਵਾਨੰ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਕਤਿਨੰ ਹੇਤੂਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ? ਰੂਪਾਵਚਰਾਨੰ ਦੇਵਾਨੰ ਕਤਿਨੰ

ਹੇਤੂਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ? ਅਰੂਪਾਵਚਰਾਨੰ ਦੇਵਾਨੰ ਕਤਿਨੰ ਹੇਤੂਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ?

ਗਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਹੇਤੂਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨੰ ਦੇਵਾਨੰ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਹੇਤੂਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਰੂਪਾਵਚਰਾਨੰ ਦੇਵਾਨੰ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਹੇਤੂਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਾਨੰ ਦੇਵਾਨੰ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਹੇਤੂਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

੨੩੨. ਗਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਕਤਮੇਸੰ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਹੇਤੂਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ? ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ ਤਯੋ ਹੇਤੂ ਕੁਸਲਾ; ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਜਾਤਚੇਤਨਾਯ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ਕੁਸਲਮੂਲਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਨਿਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਦ੍ਵੇ ਹੇਤੂ ਅਕੁਸਲਾ; ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਜਾਤਚੇਤਨਾਯ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ਅਕੁਸਲਮੂਲਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਤਯੋ ਹੇਤੂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ; ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਜਾਤਚੇਤਨਾਯ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਨਾਮਰੂਪੰ'' ।

ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਭੂਤਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਤਯੋ ਜੀਵਿਤਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਇਮੇ ਚੁਦ੍ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਤਯੋ ਹੇਤੂ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਨਾਮਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਇਮੇ ਚੁਦ੍ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਇਮੇ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਗਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਇਮੇਸੰ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਹੇਤੂਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨੰ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨੰ ਦੇਵਾਨੰ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਕਤਮੇਸੰ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਹੇਤੂਨੰ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ? ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ ਤਯੋ ਹੇਤੂ ਕੁਸਲਾ; ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਜਾਤਚੇਤਨਾਯ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਕੁਸਲਮੂਲਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''। ਨਿਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਦ੍ਵੇ ਹੇਤੂ ਅਕੁਸਲਾ; ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਜਾਤਚੇਤਨਾਯ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਕੁਸਲਮੂਲਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਤਯੋ ਹੇਤੂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ; ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਜਾਤਚੇਤਨਾਯ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਨਾਮਰੂਪੰ''।

ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਭੂਤਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਤਯੋ ਜੀਵਿਤਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਇਮੇ ਚੁਦ੍ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ

ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਤਯੋ ਹੇਤੂ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਨਾਮਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਇਮੇ ਚੁਦ੍ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਇਮੇ ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਇਮੇਸਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਹੇਤੂਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਰੂਪਾਵਚਰਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਕਤਮੇਸਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਹੇਤੂਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ? ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ ਤਯੋ ਹੇਤੂ ਕੁਸਲਾ…ਪੇ॰… ਰੂਪਾਵਚਰਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਇਮੇਸਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਹੇਤੂਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਅਰੂਪਾਵਚਰਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਕਤਮੇਸਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਹੇਤੂਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ? ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ ਤਯੋ ਹੇਤੂ ਕੁਸਲਾ; ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਜਾਤਚੇਤਨਾਯ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਕੁਸਲਮੂਲਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''। ਨਿਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਦ੍ਵੇ ਹੇਤੂ ਅਕੁਸਲਾ; ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਜਾਤਚੇਤਨਾਯ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਕੁਸਲਮੂਲਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਤਯੋ ਹੇਤੂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ; ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਜਾਤਚੇਤਨਾਯ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਨਾਮਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਨਾਮਂ''।

ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਤਯੋ ਹੇਤੂ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਨਾਮਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਇਮੇ ਚੁਦ੍ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਰੂਪਾਵਚਰਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਇਮੇਸਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਹੇਤੂਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

੨੩੩. ਗਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਕਤਿਨਂ ਹੇਤੂਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ? ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਕਤਿਨਂ ਹੇਤੂਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ?

ਗਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਛਨ੍ਨਂ ਹੇਤੂਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਛਨ੍ਨਂ ਹੇਤੂਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ ।

ਗਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਕਤਮੇਸਂ ਛਨ੍ਨਂ ਹੇਤੂਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ? ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ ਦ੍ਵੇ ਹੇਤੂ ਕੁਸਲਾ; ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਜਾਤਚੇਤਨਾਯ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ਕੁਸਲਮੂਲਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਨਿਕਨ੍ਤਿਕ੍ਖਣੇ ਦ੍ਵੇ ਹੇਤੂ ਅਕੁਸਲਾ; ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਜਾਤਚੇਤਨਾਯ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ਅਕੁਸਲਮੂਲਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਦ੍ਵੇ ਹੇਤੂ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ; ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਜਾਤਚੇਤਨਾਯ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਨਾਮਰੂਪਂ''।

ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਭੂਤਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਤਯੋ ਜੀਵਿਤਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਇਮੇ ਚੁਦ੍ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧਾ ਅਰੂਪਿਨੋ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਦ੍ਵੇ ਹੇਤੂ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਨਾਮਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਇਮੇ ਦ੍ਵਾਦਸ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ । ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕ੍ਖਣੇ ਇਮੇ ਛਬ੍ਬੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਗਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਇਮੇਸਂ ਛਨ੍ਨਂ ਹੇਤੂਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ।

ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਕਤਮੇਸਂ ਛਨ੍ਨਂ ਹੇਤੂਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ? ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਜਵਨਕ੍ਖਣੇ ਦ੍ਵੇ ਹੇਤੂ ਕੁਸਲਾ; ਤਸ੍ਮਿਂ ਖਣੇ ਜਾਤਚੇਤਨਾਯ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਕੁਸਲਮੂਲਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ...ਪੇ॰... ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਗਹਪਤਿਮਹਾਸਾਲਾਨਂ ਕਾਮਾਵਚਰਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਇਮੇਸਂ ਛਨ੍ਨਂ ਹੇਤੂਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀ''ਤਿ।

ਗਤਿਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਕਮ੍ਮਕਥਾ

੨੩੪. ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ, ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ, ਨਾਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ, ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਕਮ੍ਮਂ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ। [ਅਤੀਤਕਮ੍ਮਂ]

ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਂ, ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ । ਅਤ੍ਥਿ ਕਮ੍ਮਂ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ। [ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਮ੍ਮਂ]

ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਂ, ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ। ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਂ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕੋ। [ਅਨਾਗਤਕਮ੍ਮਂ]

੨੩੫. ਅਹੋਸਿ ਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਅਹੋਸਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨਾਹੋਸਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ।

ਅਤ੍ਥਿ ਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ।

ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ।

ਅਹੋਸਿ ਅਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਅਹੋਸਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਅਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨਾਹੋਸਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਅਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਅਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਅਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਅਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ।

ਅਤ੍ਥਿ ਅਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਅਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ।

ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਕੁਸਲਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਕੁਸਲਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ।

ਅਹੋਸਿ ਸਾਵਜ੍ਜਂ ਕਮ੍ਮਂ...ਪੇ॰... ਅਹੋਸਿ ਅਨਵਜ੍ਜਂ ਕਮ੍ਮਂ...ਪੇ॰... ਅਹੋਸਿ ਕਣ੍ਹਂ ਕਮ੍ਮਂ...ਪੇ॰... ਅਹੋਸਿ ਸੁਕ੍ਕਂ ਕਮ੍ਮਂ...ਪੇ॰... ਅਹੋਸਿ ਸੁਖੁਦ੍ਰਯਂ ਕਮ੍ਮਂ...ਪੇ॰... ਅਹੋਸਿ ਦੁਕ੍ਖੁਦ੍ਰਯਂ ਕਮ੍ਮਂ...ਪੇ॰... ਅਹੋਸਿ ਸੁਖਵਿਪਾਕਂ ਕਮ੍ਮਂ...ਪੇ॰... ਅਹੋਸਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਅਹੋਸਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨਾਹੋਸਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਹੋਸਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ।

ਅਤ੍ਥਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਅਤ੍ਥਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ।

ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋ। ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੋਤਿ।

ਕਮ੍ਮਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਕਥਾ

੨੩੬. ਪੁਰਿਮਨਿਦਾਨਂ । ''ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ [ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੪੯ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ], ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਅਨਿਚ੍ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ। ਦੁਕ੍ਖੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ। ਅਨਤ੍ਤਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਤ੍ਤਾਤਿ

ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ। ਅਸੁਭੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਭਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ।

‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਨਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਨਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਅਨਿਚ੍ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਨਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਨਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਨਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ। ਦੁਕ੍ਖੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਨਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਨਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਨਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ। ਅਨਤ੍ਤਨਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨਤ੍ਤਾਤਿ ਨਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਨਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਨਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ। ਅਸੁਭੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਸੁਭਨ੍ਤਿ ਨਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਨਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਨਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਨਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਨਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ’’ਤਿ।

‘‘ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਦੁਕ੍ਖੇ ਚ ਸੁਖਸਞ੍ਞਿਨੋ।
ਅਨਤ੍ਤਨਿ ਚ ਅਤ੍ਤਾਤਿ [ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ (ਸਜਾ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੪੯ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ], ਅਸੁਭੇ ਸੁਭਸਞ੍ਞਿਨੋ।
ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਹਤਾ ਸਤ੍ਤਾ, ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਵਿਸਞ੍ਞਿਨੋ॥

‘‘ਤੇ ਯੋਗਯੁਤ੍ਤਾ ਮਾਰਸ੍ਸ, ਅਯੋਗਕ੍ਖੇਮਿਨੋ ਜਨਾ।
ਸਤ੍ਤਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸੰਸਾਰੰ, ਜਾਤਿਮਰਣਗਾਮਿਨੋ॥

‘‘ਯਦਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਪਭਙ੍ਕਰਾ।
ਤੇ ਇਮੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਦੁਕ੍ਖੂਪਸਮਗਾਮਿਨੰ॥

‘‘ਤੇਸੰ ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਸਪ੍ਪਞ੍ਞਾ, ਸਚਿਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਚਲਦ੍ਧੁ [ਪਚ੍ਚਲਦ੍ਧੁੰ (ਸਜਾ॰), ਪਚ੍ਚਲਦ੍ਧਾ ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੪੯] ਤੇ।
ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦਕ੍ਖੁੰ, ਦੁਕ੍ਖਮਦ੍ਦਕ੍ਖੁ ਦੁਕ੍ਖਤੋ॥

‘‘ਅਨਤ੍ਤਨਿ ਅਨਤ੍ਤਾਤਿ, ਅਸੁਭੰ ਅਸੁਭਤਦ੍ਦਸੁੰ।
ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸਮਾਦਾਨਾ, ਸਬ੍ਬੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਉਪਚ੍ਚਗੁ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ, ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਹੀਨਾ, ਕੇਚਿ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ? ਅਨਿਚ੍ਚੇ ਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਪਹੀਨੋ। ਦੁਕ੍ਖੇ ਸੁਖਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਪਹੀਨੋ। ਅਨਤ੍ਤਨਿ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਪਹੀਨੋ। ਅਸੁਭੇ ਸੁਭਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ ਪਹੀਨੋ। ਦ੍ਵੀਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਛ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਪਹੀਨਾ । ਦ੍ਵੀਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਦ੍ਵੇ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ। ਚਤੂਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਅਟ੍ਠ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਤਿ।

ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਮਗ੍ਗਕਥਾ

੨੩੭. ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ? ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਹਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਸਹਜਾਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਪਰਿਯਾਦਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਪਟਿਵੇਧਾਦਿਵਿਸੋਧਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ

ਹੇਤੁ ਚ, ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਟਿਵੇਧਾਯ [ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਪਟਿਵੇਧਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਨਿਰੋਧੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ।

ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਪਟਿਵੇਧਾਦਿਵਿਸੋਧਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਨਿਰੋਧੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ।

ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਯ ਪਹਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਪਟਿਵੇਧਾਦਿਵਿਸੋਧਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਨਿਰੋਧੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ।

ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ ਪਟਿਵੇਧਾਦਿਵਿਸੋਧਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਨਿਰੋਧੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ।

ਵੋਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ...ਪੇ॰... ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ...ਪੇ॰... ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿਯਾ ਪਹਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ... ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਪਟਿਵੇਧਾਦਿਵਿਸੋਧਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਨਿਰੋਧੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ।

ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਸ੍ਸ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਪਟਿਵੇਧਾਦਿਵਿਸੋਧਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਨਿਰੋਧੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ।

ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਅਨੁਸਹਗਤਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਸ੍ਸ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਸ੍ਸ, ਅਨੁਸਹਗਤਸ੍ਸ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਪਟਿਵੇਧਾਦਿਵਿਸੋਧਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ , ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਟਿਵੇਧਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ, ਨਿਰੋਧੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ ਹੇਤੁ ਚ।

ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਅਵ਼ਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਰੂਪਰਾਗਸ੍ਸ ਅਰੂਪਰਾਗਸ੍ਸ ਮਾਨਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਵ਼ਿਜ੍ਜਾਯ, ਮਾਨਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਭਵ਼ਰਾਗਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਅਵ਼ਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ਼ ਹੇਤੁ ਚ, ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ਼ ਹੇਤੁ ਚ, ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ਼ ਹੇਤੁ ਚ, ਪਟਿਵ਼ੇਧਾਦਿਵ਼ਿਸੋਧਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ਼ ਹੇਤੁ ਚ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ਼ ਹੇਤੁ ਚ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਵ਼ੋਦਾਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ਼ ਹੇਤੁ ਚ, ਵ਼ਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ਼ ਹੇਤੁ ਚ, ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਟਿਵ਼ੇਧਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ਼ ਹੇਤੁ ਚ, ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ਼, ਹੇਤੁ ਚ, ਨਿਰੋਧੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਾਯ ਮਗ੍ਗੋ ਚੇਵ਼ ਹੇਤੁ ਚ।

ਦਸ੍ਸਨਮਗ੍ਗੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਮਗ੍ਗੋ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ , ਪਰਿਗ੍ਗਹਮਗ੍ਗੋ ਸਮ੍ਮਾਵ਼ਾਚਾ, ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮਗ੍ਗੋ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਵ਼ੋਦਾਨਮਗ੍ਗੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵ਼ੋ, ਪਗ੍ਗਹਮਗ੍ਗੋ ਸਮ੍ਮਾਵ਼ਾਯਾਮੋ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਮਗ੍ਗੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ, ਅਵ਼ਿਕ੍ਖੇਪਮਗ੍ਗੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਮਗ੍ਗੋ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਪਵ਼ਿਚਯਮਗ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮਵ਼ਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਪਗ੍ਗਹਮਗ੍ਗੋ ਵ਼ੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਫਰਣਮਗ੍ਗੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਉਪਸਮਮਗ੍ਗੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਅਵ਼ਿਕ੍ਖੇਪਮਗ੍ਗੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਮਗ੍ਗੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ।

ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਗ੍ਗੋ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ, ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਗ੍ਗੋ ਵ਼ੀਰਿਯਬਲਂ, ਪਮਾਦੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਗ੍ਗੋ ਸਤਿਬਲਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਗ੍ਗੋ ਸਮਾਧਿਬਲਂ, ਅਵ਼ਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਗ੍ਗੋ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ। ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਪਗ੍ਗਹਮਗ੍ਗੋ ਵ਼ੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਮਗ੍ਗੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਵ਼ਿਕ੍ਖੇਪਮਗ੍ਗੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਦਸ੍ਸਨਮਗ੍ਗੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਮਗ੍ਗੋ, ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬਲਾ ਮਗ੍ਗੋ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਮਗ੍ਗੋ, ਹੇਤੁਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ ਮਗ੍ਗੋ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਮਗ੍ਗੋ, ਪਦਹਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਮਗ੍ਗੋ, ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਮਗ੍ਗੋ, ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਮਗ੍ਗੋ, ਅਵ਼ਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵ਼ਿਪਸ੍ਸਨਾ ਮਗ੍ਗੋ, ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵ਼ਿਪਸ੍ਸਨਾ ਮਗ੍ਗੋ, ਅਨਤਿਵ਼ਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਮਗ੍ਗੋ, ਸਂਵ਼ਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵ਼ਿਸੁਦ੍ਧਿ ਮਗ੍ਗੋ, ਅਵ਼ਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵ਼ਿਸੁਦ੍ਧਿ ਮਗ੍ਗੋ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵ਼ਿਸੁਦ੍ਧਿ ਮਗ੍ਗੋ, ਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਵ਼ਿਮੋਕ੍ਖੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਪਟਿਵ਼ੇਧਟ੍ਠੇਨ ਵ਼ਿਜ੍ਜਾ ਮਗ੍ਗੋ, ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੇਨ ਵ਼ਿਮੁਤ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਟ੍ਠੇਨ ਖਯੇ ਞਾਣਂ ਮਗ੍ਗੋ, ਛਨ੍ਦੋ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ, ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ, ਫਸ੍ਸੋ ਸਮੋਧਾਨਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ, ਵ਼ੇਦਨਾ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ, ਸਮਾਧਿ ਪਮੁਖਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ, ਸਤਿ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ, ਪਞ੍ਞਾ ਤਤੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ, ਵ਼ਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸਾਰਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ, ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋਤਿ।

ਮਗ੍ਗਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਕਥਾ

੨੩੮. ''ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਮਿਦਂ , ਭਿਕ੍ਖਵ਼ੇ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ। ਸਤ੍ਥਾ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤੋ ਤਿਧਤ੍ਤਮਣ੍ਡੋ [ਤਿਵ਼ਿਧੋ ਮਣ੍ਡੋ (ਬਹੂਸੁ) ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ]। ਸਤ੍ਥਰਿ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤੇ ਦੇਸਨਾਮਣ੍ਡੋ, ਪਟਿਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਮਣ੍ਡੋ''।

ਕਤਮੋ **ਦੇਸਨਾਮਣ੍ਡੋ?** ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਆਚਿਕ੍ਖਨਾ ਦੇਸਨਾ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ ਪਟ੍ਠਪਨਾ ਵ਼ਿਵ਼ਰਣਾ ਵ਼ਿਭਜਨਾ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਮ੍ਮਂ [ਉਤ੍ਤਾਨਿਕਮ੍ਮਂ (ਕ॰)], ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ...ਪੇ॰... ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨਂ... ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨਂ... ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ... ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਬਲਾਨਂ... ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ... ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਨਾ ਦੇਸਨਾ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ ਪਟ੍ਠਪਨਾ ਵ਼ਿਵ਼ਰਣਾ ਵ਼ਿਭਜਨਾ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਮ੍ਮਂ – ਅਯਂ ਦੇਸਨਾਮਣ੍ਡੋ।

ਕਤਮੋ **ਪਟਿਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡੋ?** ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਉਪਾਸਕਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯੋ ਦੇਵ਼ਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਯੇ ਵ਼ਾ ਪਨਞ੍ਞੇਪਿ ਕੇਚਿ ਵ਼ਿਞ੍ਞਾਤਾਰੋ – ਅਯਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡੋ।

ਕਤਮੋ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਮਣ੍ਡੋ?** ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ, ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ – ਅਯਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਮਣ੍ਡੋ।

੨੩੯. ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਮਣ੍ਡੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਂ ਕਸਟੋ; ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਪਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਕੋਸਜ੍ਜਂ ਕਸਟੋ; ਕੋਸਜ੍ਜਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਮਣ੍ਡੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਪਮਾਦੋ ਕਸਟੋ; ਪਮਾਦਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਮਣ੍ਡੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਕਸਟੋ; ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਦਸ੍ਸਨਮਣ੍ਡੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਕਸਟੋ; ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ।

ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡੋ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਂ ਕਸਟੋ; ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਸਦ੍ਧਾਬਲਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡੋ ਵੀਰਿਯਬਲਂ, ਕੋਸਜ੍ਜਂ ਕਸਟੋ; ਕੋਸਜ੍ਜਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਵੀਰਿਯਬਲਸ੍ਸ ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਪਮਾਦੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡੋ ਸਤਿਬਲਂ, ਪਮਾਦੋ ਕਸਟੋ; ਪਮਾਦਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਸਤਿਬਲਸ੍ਸ ਪਮਾਦੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡੋ ਸਮਾਧਿਬਲਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਕਸਟੋ; ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਸਮਾਧਿਬਲਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡੋ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਕਸਟੋ; ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਬਲਸ੍ਸ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ।

ਉਪਟ੍ਠਾਨਮਣ੍ਡੋ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਪਮਾਦੋ ਕਸਟੋ; ਪਮਾਦਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਪਵਿਚਯਮਣ੍ਡੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਕਸਟੋ; ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਵਿਚਯਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਪਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡੋ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਕੋਸਜ੍ਜਂ ਕਸਟੋ; ਕੋਸਜ੍ਜਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਫਰਣਮਣ੍ਡੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਕਸਟੋ; ਪਰਿਲ਼ਾਹਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਫਰਣਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਉਪਸਮਮਣ੍ਡੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ , ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ ਕਸਟੋ; ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪਸਮਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਮਣ੍ਡੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਕਸਟੋ; ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਮਣ੍ਡੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਕਸਟੋ; ਅਪ੍ਪਟਿਸਙ੍ਖਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ।

ਦਸ੍ਸਨਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਕਸਟੋ; ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਕਸਟੋ; ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਪਰਿਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾ ਕਸਟੋ; ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯ ਪਰਿਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਕਸਟੋ; ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਵੋਦਾਨਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵੋ ਕਸਟੋ; ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਪਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮੋ ਕਸਟੋ; ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿ ਕਸਟੋ; ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿਂ ਕਸਟਂ

ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਯਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿ ਕਸਟੋ; ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿਂ ਕਸਟਂ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਮਣ੍ਡਂ ਪਿਵਤੀਤਿ – ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਂ।

੨੪੦. ਅਤ੍ਥਿ ਮਣ੍ਡੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਪੇਯ੍ਯਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਸਟੋ। ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਮਣ੍ਡੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਂ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਪਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਕੋਸਜ੍ਜਂ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਮਣ੍ਡੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਪਮਾਦੋ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਮਣ੍ਡੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਦਸ੍ਸਨਮਣ੍ਡੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ।

ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡੋ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ, ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਂ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡੋ ਵੀਰਿਯਬਲਂ, ਕੋਸਜ੍ਜਂ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਪਮਾਦੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡੋ ਸਤਿਬਲਂ, ਪਮਾਦੋ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡੋ ਸਮਾਧਿਬਲਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡੋ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ।

ਉਪਟ੍ਠਾਨਮਣ੍ਡੋ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਪਮਾਦੋ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਪਵਿਚਯਮਣ੍ਡੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਪਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡੋ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਕੋਸਜ੍ਜਂ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਫਰਣਮਣ੍ਡੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਉਪਸਮਮਣ੍ਡੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਮਣ੍ਡੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਮਣ੍ਡੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਅਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ।

ਦਸ੍ਸਨਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਪਰਿਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਵੋਦਾਨਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵੋ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਪਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮੋ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿ ਕਸਟੋ; ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਰਸੋ ਧਮ੍ਮਰਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸੋ – ਇਦਂ ਪੇਯ੍ਯਂ।

ਦਸ੍ਸਨਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ... ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ... ਪਰਿਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ... ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ... ਵੋਦਾਨਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ... ਪਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ... ਉਪਟ੍ਠਾਨਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਮਣ੍ਡੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

ਉਪਟ੍ਠਾਨਮਣ੍ਡੋ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ... ਪਵਿਚਯਮਣ੍ਡੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ... ਪਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡੋ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ... ਫਰਣਮਣ੍ਡੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ... ਉਪਸਮਮਣ੍ਡੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਮਣ੍ਡੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ...

ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਮਣ੍ਡੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ।

ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡੋ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ... ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡੋ ਵੀਰਿਯਬਲਂ... ਪਮਾਦੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡੋ ਸਤਿਬਲਂ... ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡੋ ਸਮਾਧਿਬਲਂ... ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਮਣ੍ਡੋ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ।

ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਮਣ੍ਡੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਪਗ੍ਗਹਮਣ੍ਡੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਉਪਟ੍ਠਾਨਮਣ੍ਡੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਮਣ੍ਡੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਦਸ੍ਸਨਮਣ੍ਡੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਮਣ੍ਡੋ, ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬਲਾ ਮਣ੍ਡੋ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਮਣ੍ਡੋ, ਹੇਤੁਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ ਮਣ੍ਡੋ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਮਣ੍ਡੋ, ਪਦਹਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਮਣ੍ਡੋ, ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਮਣ੍ਡੋ, ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਾ ਮਣ੍ਡੋ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥੋ ਮਣ੍ਡੋ, ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਮਣ੍ਡੋ, ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਮਣ੍ਡੋ, ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਮਣ੍ਡੋ, ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਮਣ੍ਡੋ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਮਣ੍ਡੋ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਮਣ੍ਡੋ, ਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਮਣ੍ਡੋ, ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾ ਮਣ੍ਡੋ, ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਮਣ੍ਡੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਟ੍ਠੇਨ ਖਯੇ ਞਾਣਂ ਮਣ੍ਡੋ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਞਾਣਂ ਮਣ੍ਡੋ, ਛਨ੍ਦੋ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਮਣ੍ਡੋ, ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਮਣ੍ਡੋ, ਫਸ੍ਸੋ ਸਮੋਧਾਨਟ੍ਠੇਨ ਮਣ੍ਡੋ, ਵੇਦਨਾ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠੇਨ ਮਣ੍ਡੋ, ਸਮਾਧਿ ਪਮੁਖਟ੍ਠੇਨ ਮਣ੍ਡੋ, ਸਤਿ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਮਣ੍ਡੋ, ਪਞ੍ਞਾ ਤਤ੍ਤੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠੇਨ ਮਣ੍ਡੋ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸਾਰਟ੍ਠੇਨ ਮਣ੍ਡੋ, ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਮਣ੍ਡੋਤਿ।

ਚਤੁਤ੍ਥਭਾਣਵਾਰੋ।

ਮਣ੍ਡਪੇਯ੍ਯਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮਹਾਵਗ੍ਗੋ ਪਠਮੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਞਾਣਦਿਟ੍ਠੀ ਚ ਅਸ੍ਸਾਸਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਪਞ੍ਚਮਾ।
ਗਤਿਕਮ੍ਮਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ, ਮਗ੍ਗੋ ਮਣ੍ਡੇਨ ਤੇ ਦਸਾਤਿ॥

ਏਸ ਨਿਕਾਯਧਰੇਹਿ ਠਪਿਤੋ, ਅਸਮੋ [ਅਸ੍ਸਮੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਠਮੋ ਪਵਰੋ

ਵਰਵਗ੍ਗੋਤਿ [ਵਰਮਗ੍ਗੋਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]।

੨. ਯੁਗਨਦ੍ਧਵਗ੍ਗੋ

੧. ਯੁਗਨਦ੍ਧਕਥਾ

੧. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਕੋਸਮ੍ਬਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਘੋਸਿਤਾਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਆਵੁਸੋ ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ। ‘‘ਆਵੁਸੋ’’ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਆਨਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਵਾ ਮਮ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਰਹਤ੍ਤਪਤ੍ਤੰ [ਅਰਹਤ੍ਤੰ (ਸਜਾ॰), ਅਰਹਤ੍ਤਪਤ੍ਤਿੰ ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੭੦] ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਏਤੇਸੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ। ਕਤਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ?

‘‘ਇਧਾਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮਥਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਭਾਵੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਮਥਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਭਾਵਯਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ। ਸੋ ਤੰ ਮਗ੍ਗੰ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ [ਬਹੁਲਿੰ ਕਰੋਤਿ (ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੭੦ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ]। ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਮਗ੍ਗੰ ਆਸੇਵਤੋ ਭਾਵਯਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤੋ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਸਮਥੰ ਭਾਵੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਸਮਥੰ ਭਾਵਯਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ। ਸੋ ਤੰ ਮਗ੍ਗੰ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਮਗ੍ਗੰ ਆਸੇਵਤੋ ਭਾਵਯਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤੋ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਯੁਗਨਦ੍ਧੰ [ਯੁਗਨਨ੍ਧੰ (ਕ॰ ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)] ਭਾਵੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਯੁਗਨਦ੍ਧੰ ਭਾਵਯਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ। ਸੋ ਤੰ ਮਗ੍ਗੰ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਮਗ੍ਗੰ ਆਸੇਵਤੋ ਭਾਵਯਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤੋ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਮਾਨਸੰ ਹੋਤਿ। ਸੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਮਯੋ ਯੰ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ [ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)] ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋਦਿ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ। ਸੋ ਤੰ ਮਗ੍ਗੰ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੰ ਮਗ੍ਗੰ ਆਸੇਵਤੋ ਭਾਵਯਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤੋ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ।

‘‘ਯੋ ਹਿ ਕੋਚਿ, ਆਵੁਸੋ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਵਾ ਮਮ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਰਹਤ੍ਤਪਤ੍ਤੰ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ, ਏਤੇਸੰ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨਾ’’ਤਿ।

੧. ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੨. ਕਥੰ **ਸਮਥਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਭਾਵੇਤਿ?** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਇਤਿ ਪਠਮੰ ਸਮਥੋ, ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਸਮਥਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨੰ ਭਾਵੇਤੀ’’ਤਿ। **ਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਤਦੁਪਗਵੀਰਿਯਵਾਹਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ।

ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤੀਤਿ ਕਥਂ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ? ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ, ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ, ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ, ਵੋਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ – ਏਵਂ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ।

ਸੋ ਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ ਆਸੇਵਤੀਤਿ ਕਥਂ ਆਸੇਵਤਿ? ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਤਿ, ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਤਿ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਤਿ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਤਿ, ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਤਿ, ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਤਿ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਤਿ , ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਤਿ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਤਿ – ਏਵਂ ਆਸੇਵਤਿ।

ਭਾਵੇਤੀਤਿ ਕਥਂ ਭਾਵੇਤਿ? ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ – ਏਵਂ ਭਾਵੇਤਿ।

ਬਹੁਲੀਕਰੋਤੀਤਿ ਕਥਂ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ? ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ – ਏਵਂ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ।

ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਆਸੇਵਤੋ ਭਾਵਯਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤੋ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਕਥਂ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ? ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ, ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ – ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ; ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ – ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਓਲਾਰਿਕਂ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਂ – ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ; ਓਲਾਰਿਕੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ – ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨੁਸਹਗਤਂ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਂ – ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ; ਅਨੁਸਹਗਤੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ – ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਰੂਪਰਾਗੋ, ਅਰੂਪਰਾਗੋ, ਮਾਨੋ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ – ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ; ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ, ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ , ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ – ਇਮੇ ਤਯੋ ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ।

੩. ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਇਤਿ ਪਠਮਂ ਸਮਥੋ, ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਮਥਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ। **ਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਤਦੁਪਗਵੀਰਿਯਵਾਹਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ।

ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤੀਤਿ ਕਥं ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ? ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ, ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ। ਏਵਂ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ।

ਸੋ ਤं ਮਗ੍ਗं ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ ਆਸੇਵਤੀਤਿ ਕਥं ਆਸੇਵਤਿ? ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਤਿ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬं ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਆਸੇਵਤਿ, ਏਵਂ ਆਸੇਵਤਿ। **ਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਕਥं ਭਾਵੇਤਿ? ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬं ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਭਾਵੇਤਿ, ਏਵਂ ਭਾਵੇਤਿ। **ਬਹੁਲੀਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਕਥं ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ? ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬं ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ, ਏਵਂ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ।

ਤਸ੍ਸ ਤं ਮਗ੍ਗं ਆਸੇਵਤੋ ਭਾਵਯਤੋ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤੋ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਕਥं ਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ? ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ – ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ; ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯੋ – ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਓਲ਼ਾਰਿਕं ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨं, ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨं – ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ; ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ – ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਅਨੁਸਹਗਤं ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨं, ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨं – ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ; ਅਨੁਸਹਗਤੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ – ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਰੂਪਰਾਗੋ, ਅਰੂਪਰਾਗੋ, ਮਾਨੋ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚं, ਅਵਿਜ੍ਜਾ – ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ; ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ, ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ – ਇਮੇ ਤਯੋ ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਸਮਥਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮं ਵਿਪਸ੍ਸਨं ਭਾਵੇਤਿ।

੪. ਕਥं **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮं ਸਮਥं ਭਾਵੇਤਿ?** ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨं ਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਵੋਸਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਤਾ [ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਸਮਾਧਿ ਇਤਿ ਪਠਮं ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਪਚ੍ਛਾ ਸਮਥੋ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮं ਸਮਥं ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ। **ਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ – ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... **ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤੀ**ਤਿ ਕਥं ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ। ਏਵਂ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ।

ਰੂਪं ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਰੂਪं ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਰੂਪं ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨं ਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਵੋਸਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ। ਇਤਿ ਪਠਮं ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਪਚ੍ਛਾ ਸਮਥੋ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮं ਸਮਥं ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ। **ਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ – ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... **ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤੀ**ਤਿ ਕਥं ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ। ਏਵਂ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ।

ਵੇਦਨं...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞं ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣं... ਚਕ੍ਖੁं...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣं ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਜਰਾਮਰਣं ਦੁਕ੍ਖਤੋ...ਪੇ॰... ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨं ਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਵੋਸਗ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ। ਇਤਿ ਪਠਮं ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਪਚ੍ਛਾ ਸਮਥੋ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮं ਸਮਥं ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ। **ਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ – ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... **ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤੀ**ਤਿ ਕਥं ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ। ਏਵਂ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮं ਸਮਥं ਭਾਵੇਤਿ।

੫. ਕਥं **ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨं ਯੁਗਨਦ੍ਧं ਭਾਵੇਤਿ?** ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨं ਯੁਗਨਦ੍ਧं ਭਾਵੇਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਟ੍ਠੇਨ ਗੋਚਰਟ੍ਠੇਨ ਪਹਾਨਟ੍ਠੇਨ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੇਨ ਵੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਵਟ੍ਟਨਟ੍ਠੇਨ ਸਨ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਪਣੀਤਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਅਨਾਸਵਟ੍ਠੇਨ

ਤਰਣਟ੍ਠੇਨ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਟ੍ਠੇਨ ਸੁਞ੍ਞਤਟ੍ਠੇਨ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਯੁਗਨਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ।

ਕਥਂ **ਆਰਮ੍ਮਣਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤਿ?** ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਜਹਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ ਨਿਰੋਧਾਰਮ੍ਮਣੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਜਹਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਰੋਧਾਰਮ੍ਮਣਾ। ਇਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਆਰਮ੍ਮਣਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ। **ਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ – ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... **ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤੀ**ਤਿ ਕਥਂ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ। ਏਵਂ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਆਰਮ੍ਮਣਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤਿ।

ਕਥਂ **ਗੋਚਰਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤਿ?** ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਜਹਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਜਹਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰਾ। ਇਤਿ ਗੋਚਰਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ । ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਗੋਚਰਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ।

ਕਥਂ **ਪਹਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤਿ?** ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਕਿਲੇਸੇ ਚ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਪਜਹਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਹਗਤਕਿਲੇਸੇ ਚ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਪਜਹਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰਾ। ਇਤਿ ਪਹਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਪਹਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ।

ਕਥਂ **ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤਿ?** ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਕਿਲੇਸੇ ਚ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਹਗਤਕਿਲੇਸੇ ਚ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਪਰਿਚ੍ਚਜਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰਾ। ਇਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ।

ਕਥਂ **ਵੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤਿ?** ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਹਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਹਗਤਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵੁਟ੍ਠਹਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰਾ। ਇਤਿ ਵੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਵੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ।

ਕਥਂ **ਵਿਵਟ੍ਟਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤਿ?** ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵਿਵਟ੍ਟਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਹਗਤਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵਿਵਟ੍ਟਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰਾ। ਇਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਵਿਵਟ੍ਟਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ।

ਕਥਂ **ਸਨ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤਿ?** ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਜਹਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ ਸਨ੍ਤੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਜਹਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਨ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰਾ। ਇਤਿ ਸਨ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸਨ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ।

ਕਥਂ **ਪਣੀਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤਿ?** ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਜਹਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ ਪਣੀਤੋ ਹੋਤਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਜਹਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਪਣੀਤਾ ਹੋਤਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰਾ । ਇਤਿ ਪਣੀਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਪਣੀਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ।

ਕਥਂ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤਿ?** ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਜਹਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ ਕਾਮਾਸਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਜਹਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰਾ। ਇਤਿ ਰਾਗਵਿਰਾਗਾ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਿਰਾਗਾ ਪਞ੍ਞਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਵਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ।

ਕਥਂ **ਅਨਾਸਵਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤਿ?** ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਜਹਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ ਕਾਮਾਸਵੇਨ ਅਨਾਸਵੋ ਹੋਤਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਜਹਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਵੇਨ ਅਨਾਸਵਾ ਹੋਤਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰਾ। ਇਤਿ ਅਨਾਸਵਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਨਾਸਵਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ।

ਕਥਂ **ਤਰਣਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤਿ?** ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਕਿਲੇਸੇ ਚ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਤਰਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਹਗਤਕਿਲੇਸੇ ਚ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਤਰਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰਾ। ਇਤਿ ਤਰਣਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਤਰਣਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ।

ਕਥਂ **ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤਿ?** ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਜਹਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਜਹਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰਾ। ਇਤਿ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ।

ਕਥਂ **ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤਿ?** ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਜਹਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ ਸਬ੍ਬਪਣਿਧੀਹਿ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਹੋਤਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਜਹਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਬ੍ਬਪਣਿਧੀਹਿ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਾ ਹੋਤਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰਾ। ਇਤਿ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ।

ਕਥਂ **ਸੁਞ੍ਞਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤਿ?** ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਜਹਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਾਧਿ ਸਬ੍ਬਾਭਿਨਿਵੇਸੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞੋ ਹੋਤਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਜਹਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਬ੍ਬਾਭਿਨਿਵੇਸੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਾ ਹੋਤਿ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰਾ। ਇਤਿ ਸੁਞ੍ਞਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਸੁਞ੍ਞਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤੀ''ਤਿ। **ਭਾਵੇਤੀ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ – ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ... ਪੇ॰... **ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤੀ**ਤਿ ਕਥਂ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ। ਏਵਂ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬਜਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਸੁਞ੍ਞਤਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਏਵਂ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਭਾਵੇਤਿ।

੨. ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਗ੍ਗਹਿਤਮਾਨਸਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੬. ਕਥੰ **ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਮਾਨਸੰ ਹੋਤਿ?** ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਓਭਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਓਭਾਸੋ ਧਮ੍ਮੋਤਿ ਓਭਾਸੰ ਆਵਜ੍ਜਤਿ, ਤਤੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ। ਤੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹਿਤਮਾਨਸੋ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਗ੍ਗਹਿਤਮਾਨਸੋ ਹੋਤਿ ਸੋ ਸਮਯੋ, ਯੰ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋਦਿ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਯਤਿ । **ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤੀ**''ਤਿ ਕਥੰ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵੰ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ, ਏਵੰ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ।

ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੁਖੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਗ੍ਗਹੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, 'ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮੋ'ਤਿ ਨਿਕਨ੍ਤਿੰ ਆਵਜ੍ਜਤਿ। ਤਤੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ। ਤੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹਿਤਮਾਨਸੋ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਗ੍ਗਹਿਤਮਾਨਸੋ ਹੋਤਿ ਸੋ ਸਮਯੋ, ਯੰ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋਦਿ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤੀ**''ਤਿ। ਕਥੰ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵੰ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ, ਏਵੰ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ।

ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ...ਪੇ॰... ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਓਭਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੁਖੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਗ੍ਗਹੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, 'ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮੋ'ਤਿ ਨਿਕਨ੍ਤਿੰ ਆਵਜ੍ਜਤਿ। ਤਤੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ। ਤੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹਿਤਮਾਨਸੋ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ । ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਗ੍ਗਹਿਤਮਾਨਸੋ...ਪੇ॰... ਏਵੰ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ''।

ਰੂਪੰ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ...ਪੇ॰... ਰੂਪੰ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ... ਰੂਪੰ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ... ਵੇਦਨੰ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞੰ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ... ਚਕ੍ਖੁੰ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੰ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੰ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ, ਜਰਾਮਰਣੰ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤੋ ਓਭਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ...ਪੇ॰... ਞਾਣੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪੀਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੁਖੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਗ੍ਗਹੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, 'ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮੋ'ਤਿ ਨਿਕਨ੍ਤਿੰ ਆਵਜ੍ਜਤਿ। ਤਤੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ। ਤੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹਿਤਮਾਨਸੋ। ਜਰਾਮਰਣੰ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਜਰਾਮਰਣੰ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ, ਜਰਾਮਰਣੰ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਪ੍ਪਜਾਨਾਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਗ੍ਗਹਿਤਮਾਨਸੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਸਮਯੋ, ਯੰ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਨ੍ਨਿਸੀਦਤਿ ਏਕੋਦਿ ਹੋਤਿ ਸਮਾਧਿਯਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤੀ''ਤਿ। ਕਥੰ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵੰ ਮਗ੍ਗੋ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ। ਏਵੰ ਸਞ੍ਞੋਜਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਸਯਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਮਾਨਸੰ ਹੋਤਿ।

੭. ਓਭਾਸੇ ਚੇਵ ਞਾਣੇ ਚ, ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਕਮ੍ਪਤਿ।
ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਸੁਖੇ ਚੇਵ, ਯੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਵੇਧਤਿ॥

ਅਧਿਮੋਕ੍ਖੇ ਚ ਪਗ੍ਗਾਹੇ, ਉਪਟ੍ਠਾਨੇ ਚ ਕਮ੍ਪਤਿ।

ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਜ੍ਜਨਾਯ ਚੇਵ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚ ਨਿਕਨ੍ତਿਯਾ॥

ਇਮਾਨਿ ਦਸ ਠਾਨਾਨਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਯਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਿਤਾ।
ਧਮ੍ਮੁਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਸਮ੍ਮੋਹ ਗਚ੍ਛਤਿ॥

ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਚੇਵ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ ਚ, ਚਵਤਿ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਾ।
ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਨ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ, ਭਾਵਨਾ ਪਰਿਹਾਯਤਿ॥

ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ ਨ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ, ਭਾਵਨਾ ਨ ਪਰਿਹਾਯਤਿ।
ਨ ਚ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਚਵਤਿ ਚਿਤ੍ਤਭਾਵਨਾ॥

ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਠਾਨੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖੇਪਵਿਕ੍ਖੇਪਵਿਗ੍ਗਹਿਤੰ [ਸਙ੍ਖੇਪੰ ਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਵਿਗ੍ਗਹਿਤੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਦਸ ਠਾਨੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ।

ਯੁਗਨਦ੍ਧਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸਚ੍ਚਕਥਾ

੮. ਪੁਰਿਮਨਿਦਾਨਂ । ''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ [ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੯੦], ਤਥਾਨਿ ਅਵਿਤਥਾਨਿ ਅਨਞ੍ਞਥਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ? 'ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖ'ਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਥਮੇਤੰ ਅਵਿਤਥਮੇਤੰ ਅਨਞ੍ਞਥਮੇਤੰ ; 'ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ'ਤਿ ਤਥਮੇਤੰ ਅਵਿਤਥਮੇਤੰ ਅਨਞ੍ਞਥਮੇਤੰ, 'ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ'ਤਿ ਤਥਮੇਤੰ ਅਵਿਤਥਮੇਤੰ ਅਨਞ੍ਞਥਮੇਤੰ, 'ਅਯੰ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ'ਤਿ ਤਥਮੇਤੰ ਅਵਿਤਥਮੇਤੰ ਅਨਞ੍ਞਥਮੇਤੰ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਤਥਾਨਿ ਅਵਿਤਥਾਨਿ ਅਨਞ੍ਞਥਾਨਿ''।

੧. ਪਠਮਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਕਥੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚੰ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੋ, ਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ, ਸਨ੍ਤਾਪਟ੍ਠੋ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠੋ – ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ। ਏਵੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚੰ।

ਕਥੰ ਸਮੁਦਯੋ ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚੰ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਟ੍ਠਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ। ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਆਯੂਹਨਟ੍ਠੋ, ਨਿਦਾਨਟ੍ਠੋ, ਸੰਯੋਗਟ੍ਠੋ ਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠੋ – ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਟ੍ਠਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ। ਏਵੰ ਸਮੁਦਯੋ ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚੰ।

ਕਥੰ ਨਿਰੋਧੋ ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚੰ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਟ੍ਠਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ। ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਟ੍ਠੋ, ਵਿਵੇਕਟ੍ਠੋ, ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ, ਅਮਤਟ੍ਠੋ – ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਟ੍ਠਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ। ਏਵੰ ਨਿਰੋਧੋ ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚੰ।

ਕਥੰ ਮਗ੍ਗੋ ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚੰ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ, ਹੇਤੁਟ੍ਠੋ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ, ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੋ – ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾ ਤਥਾ ਅਵਿਤਥਾ ਅਨਞ੍ਞਥਾ। ਏਵੰ ਮਗ੍ਗੋ ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚੰ।

੯. ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ? ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ। ਤਥਟ੍ਠੇਨ, ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ, ਸਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ, ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ – ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਂ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਤਂ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਏਕਤ੍ਤਂ ਏਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ।

ਕਥਂ ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ? ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਤਥਟ੍ਠੋ, ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਟ੍ਠੋ ਤਥਟ੍ਠੋ, ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਟ੍ਠੋ ਤਥਟ੍ਠੋ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਤਥਟ੍ਠੋ – ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਂ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਤਂ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਏਕਤ੍ਤਂ ਏਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ।

ਕਥਂ ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ? ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੋ, ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਟ੍ਠੋ ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੋ, ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਟ੍ਠੋ ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੋ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੋ – ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਂ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਤਂ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਏਕਤ੍ਤਂ ਏਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ।

ਕਥਂ ਸਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ? ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਸਚ੍ਚਟ੍ਠੋ, ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਟ੍ਠੋ ਸਚ੍ਚਟ੍ਠੋ, ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਟ੍ਠੋ ਸਚ੍ਚਟ੍ਠੋ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਸਚ੍ਚਟ੍ਠੋ – ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਂ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਤਂ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਏਕਤ੍ਤਂ ਏਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ।

ਕਥਂ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ? ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ, ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਟ੍ਠੋ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਟ੍ਠੋ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ – ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ ਯਂ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਤਂ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਏਕਤ੍ਤਂ ਏਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ।

੧੦. ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ? ਯਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ਯਂ ਅਨਿਚ੍ਚਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਤਂ ਅਨਤ੍ਤਾ। ਯਂ ਅਨਿਚ੍ਚਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਅਨਤ੍ਤਾ ਚ ਤਂ ਤਥਂ। ਯਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਚ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਅਨਤ੍ਤਾ ਚ ਤਥਞ੍ਚ ਤਂ ਸਚ੍ਚਂ। ਯਂ ਅਨਿਚ੍ਚਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਅਨਤ੍ਤਾ ਚ ਤਥਞ੍ਚ ਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਤਂ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। ਯਂ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਤਂ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਏਕਤ੍ਤਂ ਏਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ।

ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ? ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ। ਤਥਟ੍ਠੇਨ, ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ, ਸਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ, ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ, ਅਭਿਞ੍ਞਟ੍ਠੇਨ, ਪਰਿਞ੍ਞਟ੍ਠੇਨ, ਪਹਾਨਟ੍ਠੇਨ, ਭਾਵਨਟ੍ਠੇਨ, ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੇਨ – ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਂ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਤਂ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਏਕਤ੍ਤਂ ਏਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ।

ਕਥਂ ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ? ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਤਥਟ੍ਠੋ, ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਟ੍ਠੋ ਤਥਟ੍ਠੋ, ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਟ੍ਠੋ ਤਥਟ੍ਠੋ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਤਥਟ੍ਠੋ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਟ੍ਠੋ ਤਥਟ੍ਠੋ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਞ੍ਞਟ੍ਠੋ ਤਥਟ੍ਠੋ, ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ ਤਥਟ੍ਠੋ, ਭਾਵਨਾਯ ਭਾਵਨਟ੍ਠੋ ਤਥਟ੍ਠੋ, ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੋ

ਤਥਟ੍ਠੋ – ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਂ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਤਂ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਏਕਤ੍ਤਂ ਏਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ।

ਕਥਂ ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ... ਸਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ... ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ? ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ, ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਟ੍ਠੋ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ, ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਟ੍ਠੋ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਟ੍ਠੋ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਞ੍ਞਟ੍ਠੋ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ, ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ, ਭਾਵਨਾਯ ਭਾਵਨਟ੍ਠੋ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ, ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੋ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ – ਇਮੇਹਿ ਨਵਹਾਕਾਰੇਹਿ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਂ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਤਂ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਏਕਤ੍ਤਂ ਏਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ।

੧੧. ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ? ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ। ਤਥਟ੍ਠੇਨ, ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ, ਸਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ, ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ, ਅਭਿਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ, ਪਰਿਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ, ਧਮ੍ਮਟ੍ਠੇਨ, ਤਥਟ੍ਠੇਨ, ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ, ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੇਨ, ਫਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ, ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੇਨ – ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਂ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਤਂ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਏਕਤ੍ਤਂ ਏਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ।

ਕਥਂ ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ? ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੋ, ਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ, ਸਨ੍ਤਾਪਟ੍ਠੋ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠੋ, ਤਥਟ੍ਠੋ; ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਆਯੂਹਨਟ੍ਠੋ, ਨਿਦਾਨਟ੍ਠੋ, ਸਂਯੋਗਟ੍ਠੋ, ਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠੋ ਤਥਟ੍ਠੋ; ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਟ੍ਠੋ, ਵਿਵੇਕਟ੍ਠੋ, ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ, ਅਮਤਟ੍ਠੋ ਤਥਟ੍ਠੋ; ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ, ਹੇਤੁਟ੍ਠੋ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ, ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੋ ਤਥਟ੍ਠੋ – ਇਮੇਹਿ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਂ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਤਂ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਏਕਤ੍ਤਂ ਏਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ।

ਕਥਂ ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਚਟ੍ਠੇਨ... ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ... ਅਭਿਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ... ਪਰਿਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ... ਧਮ੍ਮਟ੍ਠੇਨ... ਤਥਟ੍ਠੇਨ... ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ... ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੇਨ... ਫਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ... ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ? ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੋ, ਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ, ਸਨ੍ਤਾਪਟ੍ਠੋ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠੋ, ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੋ; ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਆਯੂਹਨਟ੍ਠੋ, ਨਿਦਾਨਟ੍ਠੋ, ਸਂਯੋਗਟ੍ਠੋ, ਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠੋ, ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੋ; ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਟ੍ਠੋ , ਵਿਵੇਕਟ੍ਠੋ, ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ, ਅਮਤਟ੍ਠੋ, ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੋ; ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ, ਹੇਤੁਟ੍ਠੋ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ, ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੋ, ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੋ – ਇਮੇਹਿ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ। ਯਂ ਏਕਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਤਂ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਏਕਤ੍ਤਂ ਏਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾਨਿ।

੧੨. ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ? ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਦ੍ਵੇ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਸਙ੍ਖਤਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ, ਅਸਙ੍ਖਤਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ – ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ਵੇ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ।

ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ? ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਛ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਸਙ੍ਖਤਾਨਂ ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਵਯੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਠਿਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਅਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ , ਨ ਵਯੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨ ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ – ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਇਮਾਨਿ ਛ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ।

ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਕਤਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ? ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਦ੍ਵਾਦਸ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ। ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਵਯੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ; ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਵਯੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ; ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਸ੍ਸ

ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ੵਯੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ; ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨ ੵਯੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਨ ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ – ਸਚ੍ਚਾਨੰ ਇਮਾਨਿ ਦ੍ੵਾਦਸ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ।

ਚਤੁੰਨੰ ਸਚ੍ਚਾਨੰ ਕਤਿ ਕੁਸਲਾ, ਕਤਿ ਅਕੁਸਲਾ, ਕਤਿ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ? ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ ਅਕੁਸਲੰ, ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ ਕੁਸਲੰ , ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੰ ਅਬ੍ਯਾਕਤੰ। ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਸਿਯਾ ਕੁਸਲੰ, ਸਿਯਾ ਅਕੁਸਲੰ, ਸਿਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤੰ।

ਸਿਯਾ ਤੀਣਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਸਚ੍ਚੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ, ਏਕਸਚ੍ਚੰ ਤੀਹਿ ਸਚ੍ਚੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ? ੵਤ੍ਥੁੵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਸਿਯਾਤਿ। ਕਥਞ੍ਚ ਸਿਯਾ? ਯੰ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਅਕੁਸਲੰ, ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ ਅਕੁਸਲੰ – ਏੵੰ ਅਕੁਸਲਟ੍ਠੇਨ ਦ੍ੵੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਸਚ੍ਚੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ, ਏਕਸਚ੍ਚੰ ਦ੍ੵੀਹਿ ਸਚ੍ਚੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ। ਯੰ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਕੁਸਲੰ, ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ ਕੁਸਲੰ – ਏੵੰ ਕੁਸਲਟ੍ਠੇਨ ਦ੍ੵੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਸਚ੍ਚੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ , ਏਕਸਚ੍ਚੰ ਦ੍ੵੀਹਿ ਸਚ੍ਚੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ। ਯੰ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ ਅਬ੍ਯਾਕਤੰ, ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚੰ ਅਬ੍ਯਾਕਤੰ – ਏੵੰ ਅਬ੍ਯਾਕਤਟ੍ਠੇਨ ਦ੍ੵੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਸਚ੍ਚੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ, ਏਕਸਚ੍ਚੰ ਦ੍ੵੀਹਿ ਸਚ੍ਚੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ। ਏੵੰ ਸਿਯਾ ਤੀਣਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਏਕਸਚ੍ਚੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਨਿ, ਏਕਸਚ੍ਚੰ ਤੀਹਿ ਸਚ੍ਚੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ੵਤ੍ਥੁੵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾਤਿ।

੨. ਦੁਤਿਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਾਲ਼ਿ

੧੩. ''ਪੁਬ੍ਬੇ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ [ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬], ਸਮ੍ਬੋਧਾ ਅਨਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸੇੵ ਸਤੋ ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਕੋ ਨੁ ਖੋ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ, ਕੋ ਆਦੀਨੵੋ, ਕਿੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ; ਕੋ ੵੇਦਨਾਯ ਅਸ੍ਸਾਦੋ, ਕੋ ਆਦੀਨੵੋ, ਕਿੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ; ਕੋ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਸ੍ਸਾਦੋ, ਕੋ ਆਦੀਨੵੋ, ਕਿੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ; ਕੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਅਸ੍ਸਾਦੋ, ਕੋ ਆਦੀਨੵੋ, ਕਿੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ; ਕੋ ੵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ, ਕੋ ਆਦੀਨੵੋ, ਕਿੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣ'ਨ੍ਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਏਤਦਹੋਸਿ – 'ਯੰ ਖੋ ਰੂਪੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ – ਅਯੰ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ। ਯੰ ਰੂਪੰ ਅਨਿਚ੍ਚੰ, ਤੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ੵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੰ – ਅਯੰ ਰੂਪਸ੍ਸ ਆਦੀਨੵੋ। ਯੋ ਰੂਪਸ੍ਮਿੰ ਛਨ੍ਦਰਾਗੵਿਨਯੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੰ – ਇਦੰ ਰੂਪਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ। ਯੰ ੵੇਦਨੰ ਪਟਿਚ੍ਚ...ਪੇ॰... ਯੰ ਸਞ੍ਞੰ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯੰ ੵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ – ਅਯੰ ੵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋ। ਯੰ ੵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਤੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ੵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੰ – ਅਯੰ ੵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਦੀਨੵੋ। ਯੋ ੵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਮਿੰ ਛਨ੍ਦਰਾਗੵਿਨਯੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੰ – ਇਦੰ ੵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ''।

''ਯਾੵਕੀੵਞ੍ਚਾਹੰ , ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਇਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਏੵੰ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਆਦੀਨੵਞ੍ਚ ਆਦੀਨੵਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਯਥਾਭੂਤੰ ਨਾਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿੰ, ਨੇੵ ਤਾੵਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਸਦੇੵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇੵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ 'ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ ਪਚ੍ਚਞ੍ਞਾਸਿੰ [ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਪਚ੍ਚਞ੍ਞਾਸਿੰ (ਸ੍ਯਾ॰) ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਯਤੋ ਚ ਖ੍ੵਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਇਮੇਸੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਏੵੰ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਆਦੀਨੵਞ੍ਚ ਆਦੀਨੵਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਯਥਾਭੂਤੰ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿੰ, ਅਥਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, 'ਸਦੇੵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇੵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ ਪਚ੍ਚਞ੍ਞਾਸਿੰ। ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਨ ਮੇ ਦਸ੍ਸਨੰ ਉਦਪਾਦਿ – 'ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਮੇ ੵਿਮੁਤ੍ਤਿ [ਚੇਤੋੵਿਮੁਤ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ]। ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਜਾਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭੵੋ'''ਤਿ।

੩. ਦੁਤਿਯਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੪. ਯੰ ਰੂਪੰ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ, ਅਯੰ ਰੂਪਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋਤਿ – ਪਹਾਨਪ੍ਪਟਿੵੇਧੋ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ। ਯੰ ਰੂਪੰ ਅਨਿਚ੍ਚੰ ਤੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ੵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੰ, ਅਯੰ ਰੂਪਸ੍ਸ ਆਦੀਨੵੋਤਿ – ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿੵੇਧੋ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੰ। ਯੋ ਰੂਪਸ੍ਮਿੰ

ਛਨ੍ਦਰਾਗවਿਨਯੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਇਦਂ ਰੂਪਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਨ੍ਤਿ – ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਟਿවੇਧੋ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ। ਯਾ ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ වਾਚਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਆਜੀවੋ වਾਯਾਮੋ ਸਤਿ ਸਮਾਧਿ – ਭਾවਨਾਪਟਿවੇਧੋ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ।

ਯਂ වੇਦਨਂ ਪਟਿਚ੍ਚ...ਪੇ॰... ਯਂ ਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਪਟਿਚ੍ਚ... ਯਂ වਿਞ੍ਞਾਣਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ, ਅਯਂ වਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਦੋਤਿ – ਪਹਾਨਪ੍ਪਟਿවੇਧੋ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ। ਯਂ වਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ වਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਂ, ਅਯਂ වਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਦੀਨවੋਤਿ – ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਟਿවੇਧੋ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ। ਯੋ වਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਮਿਂ ਛਨ੍ਦਰਾਗවਿਨਯੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਇਦਂ වਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਨ੍ਤਿ – ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਟਿවੇਧੋ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ। ਯਾ ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ වਾਚਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਆਜੀවੋ වਾਯਾਮੋ ਸਤਿ ਸਮਾਧਿ – ਭਾවਨਾਪਟਿවੇਧੋ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ।

੧੫. ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਂ? ਏਸਨਟ੍ਠੇਨ , ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ, ਪਟਿවੇਧਟ੍ਠੇਨ। ਕਥਂ ਏਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ? ਜਰਾਮਰਣਂ ਕਿਂਨਿਦਾਨਂ, ਕਿਂਸਮੁਦਯਂ, ਕਿਂਜਾਤਿਕਂ, ਕਿਂਪਭවਨ੍ਤਿ – ਏවਂ ਏਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਜਰਾਮਰਣਂ ਜਾਤਿਨਿਦਾਨਂ, ਜਾਤਿਸਮੁਦਯਂ, ਜਾਤਿਜਾਤਿਕਂ, ਜਾਤਿਪ੍ਪਭවਨ੍ਤਿ – ਏවਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਜਰਾਮਰਣਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਜਰਾਮਰਣਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏවਂ ਪਟਿවੇਧਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ।

ਜਾਤਿ ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ, ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ, ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ, ਕਿਂਪਭවਾਤਿ – ਏවਂ ਏਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਜਾਤਿ ਭවਨਿਦਾਨਾ, ਭවਸਮੁਦਯਾ, ਭවਜਾਤਿਕਾ, ਭවਪ੍ਪਭවਾਤਿ – ਏවਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਜਾਤਿਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਜਾਤਿਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏවਂ ਪਟਿවੇਧਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ।

ਭවੋ ਕਿਂਨਿਦਾਨੋ, ਕਿਂਸਮੁਦਯੋ, ਕਿਂਜਾਤਿਕੋ, ਕਿਂਪਭවੋਤਿ – ਏවਂ ਏਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ । ਭවੋ ਉਪਾਦਾਨਨਿਦਾਨੋ, ਉਪਾਦਾਨਸਮੁਦਯੋ, ਉਪਾਦਾਨਜਾਤਿਕੋ, ਉਪਾਦਾਨਪ੍ਪਭවੋਤਿ – ਏවਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਭවਂ ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਭවਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਭවਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਭවਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏවਂ ਪਟਿවੇਧਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ।

ਉਪਾਦਾਨਂ ਕਿਂਨਿਦਾਨਂ, ਕਿਂਸਮੁਦਯਂ, ਕਿਂਜਾਤਿਕਂ, ਕਿਂਪਭවਨ੍ਤਿ – ਏවਂ ਏਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਉਪਾਦਾਨਂ ਤਣ੍ਹਾਨਿਦਾਨਂ, ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਂ, ਤਣ੍ਹਾਜਾਤਿਕਂ, ਤਣ੍ਹਾਪਭවਨ੍ਤਿ – ਏවਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਉਪਾਦਾਨਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਉਪਾਦਾਨਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏවਂ ਪਟਿවੇਧਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ।

ਤਣ੍ਹਾ ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ, ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ, ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ, ਕਿਂਪਭවਾਤਿ – ਏවਂ ਏਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਤਣ੍ਹਾ වੇਦਨਾਨਿਦਾਨਾ, වੇਦਨਾਸਮੁਦਯਾ, වੇਦਨਾਜਾਤਿਕਾ, වੇਦਨਾਪਭවਾਤਿ – ਏවਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਤਣ੍ਹਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏවਂ ਪਟਿවੇਧਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ।

වੇਦਨਾ ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ, ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ, ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ, ਕਿਂਪਭවਾਤਿ – ਏවਂ ਏਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। වੇਦਨਾ ਫਸ੍ਸਨਿਦਾਨਾ, ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ, ਫਸ੍ਸਜਾਤਿਕਾ, ਫਸ੍ਸਪ੍ਪਭවਾਤਿ – ਏවਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। වੇਦਨਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, වੇਦਨਾਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, වੇਦਨਾਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, වੇਦਨਾਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏවਂ ਪਟਿවੇਧਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ।

ਫਸ੍ਸੋ ਕਿਂਨਿਦਾਨੋ, ਕਿਂਸਮੁਦਯੋ, ਕਿਂਜਾਤਿਕੋ, ਕਿਂਪਭවੋਤਿ – ਏවਂ ਏਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਫਸ੍ਸੋ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਦਾਨੋ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਸਮੁਦਯੋ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਜਾਤਿਕੋ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਪ੍ਪਭවੋਤਿ – ਏවਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਫਸ੍ਸਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏවਂ ਪਟਿවੇਧਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ।

ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਕਿਂਨਿਦਾਨਂ, ਕਿਂਸਮੁਦਯਂ, ਕਿਂਜਾਤਿਕਂ, ਕਿਂਪਭਵਨ੍ਤਿ – ਏਵਂ ਏਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਨਾਮਰੂਪਨਿਦਾਨਂ, ਨਾਮਰੂਪਸਮੁਦਯਂ, ਨਾਮਰੂਪਜਾਤਿਕਂ, ਨਾਮਰੂਪਪ੍ਪਭਵਨ੍ਤਿ – ਏਵਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਸਲ਼ਾਯਤਨਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਵਂ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ।

ਨਾਮਰੂਪਂ ਕਿਂਨਿਦਾਨਂ, ਕਿਂਸਮੁਦਯਂ, ਕਿਂਜਾਤਿਕਂ, ਕਿਂਪਭਵਨ੍ਤਿ – ਏਵਂ ਏਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਨਾਮਰੂਪਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਦਾਨਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮੁਦਯਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਜਾਤਿਕਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਪ੍ਪਭਵਨ੍ਤਿ – ਏਵਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਨਾਮਰੂਪਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਨਾਮਰੂਪਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਵਂ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ।

ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਕਿਂਨਿਦਾਨਂ, ਕਿਂਸਮੁਦਯਂ, ਕਿਂਜਾਤਿਕਂ, ਕਿਂਪਭਵਨ੍ਤਿ – ਏਵਂ ਏਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਦਾਨਂ, ਸਙ੍ਖਾਰਸਮੁਦਯਂ, ਸਙ੍ਖਾਰਜਾਤਿਕਂ , ਸਙ੍ਖਾਰਪ੍ਪਭਵਨ੍ਤਿ – ਏਵਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਵਂ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ।

ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ, ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ, ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ, ਕਿਂਪਭਵਾਤਿ – ਏਵਂ ਏਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਦਾਨਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਜਾਤਿਕਾ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਭਵਾਤਿ – ਏਵਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ। ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਏਵਂ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ।

੧੬. ਜਰਾਮਰਣਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਜਾਤਿ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਪ੍ਪਜਾਨਨਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ। ਜਾਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਭਵੋ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਪ੍ਪਜਾਨਨਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ। ਭਵੋ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਉਪਾਦਾਨਂ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਪ੍ਪਜਾਨਨਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ। ਉਪਾਦਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਤਣ੍ਹਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਪ੍ਪਜਾਨਨਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ। ਤਣ੍ਹਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਵੇਦਨਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਪ੍ਪਜਾਨਨਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ। ਵੇਦਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਫਸ੍ਸੋ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਪ੍ਪਜਾਨਨਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ। ਫਸ੍ਸੋ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਪ੍ਪਜਾਨਨਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ। ਸਲ਼ਾਯਤਨਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਨਾਮਰੂਪਂ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਪ੍ਪਜਾਨਨਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ। ਨਾਮਰੂਪਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਪ੍ਪਜਾਨਨਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਪ੍ਪਜਾਨਨਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ। ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਪ੍ਪਜਾਨਨਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ।

ਜਰਾਮਰਣਂ ਸਿਯਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਸਿਯਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਪ੍ਪਜਾਨਨਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ। ਜਾਤਿ ਸਿਯਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ , ਸਿਯਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ...ਪੇ॰... ਭਵੋ ਸਿਯਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਸਿਯਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਉਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਪ੍ਪਜਾਨਨਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ।

ਭਾਣਵਾਰੋ।

ਸਚ੍ਚਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਕਥਾ

੧੭. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ''ਸਤ੍ਤਿਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ [ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੦੦], ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ , ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ''।

ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ? ਬੋਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਬੁਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਬੋਧੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਨੁਬੋਧੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਟਿਬੋਧੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਮ੍ਬੋਧੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਬੋਧਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨੁਬੋਧਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਪਟਿਬੋਧਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਸਮ੍ਬੋਧਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨੁਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਪਟਿਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਬੁਦ੍ਧਿਲਭਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਬੁਦ੍ਧਿਪਟਿਲਭਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਬੁਦ੍ਧਿਰੋਪਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਬੁਦ੍ਧਿਅਭਿਰੋਪਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਬੁਦ੍ਧਿਪਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਬੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਮੂਲਮੂਲਕਾਦਿਦਸਕਂ

੧੮. ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਮੂਲਚਰਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਮੂਲਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਮੂਲਪਰਿਵਾਰਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ , ਮੂਲਪਰਿਪੂਰਣਟ੍ਠੇਨ [ਮੂਲਪਰਿਪੂਰਟ੍ਠੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ] ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਮੂਲਪਰਿਪਾਕਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਮੂਲਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਮੂਲਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਮੂਲਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਮੂਲਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਹੇਤੁਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਹੇਤੁਚਰਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਹੇਤੁਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਹੇਤੁਪਰਿਵਾਰਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਹੇਤੁਪਰਿਪੂਰਣਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਹੇਤੁਪਰਿਪਾਕਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਹੇਤੁਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਹੇਤੁਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਹੇਤੁਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਹੇਤੁਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਪਚ੍ਚਯਚਰਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਵਾਰਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਪੂਰਣਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਪਾਕਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਵਿਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਚਰਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਰਿਵਾਰਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਰਿਪੂਰਣਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਰਿਪਾਕਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਅਨਵਜ੍ਜਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨਵਜ੍ਜਚਰਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨਵਜ੍ਜਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨਵਜ੍ਜਪਰਿਵਾਰਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨਵਜ੍ਜਪਰਿਪੂਰਣਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨਵਜ੍ਜਪਰਿਪਾਕਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨਵਜ੍ਜਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨਵਜ੍ਜਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨਵਜ੍ਜਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨਵਜ੍ਜਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਚਰਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਰਿਵਾਰਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਰਿਪੂਰਣਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਰਿਪਾਕਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਵਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਚਰਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਵਾਰਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪੂਰਣਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਕਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਅਨਾਸਵਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨਾਸਵਚਰਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨਾਸਵਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨਾਸਵਪਰਿਵਾਰਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨਾਸਵਪਰਿਪੂਰਣਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨਾਸਵਪਰਿਪਾਕਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ , ਅਨਾਸਵਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨਾਸਵਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨਾਸਵਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਨਾਸਵਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਵਿਵੇਕਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਵੇਕਚਰਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਵੇਕਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਵੇਕਪਰਿਵਾਰਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਵੇਕਪਰਿਪੂਰਣਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਵੇਕਪਰਿਪਾਕਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਵੇਕਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਵੇਕਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਵੇਕਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵਿਵੇਕਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਵੋਸਗ੍ਗਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵੋਸਗ੍ਗਚਰਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵੋਸਗ੍ਗਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵੋਸਗ੍ਗਪਰਿਵਾਰਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵੋਸਗ੍ਗਪਰਿਪੂਰਣਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵੋਸਗ੍ਗਪਰਿਪਾਕਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵੋਸਗ੍ਗਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵੋਸਗ੍ਗਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਪਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵੋਸਗ੍ਗਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਵੋਸਗ੍ਗਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

੧੯. ਮੂਲਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਹੇਤੁਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਨਵਜ੍ਜਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਨਾਸਵਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਵੇਕਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ । ਵੋਸਗ੍ਗਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਮੂਲਚਰਿਯਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਹੇਤੁਚਰਿਯਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਚ੍ਚਯਚਰਿਯਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਚਰਿਯਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਨਵਜ੍ਜਚਰਿਯਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਚਰਿਯਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਚਰਿਯਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਨਾਸਵਚਰਿਯਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਵੇਕਚਰਿਯਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵੋਸਗ੍ਗਚਰਿਯਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਮੂਲਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ…ਪੇ॰… ਵੋਸਗ੍ਗਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਮੂਲਪਰਿਵਾਰਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ…ਪੇ॰… ਵੋਸਗ੍ਗਪਰਿਵਾਰਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਮੂਲਪਰਿਪੂਰਣਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ…ਪੇ॰… ਵੋਸਗ੍ਗਪਰਿਪੂਰਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਮੂਲਪਰਿਪਾਕਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ…ਪੇ॰… ਵੋਸਗ੍ਗਪਰਿਪਾਕਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਮੂਲਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ…ਪੇ॰… ਵੋਸਗ੍ਗਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਮੂਲਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਪਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ…ਪੇ॰… ਵੋਸਗ੍ਗਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਪਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਮੂਲਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ…ਪੇ॰… ਵੋਸਗ੍ਗਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਵਸੀਭਾਵਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ…ਪੇ॰…।

ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਰਿਵਾਰਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਰਿਪੂਰਣਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਗ੍ਗਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਵਿਸਾਰਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਨਾਵਿਲਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਨਿਞ੍ਜਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੁਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਿਤਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਗੋਚਰਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਹਾਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਵਟ੍ਟਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਨ੍ਤਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਣੀਤਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਨਾਸਵਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਤਰਣਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸੁਞ੍ਞਤਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਰਸਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਯੁਗਨਦ੍ਧਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਹੇਤੁਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਸਮਥਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਯੁਗਨਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਸਮਾਦਾਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਗੋਚਰਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਲੀਨਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਉਦ੍ਧਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਉਭੋਵਿਸੁਦ੍ਧਾਨਂ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਨਿਰੋਧੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ…ਪੇ॰… ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਦ੍ਧਾਬਲਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ…ਪੇ॰… ਪਞ੍ਞਾਬਲਸ੍ਸ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ…ਪੇ॰… ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਸ੍ਸ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ…ਪੇ॰… ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਬਲਾਨਂ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਹੇਤੁਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨਂ ਪਦਹਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨਂ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਚ੍ਚਾਨਂ ਤਥਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਯੋਗਾਨਂਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਫਲਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੰ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਚਾਰਸ੍ਸ ਉਪਵਿਚਾਰਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪੀਤਿਯਾ ਫਰਣਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸੁਖਸ੍ਸ ਅਭਿਸਨ੍ਦਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਆਵਜ੍ਜਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਜਾਨਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਜਾਨਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਞ੍ਜਾਨਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕੋਦਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਞਾਤਟ੍ਠं [ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਟ੍ਠं (ਸ੍ਯਾ॰)] ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਤੀਰਣਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਭਾਵਨਾਯ ਏਕਰਸਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ । ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਫਸ੍ਸਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ । ਖਨ੍ਧਾਨं ਖਨ੍ਧਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਧਾਤੂਨं ਧਾਤੁਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਆਯਤਨਾਨं ਆਯਤਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਙ੍ਖਤਾਨं ਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਚਿਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਰਿਯਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਵਟ੍ਟਨਟ੍ਠं [ਵਿਵਜ੍ਜਨਟ੍ਠं (ਸ੍ਯਾ॰)] ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭੂਮਟ੍ਠं [ਭੁਮ੍ਮਟ੍ਠं (ਸ੍ਯਾ॰) ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੪ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗੋਚਰਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਰਿਯਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਤਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨੀਹਾਰਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਏਕਤ੍ਤੇ ਆਵਜ੍ਜਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਵਿਜਾਨਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਸਞ੍ਜਾਨਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਏਕੋਦਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ( ) [(ਏਕਤ੍ਤੇ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ) (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)]। ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਸੀਦਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਏਤं ਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਯਾਨੀਕਤਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਵਤ੍ਥੁਕਤਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਰਿਚਿਤਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ । ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਰਿਵਾਰਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਰਿਪੂਰਣਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਸਮੋਧਾਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਆਸੇਵਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਭਾਵਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਸੁਸਮੁਗ੍ਗਤਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਬੁਜ੍ਝਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਬੋਧਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਅਨੁਬੋਧਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਟਿਬੋਧਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਅਨੁਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਟਿਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਜੋਤਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਉਜ੍ਜੋਤਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਅਨੁਜੋਤਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਪਟਿਜੋਤਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਏਕਤ੍ਤੇ ਸਞ੍ਜੋਤਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਪਤਾਪਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਰੋਚਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ । ਕਿਲੇਸਾਨं ਸਨ੍ਤਾਪਨਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਮਲਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਮਲਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਨਿਮ੍ਮਲਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਮਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਮਯਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਵੇਕਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਵੇਕਚਰਿਯਟ੍ਠं ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਵਿਰਾਗਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਰਾਗਚਰਿਯਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਨਿਰੋਧਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਨਿਰੋਧਚਰਿਯਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵੋਸਗ੍ਗਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵੋਸਗ੍ਗਚਰਿਯਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਚਰਿਯਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਛਨ੍ਦਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਮੂਲਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਾਦਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਧਾਨਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਵੀਰਿਯਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ...ਪੇ॰... ਵੀਮਂਸਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵੀਮਂਸਾਯ ਮੂਲਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵੀਮਂਸਾਯ ਪਾਦਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵੀਮਂਸਾਯ ਪਧਾਨਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵੀਮਂਸਾਯ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵੀਮਂਸਾਯ ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵੀਮਂਸਾਯ ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵੀਮਂਸਾਯ ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵੀਮਂਸਾਯ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵੀਮਂਸਾਯ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪੀਲਨਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਪਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਿਪਰਿਣਾਮਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਮੁਦਯਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਆਯੂਹਨਟ੍ਠਂ ਨਿਦਾਨਟ੍ਠਂ ਸਞ੍ਞੋਗਟ੍ਠਂ ਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਨਿਰੋਧਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਟ੍ਠਂ ਵਿਵੇਕਟ੍ਠਂ ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠਂ ਅਮਤਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠਂ ਹੇਤੁਟ੍ਠਂ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਤਥਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਨਤ੍ਤਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਚ੍ਚਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਭਿਜਾਨਨਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਰਿਜਾਨਨਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਧਾਤੁਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਞਾਤਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਫਸ੍ਸਨਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਞਾਣਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ...ਪੇ॰... ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ...ਪੇ॰... ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ...ਪੇ॰... ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬਲਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ –

ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਹੇਤੁਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਦਹਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ...ਪੇ॰... ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਵਿਜ੍ਜਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਟ੍ਠੇਨ ਖਯੇ ਞਾਣਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਞਾਣਂ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

ਛਨ੍ਦਂ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਫਸ੍ਸਂ ਸਮੋਧਾਨਟ੍ਠੇਨ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵੇਦਨਂ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠੇਨ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਮਾਧਿਂ ਪਮੁਖਟ੍ਠੇਨ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਸਤਿਂ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਪਞ੍ਞਂ ਤਤੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠੇਨ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਸਾਰਟ੍ਠੇਨ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ।

੨੦. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ''ਆਵੁਸੋ ਭਿਕ੍ਖਵੋ''ਤਿ [ਆਵੁਸੋਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰) ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੮੫ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ]। ''ਆਵੁਸੋ''ਤਿ ਖੋ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁਂ। ਆਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ ਏਤਦਵੋਚ –

''ਸਤ੍ਤਿਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ । ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤ? ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ – ਇਮੇ ਖੋ, ਆਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ। ਇਮੇਸਂ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਯੇਨ ਯੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਨ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਿਤੁਂ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਨ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਯੇਨ ਯੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਨ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ...ਪੇ॰... ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਿਤੁਂ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਨ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਇਤਿ ਚੇ ਮੇ, 'ਆਵੁਸੋ, ਹੋਤਿ, ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ'ਤਿ ਮੇ ਹੋਤਿ, 'ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧੋ'ਤਿ ਮੇ ਹੋਤਿ। ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਞ੍ਚ ਨਂ [ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਂ ਚਰਂ (ਸ੍ਯਾ॰) ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੮੫ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] 'ਤਿਟ੍ਠਤੀ'ਤਿ ਪਜਾਨਾਮਿ। ਸਚੇਪਿ ਮੇ ਚਵਤਿ, 'ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਮੇ ਚਵਤੀ'ਤਿ ਪਜਾਨਾਮਿ। ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਇਤਿ ਚੇ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਹੋਤਿ, 'ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ'ਤਿ ਮੇ ਹੋਤਿ, 'ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧੋ'ਤਿ ਮੇ ਹੋਤਿ। ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਞ੍ਚ ਨਂ 'ਤਿਟ੍ਠਤੀ'ਤਿ ਪਜਾਨਾਮਿ। ਸਚੇਪਿ ਮੇ ਚਵਤਿ, 'ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਮੇ ਚਵਤੀ'ਤਿ ਪਜਾਨਾਮਿ।

''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਆਵੁਸੋ, ਰਞ੍ਞੋ ਵਾ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ ਨਾਨਾਰਤ੍ਤਾਨਂ ਦੁਸ੍ਸਾਨਂ ਦੁਸ੍ਸਕਰਣ੍ਡਕੋ ਪੂਰੋ ਅਸ੍ਸ। ਸੋ ਯਞ੍ਞਦੇਵ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗਂ ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਪਾਰੁਪਿਤੁਂ, ਤਂ ਤਦੇਵ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗਂ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਪਾਰੁਪੇਯ੍ਯ। ਯਞ੍ਞਦੇਵ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗਂ ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ...ਪੇ॰... ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਪਾਰੁਪਿਤੁਂ, ਤਂ ਤਦੇਵ ਦੁਸ੍ਸਯੁਗਂ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਪਾਰੁਪੇਯ੍ਯ। ਏਵਮੇਵ ਖ੍ਵਾਹਂ, ਆਵੁਸੋ, ਇਮੇਸਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਯੇਨ ਯੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਨ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਿਤੁਂ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਨ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਯੇਨ ਯੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਨ ਆਕਙ੍ਖਾਮਿ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ...ਪੇ॰... ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਿਤੁਂ, ਤੇਨ ਤੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਨ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ਵਿਹਰਾਮਿ। ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਇਤਿ ਚੇ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਹੋਤਿ, 'ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ'ਤਿ ਮੇ ਹੋਤਿ, 'ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧੋ'ਤਿ ਮੇ ਹੋਤਿ। ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਞ੍ਚ ਨਂ 'ਤਿਟ੍ਠਤੀ'ਤਿ ਪਜਾਨਾਮਿ। ਸਚੇਪਿ ਮੇ ਚਵਤਿ, 'ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਮੇ ਚਵਤੀ'ਤਿ ਪਜਾਨਾਮਿ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਇਤਿ ਚੇ ਮੇ, ਆਵੁਸੋ, ਹੋਤਿ, 'ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ'ਤਿ ਮੇ ਹੋਤਿ, 'ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧੋ'ਤਿ ਮੇ ਹੋਤਿ। ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਞ੍ਚ ਨਂ 'ਤਿਟ੍ਠਤੀ'ਤਿ ਪਜਾਨਾਮਿ। ਸਚੇਪਿ ਮੇ ਚਵਤਿ, 'ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਮੇ ਚਵਤੀ'ਤਿ ਪਜਾਨਾਮਿ''।

ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੨੧. ਕਥਂ **ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਇਤਿ ਚੇ ਮੇ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ? ਯਾਵਤਾ ਨਿਰੋਧੂਪਟ੍ਠਾਤਿ ਤਾਵਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ। ਇਤਿ ਚੇ ਮੇ ਹੋਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਲਪ੍ਪਦੀਪਸ੍ਸ ਝਾਯਤੋ ਯਾਵਤਾ ਅਚ੍ਚਿ ਤਾਵਤਾ ਵਣ੍ਣੋ, ਯਾਵਤਾ ਵਣ੍ਣੋ ਤਾਵਤਾ ਅਚ੍ਚਿ। ਏਵਮੇਵ ਯਾਵਤਾ ਨਿਰੋਧੂਪਟ੍ਠਾਤਿ ਤਾਵਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ। ਇਤਿ ਚੇ ਮੇ ਹੋਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ।

ਕਥਂ **ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ ਇਤਿ ਚੇ ਮੇ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ? ਪਮਾਣਬਦ੍ਧਾ [ਪਮਾਣਵਨ੍ਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰), ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਕਿਲੇਸਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਚ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾ, ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ ਨਿਰੋਧੋ ਅਚਲਟ੍ਠੇਨ ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੇਨ। ਯਾਵਤਾ ਨਿਰੋਧੂਪਟ੍ਠਾਤਿ ਤਾਵਤਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ। ਇਤਿ ਚੇ ਮੇ ਹੋਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ।

ਕਥਂ **ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧੋ ਇਤਿ ਚੇ ਮੇ ਹੋਤੀ**ਤਿ – ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ? ਵਿਸਮਾ ਕਿਲੇਸਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਚ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾ, ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ, ਸਮਧਮ੍ਮੋ ਨਿਰੋਧੋ ਸਨ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਪਣੀਤਟ੍ਠੇਨ। ਯਾਵਤਾ ਨਿਰੋਧੂਪਟ੍ਠਾਤਿ ਤਾਵਤਾ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧੋ ਇਤਿ ਚੇ ਮੇ ਹੋਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ।

ਕਥਂ **"ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਞ੍ਚ ਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤੀ"ਤਿ ਪਜਾਨਾਮਿ; ਸਚੇਪਿ ਚਵਤਿ "ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਚਵਤੀ"ਤਿ ਪਜਾਨਾਮਿ?** ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ? ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ? ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ।

ਕਤਮੇਹਿ **ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ?** ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨਿਰੋਧਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਕਤਮੇਹਿ **ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ?** ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ, ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਂ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ, ਨਿਰੋਧਂ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ – ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ। ਏਵਂ ''ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਞ੍ਚ ਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤੀ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਮਿ। ਸਚੇਪਿ ਚਵਤਿ, ''ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਮੇ ਚਵਤੀ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਮਿ...ਪੇ॰...।

ਕਥਂ **ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਇਤਿ ਚੇ ਮੇ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ? ਯਾਵਤਾ ਨਿਰੋਧੂਪਟ੍ਠਾਤਿ ਤਾਵਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਇਤਿ ਚੇ ਮੇ ਹੋਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤੇਲਪ੍ਪਦੀਪਸ੍ਸ ਝਾਯਤੋ ਯਾਵਤਾ ਅਚ੍ਚਿ ਤਾਵਤਾ ਵਣ੍ਣੋ, ਯਾਵਤਾ ਵਣ੍ਣੋ ਤਾਵਤਾ ਅਚ੍ਚਿ। ਏਵਮੇਵ ਯਾਵਤਾ ਨਿਰੋਧੂਪਟ੍ਠਾਤਿ ਤਾਵਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਇਤਿ ਚੇ ਹੋਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ।

ਕਥਂ **ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ ਇਤਿ ਚੇ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ? ਪਮਾਣਬਦ੍ਧਾ ਕਿਲੇਸਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਚ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾ, ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ ਨਿਰੋਧੋ ਅਚਲਟ੍ਠੇਨ ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੇਨ। ਯਾਵਤਾ ਨਿਰੋਧੂਪਟ੍ਠਾਤਿ ਤਾਵਤਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ ਇਤਿ ਚੇ ਹੋਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ।

ਕਥਂ **ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧੋ ਇਤਿ ਚੇ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ? ਵਿਸਮਾ ਕਿਲੇਸਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਚ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾ, ਯੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ ਸਮਧਮ੍ਮੋ ਨਿਰੋਧੋ ਸਨ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਪਣੀਤਟ੍ਠੇਨ। ਯਾਵਤਾ ਨਿਰੋਧੂਪਟ੍ਠਾਤਿ ਤਾਵਤਾ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧੋ ਇਤਿ ਚੇ ਹੋਤੀਤਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ।

ਕਥං **“ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਂ ਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤੀ”ਤਿ ਪਜਾਨਾਮਿ; ਸਚੇਪਿ ਚਵਤਿ “ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਮੇ ਚਵਤੀ”ਤਿ ਪਜਾਨਾਮਿ?** ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ? ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ ? ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ।

ਕਤਮੇਹਿ **ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ?** ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨਿਰੋਧਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ – ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ।

ਕਤਮੇਹਿ **ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ?** ਉਪ੍ਪਾਦਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ, ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਂ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ, ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ , ਅਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ, ਨਿਰੋਧਂ ਅਨਾਵਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ – ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਚਵਤਿ। ਏਵਂ ‘‘ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਂ ਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’’ਤਿ ਪਜਾਨਾਮਿ; ਸਚੇਪਿ ਚਵਤਿ, ‘‘ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਮੇ ਚਵਤੀ’’ਤਿ ਪਜਾਨਾਮਿ।

ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਮੇਤ੍ਤਾਕਥਾ

੨੨. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ‘‘ਮੇਤ੍ਤਾਯ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਿਤਾਯ ਭਾਵਿਤਾਯ ਬਹੁਲੀਕਤਾਯ ਯਾਨੀਕਤਾਯ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾਯ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਰਿਚਿਤਾਯ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾਯ ਏਕਾਦਸਾਨਿਸਂਸਾ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ। ਕਤਮੇ ਏਕਾਦਸ? ਸੁਖਂ ਸੁਪਤਿ, ਸੁਖਂ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਪਾਪਕਂ ਸੁਪਿਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਦੇਵਤਾ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਨਾਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਿ ਵਾ ਵਿਸਂ ਵਾ ਸਤ੍ਥਂ ਵਾ ਕਮਤਿ, ਤੁਵਟਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤਿ, ਮੁਖਵਣ੍ਣੋ ਵਿਪ੍ਪਸੀਦਤਿ, ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਕਾਲਙ੍ਕਰੋਤਿ, ਉਤ੍ਤਰਿ [ਉਤ੍ਤਰਿਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੧.੧੫ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੂਪਗੋ ਹੋਤਿ। ਮੇਤ੍ਤਾਯ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਿਤਾਯ ਭਾਵਿਤਾਯ ਬਹੁਲੀਕਤਾਯ ਯਾਨੀਕਤਾਯ ਵਤ੍ਥੁਕਤਾਯ ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾਯ ਪਰਿਚਿਤਾਯ ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾਯ – ਇਮੇ ਏਕਾਦਸਾਨਿਸਂਸਾ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ’’ ।

ਅਤ੍ਥਿ ਅਨੋਧਿਸੋ ਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਓਧਿਸੋ ਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਦਿਸਾਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੋਧਿਸੋ ਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਓਧਿਸੋ ਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਦਿਸਾਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ? ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੋਧਿਸੋ ਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਤਹਾਕਾਰੇਹਿ ਓਧਿਸੋ ਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਦਿਸਾਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਕਤਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੋਧਿਸੋ ਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ? ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਾ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾ [ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਨੀਘਾ ਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੁ। ਸਬ੍ਬੇ ਪਾਣਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਭੂਤਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਅਵੇਰਾ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਾ ਅਨੀਘਾ ਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੂਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੋਧਿਸੋ ਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਕਤਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਾਕਾਰੇਹਿ ਓਧਿਸੋ ਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ? ਸਬ੍ਬਾ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਅਵੇਰਾ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜਾ ਅਨੀਘਾ ਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੁ। ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਰਿਸਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਅਰਿਯਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਅਨਰਿਯਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਦੇਵਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ... ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ ਅਵੇਰਾ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜਾ ਅਨੀਘਾ ਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੂਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਾਕਾਰੇਹਿ ਓਧਿਸੋ ਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਕਤਮੇਹਿ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਦਿਸਾਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ? ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਾ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜਾ ਅਨੀਘਾ ਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੁ । ਸਬ੍ਬੇ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਾ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜਾ ਅਨੀਘਾ ਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੁ। ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਪਾਣਾ...ਪੇ॰... ਭੂਤਾ... ਪੁਗ੍ਗਲਾ... ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ... ਸਬ੍ਬਾ ਇਤ੍ਥਿਯੋ... ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਰਿਸਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਅਰਿਯਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਅਨਰਿਯਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਦੇਵਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ ਅਵੇਰਾ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜਾ ਅਨੀਘਾ ਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੁ। ਸਬ੍ਬੇ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ ਅਵੇਰਾ ਅਬਜਾਪਜ੍ਜਾ ਅਨੀਘਾ ਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੂਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਦਿਸਾਫਰਣਾ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

੧. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਾਰੋ

੨੩. ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪੀਲ਼ਨਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਪੀਲ਼ਨਾਯ, ਉਪਘਾਤਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਘਾਤੇਨ, ਸਨ੍ਤਾਪਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਸਨ੍ਤਾਪੇਨ, ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਯਾਦਾਨੇਨ, ਵਿਹੇਸਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਹੇਸਾਯ, ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ ਮਾ ਵੇਰਿਨੋ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਿਨੋ, ਸੁਖਿਤਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾਤਿ – ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤੇ ਮੇਤ੍ਤਾਯਤੀਤਿ – ਮੇਤ੍ਤਾ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਚੇਤਯਤੀਤਿ – ਚੇਤੋ। ਸਬ੍ਬਬਜਾਪਾਦਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਮੇਤ੍ਤਾ ਚ ਚੇਤੋ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਚਾਤਿ – ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਤਿ। ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਆਸੇਵੀਯਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵੀਯਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੀਯਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸ੍ਵਾਲਙ੍ਕਤਾ ਹੋਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਤਾ ਹੋਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸੁਪਰਿਵੁਤਾ ਹੋਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਭਾਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੰਸਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਸੀਦਨਾ [ਸੰਸੀਦਨਾ (ਕ॰ ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)] ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ''ਏਤੰ ਸਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯਾਨੀਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਚਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਭਾਵਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਸਮੁਗ੍ਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਜੋਤੇਨ੍ਤਿ ਪਤਾਪੇਨ੍ਤਿ।

੨. ਬਲਵਾਰੋ

੨੪. ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਬਲਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ। ਵੀਰਿਯਬਲਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਪਮਾਦੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ। ਸਤਿਬਲਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ। ਸਮਾਧਿਬਲਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ। ਪਞ੍ਞਾਬਲਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਬਲੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਆਸੇਵੀਯਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਬਲੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵੀਯਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਬਲੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੀਯਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਬਲੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸ੍ਵਾਲਙ੍ਕਤਾ ਹੋਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਬਲੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਤਾ ਹੋਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਬਲੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸੁਪਰਿਵੁਤਾ ਹੋਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ

ਬਲਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਭਾਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਂਸਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਸੀਦਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ''ਏਤਂ ਸਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯਾਨੀਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਚਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਭਾਵਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਸਮੁਗ੍ਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਜੋਤੇਨ੍ਤਿ ਪਤਾਪੇਨ੍ਤਿ।

੩. ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਵਾਰੋ

੨੫. ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੇ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੇ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਵਿਚਿਨਾਤਿ। ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਪਰਿਲ਼ਾਹਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤਿ। ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤਿ। ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਤਿ। ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਞਾਣੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਤਿ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਆਸੇਵੀਯਤਿ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵੀਯਤਿ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੀਯਤਿ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸ੍ਵਾਲਙ੍ਕਤਾ ਹੋਤਿ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਤਾ ਹੋਤਿ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸੁਪਰਿਵੁਤਾ ਹੋਤਿ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਭਾਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਂਸਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਸੀਦਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ''ਏਤਂ ਸਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯਾਨੀਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ,

ਪਰਿਚਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਭਾਵਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਸਮੁਗ੍ਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਜੋਤੇਨ੍ਤਿ ਪਤਾਪੇਨ੍ਤਿ।

੪. ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਵਾਰੋ

੨੬. ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਸਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਸਮ੍ਮਾ ਅਭਿਨਿਰੋਪੇਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਸਮ੍ਮਾ ਵੋਦਾਪੇਤਿ । ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਸਮ੍ਮਾ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਸਮ੍ਮਾ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਸਮ੍ਮਾ ਸਮਾਦਹਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਆਸੇਵੀਯਤਿ। ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਭਾਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਭਾਵੀਯਤਿ। ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੀਯਤਿ। ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸ੍ਵਾਲਙ੍ਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸੁਪਰਿਕ੍ਖਤਾ ਹੋਤਿ। ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸੁਪਰਿਵੁਤਾ ਹੋਤਿ। ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਭਾਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੰਸਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਸੀਦਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ''ਏਤੰ ਸਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯਾਨੀਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਚਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਭਾਵਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਸਮੁਗ੍ਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਜੋਤੇਨ੍ਤਿ ਪਤਾਪੇਨ੍ਤਿ।

੨੧. ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਾਣਾਨਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਭੂਤਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਾਸਂ ਇਤ੍ਥੀਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪੁਰਿਸਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਰਿਯਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਨਰਿਯਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾਨਂ ਪੀਲ਼ਨਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਪੀਲ਼ਨਾਯ, ਉਪਘਾਤਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਘਾਤੇਨ, ਸਨ੍ਤਾਪਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਸਨ੍ਤਾਪੇਨ, ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਯਾਦਾਨੇਨ, ਵਿਹੇਸਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਹੇਸਾਯ, ਸਬ੍ਬੇ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ ਮਾ ਵੇਰਿਨੋ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਿਨੋ, ਸੁਖਿਤਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾਤਿ – ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕੇ ਮੇਤ੍ਤਾਯਤੀਤਿ – ਮੇਤ੍ਤਾ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਚੇਤਯਤੀਤਿ – ਚੇਤੋ। ਸਬ੍ਬਬ੍ਯਾਪਾਦਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਮੇਤ੍ਤਾ ਚ ਚੇਤੋ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਚਾਤਿ – ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਜੋਤੇਨ੍ਤਿ ਪਤਾਪੇਨ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪੀਲ਼ਨਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਪੀਲ਼ਨਾਯ, ਉਪਘਾਤਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਘਾਤੇਨ, ਸਨ੍ਤਾਪਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਸਨ੍ਤਾਪੇਨ, ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਯਾਦਾਨੇਨ, ਵਿਹੇਸਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਹੇਸਾਯ, ਸਬ੍ਬੇ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ ਮਾ ਵੇਰਿਨੋ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਿਨੋ, ਸੁਖਿਤਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾਤਿ – ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤੇ ਮੇਤ੍ਤਾਯਤੀਤਿ – ਮੇਤ੍ਤਾ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਚੇਤਯਤੀਤਿ – ਚੇਤੋ। ਸਬ੍ਬਬ੍ਯਾਪਾਦਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਮੇਤ੍ਤਾ ਚ ਚੇਤੋ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਚਾਤਿ – ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਜੋਤੇਨ੍ਤਿ ਪਤਾਪੇਨ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਪਾਣਾਨਂ...ਪੇ॰... ਭੂਤਾਨਂ... ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਾਸਂ ਇਤ੍ਥੀਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪੁਰਿਸਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਰਿਯਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਨਰਿਯਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾਨਂ... ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾਨਂ ਪੀਲ਼ਨਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਪੀਲ਼ਨਾਯ, ਉਪਘਾਤਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਘਾਤੇਨ, ਸਨ੍ਤਾਪਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਸਨ੍ਤਾਪੇਨ, ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਯਾਦਾਨੇਨ, ਵਿਹੇਸਂ ਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਵਿਹੇਸਾਯ, ਸਬ੍ਬੇ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ ਮਾ ਵੇਰਿਨੋ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਿਨੋ, ਸੁਖਿਤਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾਤਿ – ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਬ੍ਬੇ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕੇ ਮੇਤ੍ਤਾਯਤੀਤਿ – ਮੇਤ੍ਤਾ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਚੇਤਯਤੀਤਿ – ਚੇਤੋ। ਸਬ੍ਬਬ੍ਯਾਪਾਦਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਮੇਤ੍ਤਾ ਚ ਚੇਤੋ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਚਾਤਿ – ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਤਿ। ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਆਸੇਵੀਯਤਿ…ਪੇ॰… ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਜੋਤੇਨ੍ਤਿ ਪਤਾਪੇਨ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਬਲਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ। ਵੀਰਿਯਬਲਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਪਮਾਦੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ। ਸਤਿਬਲਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ। ਸਮਾਧਿਬਲਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ। ਪਞ੍ਞਾਬਲਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਬਲੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਆਸੇਵੀਯਤਿ…ਪੇ॰… ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਜੋਤੇਨ੍ਤਿ ਪਤਾਪੇਨ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਵਿਚਿਨਾਤਿ। ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਪਰਿਲ਼ਾਹਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤਿ। ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤਿ। ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਤਿ। ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਞਾਣੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਤਿ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਆਸੇਵੀਯਤਿ…ਪੇ॰… ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਜੋਤੇਨ੍ਤਿ ਪਤਾਪੇਨ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾ ਅਵੇਰਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਖੇਮਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੁ, ਸੁਖਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੂਤਿ – ਸਮ੍ਮਾ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਅਭਿਨਿਰੋਪੇਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਵੋਦਾਪੇਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਆਜੀਵਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਸਮਾਦਹਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਆਸੇਵੀਯਤਿ…ਪੇ॰… ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗੇਹਿ ਮੇਤ੍ਤਾਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸੁਪਰਿਵੁਤਾ ਹੋਤਿ। ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸੇਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਭਾਵਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਲਙ੍ਕਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ

ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਵਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਾਰਿਪੂਰੀ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਹਜਾਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਸਂਸਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਸੀਦਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਮੁਚ੍ਚਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ''ਏਤਂ ਸਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯਾਨੀਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਚਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਸਮਾਰਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਭਾਵਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਸਮੁਗ੍ਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਜੋਤੇਨ੍ਤਿ ਪਤਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ।

ਮੇਤ੍ਤਾਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. **ਵਿਰਾਗਕਥਾ**

੨੮. ਵਿਰਾਗੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਫਲਂ। ਕਥਂ **ਵਿਰਾਗੋ ਮਗ੍ਗੋ?** ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ। ਵਿਰਾਗੋ ਵਿਰਾਗਾਰਮ੍ਮਣੋ ਵਿਰਾਗਗੋਚਰੋ ਵਿਰਾਗੇ ਸਮੁਦਾਗਤੋ [ਸਮੁਪਾਗਤੋ (ਸਜਾ॰)] ਵਿਰਾਗੇ ਠਿਤੋ ਵਿਰਾਗੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਵਿਰਾਗੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵਿਰਾਗਾ – ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਵਿਰਾਗੋ, ਯੇ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤਾਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਵਿਰਾਗਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਵਿਰਾਗਾ। ਸਹਜਾਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗਾਨਿ ਵਿਰਾਗਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ – ਵਿਰਾਗੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਏਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਸਾਵਕਾ ਚ ਅਗਤਂ ਦਿਸਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਯਾਵਤਾ ਪੁਥੁਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾਨਂ ਮਗ੍ਗਾ, ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਅਗ੍ਗੋ ਚ ਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਪਾਮੋਕ੍ਖੋ [ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ (ਸਜਾ॰), ਮੋਕ੍ਖੋ (ਅਟ੍ਠ॰)] ਚ ਉਤ੍ਤਮੋ ਚ ਪਵਰੋ ਚਾਤਿ – ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਸੇਟ੍ਠੋ।

ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ। ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਯ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ। ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ। ਵੋਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵਾ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ। ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮਾ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿਯਾ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿਤੋ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ। ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ। ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ। ਵਿਰਾਗੋ ਵਿਰਾਗਾਰਮ੍ਮਣੋ ਵਿਰਾਗਗੋਚਰੋ ਵਿਰਾਗੇ ਸਮੁਦਾਗਤੋ ਵਿਰਾਗੇ ਠਿਤੋ ਵਿਰਾਗੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਵਿਰਾਗੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵਿਰਾਗਾ – ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਵਿਰਾਗੋ, ਯੇ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤਾਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਵਿਰਾਗਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਵਿਰਾਗਾ। ਸਹਜਾਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗਾਨਿ ਵਿਰਾਗਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ – ਵਿਰਾਗੋ ਮਗ੍ਗੋ । ਏਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਸਾਵਕਾ ਚ ਅਗਤਂ ਦਿਸਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਯਾਵਤਾ ਪੁਥੁਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾਨਂ ਮਗ੍ਗਾ, ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਅਗ੍ਗੋ ਚ ਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਪਾਮੋਕ੍ਖੋ ਚ ਉਤ੍ਤਮੋ ਚ ਪਵਰੋ ਚਾਤਿ – ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਸੇਟ੍ਠੋ।

ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ। ਵਿਰਾਗੋ ਵਿਰਾਗਾਰਮ੍ਮਣੋ ਵਿਰਾਗਗੋਚਰੋ ਵਿਰਾਗੇ ਸਮੁਦਾਗਤੋ ਵਿਰਾਗੇ ਠਿਤੋ ਵਿਰਾਗੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਵਿਰਾਗੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵਿਰਾਗਾ – ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਵਿਰਾਗੋ, ਯੇ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤਾਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਵਿਰਾਗਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਵਿਰਾਗਾ। ਸਹਜਾਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗਾਨਿ ਵਿਰਾਗਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ – ਵਿਰਾਗੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਏਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਸਾਵਕਾ ਚ ਅਗਤਂ ਦਿਸਂ

ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਯਾਵਤਾ ਪੁਥੁਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾਨਂ ਮਗ੍ਗਾ। ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਅਗ੍ਗੋ ਚ ਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਪਾਮੋਕ੍ਖੋ ਚ ਉਤ੍ਤਮੋ ਚ ਪਵਰੋ ਚਾਤਿ – ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਸੇਟ੍ਠੋ।

ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਅਨੁਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਅਨੁਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ। ਵਿਰਾਗੋ ਵਿਰਾਗਾਰਮ੍ਮਣੋ...ਪੇ॰... ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਸੇਟ੍ਠੋ।

ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਰੂਪਰਾਗਾ ਅਰੂਪਰਾਗਾ ਮਾਨਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਮਾਨਾਨੁਸਯਾ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਾ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਵਿਰਾਗੋ ਵਿਰਾਗਾਰਮ੍ਮਣੋ ਵਿਰਾਗਗੋਚਰੋ ਵਿਰਾਗੇ ਸਮੁਦਾਗਤੋ ਵਿਰਾਗੇ ਠਿਤੋ ਵਿਰਾਗੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਵਿਰਾਗੋਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵਿਰਾਗਾ – ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਵਿਰਾਗੋ, ਯੇ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤਾਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਵਿਰਾਗਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਵਿਰਾਗਾ। ਸਹਜਾਤਾਨਿ ਸਤ੍ਤਙ੍ਗਾਨਿ ਵਿਰਾਗਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ – ਵਿਰਾਗੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਏਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਸਾਵਕਾ ਚ ਅਗਤਂ ਦਿਸਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ । ਯਾਵਤਾ ਪੁਥੁਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾਨਂ ਮਗ੍ਗਾ। ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਅਗ੍ਗੋ ਚ ਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਪਾਮੋਕ੍ਖੋ ਚ ਉਤ੍ਤਮੋ ਚ ਪਵਰੋ ਚਾਤਿ – ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਸੇਟ੍ਠੋ।

ਦਸ੍ਸਨਵਿਰਾਗੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਵਿਰਾਗੋ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਪਰਿਗ੍ਗਹਵਿਰਾਗੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ। ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਵਿਰਾਗੋ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ। ਵੋਦਾਨਵਿਰਾਗੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ । ਪਗ੍ਗਹਵਿਰਾਗੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਵਿਰਾਗੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਵਿਰਾਗੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਵਿਰਾਗੋ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ। ਪਵਿਚਯਵਿਰਾਗੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ। ਪਗ੍ਗਹਵਿਰਾਗੋ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ। ਫਰਣਵਿਰਾਗੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ। ਉਪਸਮਵਿਰਾਗੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਵਿਰਾਗੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ। ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਵਿਰਾਗੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ। ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਵਿਰਾਗੋ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ। ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਵਿਰਾਗੋ ਵੀਰਿਯਬਲਂ। ਪਮਾਦੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਵਿਰਾਗੋ ਸਤਿਬਲਂ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਵਿਰਾਗੋ ਸਮਾਧਿਬਲਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਵਿਰਾਗੋ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ। ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਵਿਰਾਗੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਪਗ੍ਗਹਵਿਰਾਗੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਵਿਰਾਗੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਵਿਰਾਗੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਦਸ੍ਸਨਵਿਰਾਗੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਵਿਰਾਗੋ। ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬਲਂ ਵਿਰਾਗੋ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਵਿਰਾਗੋ। ਹੇਤੁਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ ਵਿਰਾਗੋ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਵਿਰਾਗੋ। ਪਦਹਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਵਿਰਾਗੋ। ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਵਿਰਾਗੋ। ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਾ ਵਿਰਾਗੋ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥੋ ਵਿਰਾਗੋ। ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਰਾਗੋ। ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਰਾਗੋ। ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਵਿਰਾਗੋ। ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਿਰਾਗੋ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਿਰਾਗੋ। ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਿਰਾਗੋ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਵਿਰਾਗੋ। ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਰਾਗੋ। ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਿਰਾਗੋ। ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਟ੍ਠੇਨ ਖਯੇ ਞਾਣਂ ਵਿਰਾਗੋ। ਛਨ੍ਦੋ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਵਿਰਾਗੋ। ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਰਾਗੋ। ਫਸ੍ਸੋ ਸਮੋਧਾਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਰਾਗੋ। ਵੇਦਨਾ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠੇਨ ਵਿਰਾਗੋ। ਸਮਾਧਿ ਪਮੁਖਟ੍ਠੇਨ ਵਿਰਾਗੋ। ਸਤਿ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਵਿਰਾਗੋ। ਪਞ੍ਞਾ ਤਤੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠੇਨ ਵਿਰਾਗੋ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸਾਰਟ੍ਠੇਨ ਵਿਰਾਗੋ। ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ।

ਦਸ੍ਸਨਮਗ੍ਗੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਮਗ੍ਗੋ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ...ਪੇ॰... ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ। ਏਵਂ ਵਿਰਾਗੋ ਮਗ੍ਗੋ।

੨੯. ਕਥਂ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਫਲਂ?** ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਗੋਚਰਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਠਿਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਮੁਤ੍ਤਿਯੋ – ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਯੇ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤਾਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਫਲਂ।

ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਗੋਚਰਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਠਿਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋ – ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਯੇ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤਾਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਫਲਂ।

ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਵੋਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਗ੍ਗਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਗੋਚਰਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਠਿਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ। ਵਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ। ਦ੍ਵੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋ – ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਯੇ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤਾਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਫਲਂ।

ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ…ਪੇ॰… ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਓਲਾਰਿਕਾ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਓਲਾਰਿਕਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਗੋਚਰਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਠਿਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋ – ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਯੇ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤਾਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਫਲਂ।

ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ…ਪੇ॰… ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਅਨੁਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਅਨੁਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਗੋਚਰਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਠਿਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ…ਪੇ॰…।

ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ…ਪੇ॰… ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਰੂਪਰਾਗਾ ਅਰੂਪਰਾਗਾ ਮਾਨਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਮਾਨਾਨੁਸਯਾ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਨੁਵਤ੍ਤਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਗੋਚਰਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਸਮੁਦਾਗਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਠਿਤਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋ – ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਯੇ ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਫਲਂ।

ਦਸ੍ਸਨਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ…ਪੇ॰… ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ। ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ…ਪੇ॰… ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ। ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ…ਪੇ॰… ਦਸ੍ਸਨਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ।

ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬਲਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਹੇਤੁਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਪਦਹਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਞਾਣਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਛਨ੍ਦੋ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਫਸ੍ਸੋ ਸਮੋਧਾਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਵੇਦਨਾ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਸਮਾਧਿ ਪਮੁਖਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਸਤਿ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਤਤੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸਾਰਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਫਲਂ। ਏਵਂ ਵਿਰਾਗੋ ਮਗ੍ਗੋ , ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਫਲਨ੍ਤਿ।

ਵਿਰਾਗਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਕਥਾ

੧. ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪਵਤ੍ਤਨਵਾਰੋ

੩੦. ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤਂ – ਏਕਂ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਵਿਹਰਤਿ ਇਸਿਪਤਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ –

‘‘ਦ੍ਵੇਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਨ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ? ਯੋ ਚਾਯਂ ਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗੋ ਹੀਨੋ ਗਮ੍ਮੋ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕੋ ਅਨਰਿਯੋ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤੋ; ਯੋ ਚਾਯਂ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗੋ ਦੁਕ੍ਖੋ ਅਨਰਿਯੋ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤੋ। ਏਤੇ ਖੋ [ਏਤੇ ਤੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰ ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰) ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੧; ਮਹਾਵ॰ ੧੩ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਉਭੋ ਅਨ੍ਤੇ ਅਨੁਪਗਮ੍ਮ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਦਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਚਕ੍ਖੁਕਰਣੀ ਞਾਣਕਰਣੀ ਉਪਸਮਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਕਤਮਾ ਚ ਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਦਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਚਕ੍ਖੁਕਰਣੀ ਞਾਣਕਰਣੀ ਉਪਸਮਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ? ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। ਅਯਂ ਖੋ ਸਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਦਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ ਚਕ੍ਖੁਕਰਣੀ ਞਾਣਕਰਣੀ ਉਪਸਮਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ।

‘‘ਇਦਂ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ। ਜਾਤਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਜਰਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾ, ਬ੍ਯਾਧਿਪਿ ਦੁਕ੍ਖੋ, ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਪ੍ਪਿਯੇਹਿ ਸਮ੍ਪਯੋਗੋ ਦੁਕ੍ਖੋ, ਪਿਯੇਹਿ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗੋ ਦੁਕ੍ਖੋ, ਯਮ੍ਪਿਚ੍ਛਂ ਨ ਲਭਤਿ ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ; ਸਂਖਿਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦੁਕ੍ਖਾ। ਇਦਂ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ – ਯਾਯਂ ਤਣ੍ਹਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ ਨਨ੍ਦਿਰਾਗਸਹਗਤਾ ਤਤ੍ਰਤਤ੍ਰਾਭਿਨਨ੍ਦਿਨੀ , ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ, ਭਵਤਣ੍ਹਾ, ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾ। ਇਦਂ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ – ਯੋ ਤਸ੍ਸਾਯੇਵ ਤਣ੍ਹਾਯ ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧੋ ਚਾਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਮੁਤ੍ਤਿ ਅਨਾਲਯੋ। ਇਦਂ ਖੋ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ – ਅਯਮੇਵ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।

‘‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚ’ਨ੍ਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ। ‘ਤਂ ਖੋ ਪਨਿਦਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰...

ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ।

'''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚ'ਨ੍ਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ। 'ਤਂ ਖੋ ਪਨਿਦਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ ਪਹਾਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਪਹੀਨਨ੍ਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ।

'''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚ'ਨ੍ਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ। 'ਤਂ ਖੋ ਪਨਿਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਤਨ੍ਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ।

'''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚ'ਨ੍ਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ। 'ਤਂ ਖੋ ਪਨਿਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬ'ਨ੍ਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਭਾਵਿਤਨ੍ਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ।

''ਯਾਵਕੀਵਞ੍ਚ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਏਵਂ ਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟਂ ਦ੍ਵਾਦਸਾਕਾਰਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਨ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਅਹੋਸਿ , ਨੇਵ ਤਾਵਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ 'ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ ਪਚ੍ਚਞ੍ਞਾਸਿਂ। ਯਤੋ ਚ ਖੋ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਮੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਏਵਂ ਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟਂ ਦ੍ਵਾਦਸਾਕਾਰਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਅਹੋਸਿ, ਅਥਾਹਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ 'ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ'ਤਿ ਪਚ੍ਚਞ੍ਞਾਸਿਂ। ਞਾਣਞ੍ਚ ਪਨ ਮੇ ਦਸ੍ਸਨਂ ਉਦਪਾਦਿ – 'ਅਕੁਪ੍ਪਾ ਮੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਜਾਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ'''ਤਿ।

ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ। ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਪਞ੍ਚਵਗ੍ਗਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਭਾਸਿਤਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤਿ।

ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਸ੍ਮਿਂ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਿਰਜਂ ਵੀਤਮਲਂ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ – ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ।

ਪਵਤ੍ਤਿਤੇ ਚ ਪਨ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੇ ਭੁਮ੍ਮਾ [ਭੁਮਾ (ਕ॰)] ਦੇਵਾ ਸਦ੍ਦਮਨੁਸ੍ਸਾਵੇਸੁਂ – ''ਏਤਂ ਭਗਵਤਾ ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਇਸਿਪਤਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯਂ ਸਮਣੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਵਾ ਦੇਵੇਨ ਵਾ ਮਾਰੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ। ਭੁਮ੍ਮਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ [ਚਾਤੁਮ੍ਮਹਾਰਾਜਿਕਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਦੇਵਾ ਸਦ੍ਦਮਨੁਸ੍ਸਾਵੇਸੁਂ...ਪੇ॰... ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਾ ਦੇਵਾ...ਪੇ॰... ਯਾਮਾ ਦੇਵਾ...ਪੇ॰... ਤੁਸਿਤਾ ਦੇਵਾ...ਪੇ॰... ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤੀ ਦੇਵਾ...ਪੇ॰... ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀ ਦੇਵਾ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ ਦੇਵਾ ਸਦ੍ਦਮਨੁਸ੍ਸਾਵੇਸੁਂ – ''ਏਤਂ ਭਗਵਤਾ ਬਾਰਾਣਸਿਯਂ ਇਸਿਪਤਨੇ ਮਿਗਦਾਯੇ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤਂ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯਂ ਸਮਣੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਵਾ ਦੇਵੇਨ ਵਾ ਮਾਰੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ।

ਇਤਿਹ ਤੇਨ ਖਣੇਨ ਤੇਨ ਲਯੇਨ ਤੇਨ ਮੁਹੁਤ੍ਤੇਨ ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾ ਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਿ। ਅਯਞ੍ਚ ਦਸਸਹਸ੍ਸੀ ਲੋਕਧਾਤੁ ਸਂਕਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਵੇਧਿ, ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ ਚ ਉਲ਼ਾਰੋ ਓਭਾਸੋ ਲੋਕੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ [ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮੇਵ (ਸਜ਼੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੧ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਦੇਵਾਨਂ ਦੇਵਾਨੁਭਾਵਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਇਮਂ ਉਦਾਨਂ ਉਦਾਨੇਸਿ – ‘‘ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਵਤ, ਭੋ, ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ; ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਵਤ, ਭੋ, ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ’’ਤਿ। ਇਤਿ ਹਿਦਂ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਾਸਿਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ ਤ੍ਵੇਵ [ਅਞ੍ਞਾਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋਤ੍ਵੇਵ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨਾਮਂ ਅਹੋਸਿ।

[ਕ] ‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚ’ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ’’।

ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? **ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ। **ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ। **ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ। **ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ। **ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਓਭਾਸਟ੍ਠੇਨ।

ਚਕ੍ਖੁਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਆਲੋਕੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗੋਚਰਾ ਚ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ’’।

ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਞਾਤਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਓਭਾਸਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗੋਚਰਾ ਚ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ’’।

ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪਾ, ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੇ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪਾ। ਇਮਾ ਦਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗੋਚਰਾ ਚ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ’’।

ਪਞ੍ਚਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਪਞ੍ਚਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਦਸਸੁ ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਾਨਿ। ਇਮਾਨਿ ਵੀਸਤਿ ਞਾਣਾਨਿ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗੋਚਰਾ ਚ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਪਟਿਭਾਨੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ’’।

‘‘‘ਤਂ ਖੋ ਪਨਿਦਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ’ਨ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ’’।

ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? **ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ। **ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ। **ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ। **ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ। **ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਓਭਾਸਟ੍ਠੇਨ।

ਚਕ੍ਖੁਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਆਲੋਕੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗੋਚਰਾ ਚ । ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ। ਤੇਨ

ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ’’।

ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਞਾਤਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਓਭਾਸਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗੋਚਰਾ ਚ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ’’।

ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪਾ, ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪਾ। ਇਮਾ ਦਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗੋਚਰਾ ਚ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ’’।

ਪਞ੍ਚਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਪਞ੍ਚਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਦਸਸੁ ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਾਨਿ। ਇਮਾਨਿ ਵੀਸਤਿ ਞਾਣਾਨਿ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗੋਚਰਾ ਚ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਪਟਿਭਾਨੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ’’।

ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇ ਪਨ੍ਨਰਸ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਨ੍ਨਰਸ ਅਤ੍ਥਾ, ਤਿਂਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਟ੍ਠਿ ਞਾਣਾਨਿ।

[ਖ] ‘‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚ’ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ। ‘ਤਂ ਖੋ ਪਨਿਦਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ ਪਹਾਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਪਹੀਨਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰ ... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰...’’।

ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇ ਪਨ੍ਨਰਸ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਨ੍ਨਰਸ ਅਤ੍ਥਾ, ਤਿਂਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਟ੍ਠਿ ਞਾਣਾਨਿ।

[ਗ] ‘‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚ’ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ। ‘ਤਂ ਖੋ ਪਨਿਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਤਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ... ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰...’’।

ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇ ਪਨ੍ਨਰਸ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਨ੍ਨਰਸ ਅਤ੍ਥਾ, ਤਿਂਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਟ੍ਠਿ ਞਾਣਾਨਿ।

[ਘ] ‘‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚ’ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ। ‘ਤਂ ਖੋ ਪਨਿਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬ’ਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਭਾਵਿਤਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰...’’।

ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇ ਪਨ੍ਨਰਸ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਨ੍ਨਰਸ ਅਤ੍ਥਾ, ਤਿਂਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਟ੍ਠਿ ਞਾਣਾਨਿ।

ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਸਟ੍ਠਿ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਟ੍ਠਿ ਅਤ੍ਥਾ, ਵੀਸਤਿਸਤਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਞ੍ਚ ਦ੍ਵੇ ਚ ਞਾਣਸਤਾਨਿ।

੨. ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਾਰੋ

੩੧. ‘‘‘ਅਯਂ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ’ਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ। ਸਾ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ,...ਪੇ॰... ਭਾਵਿਤਾਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ

ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''।

''ਅਯਂ ਵੇਦਨਾਸੁ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਚਿਤ੍ਤੇ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ। ਸਾ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਤਿ...ਪੇ॰... ਭਾਵਿਤਾਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''।

[ਕ] '''ਅਯਂ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ'ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਸਾ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾਤਿ...ਪੇ॰... ਭਾਵਿਤਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ, ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''।

ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? **ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ। **ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ। **ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ। **ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ। **ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਓਭਾਸਟ੍ਠੇਨ।

ਚਕ੍ਖੁੰ ਧਮ੍ਮੋ, ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਆਲੋਕੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗੋਚਰਾ ਚ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''।

ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਞਾਤਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਓਭਾਸਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗੋਚਰਾ ਚ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''।

ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪਾ, ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੇ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪਾ । ਇਮਾ ਦਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗੋਚਰਾ ਚ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''।

ਪਞ੍ਚਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਪਞ੍ਚਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਦਸਸੁ ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਾਨਿ। ਇਮਾਨਿ ਵੀਸਤਿ ਞਾਣਾਨਿ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗੋਚਰਾ ਚ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਪਟਿਭਾਨੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''।

ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਨ੍ਨਰਸ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਨ੍ਨਰਸ ਅਤ੍ਥਾ, ਤਿਂਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਟ੍ਠਿ ਞਾਣਾਨਿ।

[ਖ-ਘ] ''ਅਯਂ ਵੇਦਨਾਸੁ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਚਿਤ੍ਤੇ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਸਾ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ ਤਿ...ਪੇ॰... ਭਾਵਿਤਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰...''।

ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਨ੍ਨਰਸ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਨ੍ਨਰਸ ਅਤ੍ਥਾ, ਤਿਂਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਟ੍ਠਿ ਞਾਣਾਨਿ।

ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਸਟ੍ਠਿ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਟ੍ਠਿ ਅਤ੍ਥਾ, ਵੀਸਤਿਸਤਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਞ੍ਚ ਦ੍ਵੇ ਚ ਞਾਣਸਤਾਨਿ।

੩. ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਵਾਰੋ

੩੨. ''ਅਯਂ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਭਾਵਿਤੋਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ।

''ਅਯਂ ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਵੀਮਂਸਾਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਵੀਮਂਸਾਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''।

[ਕ] '''ਅਯਂ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ'ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋਤਿ...ਪੇ॰... ਭਾਵਿਤੋਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''।

ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? **ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ। **ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ। **ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ। **ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ। **ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਓਭਾਸਟ੍ਠੇਨ।

ਚਕ੍ਖੁਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਆਲੋਕੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗੋਚਰਾ ਚ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''।

ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਞਾਤਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਓਭਾਸਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗੋਚਰਾ ਚ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''।

ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪਾ, ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੇ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪਾ। ਇਮਾ ਦਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗੋਚਰਾ ਚ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''।

ਪਞ੍ਚਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਪਞ੍ਚਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਾਨਿ, ਦਸਸੁ ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਾਨਿ। ਇਮਾਨਿ ਵੀਸਤਿ ਞਾਣਾਨਿ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਚੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਗੋਚਰਾ ਚ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ। ਯੇ ਤਸ੍ਸਾ ਗੋਚਰਾ ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ ਆਰਮ੍ਮਣਾ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਪਟਿਭਾਨੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''।

ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਪਨ੍ਨਰਸ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਨ੍ਨਰਸ ਅਤ੍ਥਾ, ਤਿਂਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਟ੍ਠਿ ਞਾਣਾਨਿ।

[ਖ-ਘ] ''ਅਯਂ ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਵੀਮਂਸਾਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ

ਵੀਮੰਸਾਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋਤਿ...ਪੇ॰... ਭਾਵਿਤੋਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰...''।

ਵੀਮੰਸਾਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਪਨ੍ਨਰਸ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਨ੍ਨਰਸ ਅਤ੍ਥਾ, ਤਿੰਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਟ੍ਠਿ ਞਾਣਾਨਿ।

ਚਤੂਸੁ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਸੁ ਸਟ੍ਠਿ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਟ੍ਠਿ ਅਤ੍ਥਾ, ਵੀਸਤਿਸਤਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਞ੍ਚ ਦ੍ਵੇ ਚ ਞਾਣਸਤਾਨਿ।

੪. ਸਤ੍ਤਬੋਧਿਸਤ੍ਤਵਾਰੋ

੩੩. '''ਸਮੁਦਯੋ ਸਮੁਦਯੋ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ। 'ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਰੋਧੋ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵਿਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''। ਵਿਪਸ੍ਸਿਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ, ਦਸ ਅਤ੍ਥਾ, ਵੀਸਤਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਂ [ਚਤ੍ਤਾਲੀਸ (ਕ॰)] ਞਾਣਾਨਿ।

'''ਸਮੁਦਯੋ ਸਮੁਦਯੋ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਖਿਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਵੇਸ੍ਸਭੁਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਕਕੁਸਨ੍ਧਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਕੋਣਾਗਮਨਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ। 'ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਰੋਧੋ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''। ਕਸ੍ਸਪਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ, ਦਸ ਅਤ੍ਥਾ, ਵੀਸਤਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਞਾਣਾਨਿ।

'''ਸਮੁਦਯੋ ਸਮੁਦਯੋ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ। 'ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਰੋਧੋ'ਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''। ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇ ਦਸ ਧਮ੍ਮਾ, ਦਸ ਅਤ੍ਥਾ, ਵੀਸਤਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸ ਞਾਣਾਨਿ।

ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤਸੁ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੇਸੁ ਸਤ੍ਤਤਿ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਤ੍ਤਤਿ ਅਤ੍ਥਾ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਸਤਂ [ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਸਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਅਸੀਤਿ ਚ ਦ੍ਵੇ ਚ ਞਾਣਸਤਾਨਿ।

੫. ਅਭਿਞ੍ਞਾਦਿਵਾਰੋ

੩੪. '''ਯਾਵਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਟ੍ਠੋ ਞਾਤੋ ਦਿਟ੍ਠੋ ਵਿਦਿਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ ਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਅਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਟ੍ਠੋ ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ – ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''। ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾ , ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਅਤ੍ਥਾ, ਪਞ੍ਞਾਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਤਂ ਞਾਣਾਨਿ।

'''ਯਾਵਤਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਞ੍ਞਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਭਾਵਨਾਯ ਭਾਵਨਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੋ ਞਾਤੋ ਦਿਟ੍ਠੋ ਵਿਦਿਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ ਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਅਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੋ ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ – ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''। ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਅਤ੍ਥਾ, ਪਞ੍ਞਾਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਤਂ ਞਾਣਾਨਿ।

ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਅਭਿਞ੍ਞਟ੍ਠੋ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਞ੍ਞਟ੍ਠੋ, ਪਹਾਨਾਯ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ, ਭਾਵਨਾਯ ਭਾਵਨਟ੍ਠੋ, ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਟ੍ਠੋ ਪਞ੍ਚਵੀਸਸਤੰ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਞ੍ਚਵੀਸਸਤੰ ਅਤ੍ਥਾ, ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਾਨਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਸਤਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਞਾਣਸਤਾਨਿ।

੬. ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਾਰੋ

੩੫. '''ਯਾਵਤਾ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਖਨ੍ਧਟ੍ਠੋ, ਞਾਤੋ ਦਿਟ੍ਠੋ ਵਿਦਿਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ ਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਅਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਖਨ੍ਧਟ੍ਠੋ ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ – ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ, ਞਾਣੰ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''। ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਖਨ੍ਧਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਅਤ੍ਥਾ, ਪਞ੍ਞਾਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਤੰ ਞਾਣਾਨਿ।

'''ਯਾਵਤਾ ਧਾਤੂਨੰ ਧਾਤੁਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਆਯਤਨਾਨੰ ਆਯਤਨਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਸਙ੍ਖਤਾਨੰ ਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਅਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ ਞਾਤੋ ਦਿਟ੍ਠੋ ਵਿਦਿਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ ਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਅਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੋ ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ – ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''। ਅਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਅਤ੍ਥਾ, ਪਞ੍ਞਾਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਤੰ ਞਾਣਾਨਿ।

ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਖਨ੍ਧਟ੍ਠੇ, ਧਾਤੂਨੰ ਧਾਤੁਟ੍ਠੇ, ਆਯਤਨਾਨੰ ਆਯਤਨਟ੍ਠੇ ਸਙ੍ਖਤਾਨੰ ਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੇ, ਅਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਖਤਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਸਤੰ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿਸਤੰ ਅਤ੍ਥਾ, ਅਡ੍ਢਤੇਯ੍ਯਾਨਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਸਤਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਞਾਣਸਤਾਨਿ।

੭. ਸਚ੍ਚਵਾਰੋ

੩੬. '''ਯਾਵਤਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੋ, ਞਾਤੋ ਦਿਟ੍ਠੋ ਵਿਦਿਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ ਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਅਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੋ ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ – ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ, ਞਾਣੰ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''। ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਅਤ੍ਥਾ, ਪਞ੍ਞਾਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਤੰ ਞਾਣਾਨਿ।

'''ਯਾਵਤਾ ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਞਾਤੋ ਦਿਟ੍ਠੋ ਵਿਦਿਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ ਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਅਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ – ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਅਤ੍ਥਾ, ਪਞ੍ਞਾਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਤੰ ਞਾਣਾਨਿ।

ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਸਤੰ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਤੰ ਅਤ੍ਥਾ, ਦ੍ਵੇ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਸਤਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਞਾਣਸਤਾਨਿ।

੮. ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਾਰੋ

੩੭. '''ਯਾਵਤਾ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੋ, ਞਾਤੋ ਦਿਟ੍ਠੋ ਵਿਦਿਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ ਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਅਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੋ ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ – ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''। ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਅਤ੍ਥਾ, ਪਞ੍ਞਾਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਤੰ ਞਾਣਾਨਿ।

'''ਯਾਵਤਾ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੋ, ਞਾਤੋ ਦਿਟ੍ਠੋ ਵਿਦਿਤੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ ਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਅਫਸ੍ਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੋ ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ – ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''। ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਟ੍ਠੇ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਅਤ੍ਥਾ, ਪਞ੍ਞਾਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਤੰ ਞਾਣਾਨਿ।

ਚਤੂਸੁ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਸੁ ਸਤੰ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਤੰ ਅਤ੍ਥਾ, ਦ੍ਵੇ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਸਤਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਞਾਣਸਤਾਨਿ।

੬. ਛਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਵਾਰੋ

੩੮. '''ਯਾਵਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤੇ ਞਾਣੰ, ਞਾਤੰ ਦਿਟ੍ਠੰ ਵਿਦਿਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤੰ ਫਸ੍ਸਿਤੰ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਅਫਸ੍ਸਿਤੰ ਪਞ੍ਞਾਯ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤੇ ਞਾਣੰ ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ – ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤੇ ਞਾਣੇ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਅਤ੍ਥਾ, ਪਞ੍ਞਾਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਤੰ ਞਾਣਾਨਿ।

'''ਯਾਵਤਾ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਆਸਯਾਨੁਸਯੇ ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਯਮਕਪਾਟਿਹੀਰੇ ਞਾਣੰ ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਯਾਵਤਾ ਅਨਾਵਰਣੰ ਞਾਣੰ, ਞਾਤੰ ਦਿਟ੍ਠੰ ਵਿਦਿਤੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤੰ ਫਸ੍ਸਿਤੰ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਅਫਸ੍ਸਿਤੰ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨਾਵਰਣੰ ਞਾਣੰ ਨਤ੍ਥੀ'ਤਿ – ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ, ਞਾਣੰ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ , ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''। ਅਨਾਵਰਣੇ ਞਾਣੇ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਧਮ੍ਮਾ, ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਅਤ੍ਥਾ, ਪਞ੍ਞਾਸ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਤੰ ਞਾਣਾਨਿ।

ਛਸੁ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੇਸੁ ਦਿਯਡ੍ਢਸਤੰ ਧਮ੍ਮਾ, ਦਿਯਡ੍ਢਸਤੰ ਅਤ੍ਥਾ, ਤੀਣਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਸਤਾਨਿ, ਛ ਞਾਣਸਤਾਨਿ।

ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਧਿਕਰਣੇ [ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਕਰਣੇ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਡ੍ਢਨਵਧਮ੍ਮਸਤਾਨਿ [ਅਡ੍ਢਨਵਮਾਨਿ ਧਮ੍ਮਸਤਾਨਿ (ਸ੍ਯਾ॰), ਅਡ੍ਢਨਵਮਧਮ੍ਮਸਤਾਨਿ (ਕ॰)], ਅਡ੍ਢਨਵਅਤ੍ਥਸਤਾਨਿ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤ ਚ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਸਤਾਨਿ, ਤੀਣਿ ਚ ਞਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਞਾਣਸਤਾਨੀਤਿ।

ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਕਥਾ

੧. ਸਚ੍ਚਵਾਰੋ

੩੯. ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਬਾਰਾਣਸਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਹਿਦੰ ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਸ੍ਸ ''ਅਞ੍ਞਾਸਿਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞੋ'' ਤ੍ਵੇਵ ਨਾਮੰ ਅਹੋਸਿ।

[ਕ] ''ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ, ਞਾਣੰ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ।

ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਞਾਣੰ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? **ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ। **ਞਾਣੰ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ। **ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ । **ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ। **ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਓਭਾਸਟ੍ਠੇਨ।

ਚਕ੍ਖੁੰ ਧਮ੍ਮੋ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਞਾਣੰ ਧਮ੍ਮੋ, ਞਾਤਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਜ੍ਜਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਲੋਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਓਭਾਸਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਾ ਦੁਕ੍ਖਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਚ੍ਚਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਚ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਾ ਸਚ੍ਚਗੋਚਰਾ ਸਚ੍ਚਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਸਚ੍ਚਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਸਚ੍ਚੇ ਸਮੁਦਾਗਤਾ ਸਚ੍ਚੇ ਠਿਤਾ ਸਚ੍ਚੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪੦. **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ? ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਚਕ੍ਕਞ੍ਚਾਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਚਕ੍ਕਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚਾਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਯ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਠਿਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਵਸਿਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ । ਧਮ੍ਮੇ ਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਪਾਰਮਿਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮਂ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮਂ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ [ਗਰੁਕਰੋਨ੍ਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮਂ ਮਾਨੇਨ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮਂ ਪੂਜੇਨ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ । ਧਮ੍ਮਂ ਅਪਚਾਯਮਾਨੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮਦ੍ਧਜੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮਕੇਤੁ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯਂ ਸਮਣੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਵਾ ਦੇਵੇਨ ਵਾ ਮਾਰੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ।

ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਵੀਰਿਯਬਲਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਸਤਿਬਲਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਸਮਾਧਿਬਲਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ । ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ।

ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬਲਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਹੇਤੁਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਪਦਹਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਾ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਯੁਗਨਦ੍ਧਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮੋ । ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਟ੍ਠੇਨ ਖਯੇ ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮੋ।

ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ। ਛਨ੍ਦੋ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੋ। ਤੰ ਧਮ੍ਮੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ। ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੋ। ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ। ਫਸ੍ਸੋ ਸਮੋਧਾਨਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੋ। ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ। ਵੇਦਨਾ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੋ। ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ। ਸਮਾਧਿ ਪਮੁਖਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੋ। ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ। ਸਤਿ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੋ। ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ। ਪਞ੍ਞਾ ਤਤੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੋ। ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸਾਰਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੋ। ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ। ਅਮਤੋਗਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੋ। ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ।

''ਤੰ ਖੋ ਪਨਿਦੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੰ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ...ਪੇ०... ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ०... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ।

ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ...ਪੇ०... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? **ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ...ਪੇ०... **ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਓਭਾਸਟ੍ਠੇਨ। ਚਕ੍ਖੁੰ ਧਮ੍ਮੋ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ...ਪੇ०... ਆਲੋਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਓਭਾਸਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਾ ਦੁਕ੍ਖਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਚ੍ਚਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਚ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਾ ਸਚ੍ਚਗੋਚਰਾ ਸਚ੍ਚਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਸਚ੍ਚਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਸਚ੍ਚੇ ਸਮੁਦਾਗਤਾ ਸਚ੍ਚੇ ਠਿਤਾ ਸਚ੍ਚੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ? ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਚਕ੍ਕਞ੍ਚਾਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ। ਚਕ੍ਕਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚਾਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ। ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ। ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ। ਧਮ੍ਮੇ ਠਿਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ। ਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ...ਪੇ०... ਅਮਤੋਗਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ।

[ਖ-ਘ] ''ਇਦੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ०... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ०... ''ਤੰ ਖੋ ਪਨਿਦੰ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੰ ਪਹਾਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ...ਪੇ०... ''ਪਹੀਨ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ०... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ।

ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ...ਪੇ०... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? **ਚਕ੍ਖੁੰ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ...ਪੇ०... **ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਓਭਾਸਟ੍ਠੇਨ।

ਚਕ੍ਖੁੰ ਧਮ੍ਮੋ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ...ਪੇ०... ਆਲੋਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਓਭਾਸਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਾ ਸਮੁਦਯਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਚ੍ਚਵਤ੍ਥੁਕਾ...ਪੇ०... ਨਿਰੋਧਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਚ੍ਚਵਤ੍ਥੁਕਾ...ਪੇ०... ਮਗ੍ਗਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਚ੍ਚਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਚ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਾ ਸਚ੍ਚਗੋਚਰਾ ਸਚ੍ਚਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਸਚ੍ਚਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਸਚ੍ਚੇ ਸਮੁਦਾਗਤਾ ਸਚ੍ਚੇ ਠਿਤਾ ਸਚ੍ਚੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ? ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਚਕ੍ਕਞ੍ਚਾਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ। ਚਕ੍ਕਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚਾਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ। ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ। ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਯ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ। ਧਮ੍ਮੇ ਠਿਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ। ਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ...ਪੇ०... ਅਮਤੋਗਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੋ। ਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ।

੨. ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਾਰੋ

੪੧. '''ਅਯਂ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ'ਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ। ਸਾ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ,...ਪੇ॰... ਭਾਵਿਤਾਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''।

''ਅਯਂ ਵੇਦਨਾਸੁ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਚਿਤ੍ਤੇ... ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ। ਸਾ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਭਾਵਿਤਾਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''।

ਅਯਂ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਸਾ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾਤਿ...ਪੇ॰... ਭਾਵਿਤਾਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ।

ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? **ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ...ਪੇ॰... **ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਓਭਾਸਟ੍ਠੇਨ।

ਚਕ੍ਖੁਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਓਭਾਸਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਾ ਕਾਯਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਤ੍ਥੁਕਾ...ਪੇ॰... ਵੇਦਨਾਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਤ੍ਥੁਕਾ... ਚਿਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਤ੍ਥੁਕਾ... ਧਮ੍ਮਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਗੋਚਰਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਸਮੁਦਾਗਤਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ? ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਚਕ੍ਕਞ੍ਚਾਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਚਕ੍ਕਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚਾਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਯ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਠਿਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ...ਪੇ॰... ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ।

੩. ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਵਾਰੋ

੪੨. '''ਅਯਂ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ'ਤਿ ਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ। 'ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ'ਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਭਾਵਿਤੋਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ।

''ਅਯਂ ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਵੀਮਂਸਾਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ। ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਵੀਮਂਸਾਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਭਾਵਿਤੋਤਿ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ''।

ਅਯਂ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ...ਪੇ॰... ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋਤਿ...ਪੇ॰... ਭਾਵਿਤੋਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦਿ, ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ।

ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? **ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ। **ਞਾਣਂ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ। **ਪਞ੍ਞਾ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੇਨ। **ਵਿਜ੍ਜਾ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ। **ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਓਭਾਸਟ੍ਠੇਨ।

ਚਕ੍ਖੁਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਞਾਤਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਪਜਾਨਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਜ੍ਜਾ ਧਮ੍ਮੋ, ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਲੋਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਓਭਾਸਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਾ ਛਨ੍ਦਵਤ੍ਥੁਕਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਵਤ੍ਥੁਕਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਰਮ੍ਮਣਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਗੋਚਰਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਸਮੁਦਾਗਤਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਠਿਤਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ? ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਚਕ੍ਕਞ੍ਚਾਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਚਕ੍ਕਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚਾਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਯ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਠਿਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਵਸਿਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਪਾਰਮਿਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ…ਪੇ॰… ਧਮ੍ਮਂ ਅਪਚਾਯਮਾਨੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮਦ੍ਧਜੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮਕੇਤੁ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯਂ ਸਮਣੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਵਾ ਦੇਵੇਨ ਵਾ ਮਾਰੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਵਾ ਲੋਕਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ।

ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ…ਪੇ॰… ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ।

ਅਯਂ ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ…ਪੇ॰… ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ…ਪੇ॰… ਸੋ ਖੋ ਪਨਾਯਂ ਵੀਰਿਯਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੋ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋਤਿ…ਪੇ॰… ਭਾਵਿਤੋਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦਿ…ਪੇ॰… ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦਿ।

ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ…ਪੇ॰… ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀਤਿ – ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ? **ਚਕ੍ਖੁਂ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ…ਪੇ॰… **ਆਲੋਕੋ ਉਦਪਾਦੀ**ਤਿ – ਓਭਾਸਟ੍ਠੇਨ।

ਚਕ੍ਖੁਂ ਧਮ੍ਮੋ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ…ਪੇ॰… ਆਲੋਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਓਭਾਸਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਾ ਵੀਰਿਯਵਤ੍ਥੁਕਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਵਤ੍ਥੁਕਾ…ਪੇ॰… ਚਿਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਕਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਵਤ੍ਥੁਕਾ… ਵੀਮਂਸਾਵਤ੍ਥੁਕਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਵਤ੍ਥੁਕਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਰਮ੍ਮਣਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਗੋਚਰਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਸਮੁਦਾਗਤਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਠਿਤਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ।

ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ? ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਚਕ੍ਕਞ੍ਚਾਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਚਕ੍ਕਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚਾਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਯ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਠਿਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ। ਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ…ਪੇ॰… ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਧਮ੍ਮੋ। ਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ।

ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕਥਾ

੪੩. ਕਤਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ – ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ।

ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ? ਲੋਕਂ ਤਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਾ ਉਤ੍ਤਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਤੋ ਉਤ੍ਤਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਮ੍ਹਾ ਉਤ੍ਤਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕੇਨ ਅਤਿਰੇਕਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਨ੍ਤਂ ਤਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਾ ਨਿਸ੍ਸਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਮ੍ਹਾ ਨਿਸ੍ਸਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਾ ਨਿਸ੍ਸਟਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕੇਨ ਨਿਸ੍ਸਟਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਮ੍ਹਾ ਨਿਸ੍ਸਟਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕੇਨ ਨ ਲਿਮ੍ਪਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕੇ ਅਸਂਲਿਤ੍ਤਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕੇਨ ਅਸਂਲਿਤ੍ਤਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕੇ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕੇਨ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕੇ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕੇਨ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਾ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਤੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਮ੍ਹਾ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕੇ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕੇਨ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਾ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਮ੍ਹਾ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਾ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਤੋ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਮ੍ਹਾ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਤੋ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਮ੍ਹਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਾ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀਤਿ [ਉਦ੍ਧਰਨ੍ਤੀਤਿ (ਕ॰), ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀਤਿ (ਸੀ॰ ਅਟ੍ਠ॰)] – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਮ੍ਹਾ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਾ ਵਿਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ । ਲੋਕਤੋ ਵਿਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਮ੍ਹਾ ਵਿਵਟ੍ਟਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕੇ ਨ ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕੇ ਨ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕੇ ਨ ਬਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਪਥਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਗਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਵਿਸਯਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਸਾਧਾਰਣਾਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਂ ਵਮਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਂ ਨ ਪਚ੍ਚਾਵਮਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਂ ਪਜਹਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਂ ਨ ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਂ ਵਿਸਿਨੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਂ ਨ ਉਸ੍ਸਿਨੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਂ ਵਿਧੂਪੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਂ ਨ ਸਂਧੂਪੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਲੋਕਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀਤਿ – ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ।

ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਬਲਕਥਾ

੪੪. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ [ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੭੦੫-੭੧੬ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ]। ''ਪਞ੍ਚਿਮਾਨਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਬਲਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚ? ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ, ਵੀਰਿਯਬਲਂ, ਸਤਿਬਲਂ, ਸਮਾਧਿਬਲਂ, ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ – ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ।

''ਅਪਿ ਚ, ਅਟ੍ਠਸਟ੍ਠਿ ਬਲਾਨਿ – ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ, ਵੀਰਿਯਬਲਂ, ਸਤਿਬਲਂ, ਸਮਾਧਿਬਲਂ, ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ, ਹਿਰਿਬਲਂ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲਂ, ਭਾਵਨਾਬਲਂ, ਅਨਵਜ੍ਜਬਲਂ, ਸਙ੍ਗਹਬਲਂ, ਖਨ੍ਤਿਬਲਂ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਬਲਂ, ਨਿਜ੍ਝਤ੍ਤਿਬਲਂ, ਇਸ੍ਸਰਿਯਬਲਂ ,

ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਬਲਂ, ਸਮਥਬਲਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ, ਦਸ ਸੇਖਬਲਾਨਿ, ਦਸ ਅਸੇਖਬਲਾਨਿ, ਦਸ ਖੀਣਾਸਵਬਲਾਨਿ, ਦਸ ਇਦ੍ਧਿਬਲਾਨਿ, ਦਸ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨਿ’’।

ਕਤਮਂ **ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ?** ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ। ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ, ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ, ਪਟਿਵੇਧਾਦਿਵਿਸੋਧਨਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ, ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ, ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ, ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ, ਨਿਰੋਧੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ। ਇਦਂ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ।

ਕਤਮਂ **ਵੀਰਿਯਬਲਂ?** ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਵੀਰਿਯਬਲਂ। ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਬਲਂ, ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਬਲਂ, ਪਟਿਵੇਧਾਦਿਵਿਸੋਧਨਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਬਲਂ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਬਲਂ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਬਲਂ, ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਬਲਂ, ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਬਲਂ, ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਬਲਂ, ਨਿਰੋਧੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਬਲਂ। ਇਦਂ ਵੀਰਿਯਬਲਂ।

ਕਤਮਂ **ਸਤਿਬਲਂ?** ਪਮਾਦੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਸਤਿਬਲਂ। ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਬਲਂ...ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਬਲਂ। ਇਦਂ ਸਤਿਬਲਂ।

ਕਤਮਂ **ਸਮਾਧਿਬਲਂ?** ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਸਮਾਧਿਬਲਂ। ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਬਲਂ...ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਬਲਂ। ਇਦਂ ਸਮਾਧਿਬਲਂ।

ਕਤਮਂ **ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ?** ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ। ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ...ਪੇ॰... ਨਿਰੋਧੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ। ਇਦਂ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ।

ਕਤਮਂ **ਹਿਰਿਬਲਂ?** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਹਿਰੀਯਤੀਤਿ [ਹਿਰਿਯਤੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] – ਹਿਰਿਬਲਂ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਹਿਰੀਯਤੀਤਿ – ਹਿਰਿਬਲਂ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਹਿਰੀਯਤੀਤਿ – ਹਿਰਿਬਲਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਹਿਰੀਯਤੀਤਿ – ਹਿਰਿਬਲਂ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਹਿਰੀਯਤੀਤਿ – ਹਿਰਿਬਲਂ। ਞਾਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਹਿਰੀਯਤੀਤਿ – ਹਿਰਿਬਲਂ। ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਅਰਤਿਂ ਹਿਰੀਯਤੀਤਿ – ਹਿਰਿਬਲਂ। ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣੇ ਹਿਰੀਯਤੀਤਿ – ਹਿਰਿਬਲਂ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਹਿਰੀਯਤੀਤਿ – ਹਿਰਿਬਲਂ। ਇਦਂ ਹਿਰਿਬਲਂ।

ਕਤਮਂ **ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ?** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤੀਤਿ – ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤੀਤਿ – ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤੀਤਿ – ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤੀਤਿ – ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤੀਤਿ – ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ। ਞਾਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤੀਤਿ – ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ । ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਅਰਤਿਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤੀਤਿ – ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ। ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣੇ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤੀਤਿ – ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤੀਤਿ – ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ। ਇਦਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ।

ਕਤਮਂ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲਂ?** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਤੀਤਿ – ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲਂ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਤੀਤਿ – ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲਂ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਤੀਤਿ – ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਤੀਤਿ – ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲਂ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਤੀਤਿ – ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲਂ। ਞਾਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਤੀਤਿ – ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲਂ । ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਅਰਤਿਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਤੀਤਿ – ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲਂ। ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ

ਨੀਵਰਣੇ ਪਟਿਸङ੍ਖਾਤੀਤਿ – ਪਟਿਸङ੍ਖਾਨਬਲਂ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਟਿਸङ੍ਖਾਤੀਤਿ – ਪਟਿਸङ੍ਖਾਨਬਲਂ। ਇਦਂ ਪਟਿਸङ੍ਖਾਨਬਲਂ।

ਕਤਮਂ **ਭਾਵਨਾਬਲਂ?** ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਭਾਵਨਾਬਲਂ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਭਾਵਨਾਬਲਂ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਭਾਵਨਾਬਲਂ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਭਾਵਨਾਬਲਂ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਭਾਵਨਾਬਲਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਞਾਣਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਭਾਵਨਾਬਲਂ। ਅਰਤਿਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਭਾਵਨਾਬਲਂ। ਨੀਵਰਣੇ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਭਾਵਨਾਬਲਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਭਾਵਨਾਬਲਂ। ਇਦਂ ਭਾਵਨਾਬਲਂ।

ਕਤਮਂ **ਅਨਵਜ੍ਜਬਲਂ?** ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ – ਅਨਵਜ੍ਜਬਲਂ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ – ਅਨਵਜ੍ਜਬਲਂ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ – ਅਨਵਜ੍ਜਬਲਂ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ – ਅਨਵਜ੍ਜਬਲਂ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ – ਅਨਵਜ੍ਜਬਲਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਞਾਣੇ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ – ਅਨਵਜ੍ਜਬਲਂ। ਅਰਤਿਯਾ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਾਮੋਜ੍ਜੇ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਬਲਂ। ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ – ਅਨਵਜ੍ਜਬਲਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ – ਅਨਵਜ੍ਜਬਲਂ। ਇਦਂ ਅਨਵਜ੍ਜਬਲਂ।

ਕਤਮਂ **ਸङ੍ਗਹਬਲਂ?** ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸङ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਸङ੍ਗਹਬਲਂ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸङ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਸङ੍ਗਹਬਲਂ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸङ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਸङ੍ਗਹਬਲਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸङ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਸङ੍ਗਹਬਲਂ। ਇਦਂ ਸङ੍ਗਹਬਲਂ।

ਕਤਮਂ **ਖਨ੍ਤਿਬਲਂ?** ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਖਮਤੀਤਿ – ਖਨ੍ਤਿਬਲਂ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਖਮਤੀਤਿ – ਖਨ੍ਤਿਬਲਂ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ ਖਮਤੀਤਿ – ਖਨ੍ਤਿਬਲਂ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਖਮਤੀਤਿ – ਖਨ੍ਤਿਬਲਂ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਖਮਤੀਤਿ – ਖਨ੍ਤਿਬਲਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਞਾਣਂ ਖਮਤੀਤਿ – ਖਨ੍ਤਿਬਲਂ। ਅਰਤਿਯਾ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਖਮਤੀਤਿ – ਖਨ੍ਤਿਬਲਂ। ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਖਮਤੀਤਿ – ਖਨ੍ਤਿਬਲਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਖਮਤੀਤਿ – ਖਨ੍ਤਿਬਲਂ। ਇਦਂ ਖਨ੍ਤਿਬਲਂ।

ਕਤਮਂ **ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਬਲਂ?** ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤੀਤਿ – ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਬਲਂ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤੀਤਿ – ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਬਲਂ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤੀਤਿ – ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਬਲਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤੀਤਿ – ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਬਲਂ। ਇਦਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਬਲਂ।

ਕਤਮਂ **ਨਿਜ੍ਝਤ੍ਤਿਬਲਂ?** ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਜ੍ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਨਿਜ੍ਝਤ੍ਤਿਬਲਂ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਜ੍ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਨਿਜ੍ਝਤ੍ਤਿਬਲਂ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਜ੍ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਨਿਜ੍ਝਤ੍ਤਿਬਲਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਜ੍ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਨਿਜ੍ਝਤ੍ਤਿਬਲਂ। ਇਦਂ ਨਿਜ੍ਝਤ੍ਤਿਬਲਂ।

ਕਤਮਂ **ਇਸ੍ਸਰਿਯਬਲਂ?** ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਇਸ੍ਸਰਿਯਬਲਂ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਇਸ੍ਸਰਿਯਬਲਂ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਇਸ੍ਸਰਿਯਬਲਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਇਸ੍ਸਰਿਯਬਲਂ। ਇਦਂ ਇਸ੍ਸਰਿਯਬਲਂ।

ਕਤਮං **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਬਲං?** ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦං ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤං ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਬਲං। ਬ੍ਯਾਪਾਦං ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤං ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਬਲං। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧං ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤං ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਬਲං...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤං ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਬਲං। ਇਦං ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਬਲං।

ਕਤਮං **ਸਮਥਬਲං?** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਥਬਲං, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਥਬਲං, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਥਬਲං...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਅਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਥਬਲං, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਸ੍ਸਾਸਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਥਬਲං।

ਸਮਥਬਲਨ੍ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਬਲං? ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਸਮਥਬਲං। ਦੁਤਿਯੇਨ ਝਾਨੇਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਸਮਥਬਲං। ਤਤਿਯੇਨ ਝਾਨੇਨ ਪੀਤਿਯਾ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਸਮਥਬਲං। ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਝਾਨੇਨ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਸਮਥਬਲං। ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਸਮਥਬਲං । ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਸਮਥਬਲං। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਸਮਥਬਲං। ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਸਮਥਬਲං। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਚ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸਹਗਤਕਿਲੇਸੇ ਚ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀ ਨ ਚਲਤਿ ਨ ਵੇਧਤੀਤਿ – ਸਮਥਬਲං। ਇਦං ਸਮਥਬਲං।

ਕਤਮං **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං**? ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං, ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං, ਰੂਪੇ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං...ਪੇ॰... ਰੂਪੇ ਪਟਿਨਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං, ਵੇਦਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ... ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿං... ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං, ਜਰਾਮਰਣੇ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਨ੍ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං? ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਯ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං। ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸੁਖਸਞ੍ਞਾਯ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං। ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਨ੍ਦਿਯਾ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං। ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਰਾਗੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං। ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮੁਦਯੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං । ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਦਾਨੇ ਨ ਕਮ੍ਪਤੀਤਿ – ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං। ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਹਗਤਕਿਲੇਸੇ ਚ ਖਨ੍ਧੇ ਚ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ ਨ ਚਲਤਿ ਨ ਵੇਧਤੀਤਿ – ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං। ਇਦං ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲං।

ਕਤਮਾਨਿ **ਦਸ ਸੇਖਬਲਾਨਿ, ਦਸ ਅਸੇਖਬਲਾਨਿ?** ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠිං [ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ (ਕ॰) ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ ਨਵਸੁ ਪਦੇਸੁ ਦੁਤਿਯਨ੍ਤਵਚਨੇਨ। ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੪੮ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਸਿਕ੍ਖਤੀਤਿ – ਸੇਖਬਲං। ਤਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ ਅਸੇਖਬਲං। ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪං ਸਿਕ੍ਖਤੀਤਿ – ਸੇਖਬਲං। ਤਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ – ਅਸੇਖਬਲං । ਸਮ੍ਮਾਵਾਚං...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤං... ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵං... ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮං... ਸਮ੍ਮਾਸਤਿං... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿං... ਸਮ੍ਮਾਞਾਣං...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤිං ਸਿਕ੍ਖਤੀਤਿ – ਸੇਖਬਲං। ਤਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ – ਅਸੇਖਬਲං। ਇਮਾਨਿ ਦਸ ਸੇਖਬਲਾਨਿ, ਦਸ ਅਸੇਖਬਲਾਨਿ।

ਕਤਮਾਨਿ **ਦਸ ਖੀਣਾਸਵਬਲਾਨਿ?** [ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੯੦ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਇਧ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਯਥਾਭੂਤං ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੁਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਯਥਾਭੂਤං ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ

ਸੁਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬਲਂ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ – ''ਖੀਣਾ ਮੇ ਆਸਵਾ''ਤਿ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੁਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੁਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬਲਂ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ – ''ਖੀਣਾ ਮੇ ਆਸਵਾ''ਤਿ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਵੇਕਨਿਨ੍ਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਵਿਵੇਕਪੋਣਂ ਵਿਵੇਕਪਬ੍ਭਾਰਂ ਵਿਵੇਕਟ੍ਠਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਭਿਰਤਂ ਬਜਨ੍ਤੀਭੂਤਂ [ਬਜਨ੍ਤਿਭੂਤਂ (ਕ॰)] ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਸਵਟ੍ਠਾਨਿਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਵੇਕਨਿਨ੍ਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਵਿਵੇਕਪੋਣਂ ਵਿਵੇਕਪਬ੍ਭਾਰਂ ਵਿਵੇਕਟ੍ਠਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਭਿਰਤਂ ਬਜਨ੍ਤਿਭੂਤਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਆਸਵਟ੍ਠਾਨਿਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬਲਂ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ – ''ਖੀਣਾ ਮੇ ਆਸਵਾ''ਤਿ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾ। ਯਮ੍ਪਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬਲਂ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ – ''ਖੀਣਾ ਮੇ ਆਸਵਾ''ਤਿ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾ...ਪੇ॰... ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਭਾਵਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾ... ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾਨਿ... ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾਨਿ... ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਭਾਵਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤਾ...ਪੇ॰... ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਭਾਵਿਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤੋ। ਯਮ੍ਪਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਭਾਵਿਤੋ ਹੋਤਿ ਸੁਭਾਵਿਤੋ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਬਲਂ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ – ''ਖੀਣਾ ਮੇ ਆਸਵਾ''ਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਦਸ ਖੀਣਾਸਵਬਲਾਨਿ।

ਕਤਮਾਨਿ **ਦਸ ਇਦ੍ਧਿਬਲਾਨਿ?** ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਮਨੋਮਯਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਞਾਣਵਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਸਮਾਧਿਵਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਅਰਿਯਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਪੁਞ੍ਞਵਤੋ ਇਦ੍ਧਿ, ਵਿਜ੍ਜਾਮਯਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾ ਪਯੋਗਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਇਦ੍ਧਿ – ਇਮਾਨਿ ਦਸ ਇਦ੍ਧਿਬਲਾਨਿ।

ਕਤਮਾਨਿ **ਦਸ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨਿ?** ਇਧ ਤਥਾਗਤੋ ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਤੋ ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਠਾਨਞ੍ਚ ਠਾਨਤੋ ਅਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਨਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਤਥਾਗਤੋ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨਂ ਠਾਨਸੋ ਹੇਤੁਸੋ ਵਿਪਾਕਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨਂ ਠਾਨਸੋ ਹੇਤੁਸੋ ਵਿਪਾਕਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ, ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ [ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਗਾਮਿਨੀਪਟਿਪਦਂ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੮ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੇਕਧਾਤੁਨਾਨਾਧਾਤੁਲੋਕਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੇਕਧਾਤੁਨਾਨਾਧਾਤੁਲੋਕਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰...।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਤਥਾਗਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰...।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰...।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਤਥਾਗਤੋ ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਂ ਵੋਦਾਨਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਂ ਵੋਦਾਨਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰...।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਸਾਕਾਰਂ ਸਉਦ੍ਦੇਸਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਏਕਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਂ ਦ੍ਵੇਪਿ ਜਾਤਿਯੋ...ਪੇ॰... ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰...।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਤਥਾਗਤੋ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ...ਪੇ॰... ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ...ਪੇ॰... ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰...।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਯਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਅਨਾਸਵਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਤਥਾਗਤਬਲਂ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਬਲਂ ਆਗਮ੍ਮ ਤਥਾਗਤੋ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਕ੍ਕਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਇਮਾਨਿ ਦਸ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨਿ।

੪੫. ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ? ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਬਲਂ? ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਬਲਂ? ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਬਲਂ? ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ? ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਹਿਰਿਬਲਂ? ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ? ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲਂ...ਪੇ॰... ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਤਥਾਗਤਬਲਂ?

ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ। ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਵੀਰਿਯਬਲਂ। ਪਮਾਦੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਬਲਂ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਸਮਾਧਿਬਲਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ । ਹਿਰੀਯਤਿ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇਤਿ – ਹਿਰਿਬਲਂ। ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਤਿ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇਤਿ – ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ। ਞਾਣੇਨ ਕਿਲੇਸੇ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਤੀਤਿ – ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲਂ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾ ਧਮ੍ਮਾ ਏਕਰਸਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਭਾਵਨਾਬਲਂ। ਤਤ੍ਥ ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ – ਅਨਵਜ੍ਜਬਲਂ। ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਸਙ੍ਗਹਬਲਂ। ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਖਮਤੀਤਿ – [ਤਂ ਖਮਤੀਤਿ (ਕ॰)] ਖਨ੍ਤਿਬਲਂ। ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਪੇਤੀਤਿ – ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਬਲਂ। ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਜ੍ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਨਿਜ੍ਝਤ੍ਤਿਬਲਂ। ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਇਸ੍ਸਰਿਯਬਲਂ। ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਬਲਂ। ਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਕਗ੍ਗਨ੍ਤਿ – ਸਮਥਬਲਂ। ਤਤ੍ਥ ਜਾਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਬਲਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਤੀਤਿ – ਸੇਖਬਲਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ – ਅਸੇਖਬਲਂ। ਤੇਨ ਆਸਵਾ ਖੀਣਾਤਿ – ਖੀਣਾਸਵਬਲਂ। ਤਸ੍ਸ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਇਦ੍ਧਿਬਲਂ। ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਤਥਾਗਤਬਲਨ੍ਤਿ।

ਬਲਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਸੁਞ੍ਞਕਥਾ

੪੬. ਏੵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗੵਾ ਸਾੵਤ੍ਥਿਯੰ ੵਿਹਰਤਿ ਜੇਤੵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਅਥ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਯੇਨ ਭਗੵਾ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ੵਾ ਭਗੵਨ੍ਤੰ ਅਭਿੵਾਦੇਤ੍ੵਾ ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਨਨ੍ਦੋ ਭਗੵਨ੍ਤੰ ਏਤਦੵੋਚ –

''ਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋ, ਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋ'ਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ੵੁਚ੍ਚਤਿ । ਕਿਤ੍ਤਾੵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, 'ਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋ'ਤਿ ੵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ? ''ਯਸ੍ਮਾ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ੵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ੵਾ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋ'ਤਿ ੵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਨਨ੍ਦ [ਕਿਞ੍ਚ ਆਨਨ੍ਦ ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੮੫], ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ੵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ੵਾ? ਚਕ੍ਖੁ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ੵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ੵਾ। ਰੂਪਾ ਸੁਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਤੇਨ ੵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ੵਾ। ਚਕ੍ਖੁੵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ੵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ੵਾ। ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਤੇਨ ੵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ੵਾ। ਯਮ੍ਪਿਦੰ [ਯਦਿਦੰ (ਕ॰) ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੮੫ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ੵੇਦਯਿਤੰ ਸੁਖੰ ੵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ੵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ੵਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ੵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ੵਾ।

''ਸੋਤੰ ਸੁਞ੍ਞੰ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਦਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਘਾਨੰ ਸੁਞ੍ਞੰ... ਗਨ੍ਧਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਜਿੵ੍ਹਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਰਸਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਕਾਯੋ ਸੁਞ੍ਞੋ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਮਨੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਤੇਨ ੵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ੵਾ। ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਤੇਨ ੵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ੵਾ। ਮਨੋੵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ੵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ੵਾ। ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਤੇਨ ੵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ੵਾ। ਯਮ੍ਪਿਦੰ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ੵੇਦਯਿਤੰ ਸੁਖੰ ੵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ੵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ੵਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ੵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ੵਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ੵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ੵਾ ਤਸ੍ਮਾ 'ਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋ'ਤਿ ੵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ।

੧. ਮਾਤਿਕਾ

੪੭. ਸੁਞ੍ਞਸੁਞ੍ਞੰ [ਸੁਞ੍ਞੰ ਸੁਞ੍ਞੰ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਸਙ੍ਖਾਰਸੁਞ੍ਞੰ, ੵਿਪਰਿਣਾਮਸੁਞ੍ਞੰ, ਅਗ੍ਗਸੁਞ੍ਞੰ, ਲਕ੍ਖਣਸੁਞ੍ਞੰ, ੵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸੁਞ੍ਞੰ, ਤਦਙ੍ਗਸੁਞ੍ਞੰ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਸੁਞ੍ਞੰ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸੁਞ੍ਞੰ , ਨਿਸ੍ਸਰਣਸੁਞ੍ਞੰ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞੰ , ਬਹਿਦ੍ਧਾਸੁਞ੍ਞੰ, ਦੁਭਤੋਸੁਞ੍ਞੰ, ਸਭਾਗਸੁਞ੍ਞੰ, ੵਿਸਭਾਗਸੁਞ੍ਞੰ, ਏਸਨਾਸੁਞ੍ਞੰ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਸੁਞ੍ਞੰ, ਪਟਿਲਾਭਸੁਞ੍ਞੰ, ਪਟਿੵੇਧਸੁਞ੍ਞੰ, ਏਕਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞੰ, ਨਾਨਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞੰ, ਖਨ੍ਤਿਸੁਞ੍ਞੰ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸੁਞ੍ਞੰ, ਪਰਿਯੋਗਾਹਣਸੁਞ੍ਞੰ [ਪਰਿਯੋਗਾਹਨਸੁਞ੍ਞੰ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਪੵਤ੍ਤਪਰਿਯਾਦਾਨੰ ਸਬ੍ਬਸੁਞ੍ਞਤਾਨੰ ਪਰਮਤ੍ਥਸੁਞ੍ਞੰ।

੨. ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੪੮. ਕਤਮੰ **ਸੁਞ੍ਞਸੁਞ੍ਞੰ?** ਚਕ੍ਖੁ ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ੵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ੵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ੵਾ ਧੁੵੇਨ ੵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ੵਾ ਅੵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ੵਾ। ਸੋਤੰ ਸੁਞ੍ਞੰ...ਪੇ॰... ਘਾਨੰ ਸੁਞ੍ਞੰ... ਜਿੵ੍ਹਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਕਾਯੋ ਸੁਞ੍ਞੋ... ਮਨੋ ਸੁਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਤੇਨ ੵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ੵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ੵਾ ਧੁੵੇਨ ੵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ੵਾ ਅੵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ੵਾ। ਇਦੰ ਸੁਞ੍ਞਸੁਞ੍ਞੰ।

ਕਤਮੰ **ਸਙ੍ਖਾਰਸੁਞ੍ਞੰ?** ਤਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ – ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਚ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਚ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਚ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਚ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਚ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਚ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਇਮੇ ਤਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ।

ਅਪਰੇਪਿ ਤਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ – ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ, ੵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ, ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ੵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਚ ਸੁਞ੍ਞੋ। ੵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਚ ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਚ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੋ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਚ ੵਚੀਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਚ ਸੁਞ੍ਞੋ।

ਇਮੇ ਤਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ।

ਅਪਰੇਪਿ ਤਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ – ਅਤੀਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਅਨਾਗਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ। ਅਤੀਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਾਗਤੇਹਿ ਚ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਾ। ਅਨਾਗਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਤੀਤੇਹਿ ਚ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਤੀਤੇਹਿ ਚ ਅਨਾਗਤੇਹਿ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਾ। ਇਮੇ ਤਯੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾ; ਇਦਂ ਸਙ੍ਖਾਰਸੁਞ੍ਞਂ।

ਕਤਮਂ **ⱱਿਪਰਿਣਾਮਸੁਞ੍ਞਂ?** ਜਾਤਂ ਰੂਪਂ ਸਭਾⱱੇਨ ਸੁਞ੍ਞਂ। ⱱਿਗਤਂ ਰੂਪਂ ⱱਿਪਰਿਣਤਞ੍ਚੇⱱ ਸੁਞ੍ਞਞ੍ਚ। ਜਾਤਾ ⱱੇਦਨਾ ਸਭਾⱱੇਨ ਸੁਞ੍ਞਾ। ⱱਿਗਤਾ ⱱੇਦਨਾ ⱱਿਪਰਿਣਤਾ ਚੇⱱ ਸੁਞ੍ਞਾ ਚ ...ਪੇ॰... ਜਾਤਾ ਸਞ੍ਞਾ... ਜਾਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਜਾਤਂ ⱱਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਜਾਤਂ ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਜਾਤੋ ਭⱱੋ ਸਭਾⱱੇਨ ਸੁਞ੍ਞੋ। ⱱਿਗਤੋ ਭⱱੋ ⱱਿਪਰਿਣਤੋ ਚੇⱱ ਸੁਞ੍ਞੋ ਚ। ਇਦਂ ⱱਿਪਰਿਣਾਮਸੁਞ੍ਞਂ।

ਕਤਮਂ **ਅਗ੍ਗਸੁਞ੍ਞਂ?** ਅਗ੍ਗਮੇਤਂ ਪਦਂ ਸੇਟ੍ਠਮੇਤਂ ਪਦਂ ⱱਿਸਿਟ੍ਠਮੇਤਂ [ⱱਿਸੇਟ੍ਠਮੇਤਂ (ਕ॰)] ਪਦਂ ਯਦਿਦਂ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ⱱਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਇਦਂ ਅਗ੍ਗਸੁਞ੍ਞਂ।

ਕਤਮਂ **ਲਕ੍ਖਣਸੁਞ੍ਞਂ?** ਦ੍ⱱੇ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ – ਬਾਲਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਪਣ੍ਡਿਤਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ। ਬਾਲਲਕ੍ਖਣਂ ਪਣ੍ਡਿਤਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਪਣ੍ਡਿਤਲਕ੍ਖਣਂ ਬਾਲਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਤੀਣਿ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ – ਉਪ੍ਪਾਦਲਕ੍ਖਣਂ, ⱱਯਲਕ੍ਖਣਂ, ਠਿਤਞ੍ਞਥਤ੍ਤੁਲਕ੍ਖਣਂ। ਉਪ੍ਪਾਦਲਕ੍ਖਣਂ ⱱਯਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ਠਿਤਞ੍ਞਥਤ੍ਤੁਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ਸੁਞ੍ਞਂ। ⱱਯਲਕ੍ਖਣਂ ਉਪ੍ਪਾਦਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ਠਿਤਞ੍ਞਥਤ੍ਤੁਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ਸੁਞ੍ਞਂ, ਠਿਤਞ੍ਞਥਤ੍ਤੁਲਕ੍ਖਣਂ ਉਪ੍ਪਾਦਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ⱱਯਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ਸੁਞ੍ਞਂ।

ਰੂਪਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਲਕ੍ਖਣਂ ⱱਯਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ਠਿਤਞ੍ਞਥਤ੍ਤੁਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਰੂਪਸ੍ਸ ⱱਯਲਕ੍ਖਣਂ ਉਪ੍ਪਾਦਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ਠਿਤਞ੍ਞਥਤ੍ਤੁਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਰੂਪਸ੍ਸ ਠਿਤਞ੍ਞਥਤ੍ਤੁਲਕ੍ਖਣਂ ਉਪ੍ਪਾਦਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ⱱਯਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ਸੁਞ੍ਞਂ। ⱱੇਦਨਾਯ... ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ... ⱱਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ... ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ... ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਲਕ੍ਖਣਂ ⱱਯਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ਠਿਤਞ੍ਞਥਤ੍ਤੁਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ⱱਯਲਕ੍ਖਣਂ ਉਪ੍ਪਾਦਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ਠਿਤਞ੍ਞਥਤ੍ਤੁਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਠਿਤਞ੍ਞਥਤ੍ਤੁਲਕ੍ਖਣਂ ਉਪ੍ਪਾਦਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ⱱਯਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਇਦਂ ਲਕ੍ਖਣਸੁਞ੍ਞਂ।

ਕਤਮਂ **ⱱਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸੁਞ੍ਞਂ?** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ⱱਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤੋ ਚੇⱱ ਸੁਞ੍ਞੋ ਚ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ⱱਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤੋ ਚੇⱱ ਸੁਞ੍ਞੋ ਚ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ⱱਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਞ੍ਚੇⱱ ਸੁਞ੍ਞਞ੍ਚ। ਅⱱਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ⱱਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਞ੍ਚੇⱱ ਸੁਞ੍ਞਞ੍ਚ। ਧਮ੍ਮⱱⱱਤ੍ਥਾਨੇਨ ⱱਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ⱱਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ ਚੇⱱ ਸੁਞ੍ਞਾ ਚ। ਞਾਣੇਨ ਅⱱਿਜ੍ਜਾ ⱱਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ ਚੇⱱ ਸੁਞ੍ਞਾ ਚ। ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਅਰਤਿ ⱱਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ ਚੇⱱ ਸੁਞ੍ਞਾ ਚ। ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀⱱਰਣਾ ⱱਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ ਚੇⱱ ਸੁਞ੍ਞਾ ਚ... ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾ ⱱਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ ਚੇⱱ ਸੁਞ੍ਞਾ ਚ। ਇਦਂ ⱱਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸੁਞ੍ਞਂ।

ਕਤਮਂ **ਤਦਙ੍ਗਸੁਞ੍ਞਂ?** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਤਦਙ੍ਗਸੁਞ੍ਞੋ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਤਦਙ੍ਗਸੁਞ੍ਞੋ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਤਦਙ੍ਗਸੁਞ੍ਞਂ। ਅⱱਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਤਦਙ੍ਗਸੁਞ੍ਞਂ। ਧਮ੍ਮⱱⱱਤ੍ਥਾਨੇਨ ⱱਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਤਦਙ੍ਗਸੁਞ੍ਞਾ। ਞਾਣੇਨ ਅⱱਿਜ੍ਜਾ ਤਦਙ੍ਗਸੁਞ੍ਞਾ। ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਅਰਤਿ ਤਦਙ੍ਗਸੁਞ੍ਞਾ। ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀⱱਰਣਾ ਤਦਙ੍ਗਸੁਞ੍ਞਾ...ਪੇ॰... ⱱਿⱱਟ੍ਟਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਞ੍ਞੋਗਾਭਿਨਿⱱੇਸੋ ਤਦਙ੍ਗਸੁਞ੍ਞੋ। ਇਦਂ ਤਦਙ੍ਗਸੁਞ੍ਞਂ।

ਕਤਮਂ **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਸੁਞ੍ਞਂ?** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਚੇⱱ ਸੁਞ੍ਞੋ ਚ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਚੇⱱ ਸੁਞ੍ਞੋ ਚ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਞ੍ਚੇⱱ ਸੁਞ੍ਞਞ੍ਚ। ਅⱱਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਞ੍ਚੇⱱ ਸੁਞ੍ਞਞ੍ਚ। ਧਮ੍ਮⱱⱱਤ੍ਥਾਨੇਨ

ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ। ਞਾਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ। ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਅਰਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ। ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ। ਇਦੰ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਸੁਵ੍ਵੰ।

ਕਤਮੰ **ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸੁਵ੍ਵੰ?** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵੋ ਚ। ਅਬਜਾਪਾਦੇਨ ਬਜਾਪਾਦੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵੋ ਚ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੰ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਞ੍ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਞ੍ਚ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਞ੍ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਞ੍ਚ । ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ। ਞਾਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ। ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਅਰਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ। ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ। ਇਦੰ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸੁਵ੍ਵੰ।

ਕਤਮੰ **ਨਿਸ੍ਸਰਣਸੁਵ੍ਵੰ?** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵੋ ਚ। ਅਬਜਾਪਾਦੇਨ ਬਜਾਪਾਦੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵੋ ਚ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੰ ਨਿਸ੍ਸਟਞ੍ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਞ੍ਚ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ ਨਿਸ੍ਸਟਞ੍ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਞ੍ਚ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਨਿਸ੍ਸਟਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ। ਞਾਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਸ੍ਸਟਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ। ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਅਰਤਿ ਨਿਸ੍ਸਟਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ। ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣਾ ਨਿਸ੍ਸਟਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾ ਨਿਸ੍ਸਟਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ। ਇਦੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣਸੁਵ੍ਵੰ।

ਕਤਮੰ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸੁਵ੍ਵੰ?** ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚਕ੍ਖੁੰ ਸੁਵ੍ਵੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸੋਤੰ ਸੁਵ੍ਵੰ... ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਘਾਨੰ ਸੁਵ੍ਵੰ... ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਜਿਵ੍ਹਾ ਸੁਵ੍ਵਾ... ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਕਾਯੋ ਸੁਵ੍ਵੋ... ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਮਨੋ ਸੁਵ੍ਵੋ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ। ਇਦੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸੁਵ੍ਵੰ।

ਕਤਮੰ **ਬਹਿਦ੍ਧਾਸੁਵ੍ਵੰ?** ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾ ਸੁਵ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਵ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ। ਇਦੰ ਬਹਿਦ੍ਧਾਸੁਵ੍ਵੰ।

ਕਤਮੰ **ਦੁਭਤੋਸੁਵ੍ਵੰ?** ਯਞ੍ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਚਕ੍ਖੁ ਯੇ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰੂਪਾ ਉਭਯਮੇਤੰ ਸੁਵ੍ਵੰ [ਉਭਯਤੋ ਤੰ ਸੁਵ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ। ਯਞ੍ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸੋਤੰ ਯੇ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਸਦ੍ਦਾ...ਪੇ॰... ਯਞ੍ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਘਾਨੰ ਯੇ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਗਨ੍ਧਾ... ਯਾ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਜਿਵ੍ਹਾ ਯੇ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਰਸਾ... ਯੋ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਕਾਯੋ ਯੇ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ... ਯੋ ਚ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਮਨੋ ਯੇ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਭਯਮੇਤੰ ਸੁਵ੍ਵੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ। ਇਦੰ ਦੁਭਤੋਸੁਵ੍ਵੰ।

ਕਤਮੰ **ਸਭਾਗਸੁਵ੍ਵੰ?** ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਸਭਾਗਾਨਿ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾਨਿ ਚ। ਛ ਬਾਹਿਰਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਸਭਾਗਾਨਿ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾਨਿ ਚ। ਛ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯਾ ਸਭਾਗਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ। ਛ ਫਸ੍ਸਕਾਯਾ ਸਭਾਗਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ। ਛ ਵੇਦਨਾਕਾਯਾ ਸਭਾਗਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ। ਛ ਸਞ੍ਞਾਕਾਯਾ ਸਭਾਗਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ। ਛ ਚੇਤਨਾਕਾਯਾ ਸਭਾਗਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ। ਇਦੰ ਸਭਾਗਸੁਵ੍ਵੰ।

ਕਤਮੰ **ਵਿਸਭਾਗਸੁਵ੍ਵੰ?** ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਛਹਿ ਬਾਹਿਰੇਹਿ ਆਯਤਨੇਹਿ ਵਿਸਭਾਗਾਨਿ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾਨਿ ਚ। ਛ ਬਾਹਿਰਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਛਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯੇਹਿ ਵਿਸਭਾਗਾਨਿ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾਨਿ ਚ। ਛ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਯਾ ਛਹਿ ਫਸ੍ਸਕਾਯੇਹਿ ਵਿਸਭਾਗਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ। ਛ ਫਸ੍ਸਕਾਯਾ ਛਹਿ ਵੇਦਨਾਕਾਯੇਹਿ ਵਿਸਭਾਗਾ ਚੇਵ ਸੁਵ੍ਵਾ ਚ। ਛ ਵੇਦਨਾਕਾਯਾ ਛਹਿ

ਸਞ੍ਞਾਕਾਯੇਹਿ ਵਿਸਭਾਗਾ ਚੇਵ ਸੁਞ੍ਞਾ ਚ। ਛ ਸਞ੍ਞਾਕਾਯਾ ਛਹਿ ਚੇਤਨਾਕਾਯੇਹਿ ਵਿਸਭਾਗਾ ਚੇਵ ਸੁਞ੍ਞਾ ਚ। ਇਦਂ ਵਿਸਭਾਗਸੁਞ੍ਞਂ।

ਕਤਮਂ **ਏਸਨਾਸੁਞ੍ਞਂ?** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਸਨਾ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ ਸੁਞ੍ਞਾ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਸਨਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਸੁਞ੍ਞਾ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞੇਸਨਾ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੇਨ ਸੁਞ੍ਞਾ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਸਨਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਸੁਞ੍ਞਾ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਸਨਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਸੁਞ੍ਞਾ। ਞਾਣੇਸਨਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸੁਞ੍ਞਾ। ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਸਨਾ ਅਰਤਿਯਾ ਸੁਞ੍ਞਾ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਸਨਾ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਾ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਸਨਾ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਾ। ਇਦਂ ਏਸਨਾਸੁਞ੍ਞਂ।

ਕਤਮਂ **ਪਰਿਗ੍ਗਹਸੁਞ੍ਞਂ?** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੇਨ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਸੁਞ੍ਞੋ । ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਞਾਣਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਅਰਤਿਯਾ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞੋ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਇਦਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਸੁਞ੍ਞਂ।

ਕਤਮਂ **ਪਟਿਲਾਭਸੁਞ੍ਞਂ?** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਟਿਲਾਭੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਪਟਿਲਾਭੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੇਨ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਪਟਿਲਾਭੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਪਟਿਲਾਭੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਞਾਣਪਟਿਲਾਭੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਪਟਿਲਾਭੋ ਅਰਤਿਯਾ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਪਟਿਲਾਭੋ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞੋ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਪਟਿਲਾਭੋ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਇਦਂ ਪਟਿਲਾਭਸੁਞ੍ਞਂ।

ਕਤਮਂ **ਪਟਿਵੇਧਸੁਞ੍ਞਂ?** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੇਨ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਞਾਣਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਅਰਤਿਯਾ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞੋ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞੋ। ਇਦਂ ਪਟਿਵੇਧਸੁਞ੍ਞਂ।

ਕਤਮਂ **ਏਕਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਂ, ਨਾਨਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਂ?** ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਕਤ੍ਤਂ ਚੇਤਯਤੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਕਤ੍ਤਂ ਚੇਤਯਤੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞੇਕਤ੍ਤਂ ਚੇਤਯਤੋ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੇਨ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਕਤ੍ਤਂ ਚੇਤਯਤੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਕਤ੍ਤਂ ਚੇਤਯਤੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਞਾਣਂ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਞਾਣੇਕਤ੍ਤਂ ਚੇਤਯਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਅਰਤਿ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਕਤ੍ਤਂ ਚੇਤਯਤੋ ਅਰਤਿਯਾ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਨੀਵਰਣਾ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਕਤ੍ਤਂ ਚੇਤਯਤੋ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾ ਨਾਨਤ੍ਤਂ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਏਕਤ੍ਤਂ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਕਤ੍ਤਂ ਚੇਤਯਤੋ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਇਦਂ ਏਕਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਂ ਨਾਨਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਂ।

ਕਤਮਂ **ਖਨ੍ਤਿਸੁਞ੍ਞਂ?** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਖਨ੍ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ ਸੁਞ੍ਞਾ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਖਨ੍ਤਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਸੁਞ੍ਞਾ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਖਨ੍ਤਿ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੇਨ ਸੁਞ੍ਞਾ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਖਨ੍ਤਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਸੁਞ੍ਞਾ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਖਨ੍ਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਸੁਞ੍ਞਾ। ਞਾਣਖਨ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸੁਞ੍ਞਾ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਖਨ੍ਤਿ ਅਰਤਿਯਾ ਸੁਞ੍ਞਾ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਖਨ੍ਤਿ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਾ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਖਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਾ। ਇਦਂ ਖਨ੍ਤਿਸੁਞ੍ਞਂ।

ਕਤਮਂ **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸੁਞ੍ਞਂ?** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੇਨ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ

ਸੁਞ੍ਞਂ। ਞਾਣਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਅਰਤਿਯਾ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਂ…ਪੇ॰… ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਇਦਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸੁਞ੍ਞਂ।

ਕਤਮਂ **ਪਰਿਯੋਗਾਹਣਸੁਞ੍ਞਂ?** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਰਿਯੋਗਾਹਣਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਪਰਿਯੋਗਾਹਣਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਪਰਿਯੋਗਾਹਣਂ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧੇਨ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਪਰਿਯੋਗਾਹਣਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਪਰਿਯੋਗਾਹਣਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਞਾਣਪਰਿਯੋਗਾਹਣਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਪਾਮੋਜ੍ਜਪਰਿਯੋਗਾਹਣਂ ਅਰਤਿਯਾ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਪਰਿਯੋਗਾਹਣਂ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਂ…ਪੇ॰… ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਪਰਿਯੋਗਾਹਣਂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸੁਞ੍ਞਂ। ਇਦਂ ਪਰਿਯੋਗਾਹਣਸੁਞ੍ਞਂ।

ਕਤਮਂ **ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਸਬ੍ਬਸੁਞ੍ਞਤਾਨਂ ਪਰਮਤ੍ਥਸੁਞ੍ਞਂ?** ਇਧ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਞਾਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਅਰਤਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ…ਪੇ॰… ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਪਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਇਦਂ ਚੇਵ ਚਕ੍ਖੁਪਵਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਚਕ੍ਖੁਪਵਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਦਞ੍ਚੇਵ ਸੋਤਪਵਤ੍ਤਂ…ਪੇ॰… ਘਾਨਪਵਤ੍ਤਂ… ਜਿਵ੍ਹਾਪਵਤ੍ਤਂ… ਕਾਯਪਵਤ੍ਤਂ… ਮਨੋਪਵਤ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ, ਅਞ੍ਞਞ੍ਚ ਮਨੋਪਵਤ੍ਤਂ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਦਂ ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਸਬ੍ਬਸੁਞ੍ਞਤਾਨਂ ਪਰਮਤ੍ਥਸੁਞ੍ਞਨ੍ਤਿ।

ਸੁਞ੍ਞਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਯੁਗਨਦ੍ਧਵਗ੍ਗੋ ਦੁਤਿਯੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਸਚ੍ਚਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਮੇਤ੍ਤਾ ਵਿਰਾਗਪਞ੍ਚਮਾ।
ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਂ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਬਲਸੁਞ੍ਞਾਤਿ॥

ਏਸ ਨਿਕਾਯਧਰੇਹਿ ਠਪਿਤੋ, ਅਸਮੋ ਦੁਤਿਯੋ ਪਵਰੋ

ਵਰਵਗ੍ਗੋਤਿ।

੩. ਪਞ੍ਞਾਵਗ੍ਗੋ

੧. ਮਹਾਪਞ੍ਞਾਕਥਾ

੧. ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ?

ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਜਵਨਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਾਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਅਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞਂ [ਅਸ੍ਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਇਮਾ ਸਤ੍ਤ ਪਞ੍ਞਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ। ਇਮਾ ਅਟ੍ਠ ਪਞ੍ਞਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ। ਇਮਾ ਨਵ ਪਞ੍ਞਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਹਾਸਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ।

ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਪਟਿਭਾਨਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਤਸ੍ਸਿਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੋ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ।

ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ...ਪੇ॰... ਰੂਪੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਜਵਨਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ...ਪੇ॰... ਰੂਪੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਅਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਇਮਾ ਸਤ੍ਤ ਪਞ੍ਞਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ। ਇਮਾ ਅਟ੍ਠ ਪਞ੍ਞਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ। ਇਮਾ ਨਵ ਪਞ੍ਞਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਹਾਸਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ।

ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਪਟਿਭਾਨਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ, ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਤਸ੍ਸਿਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੋ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ।

ਵੇਦਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ... ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਜਵਨਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਅਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਇਮਾ ਸਤ੍ਤ ਪਞ੍ਞਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ। ਇਮਾ ਅਟ੍ਠ ਪਞ੍ਞਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ। ਇਮਾ ਨਵ ਪਞ੍ਞਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਹਾਸਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ।

ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ । ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਪਟਿਭਾਨਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਤਸ੍ਸਿਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੋ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ।

੨. ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਰੂਪੇ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਰੂਪੇ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਰੂਪੇ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਰੂਪੇ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਰੂਪੇ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਰੂਪੇ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਰੂਪੇ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਰੂਪੇ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਰੂਪੇ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਰੂਪੇ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਰੂਪੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਰੂਪੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ?

ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਜਵਨਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਰੂਪੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਜਵਨਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਰੂਪੇ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਰੂਪੇ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਜਵਨਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਰੂਪੇ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਮਹਾਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਰੂਪੇ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਜਵਨਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਰੂਪੇ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਰੂਪੇ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਜਵਨਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਰੂਪੇ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਰੂਪੇ ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਜਵਨਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਰੂਪੇ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਰੂਪੇ ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਜਵਨਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਰੂਪੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਅਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਰੂਪੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਜਵਨਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਇਮਾ ਸਤ੍ਤ ਪਞ੍ਞਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ। ਇਮਾ ਅਟ੍ਠ ਪਞ੍ਞਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ। ਇਮਾ ਨਵ ਪਞ੍ਞਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਹਾਸਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਨ੍ਤਿ।

ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਪਟਿਭਾਨਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਤਸ੍ਸਿਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੋ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ।

ਵੇਦਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ... ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ

ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਜਰਾਮਰਣੇ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ? ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਜਵਨਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ। ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਜਰਾਮਰਣੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਜਵਨਪਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤਿ...ਪੇ॰... ਤਸ੍ਸਿਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੋ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ।

੩. ''ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ [ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੮੫੧], ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਸਂਸੇਵੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ, ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

''ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਸਂਸੇਵੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ, ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

''ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਪਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਞਾਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਮਹਾਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਅਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞਤਾਯ [ਅਸ੍ਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞਤਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰) ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਸੀਘਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਲਹੁਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਹਾਸਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਜਵਨਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਸਂਸੇਵੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ, ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿ – ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵਿਤਾ ਬਹੁਲੀਕਤਾ ਪਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ''।

੧. ਸੋਲ਼ਸਪਞ੍ਞਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੪. **ਪਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਤਮੋ ਪਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭੋ? ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਗ੍ਗਞਾਣਾਨਂ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਫਲਞਾਣਾਨਂ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਞਾਣਾਨਂ, ਛਨ੍ਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣਾਨਂ, ਤੇਸਤ੍ਤਤੀਨਂ ਞਾਣਾਨਂ, ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਤੀਨਂ ਞਾਣਾਨਂ ਲਾਭੋ ਪਟਿਲਾਭੋ ਪਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਨਾ [ਫੁਸਨਾ (ਕ॰)] ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ। ਪਞ੍ਞਾਪਟਿਲਾਭਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਯਂ ਪਞ੍ਞਾ ਪਟਿਲਾਭੋ।

ਪਞ੍ਞਾਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤਮਾ ਪਞ੍ਞਾਬੁਦ੍ਧਿ? ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਞ੍ਚ ਸੇਕ੍ਖਾਨਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਸ੍ਸ ਚ ਪਞ੍ਞਾ ਵਡ੍ਢਤਿ, ਅਰਹਤੋ ਪਞ੍ਞਾ ਵਡ੍ਢਤਿ। ਵਡ੍ਢਿਤਵਡ੍ਢਨਾ ਪਞ੍ਞਾਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਯਂ ਪਞ੍ਞਾਬੁਦ੍ਧਿ।

ਪਞ੍ਞਾਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤਮਂ ਪਞ੍ਞਾਵੇਪੁਲ੍ਲਂ? ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਸੇਕ੍ਖਾਨਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਸ੍ਸ ਚ ਪਞ੍ਞਾਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਰਹਤੋ ਪਞ੍ਞਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਗਤਾ ਪਞ੍ਞਾਵੇਪੁਲ੍ਲਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਇਦਂ ਪਞ੍ਞਾਵੇਪੁਲ੍ਲਂ।

ਮਹਾਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤਮਾ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ? ਮਹਨ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਪਟਿਭਾਨਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤੇ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤੇ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤੇ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇ

ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ । ਮਹਨ੍ਤੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤਾ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤੇ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤੇ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਬਲਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤੇ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ [ਮਹਨ੍ਤੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ (ਕ॰)] ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ [ਮਹਾਭਿਞ੍ਞਾਯੋ (ਕ॰)] ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਨ੍ਤੰ ਪਰਮਤ੍ਥੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ। ਮਹਾਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਯੰ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ।

ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸੰਵ**ਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਤਮਾ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ? ਪੁਥੁਨਾਨਾਖਨ੍ਧੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਧਾਤੂਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਆਯਤਨੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਸੁਞ੍ਞਤਮਨੁਪਲਬ੍ਭੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਪਟਿਭਾਨੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਬਲੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਨਾਨਾਅਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸਾਧਾਰਣੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ [ਸਮਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਰਮਤ੍ਥੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ। ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਯੰ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞਾ।

ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸੰਵ**ਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਤਮਾ ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ? ਵਿਪੁਲੇ ਅਤ੍ਥੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲਾ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲਾਨਿ ਪਟਿਭਾਨਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲੇ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲੇ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲੇ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲਾਨਿ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲਾ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲਾਨਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲੇ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲੇ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲੇ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲਾਨਿ ਬਲਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲੇ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲਾਨਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲੰ ਪਰਮਤ੍ਥੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ – ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ। ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਯੰ ਵਿਪੁਲਪਞ੍ਞਾ।

ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤਮਾ ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ? ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰਾਸੁ ਧਾਤੂਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਆਯਤਨੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਸੁਞ੍ਞਤਮਨੁਪਲਬ੍ਭੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰਾਸੁ ਨਿਰੁਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਪਟਿਭਾਨੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ । ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰਾਸੁ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਬਲੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇਸੁ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰਾਸੁ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰੇ ਪਰਮਤ੍ਥੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ। ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਯਂ ਗਮ੍ਭੀਰਪਞ੍ਞਾ।

ਅਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤਮਾ ਅਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞਾ? ਯਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਅਤ੍ਥਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਪਟਿਭਾਨਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੇ ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਪਟਿਭਾਨੇ ਚ ਨ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵਿਤੁਂ। ਅਨਭਿਸਮ੍ਭਵਨੀਯੋ ਚ ਸੋ ਅਞ੍ਞੇਹੀਤਿ – ਅਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞੋ।

ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ ਅਟ੍ਠਮਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੂਰੇ ਵਿਦੂਰੇ ਸੁਵਿਦੂਰੇ ਨ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨ ਸਾਮਨ੍ਤਾ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਅਟ੍ਠਮਕੋ ਅਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞੋ। ਅਟ੍ਠਮਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੂਰੇ ਵਿਦੂਰੇ ਸੁਵਿਦੂਰੇ ਨ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨ ਸਾਮਨ੍ਤਾ। ਅਟ੍ਠਮਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਅਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞੋ। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੂਰੇ ਵਿਦੂਰੇ ਸੁਵਿਦੂਰੇ ਨ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨ ਸਾਮਨ੍ਤਾ। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਕਦਾਗਾਮਿ ਅਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞੋ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੂਰੇ ਵਿਦੂਰੇ ਸੁਵਿਦੂਰੇ ਨ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨ ਸਾਮਨ੍ਤਾ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਂ ਉਪਾਦਾਯ ਅਨਾਗਾਮੀ ਅਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞੋ। ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾ ਅਰਹਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੂਰੇ ਵਿਦੂਰੇ ਸੁਵਿਦੂਰੇ ਨ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨ ਸਾਮਨ੍ਤਾ। ਅਨਾਗਾਮਿਂ ਉਪਾਦਾਯ ਅਰਹਾ ਅਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞੋ। ਅਰਹਤੋ ਪਞ੍ਞਾ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ [ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਪਞ੍ਞਾਯ ਦੂਰੇ ਵਿਦੂਰੇ ਸੁਵਿਦੂਰੇ ਨ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨ ਸਾਮਨ੍ਤਾ। ਅਰਹਨ੍ਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਅਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞੋ। ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਸਦੇਵਕਞ੍ਚ ਲੋਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਤਥਾਗਤੋ ਅਰਹਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਗ੍ਗੋ ਅਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞੋ।

੫. ਪਞ੍ਞਾਪਭੇਦਕੁਸਲੋ ਪਭਿਨ੍ਨਞਾਣੋ ਅਧਿਗਤਪ੍ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੋ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਦਸਬਲਧਾਰੀ ਪੁਰਿਸਾਸਭੋ ਪੁਰਿਸਸੀਹੋ ਪੁਰਿਸਨਾਗੋ ਪੁਰਿਸਾਜਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਸਧੋਰਯ੍ਹੋ ਅਨਨ੍ਤਞਾਣੋ ਅਨਨ੍ਤਤੇਜੋ ਅਨਨ੍ਤਯਸੋ ਅਡ੍ਢੋ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਧਨਵਾ ਨੇਤਾ ਵਿਨੇਤਾ ਅਨੁਨੇਤਾ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਾ ਨਿਜ੍ਝਾਪੇਤਾ ਪੇਕ੍ਖੇਤਾ ਪਸਾਦੇਤਾ। ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ, ਅਸਞ੍ਜਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਨੇਤਾ [ਸਞ੍ਜਾਨੇਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਅਨਕ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਾਤਾ, ਮਗ੍ਗਞ੍ਞੂ ਮਗ੍ਗਵਿਦੂ ਮਗ੍ਗਕੋਵਿਦੋ ਮਗ੍ਗਾਨੁਗਾਮੀ [ਮਗ੍ਗਾਨੁਗਾ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੬੯ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬੋ] ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਏਤਰਹਿ ਸਾਵਕਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ।

ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਜਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ ਞਾਣਭੂਤੋ ਧਮ੍ਮਭੂਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋ ਵਤ੍ਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਨ੍ਨੇਤਾ ਅਮਤਸ੍ਸ ਦਾਤਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮੀ ਤਥਾਗਤੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਵਿਦਿਤਂ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਅਫਸ੍ਸਿਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਅਤੀਤਂ ਅਨਾਗਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ [ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੬੯] ਉਪਾਦਾਯ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਮੁਖੇ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨੇਯ੍ਯਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ [ਸਬ੍ਬਂ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ (ਕ॰)]। ਅਤ੍ਤਤ੍ਥੋ ਵਾ ਪਰਤ੍ਥੋ ਵਾ ਉਭਯਤ੍ਥੋ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਗੂਲ਼੍ਹੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਨੇਯ੍ਯੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਨੀਤੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੋਦਾਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਅਨ੍ਤੋਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ।

ਸਬ੍ਬਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ । ਸਬ੍ਬਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਂ ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ। ਅਤੀਤੇ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਞਾਣਂ। ਅਨਾਗਤੇ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਞਾਣਂ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਞਾਣਂ। ਯਾਵਤਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ ਤਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ, ਯਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ ਤਾਵਤਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ। ਨੇਯ੍ਯਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਂ, ਞਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ। ਨੇਯ੍ਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣਂ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਞਾਣਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨੇਯ੍ਯਪਥੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਯਥਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾ ਫੁਸਿਤਾਨਂ [ਸੁਫੁਸ੍ਸਿਤਾਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲਂ ਉਪਰਿਮਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਪਰਿਮਂ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ; ਏਵਮੇਵ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਨੇਯ੍ਯਞ੍ਚ ਞਾਣਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ। ਯਾਵਤਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ ਤਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ, ਯਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ ਤਾਵਤਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ। ਨੇਯ੍ਯਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਂ, ਞਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ। ਨੇਯ੍ਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣਂ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਞਾਣਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨੇਯ੍ਯਪਥੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਆਵਜ੍ਜਨਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਆਕਙ੍ਖਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਮਨਸਿਕਾਰਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾ। ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧੋ ਆਸਯਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਨੁਸਯਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਚਰਿਤਂ [ਚਰਿਯਂ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੬੯ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਜਾਨਾਤਿ, ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ । ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਭਬ੍ਬਾਭਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਸਦੇਵਕੋ ਲੋਕੋ ਸਮਾਰਕੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੋ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਪਜਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਨ੍ਤੋਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ।

ਯਥਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਮਚ੍ਛਕਚ੍ਛਪਾ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਿਮਿਤਿਮਿਙ੍ਗਲਂ ਉਪਾਦਾਯ, ਅਨ੍ਤੋਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵਂ ਸਦੇਵਕੋ ਲੋਕੋ ਸਮਾਰਕੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੋ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਪਜਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਨ੍ਤੋਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ। ਯਥਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਪਕ੍ਖਿਨੋ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਗਰੁਲ਼ਂ ਵੇਨਤੇਯ੍ਯਂ ਉਪਾਦਾਯ, ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਪਦੇਸੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਯੇਪਿ ਤੇ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਤੇਪਿ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਸ੍ਸ ਪਦੇਸੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਞ੍ਞਂ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਘਂਸਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਯੇਪਿ ਤੇ ਖਤ੍ਤਿਯਪਣ੍ਡਿਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਣ੍ਡਿਤਾ ਗਹਪਤਿਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸਮਣਪਣ੍ਡਿਤਾ ਨਿਪੁਣਾ ਕਤਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ ਵਾਲਵੇਧਿਰੂਪਾ ਵੋਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ [ਤੇ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਮਞ੍ਞੇ ਚਰਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਗਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ, ਤੇ ਪਞ੍ਹਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਗੂਲ਼੍ਹਾਨਿ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਨਿ ਚ, ਕਥਿਤਾ ਵਿਸਜ੍ਜਿਤਾ ਚ ਤੇ ਪਞ੍ਹਾ ਭਗਵਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਣਾ [ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਾਰਣਾ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਉਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾ ਚ ਤੇ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਤਿਰੋਚਤਿ ਯਦਿਦਂ ਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ। ਅਗ੍ਗੋ ਅਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞੋ, ਅਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਯਂ ਅਸਾਮਨ੍ਤਪਞ੍ਞਾ।

੬. **ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਤਮਾ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾ? ਰਾਗਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾ। ਅਭਿਭਵਿਤਾਤਿ – ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾ। ਦੋਸਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾ। ਅਭਿਭਵਿਤਾਤਿ – ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾ। ਮੋਹਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾ। ਅਭਿਭਵਿਤਾਤਿ – ਭੂਰਿਪਞ੍ਞਾ। ਕੋਧਂ...ਪੇ॰... ਉਪਨਾਹਂ ... ਮਕ੍ਖਂ... ਪਲ਼ਾਸਂ... ਇਸ੍ਸਂ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ... ਮਾਯਂ... ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ...

ਥਮ੍ਭਂ... ਸਾਰਮ੍ਭਂ... ਮਾਨਂ... ਅਤਿਮਾਨਂ... ਮਦਂ... ਪਮਾਦਂ... ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸੇ... ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇ... ਸਬ੍ਬੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਭवਗਾਮਿਕਮ੍ਮੇ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਤੀਤਿ – ਭੂਰਿਪਵ੍ਵਾ। ਅਭਿਭवਿਤਾਤਿ – ਭੂਰਿਪਵ੍ਵਾ। ਰਾਗੋ ਅਰਿ। ਤਂ ਅਰਿਂ ਮਦ੍ਦਨਿਪਵ੍ਵਾਤਿ – ਭੂਰਿਪਵ੍ਵਾ। ਦੋਸੋ ਅਰਿ। ਤਂ ਅਰਿਂ ਮਦ੍ਦਨਿਪਵ੍ਵਾਤਿ – ਭੂਰਿਪਵ੍ਵਾ। ਮੋਹੋ ਅਰਿ। ਤਂ ਅਰਿਂ ਮਦ੍ਦਨਿਪਵ੍ਵਾਤਿ – ਭੂਰਿਪਵ੍ਵਾ। ਕੋਧੋ... ਪੇ॰... ਉਪਨਾਹੋ... ਮਕ੍ਖੋ... ਪਲ਼ਾਸੋ... ਇਸ੍ਸਾ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ... ਮਾਯਾ... ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ... ਥਮ੍ਭੋ... ਸਾਰਮ੍ਭੋ... ਮਾਨੋ... ਅਤਿਮਾਨੋ... ਮਦੋ... ਪਮਾਦੋ... ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਭवਗਾਮਿਕਮ੍ਮਾ ਅਰਿ। ਤਂ ਅਰਿਂ ਮਦ੍ਦਨਿਪਵ੍ਵਾਤਿ – ਭੂਰਿਪਵ੍ਵਾ। ਭੂਰਿ वੁਚ੍ਚਤਿ ਪਥवੀ [ਪਠवੀ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਤਾਯ ਪਥवਿਸਮਾਯ वਿਤ੍ਥਤਾਯ वਿਪੁਲਾਯ ਪਵ੍ਵਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ – ਭੂਰਿਪਵ੍ਵਾ। ਅਪਿ ਚ, ਪਵ੍ਵਾਯ ਮੇਤਂ ਅਧਿवਚਨਂ। ਭੂਰਿ ਮੇਧਾ ਪਰਿਣਾਯਿਕਾਤਿ – ਭੂਰਿਪਵ੍ਵਾ। ਭੂਰਿਪਵ੍ਵਤਾਯ ਸਂवਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਯਂ ਭੂਰਿਪਵ੍ਵਾ।

ਪਵ੍ਵਾਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯ ਸਂवਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤਮਂ ਪਵ੍ਵਾਬਾਹੁਲ੍ਲਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਵ੍ਵਾਗਰੁਕੋ ਹੋਤਿ ਪਵ੍ਵਾਚਰਿਤੋ ਪਵ੍ਵਾਸਯੋ ਪਵ੍ਵਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਵ੍ਵਾਧਜੋ ਪਵ੍ਵਾਕੇਤੁ ਪਵ੍ਵਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ वਿਚਯਬਹੁਲੋ ਪवਿਚਯਬਹੁਲੋ ਓਕ੍ਖਾਯਨਬਹੁਲੋ ਸਮੋਕ੍ਖਾਯਨਬਹੁਲੋ [ਸਮ੍ਪੇਕ੍ਖਾਯਨਬਹੁਲੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੨੦੪ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਸਮ੍ਪੇਕ੍ਖਾਯਨਧਮ੍ਮੋ वਿਭੂਤवਿਹਾਰੀ ਤਚ੍ਚਰਿਤੋ ਤਗ੍ਗਰੁਕੋ ਤਬ੍ਬਹੁਲੋ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਤਪ੍ਪੋਣੋ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ। ਯਥਾ ਗਣਗਰੁਕੋ वੁਚ੍ਚਤਿ ''ਗਣਬਾਹੁਲਿਕੋ''ਤਿ, ਚੀवਰਗਰੁਕੋ वੁਚ੍ਚਤਿ ''ਚੀवਰਬਾਹੁਲਿਕੋ''ਤਿ, ਪਤ੍ਤਗਰੁਕੋ वੁਚ੍ਚਤਿ ''ਪਤ੍ਤਬਾਹੁਲਿਕੋ''ਤਿ, ਸੇਨਾਸਨਗਰੁਕੋ वੁਚ੍ਚਤਿ ''ਸੇਨਾਸਨਬਾਹੁਲਿਕੋ''ਤਿ; ਏवਮੇवਂ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਵ੍ਵਾ ਗਰੁਕੋ ਹੋਤਿ ਪਵ੍ਵਾਚਰਿਤੋ ਪਵ੍ਵਾਸਯੋ ਪਵ੍ਵਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਵ੍ਵਾਧਜੋ ਪਵ੍ਵਾਕੇਤੁ ਪਵ੍ਵਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ वਿਚਯਬਹੁਲੋ ਪवਿਚਯਬਹੁਲੋ ਓਕ੍ਖਾਯਨਬਹੁਲੋ ਸਮੋਕ੍ਖਾਯਨਬਹੁਲੋ ਸਮ੍ਪੇਕ੍ਖਾਯਨਧਮ੍ਮੋ वਿਭੂਤवਿਹਾਰੀ ਤਚ੍ਚਰਿਤੋ ਤਗ੍ਗਰੁਕੋ ਤਬ੍ਬਹੁਲੋ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਤਪ੍ਪੋਣੋ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ। ਪਵ੍ਵਾਬਾਹੁਲ੍ਲਾਯ ਸਂवਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਇਦਂ ਪਵ੍ਵਾਬਾਹੁਲ੍ਲਂ।

ਸੀਘਪਵ੍ਵਤਾਯ ਸਂवਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤਮਾ ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ? ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਸੀਲਾਨਿ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂवਰਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਵ੍ਵੁਤਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਪਵ੍ਵਾਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ । ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ वਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ वਿਮੁਤ੍ਤਿਵਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਪਟਿवਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ वਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿवਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਭਾवੇਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਭਾवੇਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਭਾवੇਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾवੇਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਬਲਾਨਿ ਭਾवੇਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਭਾवੇਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਭਾवੇਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਸਾਮਵ੍ਵਫਲਾਨਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਅਭਿਵ੍ਵਾਯੋ ਪਟਿवਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਂ ਸੀਘਂ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿ – ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ। ਸੀਘਪਵ੍ਵਤਾਯ ਸਂवਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਯਂ ਸੀਘਪਵ੍ਵਾ।

ਲਹੁਪਵ੍ਵਤਾਯ ਸਂवਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤਮਾ ਲਹੁਪਵ੍ਵਾ? ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਸੀਲਾਨਿ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਲਹੁਪਵ੍ਵਾ। ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂवਰਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਲਹੁਪਵ੍ਵਾ। ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਵ੍ਵੁਤਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਲਹੁਪਵ੍ਵਾ। ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਲਹੁਪਵ੍ਵਾ। ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ...ਪੇ॰... ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ... ਪਵ੍ਵਾਕ੍ਖਨ੍ਧਂ... वਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ... वਿਮੁਤ੍ਤਿਵਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਲਹੁਪਵ੍ਵਾ। ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਪਟਿवਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਲਹੁਪਵ੍ਵਾ। ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ वਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਲਹੁਪਵ੍ਵਾ। ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿवਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਲਹੁਪਵ੍ਵਾ। ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਭਾवੇਤੀਤਿ – ਲਹੁਪਵ੍ਵਾ। ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਭਾवੇਤੀਤਿ – ਲਹੁਪਵ੍ਵਾ। ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਭਾवੇਤੀਤਿ –

ਲਹੁਪਞ੍ਞਾ। ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਲਹੁਪਞ੍ਞਾ। ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਬਲਾਨਿ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਲਹੁਪਞ੍ਞਾ। ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਲਹੁਪਞ੍ਞਾ। ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਲਹੁਪਞ੍ਞਾ। ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿ – ਲਹੁਪਞ੍ਞਾ। ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਲਹੁਪਞ੍ਞਾ। ਲਹੁਂ ਲਹੁਂ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿ – ਲਹੁਪਞ੍ਞਾ। ਲਹੁਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਯਂ ਲਹੁਪਞ੍ਞਾ।

ਹਾਸਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਕਤਮਾ ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਹਾਸਬਹੁਲੋ ਵੇਦਬਹੁਲੋ ਤੁਟ੍ਠਿਬਹੁਲੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ ਸੀਲਾਨਿ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ। ਹਾਸਬਹੁਲੋ ਵੇਦਬਹੁਲੋ ਤੁਟ੍ਠਿਬਹੁਲੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ। ਹਾਸਬਹੁਲੋ ਵੇਦਬਹੁਲੋ ਤੁਟ੍ਠਿਬਹੁਲੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ। ਹਾਸਬਹੁਲੋ ਵੇਦਬਹੁਲੋ ਤੁਟ੍ਠਿਬਹੁਲੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ – ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ। ਹਾਸਬਹੁਲੋ ਵੇਦਬਹੁਲੋ ਤੁਟ੍ਠਿਬਹੁਲੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ... ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਂ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ... ਪੇ॰... ਠਾਨਾਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ... ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਰਿਪੂਰੇਤੀਤਿ ... ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ... ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਭਾਵੇਤੀਤਿ... ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਭਾਵੇਤੀਤਿ... ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਭਾਵੇਤੀਤਿ... ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵੇਤੀਤਿ... ਬਲਾਨਿ ਭਾਵੇਤੀਤਿ... ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਭਾਵੇਤੀਤਿ ... ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿ – ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ। ਹਾਸਬਹੁਲੋ ਵੇਦਬਹੁਲੋ ਤੁਟ੍ਠਿਬਹੁਲੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ। ਹਾਸਬਹੁਲੋ ਵੇਦਬਹੁਲੋ ਤੁਟ੍ਠਿਬਹੁਲੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਬਹੁਲੋ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤੀਤਿ – ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ। ਹਾਸਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਯਂ ਹਾਸਪਞ੍ਞਾ।

7. **ਜਵਨਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਤਮਾ ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ? ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਵਾ ਸੁਖੁਮਂ ਵਾ ਹੀਨਂ ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਵਾ ਯਂ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਰੂਪਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਵਤੀਤਿ – ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਵਤੀਤਿ – ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਵਤੀਤਿ – ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ। ਯਾ ਕਾਚਿ ਵੇਦਨਾ...ਪੇ॰... ਯਾ ਕਾਚਿ ਸਞ੍ਞਾ... ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਵਾ ਸੁਖੁਮਂ ਵਾ ਹੀਨਂ ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਵਾ ਯਂ ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਵਤੀਤਿ – ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਵਤੀਤਿ – ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ। ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਵਤੀਤਿ – ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ। ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਵਤੀਤਿ – ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ। ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਵਤੀਤਿ – ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ । ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਵਤੀਤਿ – ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ।

ਰੂਪਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਖਯਟ੍ਠੇਨ ਦੁਕ੍ਖਂ ਭਯਟ੍ਠੇਨ ਅਨਤ੍ਤਾ ਅਸਾਰਕਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਰੂਪਨਿਰੋਧੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਵਤੀਤਿ – ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ। ਵੇਦਨਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਖਯਟ੍ਠੇਨ ਦੁਕ੍ਖਂ ਭਯਟ੍ਠੇਨ ਅਨਤ੍ਤਾ ਅਸਾਰਕਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੇ [ਜਰਾਮਰਣਂ ਰੂਪਨਿਰੋਧੇ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਵਤੀਤਿ – ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ।

ਰੂਪਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਸਙ੍ਖਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਖਯਧਮ੍ਮਂ ਵਯਧਮ੍ਮਂ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਰੂਪਨਿਰੋਧੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਵਤੀਤਿ – ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ। ਵੇਦਨਾ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਚਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਜਰਾਮਰਣਂ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਸਙ੍ਖਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਖਯਧਮ੍ਮਂ ਵਯਧਮ੍ਮਂ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਖਿਪ੍ਪਂ ਜਵਤੀਤਿ – ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ। ਜਵਨਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਯਂ ਜਵਨਪਞ੍ਞਾ।

ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨੀਤਿ ਕਤਮਾ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾ? ਖਿਪ੍ਪਂ ਕਿਲੇਸੇ ਛਿਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਂ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ [ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤਿ (ਕ॰)] ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤੀਤਿ – ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਂ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤੀਤਿ – ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਂ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਾਪਕੇ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤੀਤਿ – ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਰਾਗਂ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤੀਤਿ – ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਦੋਸਂ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਮੋਹਂ ... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕੋਧਂ... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਉਪਨਾਹਂ... ਮਕ੍ਖਂ... ਪਲ਼ਾਸਂ... ਇਸ੍ਸਂ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ... ਮਾਯਂ... ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ... ਥਮ੍ਭਂ... ਸਾਰਮ੍ਭਂ... ਮਾਨਂ... ਅਤਿਮਾਨਂ... ਮਦਂ... ਪਮਾਦਂ... ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸੇ... ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇ... ਸਬ੍ਬੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਭਵਗਾਮਿਕਮ੍ਮੇ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤਿ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤੀਤਿ – ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾ। ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਆਸਨੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੋ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਤਾ ਫਸ੍ਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ – ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾ। ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨੀਤਿ – ਅਯਂ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾ।

ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨੀਤਿ ਕਤਮਾ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਉਬ੍ਬੇਗਬਹੁਲੋ ਹੋਤਿ ਉਤ੍ਤਾਸਬਹੁਲੋ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਨਬਹੁਲੋ ਅਰਤਿਬਹੁਲੋ ਅਨਭਿਰਤਿਬਹੁਲੋ। ਬਹਿਮੁਖੋ ਨ ਰਮਤਿ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ। ਅਨਿਬ੍ਬਿਦ੍ਧਪੁਬ੍ਬਂ ਅਪ੍ਪਦਾਲਿਤਪੁਬ੍ਬਂ ਲੋਭਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਤਿ ਪਦਾਲੇਤੀਤਿ – ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਾ। ਅਨਿਬ੍ਬਿਦ੍ਧਪੁਬ੍ਬਂ ਅਪ੍ਪਦਾਲਿਤਪੁਬ੍ਬਂ ਦੋਸਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਤਿ ਪਦਾਲੇਤੀਤਿ – ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਾ। ਅਨਿਬ੍ਬਿਦ੍ਧਪੁਬ੍ਬਂ ਅਪ੍ਪਦਾਲਿਤਪੁਬ੍ਬਂ ਮੋਹਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਤਿ ਪਦਾਲੇਤੀਤਿ – ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਾ । ਅਨਿਬ੍ਬਿਦ੍ਧਪੁਬ੍ਬਂ ਅਪ੍ਪਦਾਲਿਤਪੁਬ੍ਬਂ ਕੋਧਂ...ਪੇ॰... ਉਪਨਾਹਂ... ਮਕ੍ਖਂ... ਪਲ਼ਾਸਂ... ਇਸ੍ਸਂ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ... ਮਾਯਂ... ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ... ਥਮ੍ਭਂ... ਸਾਰਮ੍ਭਂ... ਮਾਨਂ... ਅਤਿਮਾਨਂ... ਮਦਂ... ਪਮਾਦਂ... ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸੇ... ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇ... ਸਬ੍ਬੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬੇ ਭਵਗਾਮਿਕਮ੍ਮੇ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਤਿ ਪਦਾਲੇਤੀਤਿ – ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਾ। ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨੀਤਿ – ਅਯਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞਾ।

ਇਮਾ ਸੋਲ਼ਸ ਪਞ੍ਞਾਯੋ। ਇਮਾਹਿ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਪਞ੍ਞਾਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਪ੍ਪਤ੍ਤੋ।

੨. ਪੁਗ੍ਗਲਵਿਸੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੮. ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਪ੍ਪਤ੍ਤਾ – ਏਕੋ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਏਕੋ ਨ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਯੋ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸੋ ਤੇਨ ਅਤਿਰੇਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਧਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਸੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਂ ਪਭਿਜ੍ਜਤਿ।

ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ – ਏਕੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ, ਏਕੋ ਨ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ । ਯੋ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ, ਸੋ ਤੇਨ ਅਤਿਰੇਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਧਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਸੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਂ ਪਭਿਜ੍ਜਤਿ।

ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ – ਏਕੋ ਦੇਸਨਾਬਹੁਲੋ, ਏਕੋ ਨ ਦੇਸਨਾਬਹੁਲੋ। ਯੋ ਦੇਸਨਾਬਹੁਲੋ, ਸੋ ਤੇਨ ਅਤਿਰੇਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਧਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਸੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਂ ਪਭਿਜ੍ਜਤਿ।

ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਦੇਸਨਾਬਹੁਲਾ – ਏਕੋ ਗਰੂਪਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਏਕੋ ਨ ਗਰੂਪਨਿਸ੍ਸਿਤੋ । ਯੋ ਗਰੂਪਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਸੋ ਤੇਨ ਅਤਿਰੇਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਧਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਸੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਂ ਪਭਿਜ੍ਜਤਿ।

ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਦੇਸਨਾਬਹੁਲਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਗਰੂਪਨਿਸ੍ਸਿਤਾ – ਏਕੋ ਵਿਹਾਰਬਹੁਲੋ, ਏਕੋ ਨ ਵਿਹਾਰਬਹੁਲੋ। ਯੋ ਵਿਹਾਰਬਹੁਲੋ, ਸੋ ਤੇਨ ਅਤਿਰੇਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਧਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਸੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਞਾਣੰ ਪਭਿਜ੍ਜਤਿ।

ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਦੇਸਨਾਬਹੁਲਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਗਰੂਪਨਿਸ੍ਸਿਤਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਵਿਹਾਰਬਹੁਲਾ – ਏਕੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਬਹੁਲੋ , ਏਕੋ ਨ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਬਹੁਲੋ। ਯੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਬਹੁਲੋ, ਸੋ ਤੇਨ ਅਤਿਰੇਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਧਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਸੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਞਾਣੰ ਪਭਿਜ੍ਜਤਿ।

ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਦੇਸਨਾਬਹੁਲਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਗਰੂਪਨਿਸ੍ਸਿਤਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਵਿਹਾਰਬਹੁਲਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਬਹੁਲਾ – ਏਕੋ ਸੇਖਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਏਕੋ ਅਸੇਖਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਯੋ ਅਸੇਖਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਤੇਨ ਅਤਿਰੇਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਧਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਸੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਞਾਣੰ ਪਭਿਜ੍ਜਤਿ।

ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਦੇਸਨਾਬਹੁਲਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਗਰੂਪਨਿਸ੍ਸਿਤਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਵਿਹਾਰਬਹੁਲਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਬਹੁਲਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਅਸੇਖਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਪ੍ਪਤ੍ਤਾ – ਏਕੋ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਏਕੋ ਨ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਯੋ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ , ਸੋ ਤੇਨ ਅਤਿਰੇਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਧਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਸੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਞਾਣੰ ਪਭਿਜ੍ਜਤਿ।

ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਦੇਸਨਾਬਹੁਲਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਗਰੂਪਨਿਸ੍ਸਿਤਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਵਿਹਾਰਬਹੁਲਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਬਹੁਲਾ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਅਸੇਖਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਪ੍ਪਤ੍ਤਾ – ਏਕੋ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਏਕੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ। ਯੋ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸੋ ਤੇਨ ਅਤਿਰੇਕੋ ਹੋਤਿ, ਅਧਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਸੇਸੋ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਞਾਣੰ ਪਭਿਜ੍ਜਤਿ।

ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਞ੍ਚ ਸਦੇਵਕਞ੍ਚ ਲੋਕੰ ਉਪਾਦਾਯ ਤਥਾਗਤੋ ਅਰਹੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਗ੍ਗੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਪਭੇਦਕੁਸਲੋ ਪਭਿਨ੍ਨਞਾਣੋ ਅਧਿਗਤਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੋ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਦਸਬਲਧਾਰੀ ਪੁਰਿਸਾਸਭੋ ਪੁਰਿਸਸੀਹੋ...ਪੇ॰... ਯੇਪਿ ਤੇ ਖਤ੍ਤਿਯਪਣ੍ਡਿਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਣ੍ਡਿਤਾ ਗਹਪਤਿਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸਮਣਪਣ੍ਡਿਤਾ ਨਿਪੁਣਾ ਕਤਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ ਵਾਲਵੇਧਿਰੂਪਾ ਵੋਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ ਮਞ੍ਞੇ ਚਰਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਗਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ, ਤੇ ਪਞ੍ਹੰ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਗੂਲ਼੍ਹਾਨਿ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਨਿ ਚ। ਕਥਿਤਾ ਵਿਸਜ੍ਜਿਤਾ ਚ ਤੇ ਪਞ੍ਹਾ ਭਗਵਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਣਾ, ਉਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾ ਚ ਤੇ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਤਿਰੋਚਤਿ, ਯਦਿਦੰ ਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਅਗ੍ਗੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ।

ਮਹਾਪਞ੍ਞਾਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਇਦ੍ਧਿਕਥਾ

੯. ਕਾ ਇਦ੍ਧਿ? ਕਤਿ ਇਦ੍ਧਿਯੋ? ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਕਤਿ ਭੂਮਿਯੋ, ਕਤਿ ਪਾਦਾ, ਕਤਿ ਪਦਾਨਿ, ਕਤਿ ਮੂਲਾਨਿ? **ਕਾ ਇਦ੍ਧੀ**ਤਿ? ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਇਦ੍ਧਿ। **ਕਤਿ ਇਦ੍ਧਿਯੋ**ਤਿ? ਦਸ ਇਦ੍ਧਿਯੋ। **ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਕਤਿ ਭੂਮਿਯੋ**ਤਿ? ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭੂਮਿਯੋ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਾਦਾ, ਅਟ੍ਠ ਪਦਾਨਿ, ਸੋਲ਼ਸ ਮੂਲਾਨਿ।

੧੦. ਕਤਮਾ **ਦਸ ਇਦ੍ਧਿਯੋ?** ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਇਦ੍ਧਿ, ৱਿਕੁਬ੍ਬਨਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਮਨੋਮਯਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਞਾਣৱਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਸਮਾਧਿৱਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਅਰਿਯਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਕਮ੍ਮৱਿਪਾਕਜਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਪੁਞ੍ਞৱਤੋ ਇਦ੍ਧਿ, ৱਿਜ੍ਜਾਮਯਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾ ਪਯੋਗਪਚ੍ਚਯਾ [ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਯੋਗਪਚ੍ਚਯਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਇਦ੍ਧਿ।

ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਕਤਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭੂਮਿਯੋ? ৱਿৱੇਕਜਾਭੂਮਿ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ, ਪੀਤਿਸੁਖਭੂਮਿ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁਖਭੂਮਿ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾਭੂਮਿ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ। ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਇਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭੂਮਿਯੋ ਇਦ੍ਧਿਲਾਭਾਯ ਇਦ੍ਧਿਪਟਿਲਾਭਾਯ ਇਦ੍ਧਿৱਿਕੁਬ੍ਬਨਤਾਯ ਇਦ੍ਧਿৱਿਸৱਿਤਾਯ ਇਦ੍ਧਿৱਸੀਭਾৱਾਯ ਇਦ੍ਧਿৱੇਸਾਰਜ੍ਜਾਯ ਸਂৱਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ।

ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਾਦਾ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਨ੍ਦਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾৱੇਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾৱੇਤਿ, ৱੀਰਿਯਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾৱੇਤਿ, ৱੀਮਂਸਾਸਮਾਧਿਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਰਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਂ ਭਾৱੇਤਿ। ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਾਦਾ ਇਦ੍ਧਿਲਾਭਾਯ ਇਦ੍ਧਿਪਟਿਲਾਭਾਯ ਇਦ੍ਧਿৱਿਕੁਬ੍ਬਨਤਾਯ ਇਦ੍ਧਿৱਿਸৱਿਤਾਯ ਇਦ੍ਧਿৱਸੀਭਾৱਾਯ ਇਦ੍ਧਿৱੇਸਾਰਜ੍ਜਾਯ ਸਂৱਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ।

ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਕਤਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਪਦਾਨਿ? ਛਨ੍ਦਂ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਲਭਤਿ ਸਮਾਧਿਂ, ਲਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ। ਛਨ੍ਦੋ ਨ ਸਮਾਧਿ, ਸਮਾਧਿ ਨ ਛਨ੍ਦੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਛਨ੍ਦੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਮਾਧਿ। ৱੀਰਿਯਂ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਲਭਤਿ ਸਮਾਧਿਂ, ਲਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ। ৱੀਰਿਯਂ ਨ ਸਮਾਧਿ, ਸਮਾਧਿ ਨ ৱੀਰਿਯਂ। ਅਞ੍ਞਂ ৱੀਰਿਯਂ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਮਾਧਿ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਲਭਤਿ ਸਮਾਧਿਂ, ਲਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਸਮਾਧਿ, ਸਮਾਧਿ ਨ ਚਿਤ੍ਤਂ। ਅਞ੍ਞਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਮਾਧਿ। ৱੀਮਂਸਂ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਲਭਤਿ ਸਮਾਧਿਂ, ਲਭਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਕਗ੍ਗਤਂ। ৱੀਮਂਸਾ ਨ ਸਮਾਧਿ, ਸਮਾਧਿ ਨ ৱੀਮਂਸਾ। ਅਞ੍ਞਾ ৱੀਮਂਸਾ, ਅਞ੍ਞੋ ਸਮਾਧਿ। ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਇਮਾਨਿ ਅਟ੍ਠ ਪਦਾਨਿ ਇਦ੍ਧਿਲਾਭਾਯ ਇਦ੍ਧਿਪਟਿਲਾਭਾਯ ਇਦ੍ਧਿৱਿਕੁਬ੍ਬਨਤਾਯ ਇਦ੍ਧਿৱਿਸৱਿਤਾਯ ਇਦ੍ਧਿৱਸੀਭਾৱਾਯ ਇਦ੍ਧਿৱੇਸਾਰਜ੍ਜਾਯ ਸਂৱਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ।

ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਕਤਮਾਨਿ ਸੋਲ਼ਸ ਮੂਲਾਨਿ? ਅਨੋਨਤਂ [ਅਨੋਣਤਂ (ਕ॰)] ਚਿਤ੍ਤਂ ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਨ ਇਞ੍ਜਤੀਤਿ – ਆਨੇਞ੍ਜਂ। ਅਨੁਨ੍ਨਤਂ [(ਅਨੁਣ੍ਣਤਂ (ਕ॰)] ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਨ ਇਞ੍ਜਤੀਤਿ – ਆਨੇਞ੍ਜਂ। ਅਨਭਿਨਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਰਾਗੇ ਨ ਇਞ੍ਜਤੀਤਿ – ਆਨੇਞ੍ਜਂ। ਅਨਪਨਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇ ਨ ਇਞ੍ਜਤੀਤਿ – ਆਨੇਞ੍ਜਂ। ਅਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਇਞ੍ਜਤੀਤਿ – ਆਨੇਞ੍ਜਂ। ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਛਨ੍ਦਰਾਗੇ ਨ ਇਞ੍ਜਤੀਤਿ – ਆਨੇਞ੍ਜਂ। ৱਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਾਮਰਾਗੇ ਨ ਇਞ੍ਜਤੀਤਿ – ਆਨੇਞ੍ਜਂ । ৱਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਇਞ੍ਜਤੀਤਿ – ਆਨੇਞ੍ਜਂ। ৱਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕਿਲੇਸਮਰਿਯਾਦੇ ਨ ਇਞ੍ਜਤੀਤਿ – ਆਨੇਞ੍ਜਂ। ਏਕਤ੍ਤਗਤਂ [ਏਕਗ੍ਗਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਾਨਤ੍ਤਕਿਲੇਸੇਹਿ [ਨਾਨਤ੍ਤਕਿਲੇਸੇ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨ ਇਞ੍ਜਤੀਤਿ – ਆਨੇਞ੍ਜਂ। ਸਦ੍ਧਾਯ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਨ ਇਞ੍ਜਤੀਤਿ – ਆਨੇਞ੍ਜਂ। ৱੀਰਿਯੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਨ ਇਞ੍ਜਤੀਤਿ – ਆਨੇਞ੍ਜਂ। ਸਤਿਯਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਮਾਦੇ ਨ ਇਞ੍ਜਤੀਤਿ – ਆਨੇਞ੍ਜਂ। ਸਮਾਧਿਨਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਨ ਇਞ੍ਜਤੀਤਿ – ਆਨੇਞ੍ਜਂ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅৱਿਜ੍ਜਾਯ ਨ ਇਞ੍ਜਤੀਤਿ – ਆਨੇਞ੍ਜਂ। ਓਭਾਸਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅৱਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰੇ ਨ ਇਞ੍ਜਤੀਤਿ – ਆਨੇਞ੍ਜਂ। ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਇਮਾਨਿ ਸੋਲ਼ਸ ਮੂਲਾਨਿ ਇਦ੍ਧਿਲਾਭਾਯ ਇਦ੍ਧਿਪਟਿਲਾਭਾਯ ਇਦ੍ਧਿৱਿਕੁਬ੍ਬਨਤਾਯ ਇਦ੍ਧਿৱਿਸৱਿਤਾਯ ਇਦ੍ਧਿৱਸੀਭਾৱਾਯ ਇਦ੍ਧਿৱੇਸਾਰਜ੍ਜਾਯ ਸਂৱਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ।

ਦਸਇਦ੍ਧਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧੦. ਕਤਮਾ **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਇਦ੍ਧਿ?** ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨੇਕৱਿਹਿਤਂ ਇਦ੍ਧਿৱਿਧਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤਿ – ਏਕੋਪਿ ਹੁਤ੍ৱਾ ਬਹੁਧਾ ਹੋਤਿ, ਬਹੁਧਾਪਿ ਹੁਤ੍ৱਾ ਏਕੋ ਹੋਤਿ; ਆৱਿਭਾৱਂ ਤਿਰੋਭਾৱਂ; ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਂ ਤਿਰੋਪਾਕਾਰਂ ਤਿਰੋਪਬ੍ਬਤਂ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਆਕਾਸੇ। ਪਥৱਿਯਾਪਿ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਿਮੁਜ੍ਜਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਦਕੇ। ਉਦਕੇਪਿ ਅਭਿਜ੍ਜਮਾਨੇ [ਅਭਿਜ੍ਜਮਾਨੋ (ਕ॰) ਦੀ॰ ਨਿ॰

[੧.੨੩੮ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਥਵਿਯਂ। ਆਕਾਸੇਪਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਕਮਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਕ੍ਖੀ ਸਕੁਣੋ। ਇਮੇਪਿ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇ ਏਵਂਮਹਿਦ੍ਧਿਕੇ ਏਵਂਮਹਾਨੁਭਾਵੇ ਪਾਣਿਨਾ ਪਰਾਮਸਤਿ ਪਰਿਮਜ੍ਜਤਿ। ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਪਿ ਕਾਯੇਨ ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ।

ਇਧਾਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਰੁਚਿਯਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਆਦਾਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਨਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਾਵਚਨੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਇਧਾ’’ਤਿ। **ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੇਖੋ ਵਾ ਅਰਹਾ ਵਾ ਅਕੁਪ੍ਪਧਮ੍ਮੋ। **ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤੀ**ਤਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤਿ। **ਏਕੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਹੁਧਾ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਏਕੋ ਬਹੁਕਂ ਆਵਜ੍ਜਤਿ, ਸਤਂ ਵਾ ਸਹਸ੍ਸਂ ਵਾ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਵਾ ਆਵਜ੍ਜਤਿ। ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ – ‘‘ਬਹੁਲੋ ਹੋਮੀ’’ਤਿ [ਹੋਤੂਤਿ (ਕ॰)]। ਬਹੁਲੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਯਸ੍ਮਾ ਚੂਲ਼ਪਨ੍ਥਕੋ [ਚੁਲ੍ਲਪਨ੍ਥਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਏਕੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਹੁਧਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵਂ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਏਕੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਹੁਧਾ ਹੋਤਿ। **ਬਹੁਧਾਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਬਹੁਕੋ ਏਕਂ ਆਵਜ੍ਜਤਿ; ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ – ‘‘ਏਕੋ ਹੋਮੀ’’ਤਿ। ਏਕੋ ਹੋਤਿ। ਯਥਾਯਸ੍ਮਾ ਚੂਲ਼ਪਨ੍ਥਕੋ ਬਹੁਧਾਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵਂ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਬਹੁਧਾਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਹੋਤਿ।

੧੧. **ਆਵਿਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਅਨਾਵਟਂ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਵਿਵਟਂ ਪਾਕਟਂ। **ਤਿਰੋਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਆਵਟਂ ਹੋਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਪਿਹਿਤਂ ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤਂ। **ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਂ ਤਿਰੋਪਾਕਾਰਂ ਤਿਰੋਪਬ੍ਬਤਂ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਆਕਾਸੇ**ਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਆਕਾਸਕਸਿਣਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ। ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਂ ਤਿਰੋਪਾਕਾਰਂ ਤਿਰੋਪਬ੍ਬਤਂ ਆਵਜ੍ਜਤਿ। ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ – ‘‘ਆਕਾਸੋ ਹੋਤੂ’’ਤਿ। ਆਕਾਸੋ ਹੋਤਿ। ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਂ ਤਿਰੋਪਾਕਾਰਂ ਤਿਰੋਪਬ੍ਬਤਂ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਯਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਕਤਿਯਾ ਅਨਿਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ ਕੇਨਚਿ ਅਨਾਵਟੇ ਅਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵਂ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਤਿਰੋਕੁਟ੍ਟਂ ਤਿਰੋਪਾਕਾਰਂ ਤਿਰੋਪਬ੍ਬਤਂ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਆਕਾਸੇ।

ਪਥਵਿਯਾਪਿ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਿਮੁਜ੍ਜਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਦਕੇਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਆਪੋਕਸਿਣਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ। ਪਥਵਿਂ ਆਵਜ੍ਜਤਿ। ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ – ‘‘ਉਦਕਂ ਹੋਤੂ’’ਤਿ। ਉਦਕਂ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਪਥਵਿਯਾ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਿਮੁਜ੍ਜਂ ਕਰੋਤਿ। ਯਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਕਤਿਯਾ ਅਨਿਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ ਉਦਕੇ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਿਮੁਜ੍ਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵਂ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਥਵਿਯਾ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਿਮੁਜ੍ਜਂ ਕਰੋਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਉਦਕੇ।

ਉਦਕੇਪਿ ਅਭਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਥਵਿਯਨ੍ਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਪਥਵੀਕਸਿਣਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ। ਉਦਕਂ ਆਵਜ੍ਜਤਿ। ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ – ‘‘ਪਥਵੀ ਹੋਤੂ’’ਤਿ। ਪਥਵੀ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਅਭਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਉਦਕੇ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਯਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਕਤਿਯਾ ਅਨਿਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ ਅਭਿਜ੍ਜਮਾਨਾਯ ਪਥਵਿਯਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵਂ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਉਦਕੇ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਥਵਿਯਂ।

ਆਕਾਸੇਪਿ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇਨ ਕਮਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਕ੍ਖੀ ਸਕੁਣੋਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਪਥਵੀਕਸਿਣਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀ ਹੋਤਿ। ਆਕਾਸਂ ਆਵਜ੍ਜਤਿ । ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ – ‘‘ਪਥਵੀ ਹੋਤੂ’’ਤਿ। ਪਥਵੀ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਆਕਾਸੇ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ ਚਙ੍ਕਮਤਿਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿਪਿ ਸੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਯਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਕਤਿਯਾ ਅਨਿਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ ਪਥਵਿਯਾ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਿਪਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿਪਿ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿਪਿ ਸੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵਂ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਆਕਾਸੇ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ ਚਙ੍ਕਮਤਿਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿਪਿ ਸੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪਕ੍ਖੀ ਸਕੁਣੋ।

੧੨. **ਇਮੇਪਿ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇ ਏਵਂਮਹਿਦ੍ਧਿਕੇ ਏਵਂਮਹਾਨੁਭਾਵੇ ਪਾਣਿਨਾ ਪਰਾਮਸਤਿ ਪਰਿਮਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਇਧ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨਕੋ ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨਕੋ ਵਾ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇ ਆਵਜ੍ਜਤਿ। ਆਵਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ –

''ਹਤ੍ਥਪਾਸੇ ਹੋਤੂ''ਤਿ। ਹਤ੍ਥਪਾਸੇ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨਕੋ ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨਕੋ ਵਾ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇ ਪਾਣਿਨਾ ਆਮਸਤਿ ਪਰਾਮਸਤਿ ਪਰਿਮਜ੍ਜਤਿ। ਯਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਕਤਿਯਾ ਅਨਿਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਰੂਪਗਤੰ ਹਤ੍ਥਪਾਸੇ ਆਮਸਨ੍ਤਿ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਮਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵੰ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਿਸਿਨ੍ਨਕੋ ਵਾ ਨਿਪਨ੍ਨਕੋ ਵਾ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯੇ ਪਾਣਿਨਾ ਆਮਸਤਿ ਪਰਾਮਸਤਿ ਪਰਿਮਜ੍ਜਤਿ।

ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਪਿ ਕਾਯੇਨ ਵਸੰ ਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਸਚੇ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੰ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਦੂਰੇਪਿ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ – ''ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਹੋਤੂ''ਤਿ। ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਹੋਤਿ। ਸਨ੍ਤਿਕੇਪਿ ਦੂਰੇ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ – ''ਦੂਰੇ ਹੋਤੂ''ਤਿ। ਦੂਰੇ ਹੋਤਿ। ਬਹੁਕਮ੍ਪਿ ਥੋਕੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ – ''ਥੋਕੰ ਹੋਤੂ''ਤਿ। ਥੋਕੰ ਹੋਤਿ। ਥੋਕਮ੍ਪਿ ਬਹੁਕੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ – ''ਬਹੁਕੰ ਹੋਤੂ''ਤਿ। ਬਹੁਕੰ ਹੋਤਿ। ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਰੂਪੰ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਦਿਬ੍ਬਾਯ ਸੋਤਧਾਤੁਯਾ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਣਾਤਿ। ਚੇਤੋਪਰਿਯਞਾਣੇਨ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਸਚੇ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਕਾਯੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੰ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਕਾਯਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਣਾਮੇਤਿ, ਕਾਯਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਕਾਯਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਣਾਮੇਤ੍ਵਾ, ਕਾਯਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ, ਸੁਖਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਲਹੁਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਕਾਯੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸਚੇ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਕਾਯੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੰ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ ਹੋਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਕਾਯੰ ਪਰਿਣਾਮੇਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਕਾਯੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਕਾਯੰ ਪਰਿਣਾਮੇਤ੍ਵਾ, ਚਿਤ੍ਤਵਸੇਨ ਕਾਯੰ ਅਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਸੁਖਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਲਹੁਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਓਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਅਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਨ ਕਾਯੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੰ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਪੁਰਤੋ ਰੂਪਿੰ [ਰੂਪੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੬ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਾਤਿ ਮਨੋਮਯੰ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਿੰ [ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਅਹੀਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ। ਸਚੇ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਚਙ੍ਕਮਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਚਙ੍ਕਮਤਿ। ਸਚੇ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਸਚੇ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਨਿਸੀਦਤਿ। ਸਚੇ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ। ਸਚੇ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਧੂਮਾਯਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਧੂਮਾਯਤਿ। ਸਚੇ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਪਜ੍ਜਲਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਪਜ੍ਜਲਤਿ। ਸਚੇ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਧਮ੍ਮੰ ਭਾਸਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮੰ ਭਾਸਤਿ। ਸਚੇ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਸਚੇ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਹੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਸਚੇ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਤੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਲ੍ਲਪਤਿ ਸਾਕਚ੍ਛੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤੋਪਿ ਤਤ੍ਥ ਤੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਲ੍ਲਪਤਿ ਸਾਕਚ੍ਛੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਞ੍ਞਦੇਵ ਸੋ ਇਦ੍ਧਿਮਾ ਕਰੋਤਿ, ਤੰ ਤਦੇਵ ਹਿ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਕਰੋਤੀਤਿ – ਅਯੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਇਦ੍ਧਿ।

੧੩. ਕਤਮਾ **ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਾ ਇਦ੍ਧਿ?** ਸਿਖਿਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਭਿਭੂ ਨਾਮ ਸਾਵਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਠਿਤੋ ਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁੰ [ਸਹਸ੍ਸੀਲੋਕਧਾਤੁੰ (ਸ੍ਯਾ॰) ਵਤ੍ਥੁ ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੫] ਸਰੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਸਿ। ਸੋ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਨਪਿ ਕਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਸਿ; ਅਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਨਪਿ ਕਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਸਿ; ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਨਪਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਨ ਉਪਡ੍ਢਕਾਯੇਨ ਅਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਨਪਿ ਉਪਰਿਮੇਨ ਉਪਡ੍ਢਕਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਸਿ। ਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਨਪਿ ਉਪਰਿਮੇਨ ਉਪਡ੍ਢਕਾਯੇਨ, ਅਦਿਸ੍ਸਮਾਨੇਨਪਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਨ ਉਪਡ੍ਢਕਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਸਿ। ਸੋ ਪਕਤਿਵਣ੍ਣੰ ਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾ ਕੁਮਾਰਕਵਣ੍ਣੰ ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਨਾਗਵਣ੍ਣੰ ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸੁਪਣ੍ਣਵਣ੍ਣੰ ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਯਕ੍ਖਵਣ੍ਣੰ ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਵਣ੍ਣੰ ਵਾ [ਅਸੁਰਵਣ੍ਣੰ ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਵਣ੍ਣੰ ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਦੇਵਵਣ੍ਣੰ ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ , ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਣ੍ਣੰ ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸਮੁਦ੍ਦਵਣ੍ਣੰ ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਬ੍ਬਤਵਣ੍ਣੰ ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਵਨਵਣ੍ਣੰ ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸੀਹਵਣ੍ਣੰ ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਬ੍ਯਗ੍ਘਵਣ੍ਣੰ ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਦੀਪਿਵਣ੍ਣੰ ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਹਤ੍ਥਿਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਰਥਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਵਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਸੇਨਾਬ੍ਯੂਹੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ – ਅਯੰ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਾ ਇਦ੍ਧਿ।

੧੪. ਕਤਮਾ **ਮਨੋਮਯਾ ਇਦ੍ਧਿ?** ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਮ੍ਹਾ ਕਾਯਾ ਅਞ੍ਞੰ ਕਾਯੰ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਾਤਿ ਰੂਪਿੰ ਮਨੋਮਯੰ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਿੰ ਅਹੀਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਰਿਸੋ ਮੁਞ੍ਜਮ੍ਹਾ ਈਸਿਕੰ ਪਵਾਹੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ''ਅਯੰ ਮੁਞ੍ਜੋ, ਅਯੰ ਈਸਿਕਾ। ਅਞ੍ਞੋ ਮੁਞ੍ਜੋ, ਅਞ੍ਞਾ ਈਸਿਕਾ। ਮੁਞ੍ਜਮ੍ਹਾ ਤ੍ਵੇਵ ਈਸਿਕਾ ਪਵਾਲ੍ਹਾ''ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ ਪੁਰਿਸੋ ਅਸਿੰ ਕੋਸਿਯਾ ਪਵਾਹੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ''ਅਯੰ ਅਸਿ, ਅਯੰ ਕੋਸਿ। ਅਞ੍ਞੋ ਅਸਿ, ਅਞ੍ਞਾ ਕੋਸਿ। ਕੋਸਿਯਾ ਤ੍ਵੇਵ ਅਸਿ ਪਵਾਲ੍ਹੋ''ਤਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ ਪੁਰਿਸੋ ਅਹਿੰ ਕਰਣ੍ਡਾ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਮਸ੍ਸ – ''ਅਯੰ ਅਹਿ, ਅਯੰ ਕਰਣ੍ਡੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਅਹਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਕਰਣ੍ਡੋ। ਕਰਣ੍ਡਾ ਤ੍ਵੇਵ ਅਹਿ

ਉਬ੍ਭਤੋ’’ਤਿ। ਏਵਮੇਵ਼ ਭਿਕ੍ਖੁ ਇਮਮ੍ਹਾ ਕਾਯਾ ਅਞ੍ਞਂ ਕਾਯਂ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਾਤਿ ਰੂਪਿਂ ਮਨੋਮਯਂ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਿਂ ਅਹੀਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਅਯਂ ਮਨੋਮਯਾ ਇਦ੍ਧਿ।

੧੫. ਕਤਮਾ **ਞਾਣਵ਼ਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ?** ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਯ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਞਾਣਵ਼ਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ। ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਸੁਖਸਞ੍ਞਾਯ... ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ... ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਨ੍ਦਿਯਾ... ਵ਼ਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਰਾਗਸ੍ਸ... ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਆਦਾਨਸ੍ਸ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਞਾਣਵ਼ਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ। ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਬਾਕੁਲਸ੍ਸ ਞਾਣਵ਼ਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਂਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਞਾਣਵ਼ਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਭੂਤਪਾਲਸ੍ਸ ਞਾਣਵ਼ਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ। ਅਯਂ ਞਾਣਵ਼ਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ।

੧੬. ਕਤਮਾ **ਸਮਾਧਿਵ਼ਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ?** ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵ਼ਰਣਾਨਂ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਸਮਾਧਿਵ਼ਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ। ਦੁਤਿਯੇਨ ਝਾਨੇਨ ਵ਼ਿਤਕ੍ਕਵ਼ਿਚਾਰਾਨਂ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਸਮਾਧਿਵ਼ਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ। ਤਤਿਯੇਨ ਝਾਨੇਨ ਪੀਤਿਯਾ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਝਾਨੇਨ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਵ਼ਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵ਼ਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਨੇਵ਼ਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਸਮਾਧਿਵ਼ਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ। ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਵ਼ਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਸਞ੍ਜੀਵ਼ਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਵ਼ਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ , ਆਯਸ੍ਮਤੋ ਖਾਣੁਕੋਣ੍ਡਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਵ਼ਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਸਮਾਧਿਵ਼ਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ, ਸਾਮਾਵ਼ਤਿਯਾ ਉਪਾਸਿਕਾਯ ਸਮਾਧਿਵ਼ਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ। ਅਯਂ ਸਮਾਧਿਵ਼ਿਪ੍ਫਾਰਾ ਇਦ੍ਧਿ।

੧੭. ਕਤਮਾ **ਅਰਿਯਾ ਇਦ੍ਧਿ?** ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ [ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੬੨ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ – ‘‘ਪਟਿਕੂਲੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵ਼ਿਹਰੇਯਜ’’ਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਤਤ੍ਥ ਵ਼ਿਹਰਤਿ। ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ – ‘‘ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵ਼ਿਹਰੇਯਜ’’ਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਤਤ੍ਥ ਵ਼ਿਹਰਤਿ। ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ – ‘‘ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵ਼ਿਹਰੇਯਜ’’ਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਤਤ੍ਥ ਵ਼ਿਹਰਤਿ। ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ – ‘‘ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵ਼ਿਹਰੇਯਜ’’ਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਤਤ੍ਥ ਵ਼ਿਹਰਤਿ। ਸਚੇ ਆਕਙ੍ਖਤਿ – ‘‘ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਤਦੁਭਯਂ ਅਭਿਨਿਵ਼ਜ੍ਜੇਤ੍ਵ਼ਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵ਼ਿਹਰੇਯਜਂ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ’’ਤਿ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਤਤ੍ਥ ਵ਼ਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ।

ਕਥਂ **ਪਟਿਕੂਲੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵ਼ਿਹਰਤਿ?** ਅਨਿਟ੍ਠਸ੍ਮਿਂ ਵ਼ਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਵ਼ਾ ਫਰਤਿ, ਧਾਤੁਤੋ ਵ਼ਾ ਉਪਸਂਹਰਤਿ। ਏਵ਼ਂ ਪਟਿਕੂਲੇ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵ਼ਿਹਰਤਿ।

ਕਥਂ **ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵ਼ਿਹਰਤਿ?** ਇਟ੍ਠਸ੍ਮਿਂ ਵ਼ਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਅਸੁਭਾਯ ਵ਼ਾ ਫਰਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵ਼ਾ ਉਪਸਂਹਰਤਿ। ਏਵ਼ਂ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵ਼ਿਹਰਤਿ।

ਕਥਂ **ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵ਼ਿਹਰਤਿ?** ਅਨਿਟ੍ਠਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਇਟ੍ਠਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਵ਼ਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਵ਼ਾ ਫਰਤਿ, ਧਾਤੁਤੋ ਵ਼ਾ ਉਪਸਂਹਰਤਿ। ਏਵ਼ਂ ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵ਼ਿਹਰਤਿ ।

ਕਥਂ **ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵ਼ਿਹਰਤਿ?** ਇਟ੍ਠਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਅਨਿਟ੍ਠਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਵ਼ਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਅਸੁਭਾਯ ਵ਼ਾ ਫਰਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਵ਼ਾ ਉਪਸਂਹਰਤਿ। ਏਵ਼ਂ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਪਟਿਕੂਲਸਞ੍ਞੀ ਵ਼ਿਹਰਤਿ।

ਕਥਂ **ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਤਦੁਭਯਂ ਅਭਿਨਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ?** ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸਂ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਏਵਂ ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲੇ ਚ ਤਦੁਭਯਂ ਅਭਿਨਿਵਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਅਯਂ ਅਰਿਯਾ ਇਦ੍ਧਿ।

੧੮. ਕਤਮਾ **ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾ ਇਦ੍ਧਿ?** ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਪਕ੍ਖੀਨਂ, ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਦੇਵਾਨਂ, ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਵਿਨਿਪਾਤਿਕਾਨਂ। ਅਯਂ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾ ਇਦ੍ਧਿ।

ਕਤਮਾ **ਪੁਞ੍ਞਵਤੋ ਇਦ੍ਧਿ?** ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ [ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵੇਹਾਸਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨਿਯਾ ਸੇਨਾਯ, ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਅਸ੍ਸਬਨ੍ਧਗੋਪੁਰਿਸੇ [ਅਸ੍ਸਬਨ੍ਧਗੋਪਕੇ ਪੁਰਿਸੇ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਉਪਾਦਾਯ। ਜੋਤਿਕਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਵਤੋ ਇਦ੍ਧਿ, ਜਟਿਲਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਵਤੋ ਇਦ੍ਧਿ, ਮੇਣ੍ਡਕਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਵਤੋ ਇਦ੍ਧਿ, ਘੋਸਿਤਸ੍ਸ ਗਹਪਤਿਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਵਤੋ ਇਦ੍ਧਿ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਮਹਾਪੁਞ੍ਞਾਨਂ ਪੁਞ੍ਞਵਤੋ ਇਦ੍ਧਿ। ਅਯਂ ਪੁਞ੍ਞਵਤੋ ਇਦ੍ਧਿ।

ਕਤਮਾ **ਵਿਜ੍ਜਾਮਯਾ ਇਦ੍ਧਿ?** ਵਿਜ੍ਜਾਧਰਾ ਵਿਜ੍ਜਂ ਪਰਿਜਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵੇਹਾਸਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਆਕਾਸੇ ਅਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ ਹਤ੍ਥਿਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ, ਅਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ, ਰਥਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ, ਪਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ, ਵਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਸੇਨਾਬ੍ਯੂਹਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਵਿਜ੍ਜਾਮਯਾ ਇਦ੍ਧਿ।

ਕਥਂ **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾ ਪਯੋਗਪਚ੍ਚਯਾ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਇਦ੍ਧਿ?** ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾ ਪਯੋਗਪਚ੍ਚਯਾ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਇਦ੍ਧਿ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾ ਪਯੋਗਪਚ੍ਚਯਾ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਇਦ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹਾਨਟ੍ਠੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾ ਪਯੋਗਪਚ੍ਚਯਾ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਇਦ੍ਧਿ। ਏਵਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾ ਪਯੋਗਪਚ੍ਚਯਾ ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਇਦ੍ਧਿ। ਇਮਾ ਦਸ ਇਦ੍ਧਿਯੋ।

ਇਦ੍ਧਿਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੩. ਅਭਿਸਮਯਕਥਾ

੧੯. **ਅਭਿਸਮਯੋ**ਤਿ । ਕੇਨ ਅਭਿਸਮੇਤਿ? ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਭਿਸਮੇਤਿ।

ਹਞ੍ਚਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਭਿਸਮੇਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਾਣੀ ਅਭਿਸਮੇਤਿ? ਨ ਅਞ੍ਞਾਣੀ ਅਭਿਸਮੇਤਿ। ਞਾਣੇਨ ਅਭਿਸਮੇਤਿ।

ਹਞ੍ਚਿ ਞਾਣੇਨ ਅਭਿਸਮੇਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਅਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਚਿਤ੍ਤਕੋ [ਤੇਨ ਹਿ ਅਚਿਤ੍ਤਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਭਿਸਮੇਤਿ? ਨ ਅਚਿਤ੍ਤਕੋ ਅਭਿਸਮੇਤਿ। ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ।

ਹਞ੍ਚਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਕਾਮਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ? ਨ ਕਾਮਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ।

ਤੇਨ ਹਿ ਰੂਪਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ? ਨ ਰੂਪਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ।

ਤੇਨ ਹਿ ਅਰੂਪਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ? ਨ ਅਰੂਪਾਵਚਰਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ।

ਤੇਨ ਹਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ? ਨ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ।

ਤੇਨ ਹਿ ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ? ਨ ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ।

ਤੇਨ ਹਿ ਅਤੀਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ? ਨ ਅਤੀਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ।

ਤੇਨ ਹਿ ਅਨਾਗਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ? ਨ ਅਨਾਗਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ।

ਤੇਨ ਹਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਲੋਕਿਯਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ? ਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਲੋਕਿਯਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ।

ਕਥਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ? ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਾਦਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਞਾਣਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ। ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰਂ ਦਸ੍ਸਨਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਂ ਞਾਣਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਪਚ੍ਚਯੋ ਚ। ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਞਾਣਂ ਨਿਰੋਧਗੋਚਰਂ। ਏਵਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਚ ਅਭਿਸਮੇਤਿ।

੨੦. ਕਿਂ ਨੁ ਏਤ੍ਤਕੋਯੇਵ ਅਭਿਸਮਯੋਤਿ? ਨ ਹਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਾਭਿਸਮਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾਭਿਸਮਯੋ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਾਭਿਸਮਯੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ, ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਭਿਸਮਯੋ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਵੋਦਾਨਾਭਿਸਮਯੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ, ਪਗ੍ਗਹਾਭਿਸਮਯੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਭਿਸਮਯੋ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਾਭਿਸਮਯੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ; ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਭਿਸਮਯੋ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਪਵਿਚਯਾਭਿਸਮਯੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਪਗ੍ਗਹਾਭਿਸਮਯੋ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਫਰਣਾਭਿਸਮਯੋ ਪੀਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਉਪਸਮਾਭਿਸਮਯੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਾਭਿਸਮਯੋ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਾਭਿਸਮਯੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ; ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਾਭਿਸਮਯੋ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ, ਕੋਸਜ੍ਜੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਾਭਿਸਮਯੋ ਵੀਰਿਯਬਲਂ, ਪਮਾਦੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਾਭਿਸਮਯੋ ਸਤਿਬਲਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇ ਅਕਮ੍ਪਿਯਾਭਿਸਮਯੋ ਸਮਾਧਿਬਲਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਕਮ੍ਪਿਯਾਭਿਸਮਯੋ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ; ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਾਭਿਸਮਯੋ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਪਗ੍ਗਹਾਭਿਸਮਯੋ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਾਭਿਸਮਯੋ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਾਭਿਸਮਯੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਦਸ੍ਸਨਾਭਿਸਮਯੋ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਭਿਸਮਯੋ, ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਬਲਾਭਿਸਮਯੋ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੇਨ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਭਿਸਮਯੋ, ਹੇਤੁਟ੍ਠੇਨ ਮਗ੍ਗਾਭਿਸਮਯੋ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਭਿਸਮਯੋ, ਪਦਹਟ੍ਠੇਨ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਭਿਸਮਯੋ , ਇਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਭਿਸਮਯੋ, ਤਥਟ੍ਠੇਨ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮਯੋ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਾਭਿਸਮਯੋ, ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਸਮਯੋ, ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਸਮਯੋ, ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਯੁਗਨਦ੍ਧਾਭਿਸਮਯੋ, ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਅਭਿਸਮਯੋ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਅਭਿਸਮਯੋ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਅਭਿਸਮਯੋ, ਮੁਤ੍ਤਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਭਿਸਮਯੋ, ਪਟਿਵੇਧਟ੍ਠੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਭਿਸਮਯੋ, ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਟ੍ਠੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਅਭਿਸਮਯੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਟ੍ਠੇਨ ਖਯੇ ਞਾਣਂ ਅਭਿਸਮਯੋ। ਛਨ੍ਦੋ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਸਮਯੋ, ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਸਮਯੋ, ਫਸ੍ਸੋ ਸਮੋਧਾਨਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਸਮਯੋ, ਵੇਦਨਾ ਸਮੋਸਰਣਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਸਮਯੋ, ਸਮਾਧਿ ਪਮੁਖਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਸਮਯੋ , ਸਤਿ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਸਮਯੋ, ਪਞ੍ਞਾ ਤਤੁਤ੍ਤਰਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਸਮਯੋ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਸਾਰਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਸਮਯੋ, ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਸਮਯੋ।

੨੧. ਕਿਂ ਨੁ ਏਤ੍ਤਕੋਯੇਵ ਅਭਿਸਮਯੋਤਿ? ਨ ਹਿ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਾਭਿਸਮਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਸਮਯੋ।

ਕਿਂ ਨੁ ਏਤ੍ਤਕੋਯੇਵ ਅਭਿਸਮਯੋਤਿ? ਨ ਹਿ। ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਾਭਿਸਮਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਞਾਣਂ ਅਭਿਸਮਯੋ। ਛਨ੍ਦੋ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਸਮਯੋ...ਪੇ॰... ਅਮਤੋਗਧਂ ੫ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਸਮਯੋ।

ਕਿਂ ਨੁ ਏਤ੍ਤਕੋਯੇਵ ਅਭਿਸਮਯੋਤਿ?

ਨ ਹਿ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ...ਪੇ॰... ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਕ੍ਖਣੇ... ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ... ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਕ੍ਖਣੇ... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਕ੍ਖਣੇ ਦਸ੍ਸਨਾਭਿਸਮਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾਭਿਸਮਯੋ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ...ਪੇ॰... ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਞਾਣਂ ਅਭਿਸਮਯੋ। ਛਨ੍ਦੋ ਮੂਲਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਸਮਯੋ...ਪੇ॰... ਅਮਤੋਗਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਟ੍ਠੇਨ ਅਭਿਸਮਯੋ।

ਯ੍ਵਾਯਂ [ਸਜਾਯਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਪੀ॰)] ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤਿ, ਅਤੀਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤਿ...ਪੇ॰... ਅਨਾਗਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤਿ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤਿ, ਅਤੀਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤੀਤਿ। ਹਞ੍ਚਿ ਅਤੀਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਖੀਣਂ ਖੇਪੇਤਿ, ਨਿਰੁਦ੍ਧਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਵਿਗਤਂ ਵਿਗਮੇਤਿ, ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੇਤਿ, ਅਤੀਤਂ ਯਂ ਨ ਅਤ੍ਥਿ ਤਂ ਪਜਹਤੀਤਿ? ਨ ਅਤੀਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤੀਤਿ। ਅਨਾਗਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤੀਤਿ। ਹਞ੍ਚਿ ਅਨਾਗਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਅਜਾਤਂ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਪਜਹਤਿ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਪਜਹਤਿ, ਅਪਾਤੁਭੂਤਂ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਾਗਤਂ ਯਂ ਨ ਅਤ੍ਥਿ ਤਂ ਪਜਹਤੀਤਿ? ਨ ਅਨਾਗਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤੀਤਿ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤੀਤਿ। ਹਞ੍ਚਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਰਤ੍ਤੋ ਰਾਗਂ ਪਜਹਤਿ, ਦੁਟ੍ਠੋ ਦੋਸਂ ਪਜਹਤਿ, ਮੂਲ੍ਹੋ ਮੋਹਂ ਪਜਹਤਿ, ਵਿਨਿਬਦ੍ਧੋ ਮਾਨਂ ਪਜਹਤਿ, ਪਰਾਮਟ੍ਠੋ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਜਹਤਿ ,

ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਪਜਹਤਿ, ਥਾਮਗਤੋ ਅਨੁਸਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਕਣ੍ਹਸੁਕ੍ਕਧਮ੍ਮਾ ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ ਸਮਮੇਵ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ [ਤਂਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ ਹੋਤਿ?

ਨ ਹਿ ਅਤੀਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤਿ, ਨ ਅਨਾਗਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤਿ, ਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤੀਤਿ। ਹਞ੍ਚਿ ਨ ਅਤੀਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤਿ, ਨ ਅਨਾਗਤੇ...ਪੇ॰... ਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਤਿ, ਤੇਨ ਹਿ ਨਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋਤਿ? ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋ। ਯਥਾ ਕਥਂ ਵਿਯ? ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤਰੁਣੋ ਰੁਕ੍ਖੋ ਅਜਾਤਫਲੋ। ਤਮੇਨਂ ਪੁਰਿਸੋ ਮੂਲਂ ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ। ਯੇ ਤਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਜਾਤਫਲਾ, ਤੇ ਅਜਾਤਾਯੇਵ ਨ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਯੇਵ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯੇਵ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਪਾਤੁਭੂਤਾਯੇਵ ਨ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਮੇਵਂ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੇਤੁ, ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾਤਿ। ਉਪ੍ਪਾਦੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ। ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤ੍ਤਾ ਯੇ ਉਪ੍ਪਾਦਪਚ੍ਚਯਾ ਕਿਲੇਸਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯੁਂ, ਤੇ ਅਜਾਤਾਯੇਵ ਨ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਯੇਵ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯੇਵ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਪਾਤੁਭੂਤਾਯੇਵ ਨ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਹੇਤੁਨਿਰੋਧਾ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ। ਪਵਤ੍ਤਂ ਹੇਤੁ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਹੇਤੁ, ਆਯੂਹਨਾ ਹੇਤੁ। ਆਯੂਹਨਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾਤਿ। ਆਯੂਹਨੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਨਾਯੂਹਨੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ। ਅਨਾਯੂਹਨੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤ੍ਤਾ, ਯੇ ਆਯੂਹਨਪਚ੍ਚਯਾ ਕਿਲੇਸਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯੁਂ, ਤੇ ਅਜਾਤਾਯੇਵ ਨ ਜਾਯਨ੍ਤਿ, ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਯੇਵ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯੇਵ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਪਾਤੁਭੂਤਾਯੇਵ ਨ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਹੇਤੁਨਿਰੋਧਾ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਿ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮਾਭਿਸਮਯੋਤਿ।

ਅਭਿਸਮਯਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੪. ਵਿਵੇਕਕਥਾ

੨੨. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ [ਸਂ ਨਿ॰ ੩.੫.੧੪੯ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ]। ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਬਲਕਰਣੀਯਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਕਰੀਯਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਪਥਵਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਏਵਮੇਤੇ ਬਲਕਰਣੀਯਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਕਰੀਯਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਭਾਵੇਤਿ ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਿਰਾਗਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਿਰੋਧਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਪਰਿਣਾਮਿਂ। ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਂ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਂ... ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਂ... ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਂ... ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਂ... ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਂ... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵੇਤਿ ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਿਰਾਗਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਿਰੋਧਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਪਰਿਣਾਮਿਂ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤਿ, ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ।

੨੩. ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੇ ਕੇਚਿ [ਯੇਪਿਮੇ (ਸ੍ਯਾ॰) ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੫੦ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਾ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਪਥਵਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਏਵਮੇਤੇ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਾ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ? ਇਧ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਭਾਵੇਤਿ ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਿਰਾਗਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਿਰੋਧਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਪਰਿਣਾਮਿਂ। ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਂ ਭਾਵੇਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਂ ਭਾਵੇਤਿ... ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਂ ਭਾਵੇਤਿ... ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਂ ਭਾਵੇਤਿ... ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਂ ਭਾਵੇਤਿ... ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਂ ਭਾਵੇਤਿ... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵੇਤਿ ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਿਰਾਗਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਨਿਰੋਧਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਪਰਿਣਾਮਿਂ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਧਮ੍ਮੇਸੂ’’ਤਿ।

੧. ਮਗ੍ਗਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੨੪. ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਚ ਵਿਵੇਕਾ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਰਾਗਾ, ਪਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧਾ, ਪਞ੍ਚ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਨਿਸ੍ਸਯਾ। ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯ... ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ... ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਸ੍ਸ... ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ... ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਯਾ... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਵਿਵੇਕਾ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਰਾਗਾ, ਪਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧਾ, ਪਞ੍ਚ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਨਿਸ੍ਸਯਾ।

ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵਿਵੇਕਾ? ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕੋ, ਤਦਙ੍ਗਵਿਵੇਕੋ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਵੇਕੋ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਵੇਕੋ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕੋ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕੋ ਚ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਭਾਵਯਤੋ , ਤਦਙ੍ਗਵਿਵੇਕੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਂ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਵੇਕੋ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਖਯਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਵੇਕੋ ਚ ਫਲਕ੍ਖਣੇ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕੋ ਚ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵਿਵੇਕਾ। ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਵਿਵੇਕੇਸੁ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵਿਰਾਗਾ? ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਰਾਗੋ, ਤਦਙ੍ਗਵਿਰਾਗੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਰਾਗੋ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਰਾਗੋ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਰਾਗੋ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਰਾਗੋ ਚ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਤਦਙ੍ਗਵਿਰਾਗੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਂ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਰਾਗੋ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਖਯਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਰਾਗੋ ਚ ਫਲਕ੍ਖਣੇ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਰਾਗੋ ਚ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵਿਰਾਗਾ। ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਵਿਰਾਗੇਸੁ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧਾ? ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਨਿਰੋਧੋ, ਤਦਙ੍ਗਨਿਰੋਧੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਨਿਰੋਧੋ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਨਿਰੋਧੋ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਨਿਰੋਧੋ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਨਿਰੋਧੋ ਚ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਤਦਙ੍ਗਨਿਰੋਧੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਂ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਨਿਰੋਧੋ ਚ ਲੋਕੁੱਤਰਂ ਖਯਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਨਿਰੋਧੋ ਚ ਫਲਕ੍ਖਣੇ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਨਿਰੋਧੋ ਚ ਅਮਤਾ ਧਾਤੁ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧਾ। ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਨਿਰੋਧੇਸੁ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁੱਤੋ, ਚਿੱਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾ? ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ, ਤਦਙ੍ਗਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਤਦਙ੍ਗਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਂ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚ ਲੋਕੁੱਤਰਂ ਖਯਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚ ਫਲਕ੍ਖਣੇ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾ। ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੇਸੁ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁੱਤੋ, ਚਿੱਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵਿਵੇਕਾ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਰਾਗਾ, ਪਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧਾ, ਪਞ੍ਚ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਨਿਸ੍ਸਯਾ।

੨੫. ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ …ਪੇ॰… ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯ… ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ… ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਸ੍ਸ… ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ… ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਯਾ… ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵਿਵੇਕਾ? ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕੋ, ਤਦਙ੍ਗਵਿਵੇਕੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਵੇਕੋ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਵੇਕੋ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕੋ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕੋ ਚ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਤਦਙ੍ਗਵਿਵੇਕੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਂ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਵੇਕੋ ਚ ਲੋਕੁੱਤਰਂ ਖਯਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਵੇਕੋ ਚ ਫਲਕ੍ਖਣੇ ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕੋ ਚ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵਿਵੇਕਾ। ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਵਿਵੇਕੇਸੁ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁੱਤੋ, ਚਿੱਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵਿਰਾਗਾ? ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਰਾਗੋ, ਤਦਙ੍ਗਵਿਰਾਗੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਰਾਗੋ , ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਰਾਗੋ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਰਾਗੋ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਰਾਗੋ ਚ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਤਦਙ੍ਗਵਿਰਾਗੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਂ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਰਾਗੋ ਚ ਲੋਕੁੱਤਰਂ ਖਯਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਰਾਗੋ ਚ ਫਲਕ੍ਖਣੇ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਰਾਗੋ ਚ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵਿਰਾਗਾ। ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਵਿਰਾਗੇਸੁ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁੱਤੋ, ਚਿੱਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧਾ? ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਨਿਰੋਧੋ , ਤਦਙ੍ਗਨਿਰੋਧੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਨਿਰੋਧੋ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਨਿਰੋਧੋ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਨਿਰੋਧੋ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਨਿਰੋਧੋ ਚ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਤਦਙ੍ਗਨਿਰੋਧੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਂ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਨਿਰੋਧੋ ਚ ਲੋਕੁੱਤਰਂ ਖਯਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਨਿਰੋਧੋ ਚ ਫਲਕ੍ਖਣੇ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਨਿਰੋਧੋ ਚ ਅਮਤਾ ਧਾਤੁ। ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧਾ। ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਨਿਰੋਧੇਸੁ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁੱਤੋ, ਚਿੱਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤਂ।

ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾ? ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ, ਤਦਙ੍ਗਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਤਦਙ੍ਗਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਂ ਸਮਾਧਿਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚ ਲੋਕੁੱਤਰਂ ਖਯਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵਯਤੋ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚ ਫਲਕ੍ਖਣੇ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਚ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾ।

ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੇਸੁ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤੰ। ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵਿਵੇਕਾ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਰਾਗਾ, ਪਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧਾ, ਪਞ੍ਚ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਨਿਸ੍ਸਯਾ।

੨੬. ‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਬਲਕਰਣੀਯਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਕਰੀਯਨ੍ਤਿ , ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਪਥਵਿੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਥਵਿਯੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਏਵਮੇਤੇ ਬਲਕਰਣੀਯਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਕਰੀਯਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਭਾਵੇਤਿ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਭਾਵੇਤਿ, ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵੇਤਿ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ...ਪੇ॰...।

‘‘ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯੇ ਕੇਚਿ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਾ ਵੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਪਥਵਿੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਥਵਿਯੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਏਵਮੇਤੇ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਾ ਵੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਭਾਵੇਤਿ ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਵਿਰਾਗਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਨਿਰੋਧਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਪਰਿਣਾਮਿੰ। ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਭਾਵੇਤਿ...ਪੇ॰... ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਭਾਵੇਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਭਾਵੇਤਿ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਭਾਵੇਤਿ ਵਿਵੇਕਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਵਿਰਾਗਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਨਿਰੋਧਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਪਰਿਣਾਮਿੰ। ਏਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ...ਪੇ॰... ਪਾਪੁਣਾਤਿ ਧਮ੍ਮੇਸੂ’’ਤਿ।

੨. ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੨੭. ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਵਿਵੇਕਾ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਰਾਗਾ, ਪਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧਾ, ਪਞ੍ਚ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਨਿਸ੍ਸਯਾ। ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ... ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ... ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚ ਵਿਵੇਕਾ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਰਾਗਾ, ਪਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧਾ, ਪਞ੍ਚ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਨਿਸ੍ਸਯਾ।

ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵਿਵੇਕਾ? ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕੋ, ਤਦਙ੍ਗਵਿਵੇਕੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਵੇਕੋ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਵੇਕੋ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕੋ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕੋ ਚ ਨੀਵਰਣਾਨੰ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੰ ਭਾਵਯਤੋ, ਤਦਙ੍ਗਵਿਵੇਕੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯੰ ਸਮਾਧਿੰ ਭਾਵਯਤੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਵੇਕੋ ਚ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਖਯਗਾਮਿਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵਯਤੋ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਵੇਕੋ ਚ ਫਲਕ੍ਖਣੇ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕੋ ਚ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵਿਵੇਕਾ। ਇਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਵਿਵੇਕੇਸੁ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਚਿਤ੍ਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸ੍ਵਾਧਿਟ੍ਠਿਤੰ...ਪੇ॰... ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵਿਵੇਕਾ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਰਾਗਾ, ਪਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧਾ, ਪਞ੍ਚ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਨਿਸ੍ਸਯਾ।

ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ... ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵਿਵੇਕਾ? ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਵੇਕੋ, ਤਦਙ੍ਗਵਿਵੇਕੋ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਵੇਕੋ, ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਵੇਕੋ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਵੇਕੋ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਇਮੇ ਪਞ੍ਚ ਵਿਵੇਕਾ, ਪਞ੍ਚ ਵਿਰਾਗਾ, ਪਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧਾ , ਪਞ੍ਚ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾ, ਦ੍ਵਾਦਸ ਨਿਸ੍ਸਯਾਤਿ।

ਵਿਵੇਕਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਚਰਿਯਾਕਥਾ

੨੮. **ਚਰਿਯਾ**ਤਿ , ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ – ਇਰਿਯਾਪਥਚਰਿਯਾ, ਆਯਤਨਚਰਿਯਾ, ਸਤਿਚਰਿਯਾ, ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾ, ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਮਗ੍ਗਚਰਿਯਾ, ਪਤ੍ਤਿਚਰਿਯਾ, ਲੋਕਤ੍ਥਚਰਿਯਾਤਿ।

ਇਰਿਯਾਪਥਚਰਿਯਾਤਿ ਚਤੂਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ। **ਆਯਤਨਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਛਸੁ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇਸੁ ਆਯਤਨੇਸੁ। **ਸਤਿਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। **ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਝਾਨੇਸੁ। **ਞਾਣਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚੇਸੁ। **ਮਗ੍ਗਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਸੁ। **ਪਤ੍ਤਿਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇਸੁ। **ਲੋਕਤ੍ਥਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਤਥਾਗਤੇਸੁ ਅਰਹਨ੍ਤੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਸੁ ਪਦੇਸੇ [ਪਦੇਸੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੇਸੁ ਪਦੇਸੇ ਸਾਵਕੇਸੁ।

ਇਰਿਯਾਪਥਚਰਿਯਾ ਚ ਪਣਿਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ। ਆਯਤਨਚਰਿਯਾ ਚ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਾਨੰ। ਸਤਿਚਰਿਯਾ ਚ ਅਪ੍ਪਮਾਦਵਿਹਾਰੀਨੰ। ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾ ਚ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤਾਨੰ। ਞਾਣਚਰਿਯਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ। ਮਗ੍ਗਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾਨੰ। ਪਤ੍ਤਿਚਰਿਯਾ ਚ ਅਧਿਗਤਫਲਾਨੰ। ਲੋਕਤ੍ਥਚਰਿਯਾ ਚ ਤਥਾਗਤਾਨੰ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਪਦੇਸੇ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਪਦੇਸੇ ਸਾਵਕਾਨੰ। ਇਮਾ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ।

੨੯. ਅਪਰਾਪਿ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ। ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਧਾਯ ਚਰਤਿ, ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਵੀਰਿਯੇਨ ਚਰਤਿ, ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਸਤਿਯਾ ਚਰਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿਨਾ ਚਰਤਿ, ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਰਤਿ, ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਾਯ ਚਰਤਿ, ਏਵੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਯਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਆਯਤਨਚਰਿਯਾਯ ਚਰਤਿ, ਏਵੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਵਿਸੇਸਮਧਿਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵਿਸੇਸਚਰਿਯਾਯ ਚਰਤਿ। ਇਮਾ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ।

ਅਪਰਾਪਿ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋ। ਦਸ੍ਸਨਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯ, ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਵੋਦਾਨਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵਸ੍ਸ, ਪਗ੍ਗਹਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਯਾ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਚਰਿਯਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਸ੍ਸ। ਇਮਾ ਅਟ੍ਠ ਚਰਿਯਾਯੋਤਿ।

ਚਰਿਯਾਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੬. ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਕਥਾ

੩੦. ''ਤੀਣਿਮਾਨਿ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ [ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੧ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ], ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਨਿ। ਕਤਮਾਨਿ ਤੀਣਿ? ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ, ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ, ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ।

"ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧੰ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤਿ – ਏਕੋਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਹੁਧਾ ਹੋਤਿ , ਬਹੁਧਾਪਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਹੋਤਿ; ਆਵਿਭਾਵੰ ਤਿਰੋਭਾਵੰ...ਪੇ॰... ਯਾਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਪਿ ਕਾਯੇਨ ਵਸੰ ਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ।

“ਕਤਮਞ੍ਚ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਆਦਿਸਤਿ – ‘ਏਵਮ੍ਪਿ ਤੇ ਮਨੋ, ਇਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਤੇ ਮਨੋ, ਇਤਿਪਿ ਤੇ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਬਹੁਂ ਚੇਪਿ ਆਦਿਸਤਿ, ਤਥੇਵ ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ। ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਆਦਿਸਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਾ ਦੇਵਤਾਨਂ ਵਾ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਆਦਿਸਤਿ – ‘ਏਵਮ੍ਪਿ ਤੇ ਮਨੋ, ਇਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਤੇ ਮਨੋ, ਇਤਿਪਿ ਤੇ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਬਹੁਂ ਚੇਪਿ ਆਦਿਸਤਿ, ਤਥੇਵ ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ। ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਆਦਿਸਤਿ, ਨਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਾ ਦੇਵਤਾਨਂ ਵਾ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਆਦਿਸਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਵਿਤਕ੍ਕਯਤੋ ਵਿਚਾਰਯਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਆਦਿਸਤਿ – ‘ਏਵਮ੍ਪਿ ਤੇ ਮਨੋ, ਇਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਤੇ ਮਨੋ, ਇਤਿਪਿ ਤੇ ਚਿਤ੍ਤ’ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਬਹੁਂ ਚੇਪਿ ਆਦਿਸਤਿ, ਤਥੇਵ ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ। ਇਧ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਆਦਿਸਤਿ, ਨਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਾ ਦੇਵਤਾਨਂ ਵਾ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਆਦਿਸਤਿ, ਨਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕਯਤੋ ਵਿਚਾਰਯਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਪ੍ਫਾਰਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਆਦਿਸਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਖੋ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਚੇਤਸਾ ਚੇਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚ ਪਜਾਨਾਤਿ – ‘ਯਥਾ ਇਮਸ੍ਸ ਭੋਤੋ ਮਨੋਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਣਿਹਿਤਾ ਇਮਸ੍ਸ [ਤਥਾ ਇਮਸ੍ਸ (ਸ੍ਯਾ॰), ਯਥਾ ਇਮਸ੍ਸ (ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੧ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਅਮੁਕਂ ਨਾਮ ਵਿਤਕ੍ਕਂ ਵਿਤਕ੍ਕਯਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ [ਵਿਤਕ੍ਕੇਸ੍ਸਤੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੬੧]। ਸੋ ਬਹੁਂ ਚੇਪਿ ਆਦਿਸਤਿ, ਤਥੇਵ ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ।

“ਕਤਮਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਏਵਮਨੁਸਾਸਤਿ – ‘ਏਵਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਥ, ਮਾ ਏਵਂ ਵਿਤਕ੍ਕਯਿਤ੍ਥ। ਏਵਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਥ, ਮਾ ਏਵਂ ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਥ। ਇਦਂ ਪਜਹਥ, ਇਦਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਥਾ’ਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ਇਮਾਨਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੀਣਿ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਨਿ’’।

੩੧. ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਇਦ੍ਧਿ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਟਿਹਰਤੀਤਿ – ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ਯੇ ਤੇਨ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾ ਅਨਾਵਿਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਤਿ – ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ‘‘ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਏਵਂ ਆਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ , ਏਵਂ ਬਹੁਲੀਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ – ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ।

ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਇਦ੍ਧਿ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਟਿਹਰਤੀਤਿ – ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ਯੇ ਤੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾ ਅਨਾਵਿਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਤਿ – ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ‘‘ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਏਵਂ ਆਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ, ਏਵਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ, ਏਵਂ ਬਹੁਲੀਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਏਵਂ ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ – ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ।

ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਇਦ੍ਧਿ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਟਿਹਰਤੀਤਿ – ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ਯੇ ਤਾਯ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾ ਅਨਾਵਿਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਤਿ – ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ‘‘ਸਾ ਖੋ ਪਨ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ ਏਵਂ ਆਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾ, ਏਵਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ, ਏਵਂ ਬਹੁਲੀਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਏਵਂ ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ – ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ।

ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਇਦ੍ਧਿ। ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਟਿਹਰਤੀਤਿ – ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ਯੇ ਤੇਨ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾ ਅਨਾਵਿਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਤਿ – ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ‘‘ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਏਵਂ ਆਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ, ਏਵਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ, ਏਵਂ ਬਹੁਲੀਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਏਵਂ ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ – ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ।

ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਇਦ੍ਧਿ। ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਪਟਿਹਰਤੀਤਿ – ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ਯੇ ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾ ਅਨਾਵਿਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਤਿ – ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ‘‘ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਏਵਂ ਆਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਬਹੁਲੀਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾ, ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ – ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ।

ਞਾਣਂ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਇਦ੍ਧਿ। ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਟਿਹਰਤੀਤਿ – ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ਯੇ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾ ਅਨਾਵਿਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਤਿ – ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ''ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਞਾਣਂ ਏਵਂ ਆਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਬਹੁਲੀਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ – ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ।

ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਇਦ੍ਧਿ। ਅਰਤਿਂ ਪਟਿਹਰਤੀਤਿ – ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ਯੇ ਤੇਨ ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾ ਅਨਾਵਿਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਤਿ – ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ''ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਏਵਂ ਆਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ , ਏਵਂ ਬਹੁਲੀਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ – ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਇਦ੍ਧਿ। ਨੀਵਰਣੇ ਪਟਿਹਰਤੀਤਿ – ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ਯੇ ਤੇਨ ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾ ਅਨਾਵਿਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਤਿ – ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ''ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਏਵਂ ਆਸੇਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਬਹੁਲੀਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਂ ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ – ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ...ਪੇ॰...।

ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਇਦ੍ਧਿ। ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਟਿਹਰਤੀਤਿ – ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ਯੇ ਤੇਨ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾ ਅਨਾਵਿਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਤਿ – ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ''ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਏਵਂ ਆਸੇਵਿਤਬ੍ਬੋ, ਏਵਂ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ, ਏਵਂ ਬਹੁਲੀਕਾਤਬ੍ਬੋ, ਏਵਂ ਤਦਨੁਧਮ੍ਮਤਾ ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਪੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ – ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ।

੩੨. ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਇਦ੍ਧਿ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਟਿਹਰਤੀਤਿ – ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ਯਾ ਚ ਇਦ੍ਧਿ ਯਞ੍ਚ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਇਦ੍ਧਿ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਟਿਹਰਤੀਤਿ – ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ਯਾ ਚ ਇਦ੍ਧਿ ਯਞ੍ਚ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਇਦ੍ਧਿ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਟਿਹਰਤੀਤਿ – ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਇਦ੍ਧਿ। ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਟਿਹਰਤੀਤਿ – ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ। ਯਾ ਚ ਇਦ੍ਧਿ ਯਞ੍ਚ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਨ੍ਤਿ ।

ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੭. ਸਮਸੀਸਕਥਾ

੩੩. ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ [ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ (ਕ॰) ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੮੭ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਸਮ੍ਮਾਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇ ਨਿਰੋਧੇ ਚ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਤਾ ਪਞ੍ਞਾ ਸਮਸੀਸਟ੍ਠੇ ਞਾਣਂ।

ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ, ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮਾ। **ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇ**ਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਞਾਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਅਰਤਿਂ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣੇ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ।

ਨਿਰੋਧੇਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਞਾਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ ਅਰਤਿਂ ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣੇ ਨਿਰੋਧੇਤਿ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਨਿਰੋਧੇਤਿ।

ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਤਾਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਞਾਣਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਰਤਿ ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣਾ ਨ ਉਪਟ੍ਠਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾ ਨ ਉਪਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

ਸਮਨ੍ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਸਮਂ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਸਮਂ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ ਸਮਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਮਂ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਸਮਂ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਞਾਣਂ ਸਮਂ, ਅਰਤਿਯਾ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਸਮਂ, ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਸਮਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਸਮਂ।

ਸੀਸਨ੍ਤਿ ਤੇਰਸ ਸੀਸਾਨਿ – ਪਲਿਬੋਧਸੀਸਞ੍ਚ ਤਣ੍ਹਾ, ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਨਸੀਸਞ੍ਚ ਮਾਨੋ , ਪਰਾਮਾਸਸੀਸਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਵਿਕ੍ਖੇਪਸੀਸਞ੍ਚ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ, ਸਂਕਿਲੇਸਸੀਸਞ੍ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਸੀਸਞ੍ਚ ਸਦ੍ਧਾ, ਪਗ੍ਗਹਸੀਸਞ੍ਚ ਵੀਰਿਯਂ, ਉਪਟ੍ਠਾਨਸੀਸਞ੍ਚ ਸਤਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਸੀਸਞ੍ਚ ਸਮਾਧਿ, ਦਸ੍ਸਨਸੀਸਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾ, ਪਵਤ੍ਤਸੀਸਞ੍ਚ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਗੋਚਰਸੀਸਞ੍ਚ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਸਙ੍ਖਾਰਸੀਸਞ੍ਚ ਨਿਰੋਧੋਤਿ।

ਸਮਸੀਸਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੮. ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕਥਾ

੩੪. ਸਾਵਤ੍ਥਿਨਿਦਾਨਂ । ''ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ, ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਵੇਦਨਾਸੁ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤੇ... ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ, ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿ।

੩੫. [ਕ] ਕਥਂ **ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਥਵੀਕਾਯਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ; ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਸੁਖਤੋ; ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਅਤ੍ਤਤੋ; ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਨੋ ਨਨ੍ਦਤਿ; ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਰਜ੍ਜਤਿ; ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਨੋ ਸਮੁਦੇਤਿ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ । ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸੁਖਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਨਨ੍ਦਿਂ ਪਜਹਤਿ, ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਰਾਗਂ ਪਜਹਤਿ, ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ ਸਮੁਦਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਦਾਨਂ ਪਜਹਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਕਾਯਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਕਾਯੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ। ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਕਾਯਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''।

ਭਾਵਨਾਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਤਦੁਪਗਵੀਰਿਯਵਾਹਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ।

ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਆਪੋਕਾਯਂ...ਪੇ॰... ਤੇਜੋਕਾਯਂ... ਵਾਯੋਕਾਯਂ... ਕੇਸਕਾਯਂ... ਲੋਮਕਾਯਂ... ਛਵਿਕਾਯਂ... ਚਮ੍ਮਕਾਯਂ... ਮਂਸਕਾਯਂ... ਰੁਧਿਰਕਾਯਂ... ਨ੍ਹਾਰੁਕਾਯਂ [ਨਹਾਰੁਕਾਯਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ... ਅਟ੍ਠਿਕਾਯਂ... ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜਕਾਯਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ; ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਸੁਖਤੋ ; ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਅਤ੍ਤਤੋ; ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਨੋ ਨਨ੍ਦਤਿ; ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਨੋ ਸਮੁਦੇਤਿ; ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸੁਖਸਞ੍ਞਂ

ਪਜਹਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਨਨ੍ਦਿਂ ਪਜਹਤਿ, ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਰਾਗਂ ਪਜਹਤਿ, ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ ਸਮੁਦਯਂ ਪਜਹਤਿ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਦਾਨਂ ਪਜਹਤਿ । ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਕਾਯਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਕਾਯੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ। ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਕਾਯਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''।

ਭਾਵਨਾਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਤਦੁਪਗਵੀਰਿਯਵਾਹਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਏਵਂ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ।

[ਖ] ਕਥਂ **ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸੁਖਂ ਵੇਦਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਦਾਨਂ ਪਜਹਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਵੇਦਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਵੇਦਨਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ। ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''।

ਭਾਵਨਾਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੇਦਨਂ...ਪੇ॰... ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਵੇਦਨਂ... ਸਾਮਿਸਂ ਸੁਖਂ ਵੇਦਨਂ... ਨਿਰਾਮਿਸਂ ਸੁਖਂ ਵੇਦਨਂ... ਸਾਮਿਸਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੇਦਨਂ... ਨਿਰਾਮਿਸਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਵੇਦਨਂ... ਸਾਮਿਸਂ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਵੇਦਨਂ... ਨਿਰਾਮਿਸਂ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਵੇਦਨਂ... ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ... ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ... ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ... ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ... ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਂ ਵੇਦਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਦਾਨਂ ਪਜਹਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਵੇਦਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਵੇਦਨਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ। ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਵੇਦਨਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''।

ਭਾਵਨਾਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਵੇਦਨਾਸੁ ਵੇਦਨਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ।

[ਗ] ਕਥਂ **ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਦਾਨਂ ਪਜਹਤਿ । ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ। ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''।

ਭਾਵਨਾਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ।

ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵੀਤਰਾਗਂ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਸਦੋਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਵੀਤਦੋਸਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਸਮੋਹਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਵੀਤਮੋਹਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਸਂਖਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਮਹਗ੍ਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਅਮਹਗ੍ਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਸਉਤ੍ਤਰਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਸਮਾਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਅਸਮਾਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ। **ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ** ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਂ ਪਜਹਤਿ...ਪੇ॰... ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਦਾਨਂ ਪਜਹਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੋ ਸਤਿ। ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ''ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''।

ਭਾਵਨਾਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ...ਪੇ॰... ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਏਵਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਚਿਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ।

[ਘ] ਕਥੰ **ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤਿ?** ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵੇਦਨੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਤਦਵਸੇਸੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਨਿਚ੍ਚਤੋ; ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਸੁਖਤੋ; ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨੋ ਅਤ੍ਤਤੋ; ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਨੋ ਨਨ੍ਦਤਿ; ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਰਜ੍ਜਤਿ; ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਨੋ ਸਮੁਦੇਤਿ; ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿ, ਨੋ ਆਦਿਯਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞੰ ਪਜਹਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸੁਖਸਞ੍ਞੰ ਪਜਹਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਸਞ੍ਞੰ ਪਜਹਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਨਨ੍ਦਿੰ ਪਜਹਤਿ, ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਰਾਗੰ ਪਜਹਤਿ, ਨਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ ਸਮੁਦਯੰ ਪਜਹਤਿ, ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਆਦਾਨੰ ਪਜਹਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨੰ, ਨੋ ਸਤਿ। ਸਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚੇਵ ਸਤਿ ਚ। ਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨੁਪਸ੍ਸਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ‘‘ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ’’।

ਭਾਵਨਾਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਭਾਵਨਾ – ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਏਕਰਸਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਤਦੁਪਗਵੀਰਿਯਵਾਹਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ, ਆਸੇਵਨਟ੍ਠੇਨ ਭਾਵਨਾ। ਏਵੰ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਵਿਹਰਤੀਤਿ।

ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੯. ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਥਾ

੩੬. ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤੰ – ਏਕੰ ਸਮਯੰ ਭਗਵਾ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯੰ ਵਿਹਰਤਿ ਜੇਤਵਨੇ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਸ੍ਸ ਆਰਾਮੇ। ਤਤ੍ਰ ਖੋ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਮਨ੍ਤੇਸਿ – ‘‘ਭਿਕ੍ਖਵੋ’’ਤਿ। ‘‘ਭਦਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਗਵਤੋ ਪਚ੍ਚਸ੍ਸੋਸੁੰ। ਭਗਵਾ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਞ੍ਚਿ [ਕਿਞ੍ਚਿ (ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੯੯-੧੦੦ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਸਙ੍ਖਾਰੰ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ; ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਅਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ; ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੰ ਅਨੋਕ੍ਕਮਮਾਨੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੰ ਵਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲੰ ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੰ ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਵਾ [ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੰ ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੯੮ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ] ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ; ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਮਾਨੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੰ ਵਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲੰ ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੰ ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰੰ ਸੁਖਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ; ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਅਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ; ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੰ ਅਨੋਕ੍ਕਮਮਾਨੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੰ ਵਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲੰ ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੰ ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ।

‘‘ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੇ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ; ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ; ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਮਾਨੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲੰ ਵਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲੰ ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੰ ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

“ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ; ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਅਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ; ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਅਨੋਕ੍ਕਮਮਾਨੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਵਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

“ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ [ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ (ਸ੍ਯਾ॰), ਕਿਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਂ (ਕ॰) ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦੦ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ] ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ; ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ; ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਮਾਨੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਵਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

“ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ; ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਅਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ; ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਅਨੋਕ੍ਕਮਮਾਨੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਵਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

“ਸੋ ਵਤ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸੁਖਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ; ਅਨੁਲੋਮਿਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ; ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਮਾਨੋ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਂ ਵਾ ਸਕਦਾਗਾਮਿਫਲਂ ਵਾ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲਂ ਵਾ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਵਾ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਠਾਨਮੇਤਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ”।

੩੭. ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਕਤਿਹਾਕਾਰੇਹਿ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ? ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ।

ਕਤਮੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਕਤਮਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ? ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਰੋਗਤੋ ਗਣ੍ਡਤੋ ਸਲ੍ਲਤੋ ਅਘਤੋ ਆਬਾਧਤੋ ਪਰਤੋ ਪਲੋਕਤੋ ਈਤਿਤੋ ਉਪਦ੍ਦਵਤੋ ਭਯਤੋ ਉਪਸਗ੍ਗਤੋ ਚਲਤੋ ਪਭਙ੍ਗੁਤੋ [ਪਭਙ੍ਗਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਦ੍ਧੁਵਤੋ ਅਤਾਣਤੋ [ਅਤ੍ਤਾਣਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਲੇਣਤੋ ਅਸਰਣਤੋ ਰਿਤ੍ਤਤੋ ਤੁਚ੍ਛਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਆਦੀਨਵਤੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਤੋ ਅਸਾਰਕਤੋ ਅਘਮੂਲਤੋ ਵਧਕਤੋ ਵਿਭਵਤੋ ਸਾਸਵਤੋ ਸਙ੍ਖਤਤੋ ਮਾਰਾਮਿਸਤੋ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਤੋ ਜਰਾਧਮ੍ਮਤੋ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਤੋ ਮਰਣਧਮ੍ਮਤੋ ਸੋਕਧਮ੍ਮਤੋ ਪਰਿਦੇਵਧਮ੍ਮਤੋ ਉਪਾਯਾਸਧਮ੍ਮਤੋ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਧਮ੍ਮਤੋ।

੩੮. ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਚ੍ਚਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਸੁਖਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਰੋਗਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਆਰੋਗ੍ਯਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਗਣ੍ਡਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਗਣ੍ਡਂ [ਨਿਗਣ੍ਡੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਲ੍ਲਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਵਿਸਲ੍ਲਂ [ਨਿਸ੍ਸਲ੍ਲਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ।

ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਘਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਨਘੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਆਬਾਧਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਨਾਬਾਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਰਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਲੋਕਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਪਲੋਕਧਮ੍ਮੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਈਤਿਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਨੀਤਿਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ।

ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਦ੍ਦੂੵਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਨੁਪਦ੍ਦੂੵਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਭਯਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਭਯਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਸਗ੍ਗਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਚਲਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਚਲਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਭਙ੍ਗੁਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਪਭਙ੍ਗੁ [ਅਪ੍ਪਭਙ੍ਗੁਂ (ਸਜਾ॰)] ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ।

ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਦ੍ਧੁੵਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਧੁੵਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਤਾਣਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਤਾਣਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਲੇਣਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਲੇਣਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਸਰਣਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਸਰਣਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਰਿਤ੍ਤਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਰਿਤ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ।

ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਤੁਚ੍ਛਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਤੁਚ੍ਛਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਪਰਮਸੁਞ੍ਞਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਪਰਮਤ੍ਥਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਆਦੀਨੵਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਨਾਦੀਨੵਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ੵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅੵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ।

ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਸਾਰਕਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਸਾਰਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਅਘਮੂਲਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਨਘਮੂਲਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ੵਧਕਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅੵਧਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ੵਿਭੵਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅੵਿਭੵਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਾਸੵਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਨਾਸੵਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ।

ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਖਤਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਸਙ੍ਖਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਮਾਰਾਮਿਸਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਰਾਮਿਸਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਜਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਜਰਾਧਮ੍ਮਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਜਰਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਬ੍ਯਾਧਿ [ਅਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ।

ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਮਰਣਧਮ੍ਮਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸੋਕਧਮ੍ਮਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਸੋਕਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਰਿਦੇਵ੍ਧਮ੍ਮਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਪਰਿਦੇਵ੍ਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਾਯਾਸਧਮ੍ਮਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਨੁਪਾਯਾਸਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਧਮ੍ਮਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ।

੩੯. ਅਨਿਚ੍ਚਤੋਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਦੁਕ੍ਖਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਰੋਗਤੋਤਿ , ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਗਣ੍ਡਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਸਲ੍ਲਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਅਘਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਆਬਾਧਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਪਰਤੋਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਪਲੋਕਤੋਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਈਤਿਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ।

ਉਪਦ੍ਦਵ੍ਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਭਯਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ । ਉਪਸਗ੍ਗਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਚਲਤੋਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਪਭਙ੍ਗੁਤੋਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਅਦ੍ਧੁਵ੍ਤੋਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਅਤਾਣਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਅਲੇਣਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਅਸਰਣਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਰਿਤ੍ਤਤੋਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ।

ਤੁਚ੍ਛਤੋਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਸੁਞ੍ਞਤੋਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਅਨਤ੍ਤਤੋਤਿ , ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਆਦੀਨਵ੍ਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਵ੍ਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਤੋਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਅਸਾਰਕਤੋਤਿ, ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਅਘਮੂਲਤੋਤਿ , ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਵ੍ਧਕਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਵ੍ਿਭਵ੍ਤੋਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਸਾਸਵ੍ਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ।

ਸਙ੍ਖਤਤੋਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਮਾਰਾਮਿਸਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਜਰਾਧਮ੍ਮਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਮਰਣਧਮ੍ਮਤੋਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਸੋਕਧਮ੍ਮਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਪਰਿਦੇਵ੍ਧਮ੍ਮਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਉਪਾਯਾਸਧਮ੍ਮਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ। ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਧਮ੍ਮਤੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ।

ਇਮੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਤਿ।

ਇਮੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਇਮੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਆਕਾਰੇਹਿ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਂ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਕਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਕਤਿ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ?

ਪਞ੍ਚਵ੍ੀਸਤਿ ਅਨਤ੍ਤਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ, ਪਞ੍ਞਾਸ ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ।

ਸਤਂ ਪਞ੍ਚਵੀਸਤਿ ਚੇਵ, ਯਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖੇ ਪਵੁਚ੍ਚਰੇਤਿ॥

ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧੦. ਮਾਤਿਕਾਕਥਾ

੪੦. ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ [ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਮੋਕ੍ਖੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਅਧਿਸੀਲਂ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਂ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਾ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ, ਞਾਣਂ, ਦਸ੍ਸਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ [ਸੁਦ੍ਧਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਪਵਿਵੇਕੋ, ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ, ਚਰਿਯਾ, ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਭਾਵਨਾ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਜੀਵਿਤਂ।

੪੧. **ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ**ਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਤੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਤੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ...ਪੇ॰... ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ।

ਮੋਕ੍ਖੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਮੋਕ੍ਖੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਮੋਕ੍ਖੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ...ਪੇ॰... ਪਠਮੇਨ ਝਾਨੇਨ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਮੋਕ੍ਖੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਮੋਕ੍ਖੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ।

ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ [ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਤੋ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾ, ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ। ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ।

ਅਧਿਸੀਲਂ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ, ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ। ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਸਂਵਰਟ੍ਠੋ, ਅਯਂ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ । ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ, ਅਯਂ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ। ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ, ਅਯਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਿ। ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿ। ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਸਂਵਰਟ੍ਠੋ, ਅਯਂ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ। ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠੋ, ਅਯਂ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ। ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੋ, ਅਯਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ।

ਪਸ੍ਸਦ੍ਧੀਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤਿ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤਿ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤਿ।

ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ ; ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਞਾਤਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣਂ।

ਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਦਸ੍ਸਨਂ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਦਸ੍ਸਨਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਦਸ੍ਸਨਂ।

ਵਿਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ।

ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਕਾਮਾਨਮੇਤਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ, ਯਦਿਦਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ। ਰੂਪਾਨਮੇਤਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ, ਯਦਿਦਂ ਆਰੁਪ੍ਪਂ। ਯਂ ਖੋ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭੂਤਂ ਸਙ੍ਖਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਨਿਰੋਧੋ ਤਸ੍ਸ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ।

ਨਿਸ੍ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਕਾਮਾਨਮੇਤਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ, ਯਦਿਦਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ। ਰੂਪਾਨਮੇਤਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ, ਯਦਿਦਂ ਆਰੁਪ੍ਪਂ। ਯਂ ਖੋ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭੂਤਂ ਸਙ੍ਖਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਨਿਰੋਧੋ ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ।

ਪਵਿਵੇਕੋਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਪਵਿਵੇਕੋ ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਪਵਿਵੇਕੋ ।

ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ।

ਚਰਿਯਾਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਚਰਤਿ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਚਰਤਿ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਚਰਤਿ।

ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਝਾਯਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਝਾਯਨ੍ਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਝਾਪੇਨ੍ਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਝਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਾ। ਝਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਕਿਲੇਸੇ। ਝਾਤੇ ਚ ਝਾਪੇ ਚ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਝਾਨਝਾਯੀ [ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੇ (ਸ੍ਯਾ॰) ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ]। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਝਾਯਤੀਤਿ ਝਾਨਂ। ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ...ਪੇ॰... ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾ ਝਾਯਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੋ ਝਾਯਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਝਾਪੇਤੀਤਿ – ਝਾਨਂ। ਝਾਯਨ੍ਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਝਾਪੇਨ੍ਤੋ ਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖੋ। ਝਾਯਨ੍ਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮਾ। ਝਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਕਿਲੇਸੇ। ਝਾਤੇ ਚ ਝਾਪੇ ਚ ਜਾਨਾਤੀਤਿ – ਝਾਨਝਾਯੀ।

੪੨. ਭਾਵਨਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਏਵਂ ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮਂ ਜੀਵਤਿ, ਨੋ ਵਿਸਮਂ; ਸਮ੍ਮਾ ਜੀਵਤਿ, ਨੋ ਮਿਚ੍ਛਾ; ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਜੀਵਤਿ, ਨੋ ਕਿਲਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ – ਆਜੀਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਏਵਂ ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਆਜੀਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਯਞ੍ਞਦੇਵ ਪਰਿਸਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ – ਯਦਿ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਂ ਯਦਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸਂ ਯਦਿ ਗਹਪਤਿਪਰਿਸਂ ਯਦਿ ਸਮਣਪਰਿਸਂ – ਵਿਸਾਰਦੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ ਅਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਆਜੀਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ।

ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ...ਪੇ॰... ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ...ਪੇ॰... ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ...ਪੇ॰... ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ...ਪੇ॰... ਅਵਿਜ੍ਜਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਵਿਜ੍ਜਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ...ਪੇ॰... ਅਰਤਿਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ...ਪੇ॰... ਨੀਵਰਣੇ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਤੀਤਿ – ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤੀਤਿ – ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਏਵਂ ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਸਮਂ ਜੀਵਤਿ, ਨੋ ਵਿਸਮਂ; ਸਮ੍ਮਾ ਜੀਵਤਿ, ਨੋ ਮਿਚ੍ਛਾ; ਵਿਸੁਦ੍ਧਂ ਜੀਵਤਿ, ਨੋ ਕਿਲਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ – ਆਜੀਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਏਵਂ ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਆਜੀਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਯਞ੍ਞਦੇਵ ਪਰਿਸਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ – ਯਦਿ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਂ ਯਦਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸਂ ਯਦਿ ਗਹਪਤਿਪਰਿਸਂ ਯਦਿ ਸਮਣਪਰਿਸਂ – ਵਿਸਾਰਦੋ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤਿ ਅਮਙ੍ਕੁਭੂਤੋ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਭਾਵਨਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਆਜੀਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ।

ਮਾਤਿਕਾਕਥਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਞ੍ਞਾਵਗ੍ਗੋ ਤਤਿਯੋ।

ਤਸ੍ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ –

ਪਞ੍ਞਾ ਇਦ੍ਧਿ ਅਭਿਸਮਯੋ, ਵਿਵੇਕੋ ਚਰਿਯਪਞ੍ਚਮੋ।
ਪਾਟਿਹਾਰਿ ਸਮਸੀਸਿ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ।
ਤਤਿਯੇ ਪਞ੍ਞਾਵਗ੍ਗਮ੍ਹਿ, ਮਾਤਿਕਾਯ ਚ ਤੇ ਦਸਾਤਿ॥

ਮਹਾਵਗ੍ਗੋ ਯੁਗਨਦ੍ਧੋ, ਪਞ੍ਞਾਵਗ੍ਗੋ ਚ ਨਾਮਤੋ।
ਤਯੋਵ ਵਗ੍ਗਾ ਇਮਮ੍ਹਿ [ਤਿਵਗ੍ਗੋ ਯਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਕਰਣੇ॥

ਅਨਨ੍ਤਨਯਮਗ੍ਗੇਸੁ, ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਸਾਗਰੂਪਮੋ।
ਨਭਞ੍ਚ ਤਾਰਕਾਕਿਣ੍ਣਂ, ਥੂਲੋ ਜਾਤਸ੍ਸਰੋ ਯਥਾ।
ਕਥਿਕਾਨਂ ਵਿਸਾਲਾਯ, ਯੋਗੀਨਂ ਞਾਣਜੋਤਨਨ੍ਤਿ॥

ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗਪਾਲ਼ਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।